

Karakteristieken en tarieven zzp'ers

Amsterdam, augustus 2018
In opdracht van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Karakteristieken en tarieven zzp'ers

Arjan Heyma
Koen van der Ven
Cindy Biesenbeek
Jelle Zwetsloot
Marieke Meij (Mediad)

seo economisch onderzoek

“De wetenschap dat het goed is”

SEO Economisch Onderzoek doet onafhankelijk toegepast onderzoek in opdracht van overheid en bedrijfsleven. Ons onderzoek helpt onze opdrachtgevers bij het nemen van beslissingen. SEO Economisch Onderzoek is gelieerd aan de Universiteit van Amsterdam. Dat geeft ons zicht op de nieuwste wetenschappelijke methoden. We hebben geen winst oogmerk en investeren continu in het intellectueel kapitaal van de medewerkers via promotietrajecten, het uitbrengen van wetenschappelijke publicaties, kennisnetwerken en congresbezoek.

SEO-rapport nr. 2018-68

ISBN 978-90-6733-941-4

Informatie & Disclaimer

SEO Economisch Onderzoek heeft op de verkregen informatie en data geen onderzoek uitgevoerd dat het karakter draagt van een accountantscontrole of due diligence. SEO is niet verantwoordelijk voor fouten of omissies in de verkregen informatie en data.

Copyright © 2018 SEO Amsterdam. Alle rechten voorbehouden. Het is geoorloofd gegevens uit dit rapport te gebruiken in artikelen, onderzoeken en collegesyllabi, mits daarbij de bron duidelijk en nauwkeurig wordt vermeld. Gegevens uit dit rapport mogen niet voor commerciële doeleinden gebruikt worden zonder voorafgaande toestemming van de auteur(s). Toestemming kan worden verkregen via secretariaat@seo.nl

Samenvatting

De in het Regeerakkoord 2017 aangekondigde maatregelen voor zelfstandigen met een laag uurtarief in combinatie met een langere duur van de werkzaamheden of in combinatie met het verrichten van reguliere bedrijfsactiviteiten, betreffen ongeveer 10 tot 13 procent van alle zelfstandigen zonder personeel (zzp'ers) met zakelijke opdrachtgevers (in 2017 ongeveer 75 tot 100 duizend personen). De aangekondigde opt-out voor loonbelasting en werknemersverzekeringen betreft ongeveer 20 procent van alle zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers (in 2017 ongeveer 150 duizend personen).

In het Regeerakkoord 2017 zijn maatregelen aangekondigd om enerzijds (de inhuurder van) zelfstandigen meer zekerheid te bieden dat er geen sprake is van een dienstbetrekking en anderzijds om schijnzelfstandigheid (vooral aan de onderkant) te voorkomen. In 2017 waren er meer dan 1,2 miljoen zzp'ers actief in Nederland. Het aandeel zzp'ers is vooral groot (meer dan 60 procent) in de wat kleinere sectoren zoals kunst, industrieel ontwerp, haar- en schoonheidsverzorging en de afwerking van gebouwen. In de qua arbeidsplaatsen grootste vijf sectoren ligt het aandeel zzp'ers onder de 10 procent. In dit rapport is onderzocht wat de karakteristieken zijn van zzp'ers op wie de aangekondigde maatregelen betrekking zullen hebben. Daartoe is een grootschalige enquête gehouden onder zelfstandigen zonder personeel (zzp'ers), op basis waarvan onder meer uurtarieven zijn afgeleid. Een belangrijk onderscheid dat wordt gemaakt is die tussen zzp'ers die werken voor zakelijke opdrachtgevers en zzp'ers die werken voor particuliere opdrachtgevers. De maatregelen uit het Regeerakkoord zien toe op het al dan niet kwalificeren van opdrachtgevers als werkgever, een vraagstuk dat vooral speelt bij zakelijke opdrachtgevers. Daarom wordt primair gerapporteerd over zzp'ers die hun laatst afgeronde opdracht hebben uitgevoerd voor een zakelijke opdrachtgever. Dat betreft ruim 60 procent van het totaal aantal zzp'ers in de enquête.

Uurtarieven inclusief kosten

Het door zzp'ers bij opdrachtgevers in rekening gebrachte uurtarief is in het onderzoek gebaseerd op de vergoeding per uur, per geleverd product, per opdracht etc. van de laatst afgeronde opdracht of anders op de jaar- of maandomzet gedeeld door het aantal gewerkte uren. Bijna de helft van alle zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers berekent een uurtarief van maximaal €50, ongeveer 13 procent heeft een uurtarief onder de €25, 6 procent onder de €15 en ongeveer 2 procent onder de €5 per uur.

Uurtarieven na aftrek kosten

Na aftrek van niet-arbeidsgerelateerde kosten, ligt voor de helft van alle zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers het uurtarief onder de €38, voor de andere helft erboven. Niet-arbeidsgerelateerde kosten omvatten kosten voor goederen, grondstoffen en materialen, reiskosten en algemene bedrijfskosten. Deze kosten moeten van de door zzp'ers in rekening gebrachte vergoeding worden afgetrokken om te komen tot een vergoeding voor de ingezette arbeid van zzp'ers die vergelijkbaar is met de uurloonkosten van werknemers in loondienst. Niet afgetrokken zijn kosten voor een arbeidsongeschiktheidsverzekering, pensioen, belastingen en premies. Het gemiddelde uurtarief na aftrek van niet-arbeidsgerelateerde kosten ligt bij zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers op €58. Voor een kwart ligt dat uurtarief onder de €21, voor 10 procent onder de €10. De verschillen tussen sectoren zijn groot. Sectoren waar zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers relatief lage uurtarieven na

aftrek van niet-arbeidsgerelateerde kosten ontvangen zijn post en koeriers, personenvervoer over land, gezondheidszorg, beveiliging en opsporing en logiesverstrekking.

Zzp'ers die voldoen aan criteria maatregelen Regeerakkoord bij laag tarief

Bijna driekwart van alle zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers heeft een laag uurtarief, een opdrachtduur van tenminste drie maanden of verricht reguliere bedrijfsactiviteiten. Zzp'ers waarop de maatregelen uit het Regeerakkoord 2017 ten aanzien van een laag uurtarief in combinatie met een langere opdrachtduur of reguliere bedrijfsactiviteiten betrekking hebben, betreft 10 tot 13 procent van alle zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers, afhankelijk van de grens voor een laag tarief (€15 of €18). In 2017 zou dat om 75 tot 100 duizend personen zijn gegaan. Deze groep bestaat uit zzp'ers die vaker dan gemiddeld parttime zelfstandige is en structureel werkzaamheden verricht op een elementair of middelbaar niveau voor slechts één of enkele opdrachtgevers.

Zzp'ers die voldoen aan de opt-out criteria uit het Regeerakkoord

Bijna 20 procent van alle zzp'ers die voor zakelijke opdrachtgevers werken combineert een uurtarief na aftrek van niet-arbeidsgerelateerde kosten van meer dan €75 met een opdrachtduur van korter dan een jaar en ruim 10 procent met niet-reguliere activiteiten, waardoor ze volgens het Regeerakkoord in aanmerking komen voor de opt-out voor loonbelasting en werknemersverzekeringen. In 2017 ging het om ongeveer 150 duizend personen. Het betreft vaker dan gemiddeld hoger en academisch opgeleide zzp'ers die – ook in een beperkt aantal uren naast een baan in loondienst – voornamelijk specialistische werkzaamheden uitvoeren voor steeds wisselende opdrachtgevers.

Vergelijking met werknemers

Sectoren waar vaker lage uurloonkosten gelden voor werknemers, kennen ook relatief veel zzp'ers met lage uurtarieven. Minder dan 10 procent van alle werknemers heeft uurloonkosten lager dan €15, tegenover 16 procent zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers met een uurtarief onder de €15. Bij een grens van €18 is dat 21 tegenover 19 procent. Het aandeel werknemers met uurloonkosten hoger dan €75 ligt met ruim 2 procent aanzienlijk lager dan de ruim 22 procent zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers met een uurtarief boven de €75. Voor maximaal ruim 2 procent (170 duizend werknemers in 2017) kan het daarom aantrekkelijk zijn om een overstap te maken van loondienst naar het zelfstandig ondernemerschap om in aanmerking te komen voor de opt-out voor de loonbelasting en werknemersverzekeringen. Een overstap naar zelfstandig ondernemerschap is niet denkbeeldig. Ruim 80 procent van alle zzp'ers heeft voorheen in loondienst gewerkt. Driekwart van alle zzp'ers werkt het liefst als zelfstandige, slechts 16 procent liever in loondienst. Wanneer het werk of de opdrachten voor zelfstandigen ophouden, dan stelt meer dan de helft bereid te zijn om opnieuw in loondienst te gaan werken.

Kenmerken van zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers

Naast een grote mate van diversiteit, zijn zzp'ers die voor zakelijke opdrachtgevers werken toch vooral hoger opgeleide en fulltime werkzame zelfstandigen die voor een beperkt aantal opdrachtgevers voor langere tijd redelijk omvangrijke opdrachten uitvoeren op locatie bij de opdrachtgever en die relatief vaak vergoed worden tegen uren maal tarief.

Inhoud

Samenvatting	i
1 Inleiding	1
1.1 Aanleiding.....	1
1.2 Onderzoeksvragen	4
1.3 Onderzoeksaanpak.....	5
1.4 Uitsplitsing naar sectoren.....	9
1.5 Representativiteit en weging.....	11
1.6 Leeswijzer	12
2 Zzp'ers naar sector, type en uren	13
2.1 Aandeel zzp'ers per sector in Nederland.....	13
2.2 Aantal en aandeel zzp'ers in de enquête	16
3 Achtergrondkenmerken van zzp'ers	23
3.1 Achtergrondkenmerken totale zzp-populatie.....	23
3.2 Zzp'ers met zakelijke versus particuliere klanten.....	30
4 Berekende uurtarieven inclusief kosten	33
4.1 Vergoedingswijzen	33
4.2 Berekening van uurtarieven	36
4.3 Verdeling van uurtarieven inclusief kosten.....	39
5 Uurtarieven na aftrek kosten	45
5.1 Soorten en omvang van kosten.....	45
5.2 Verdeling van uurtarieven na aftrek kosten	47
5.3 Aandeel zzp'ers naar hoogte van uurtarief.....	54
6 Zzp'ers met lage tarieven, langdurige opdrachten en/of reguliere activiteiten	57
6.1 Indicatoren voor reguliere activiteiten	57
6.2 Kenmerken van zzp'ers met een laag uurtarief	62
7 Zzp'ers met hoge tarieven, korte opdrachten of niet-reguliere activiteiten	67
7.1 Aandeel zzp'ers met hoog uurtarief	67
7.2 Aandeel naar kenmerken.....	69
8 Vergelijking met uurlonen werknemers	73
8.1 Uurloonkosten van werknemers.....	73

8.2	Vergelijking van uurloonkosten met uurtarieven.....	77
9	Keuzes van zzp'ers.....	81
9.1	Keuze voor zelfstandige versus loondienst.....	81
9.2	Gedrag bij verandering van tarieven	84
10	Conclusies.....	87
Bijlage A	Specificaties veldwerk en respons	95
Bijlage B	Gehanteerde vragenlijst.....	103
Bijlage C	Representativiteit en weging	107
Bijlage D	Tabellen Hoofdstuk 4.....	115
Bijlage E	Tabellen Hoofdstuk 5.....	117
Bijlage F	Tabellen Hoofdstuk 6.....	123
Bijlage G	Tabellen Hoofdstuk 7.....	133

1 Inleiding

In het Regeerakkoord 2017 zijn maatregelen aangekondigd om enerzijds (de inhuurder van) zelfstandigen meer zekerheid te bieden dat er geen sprake is van een dienstbetrekking en anderzijds om schijnzelfstandigheid (vooral aan de onderkant) te voorkomen. In dit rapport wordt onderzocht wat de karakteristieken zijn van zelfstandigen zonder personeel op wie de aangekondigde maatregelen betrekking zullen hebben.

1.1 Aanleiding

De afgelopen jaren is in Nederland veel te doen rond de 'zelfstandig ondernemer' en vooral rond de zelfstandige zonder personeel (zzp'er). In beleid en politiek is aandacht voor het relatief grote aantal ondernemers in Nederland, de heterogeniteit van de populatie, de fiscale regelingen voor ondernemers en niet in de laatste plaats 'schijnzelfstandigheid', waarbij werkers als ondernemer actief zijn maar feitelijk als werknemer functioneren. Deze thema's zijn in verschillende studies aan de orde gekomen, waarbij het IBO-rapport uit 2015 een belangrijk ijkpunt is geweest in de politieke en beleidsdiscussie.¹ Een van de conclusies van het IBO-rapport is dat er grote verschillen bestaan binnen de groep zelfstandig ondernemers als het gaat om succes, drijfveren en ambitie. Beleid dat enerzijds gericht wordt op het stimuleren van innovatie en creativiteit van ondernemerschap en anderzijds op het beschermen van een groep ondernemers met weinig zeggenschap over tarieven en omstandigheden, vergt daarom een gedifferentieerde aanpak.

In het regeerakkoord van 2017 zijn maatregelen aangekondigd om ervoor te zorgen dat zelfstandigen die bewust en vrijwillig voor zelfstandigheid kiezen dat zonder problemen kunnen doen. Tegelijkertijd wil het kabinet mensen beschermen als zij die keuze niet hebben. Er wordt daarmee een duidelijk onderscheid gemaakt tussen succesvolle ondernemers met een relatief hoog uurtarief en zelfstandigen aan de onderkant van de markt met een relatief laag uurtarief (zie kader 'Werken als zelfstandige' hieronder). Uit een recente SEO-studie voor het ministerie van Economische Zaken en Klimaat naar de kenmerken van de populatie zelfstandig ondernemers in Nederland, blijkt dat de eerste groep economisch succesvol en zelfstandig is, al relatief lang actief is als zelfstandig ondernemer en vaker innovatief aan de weg timmert met nieuwe producten en diensten (Ter Weel et al., 2017).² Deze ondernemers dragen bij aan het verdienvermogen en de dynamiek van de Nederlandse economie. Vanaf het achtste percentiel van de inkomensverdeling ligt het inkomen van zelfstandigen zonder personeel ruim boven de €45.000 per jaar (in 2014). Uit dezelfde SEO-studie blijkt dat er ook een relatief grote groep zelfstandigen is met een laag inkomen. Bijna de helft van de zelfstandigen zonder personeel betaalt geen belasting en heeft een inkomen van minder dan €15.000 per jaar. Deze inkomenssituatie is niet incidenteel, gemeten over een periode van vijf jaar bevindt het overgrote merendeel van de zelfstandigen zich in hetzelfde deel van de inkomensverdeling. Dit betekent dat de verdeling vrij stabiel is over de tijd.

¹ IBO Zelfstandigen zonder personeel, Rijksoverheid, april 2015.

² Ter Weel, B., Vriend, S., Smits, T., Witteman, J. & Rosenboom, N. (2017). *Evaluatie fiscale ondernemersregelingen*, SEO-rapport 2017-17, Amsterdam: SEO Economisch Onderzoek.

‘Werken als zelfstandige’ in Regeerakkoord 2017

“Zzp’ers hebben een belangrijke positie op de arbeidsmarkt. Het is wel belangrijk dat zzp’ers om de juiste redenen kiezen voor het zzp-schap en er niet eigenlijk sprake is van een arbeidsrelatie. De Wet Deregulering Beoordeling Arbeidsrelaties (DBA) heeft voor die laatste vraag geen helderheid geschapen, maar juist onrust gebracht waardoor teveel echte zelfstandig ondernemers zijn geraakt. Met name aan de ‘onderkant’ van de arbeidsmarkt is nog steeds sprake van schijnzelfstandigheid en concurrentie op arbeidsvoorwaarden. De Wet DBA wordt daarom vervangen. De nieuwe wet moet enerzijds (de inhuurder van) echte zelfstandigen zekerheid bieden dat er geen sprake is van een dienstbetrekking en anderzijds schijnzelfstandigheid (vooral aan de onderkant) voorkomen. Bij de uitwerking van de wet zullen veldpartijen betrokken worden en zijn zowel de handhaafbaarheid als de effecten op de administratieve lasten van belang.

Voor zzp’ers wordt bepaald dat altijd sprake is van een arbeidsovereenkomst bij een laag tarief in combinatie met een langere duur van de overeenkomst of een laag tarief in combinatie met het verrichten van reguliere bedrijfsactiviteiten. Wat een laag tarief is, wordt gedefinieerd als corresponderend met loonkosten tot 125 procent van het wettelijk minimumloon (de grens die bijvoorbeeld ook voor het lage-inkomensvoordeel (LIV) wordt gehanteerd) of met de laagste loonschalen in cao’s. Er wordt één tarief gekozen om voor de gehele markt de onderkant af te bakenen. Op basis van de gehanteerde argumentatie zal dit tarief vermoedelijk liggen in een bandbreedte tussen de €15 en €18 per uur. Een langere duur wordt gedefinieerd als langer dan drie maanden.

- Aan de bovenkant van de markt wordt voor zelfstandig ondernemers een ‘opt-out’ voor de loonbelasting en de werknemersverzekeringen ingevoerd, indien er sprake is van een hoog tarief in combinatie met een kortere duur van de overeenkomst of een hoog tarief in combinatie met het niet verrichten van reguliere bedrijfsactiviteiten. Bij een ‘hoog tarief’ denkt het kabinet aan een tarief boven de €75 per uur. Een kortere duur wordt gedefinieerd als korter dan een jaar.
- Voor zelfstandigen boven het ‘lage’ tarief wordt een ‘opdrachtgeversverklaring’ ingevoerd. Deze geeft opdrachtgevers vooraf duidelijkheid en zekerheid bij de inhuur van zelfstandig ondernemers. Opdrachtgevers krijgen deze verklaring via het invullen van een webmodule, zoals bijvoorbeeld ook in het Verenigd Koninkrijk bestaat. Met deze opdrachtgeversverklaring krijgt een opdrachtgever zekerheid vooraf van vrijwaring van loonbelasting en premies werknemersverzekeringen (tenzij de webmodule niet naar waarheid is ingevuld). In de webmodule wordt een aantal duidelijke vragen gesteld aan de opdrachtgever over de aard van de werkzaamheden. Daarbij wordt ten behoeve van de webmodule het onderdeel ‘gezagsverhouding’ verduidelijkt (bijvoorbeeld dat het enkel moeten bijwonen van een vergadering op zichzelf geen indicatie van gezag is).
- De markt krijgt de tijd om te wennen aan veranderde wet- en regelgeving. Het huidige handhavingsmoratorium wordt na invoering van de bovenstaande maatregelen gefaseerd afgebouwd. Na invoering van de nieuwe wetgeving geldt maximaal een jaar een terughoudend handhavingsbeleid (onder andere geen boetes na eerste controle), waarin de Belastingdienst een coachende rol heeft en partijen helpt bij de toepassing van de nieuwe regelgeving.”

Een belangrijke vraag is in hoeverre het aan de onderkant van de inkomensverdeling daadwerkelijk om zelfstandig ondernemers gaat met een uitgebreide portfolio aan opdrachtgevers, of dat er

sprake is van ‘schijnzelfstandigheid’ en mogelijk concurrentie op arbeidsvoorwaarden met werknemers.³ De regering wil voorkomen dat werkers met een laag tarief in combinatie met een lange duur van overeenkomst en/of in combinatie met het verrichten van reguliere bedrijfsactiviteiten op basis van kostenoverwegingen gedwongen als zelfstandige aan de slag zijn. Het voorgenomen beleid stelt voor om bij een tarief van €15 tot €18 in combinatie met het verrichten van reguliere arbeid voor een opdrachtgever, of bij een tarief van €15 tot €18 in combinatie met een opdrachtduur van langer dan drie maanden, te spreken van een arbeidsovereenkomst.

De ministeries van Economische Zaken en Klimaat, Financiën en Sociale Zaken en Werkgelegenheid zijn momenteel aan de slag met het uitwerken van deze maatregelen. Om dat te kunnen doen, willen de ministeries beter zicht krijgen op de samenstelling en karakteristieken van de populatie zelfstandigen zonder personeel, om op basis van zo volledig mogelijke informatie de maatregelen uit te werken en de effecten in te kunnen schatten. Om dit goed te kunnen doen willen de ministeries meer weten over hoe de arbeidsmarkt van zzp'ers eruit ziet naar tarieven, duur van opdrachten, manier van werken (product/arbeid) en welk type taken (kernactiviteiten/reguliere bedrijfsactiviteiten) men als zzp'er uitvoert. Deze informatie is niet beschikbaar in administratieve bestanden of in eerdere studies. Het grootste hiaat in de beschikbare data is dat het aantal gewerkte uren niet bekend is, anders dan dat aan de fiscus moet worden doorgegeven of het urencriterium van 1.225 uur per jaar is behaald om in aanmerking te komen voor fiscale ondernemersregelingen (zoals de startersaftrek en de zelfstandigenaftrek). Hierdoor was het tot dusver onmogelijk om zicht te krijgen op de verdeling van uurtarieven van zelfstandigen zonder personeel. Een tweede belangrijke beperking is dat het niet altijd duidelijk is hoe een tarief tot stand komt en welke kosten er in verschillende sectoren in het uurtarief wordt meegenomen.

In de eerste plaats is het daarom van belang om de samenstelling en kenmerken van de populatie zzp'ers goed in beeld te brengen, met nadruk op de hoogte van de gehanteerde uurtarieven, de opbouw ervan, de duur van opdrachten, de manier van werken en welk type taken of werkzaamheden worden uitgevoerd. Op die manier wordt duidelijk hoe groot de groep is die gebruik kan maken van de mogelijkheid van een opt-out voor de loonbelasting en werknemersverzekeringen, en hoe groot de groep is die onder het minimumtarief van tussen de €15 en €18 werkzaamheden verricht. Tevens wordt inzichtelijk in welke sectoren deze zzp'ers werkzaam zijn. Voor de groep met een tarief onder het minimumtarief is het daarnaast van belang een beeld te vormen of sprake is van het verrichten van reguliere bedrijfsactiviteiten bij de opdrachtgever en/of een duur van de gevraagde werkzaamheden van langer dan drie maanden. Ook voor de groep zzp'ers met een hoog tarief (meer dan €75 per uur) kan worden nagegaan of sprake is van een korte duur (minder dan een jaar) en/of het al dan niet verrichten van reguliere bedrijfsactiviteiten.

In de tweede plaats is het algemeen bekend dat door beleid gestelde grenzen leiden tot gedragseffecten. Vooral de opt-out voor de loonbelasting en de werknemersverzekeringen vanaf een uurtarief van €75 kan aantrekkelijk zijn voor werknemers met een dergelijk loonniveau. Uit Ter Weel et al. (2017) komt naar voren dat er ieder jaar rond de 100.000 startende ondernemers zijn van wie er ruim 90 procent als zzp'er aan de slag gaan. Hun gemiddelde inkomen is in de eerste jaren laag (ongeveer € 20.000), maar het zijn vooral jonge hoogopgeleiden (25-40 jaar) die als zzp'er starten.

³ Zie ook Ter Weel, B., Van der Werff, S., Bennaars, H., Scholte, R., Fijnje, J., Westerveld, M. & Mertens, T. (2018). De opkomst en groei van de kluseconomie in Nederland, SEO-rapport 2018-37, in opdracht van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Amsterdam: SEO, HSI en UvA.

Deze nieuwe zzp'ers zijn in overgrote mate afkomstig uit loondienst (70 procent). Een expliciete opt-out kan de aantrekkelijkheid van het zzp-schap vergroten. Daarom is ook informatie nodig over werknemers voor wie het op de marge interessant is om in de nieuwe situatie als zzp'er aan het werk te gaan.

1.2 Onderzoeksvragen

Tegen deze achtergrond heeft het kabinet behoefte aan beter zicht op de samenstelling en karakteristieken van de zzp-populatie, om op basis van zo volledig mogelijke informatie de in het Regeerakkoord aangekondigde maatregelen uit te werken en de effecten van die uitwerking in te kunnen schatten. Dat vertaalt zich in de volgende hoofdvraag voor het onderzoek:

Wat zijn de karakteristieken van opdrachtnemers op wie de aangekondigde maatregelen 'Werken als zelfstandige' sub 1 en 2 (pag. 25) in het Regeerakkoord 2017 betrekking zullen hebben?

Het kabinet wil via de beantwoording van deze vraag meer te weten komen over hoe de arbeidsmarkt van zzp'ers eruit ziet naar tarieven, duur van opdrachten, manier van werken (product/arbeid) en welk type taken (kernactiviteiten/reguliere bedrijfsactiviteiten) men als zzp'er uitvoert. Het gaat zowel om zzp'ers aan de onderkant als aan de bovenkant van de markt, alsmede werknemers aan de bovenkant. De hoofdvraag kan verder worden uitgesplitst naar de volgende vier deelvragen:

1. Hoeveel zzp'ers hebben een (omgerekend) uurtarief lager dan de ondergrens (€15 tot €18) of hoger dan de bovengrens (€75) en in welke sectoren opereren zij?
2. Hoeveel zzp'ers met een laag (omgerekend) uurtarief voldoen aan één van de overige criteria (langere duur van de opdracht of reguliere bedrijfsactiviteit) waarbij 'er altijd sprake zal zijn van een arbeidsovereenkomst' en in welke sectoren opereren zij?
3. Hoeveel zzp'ers met een hoog (omgerekend) uurtarief voldoen aan één van de overige criteria (kortere duur van de opdracht of geen reguliere bedrijfsactiviteit) waarbij 'men in aanmerking komt voor de opt-out voor de loonbelasting en werknemersverzekeringen' en in welke sectoren opereren zij?
4. Hoeveel *werknemers* voldoen aan de criteria (hoog tarief in combinatie met een korte arbeidsduur of in combinatie met geen reguliere bedrijfsactiviteit) waarbij 'men in aanmerking komt voor de opt-out voor de loonbelasting en werknemersverzekeringen' en wat zijn de te verwachten gedragseffecten van deze groep?

Bij de beantwoording van deze onderzoeksvragen zijn de volgende factoren van belang:

- Inzicht in hoe uurtarieven kunnen worden berekend, ook wanneer opdrachtnemers op een andere manier tot een prijs voor de geleverde diensten komen, zoals stukprijzen of vaste all-in-tarieven;
- Uitsplitsing naar (ruwe) sectoren, met aandacht voor sectoren waar (relatief) veel zzp'ers werken;
- Representativiteit van de onderzoeksresultaten, zodat zowel voor de totale populatie van zzp'ers een representatief beeld kan worden geschetst, als voor de groepen die worden uitgesplitst (bijvoorbeeld naar sector of tarief);

- Inzicht in factoren die invloed hebben op het uiteindelijke (omgerekende) uurtarief, zoals aantal contractueel en daadwerkelijk gewerkte uren, omzet en inkomsten, kosten die al dan niet gerelateerd zijn aan de ingezette uren etc.

1.3 Onderzoeksaanpak

De gehanteerde onderzoeksopzet is er primair op gericht om nieuwe inzichten te verkrijgen in de samenstelling en karakteristieken van de zzp-populatie, de verdeling van gehanteerde tarieven en hoe die zich verhouden tot de inkomsten uit arbeid bij werknemers. Om dat te bereiken is een **enquête onder de zzp-populatie** uitgezet, waaruit een gedetailleerd en representatief beeld naar voren komt van de karakteristieken van de zzp-populatie, de verdeling van de uurtarieven en hoe deze zijn opgebouwd. Deze tot dusver ontbrekende informatie is nodig voor het kunnen uitwerken van de maatregelen in het Regeerakkoord 2017 en het kunnen inschatten van de effecten van die maatregelen.

Hieronder wordt ingegaan op de doelgroep van de enquête en de manier waarop die is benaderd, de steekproeftrekking en de steekproefomvang, de onderwerpen die in de enquête aan bod komen, het proces van dataverzameling en de representativiteit van de enquête. In Bijlage A wordt hierop in meer detail ingegaan.

Afbakening doelgroep

De doelgroep waaronder de enquête is uitgezet betreft alle zelfstandigen zonder personeel die arbeid aanbieden en werkzaam zijn binnen Nederland, inclusief de volgende typen zelfstandigen:

- zelfstandig ondernemer (met een eigen bedrijf of praktijk) zonder personeel;
- zelfstandige die arbeid verricht voor eigen risico of rekening zonder personeel, bijvoorbeeld als freelancer;
- zelfstandige die zonder dienstverband meewerkt in een eigen bedrijf zonder personeel met meerdere zelfstandigen samen, bijvoorbeeld een maatschap of vennootschap onder firma;
- directeur-groootaandeelhouder zonder personeel;
- zelfstandige die zonder dienstverband meewerkt in een eigen bedrijf of praktijk van een gezinslid (meewerkend gezinslid).

Aangezien het onderzoek een representatief beeld moet opleveren van deze zelfstandigen voor heel Nederland, zijn vooraf geen sectoren of subgroepen uitgesloten. Wel is door middel van stratificatie extra aandacht gegeven aan (deel)sectoren waar (relatief) veel zzp'ers actief zijn, om zo een gedetailleerd beeld te kunnen krijgen voor deze specifieke sectoren. Deelsectoren waar (relatief) weinig zzp'ers actief zijn, zijn vaak samengenomen.

Onderwerpen

De enquête is uitgevoerd om informatie te vergaren over de zzp-populatie die nog niet eerder voor de gehele populatie in beeld is gebracht, samen met andere informatie die nodig is om beleidsmaatregelen vorm te kunnen geven en effecten daarvan in te kunnen schatten. De enquête bevat daarom vragen om de volgende informatie te verzamelen:

- Manier van werken (het leveren van arbeid versus het leveren van producten);
- Aantal opdrachten en aantal opdrachtgevers;
- Aantal gewerkte uren;
- Besteding van aantal gewerkte uren (opdrachtgerelateerd of bedrijfsgerelateerd);
- Totale bruto omzet en winst;
- Kosten van verschillende kostenposten (opdrachtgerelateerde of bedrijfsgerelateerd);
- Berekende prijzen naar hoogte en soort (uurtarief, stuksprijzen, all-in-tarieven, etc.);
- Wie bepaalt de berekende prijs?
- Wat bepaalt het aantal gewerkte uren?
- Duur van de (laatst afgeronde) opdracht;
- Type (laatst afgeronde) opdracht (al dan niet kernactiviteit of reguliere bedrijfsactiviteit);
- Direct en indirect aan de opdrachtgever door te rekenen kosten;
- Voorkeuren (situaties) in keuze tussen zzp'er of werknemer;
- Gedragsreacties bij verandering in tarief;
- Achtergrondkenmerken zzp'er: sector, beroep, opleidingsniveau, etc.

Benaderingsstrategie

Een belangrijke overweging bij het bepalen van de benaderingsstrategie is de wens dat het onderzoek betrouwbare en representatieve informatie moet opleveren. Daarbij moet in het achterhoofd worden gehouden dat zelfstandigen zonder personeel een heterogene groep zijn. Dit aspect vraagt enerzijds om een zo hoog mogelijke respons, anderzijds om een vragenlijst die recht doet aan alle mogelijke situaties waarin zzp'ers opdrachten uitvoeren.

Het eerste aspect betekent dat de benaderingsstrategie erop gericht moet zijn de potentiële respondenten zoveel mogelijk te prikkelen tot responderen en ervoor te zorgen dat responderen van hen zo weinig mogelijk inspanning vraagt. Tegelijkertijd moet de benaderingsstrategie ervoor zorgen dat de verzamelde data van een zo hoog mogelijke kwaliteit is. Er is daarom gekozen voor een gefaseerde benaderingsstrategie met meerdere contactmomenten, waarbij voor het daadwerkelijke veldwerk gebruik is gemaakt van een combinatie van een internetenquête en een telefonisch rappel die na elkaar zijn ingezet.

Alle zelfstandigen in de steekproef hebben bij de start van het veldwerk uit naam van de drie betrokken ministeries een brief gekregen met het verzoek om de internetenquête in te vullen. Voordelen van een internetenquête zijn de lage kosten, dat de respondent de vragenlijst op een moment dat het hem/haar het beste uitkomt kan invullen en gegevens op kan zoeken. Dat levert een hoge betrouwbaarheid van de data op. Om het nadeel van de vaak relatief lage respons bij een internetenquête te ondervangen en om te sturen op de gewenste verdeling van de netto respons over sectoren, is na enige tijd gerappelleerd waarbij is geswitcht van modus. Rappelling en een switch van modus zijn beide effectieve manieren om de respons te vergroten. Door daarbij te kiezen voor een modus met persoonlijk contact, zijnde telefonisch veldwerk, kan de respons effectief worden verhoogd omdat de enquêteur de respondent kan motiveren om alsnog aan het onderzoek mee te doen.

Tijdens het telefonische rappel is aan alle zzp'ers die telefonische deelname aan het onderzoek weigerden gevraagd of er een e-mail gestuurd mocht worden met een link naar de online vragenlijst, zodat de vragenlijst op een tijdstip dat het de respondent uitkwam ingevuld kon worden. Omdat het de ervaring is dat veel respondenten die zeggen dat ze de internetenquête alsnog zullen invullen dit vervolgens toch achterwege laten, heeft tijdens het telefonische rappel de nadruk gelegen op afname van de vragenlijst.

Onderzoekspopulatie en steekproefkader

Er is in Nederland geen openbaar bestand beschikbaar met hierin gegevens van specifiek de groep zelfstandigen zonder personeel. Het meest geschikte steekproefkader waarin zoveel mogelijk leden van de doelgroep voorkomen, is het LISA-bestand. LISA is een databestand met gegevens over alle vestigingen van bedrijven in Nederland waar betaald werk wordt verricht. De kerngegevens per vestiging hebben een ruimtelijke component (adresgegevens) en een sociaaleconomische component (werkgelegenheid en economische activiteit). Door de beschikbaarheid van dit type beschrijvende gegevens voor heel Nederland kan het LISA-vestigingenregister beschouwd worden als het basisbestand voor sociaaleconomisch en ruimtelijk onderzoek. Omdat LISA ook vestigingen van de overheid, het onderwijs, de gezondheidszorg en vrije beroepsbeoefenaars registreert, is LISA uniek in zijn soort. Het LISA-vestigingenregister bevat informatie over ruim 1.286.200 vestigingen in Nederland. Landelijk dekkende informatie is beschikbaar vanaf 1996. Zie het kader 'LISA – Hét werkgelegenheidsregister van Nederland' voor meer informatie over het gebruikte basisbestand.

Uit het LISA-bestand kunnen steekproeven worden getrokken waarbij selecties kunnen worden gemaakt op basis van bijvoorbeeld SBI-codes en grootteklassen. In de definitie van LISA is een zzp'er een vestiging met één werkzame persoon. Daarbij is het mogelijk om onderscheid te maken tussen vestigingen met één werkzame persoon die minimaal 12 uur per week werkt en vestigingen met één werkzame persoon die minder dan 12 uur per week werkt. Hierdoor is het ook mogelijk om specifiek aandacht te schenken aan 'kleine' zzp'ers in het onderzoek.

Een belangrijk nadeel van het gebruik van LISA als steekproefkader is dat het niet geheel zeker is of een vestiging met één werkzame persoon een zzp'er betreft die tot de doelgroep van het onderzoek behoort. Informatie in LISA is soms niet geheel up to date, waardoor vestigingen inmiddels kunnen zijn uitgebreid, samengegaan of opgehouden zijn te bestaan. Daarom is aan het begin van de vragenlijst door middel van screeningsvragen bepaald of het daadwerkelijk gaat om een zzp'er en daarmee tot de gewenste onderzoekspopulatie behoort. Dat heeft initieel tot een relatief lage respons geleid en extra benodigde inspanningen om een voldoende grote respons te bereiken om representatieve uitspraken naar doelgroepen en sectoren te kunnen doen.

Een ander nadeel van het gebruik van LISA is dat zelfstandigen die niet als bedrijfsvestiging opereren, zoals freelancers, niet goed vertegenwoordigd zijn in het bestand. Als gevolg daarvan zijn ze ondervertegenwoordigd in de steekproef. Het gaat hierbij echter om beperkte verschillen, waardoor ook voor deze groep via weging representatieve uitspraken kunnen worden gedaan.

LISA – Hét werkgelegenheidsregister van Nederland

LISA staat voor Landelijk Informatiesysteem van Arbeidsplaatsen en is een databestand met gegevens over alle vestigingen in Nederland waar betaald werk wordt verricht. De koppeling van kerngegevens met een ruimtelijke component (adresgegevens) en een sociaaleconomische component (werkgelegenheid en economische activiteit) maakt LISA uniek in Nederland. Het LISA-vestigingenregister bevat informatie over ruim 1.286.200 vestigingen in Nederland. Landsdekkende informatie is beschikbaar vanaf 1996.

LISA komt op een unieke wijze tot stand. Lokaal, regionaal of provinciaal wordt door vele organisaties een vestigingenregister bijgehouden, mede op basis van een uitgebreid werkgelegenheidsonderzoek. Overheid, semioverheid, intermediaire organisaties en in een aantal gevallen het bedrijfsleven werken hierbij intensief samen. De rollen van de betrokken partijen variëren van financier tot uitvoerder. Alle betrokkenen hebben gemeenschappelijk dat ze de LISA-informatie nodig hebben voor onderzoek, advies, beleidsvoorbereiding en monitoring.

Per vestiging zijn de volgende gegevens beschikbaar:

- Naam;
- Vestigingsadres, correspondentieadres en telefoonnummer;
- Aantal werkzame personen (man/vrouw, fulltime/parttime);
- Activiteitencode (standaardbedrijfsindeling, SBI 2008);
- Gemeentecode;
- Kamer van Koophandelnummer.

Karakteristieken van het LISA-bestand zijn:

- Vestigingsniveau: LISA ziet de vestiging als ruimtelijk-economische eenheid. Meervoudige opname van een vestiging (bijvoorbeeld als van een vestiging meerdere juridische eenheden bestaan) is tot een minimum beperkt. Ook maakt LISA geen onderscheid in ondernemingen, bedrijven of vestigingen. Kortom: LISA registreert elke locatie in Nederland waar wordt gewerkt, ook al maakt de betreffende vestiging onderdeel uit van een onderneming waarvan de hoofdvestiging elders gelokaliseerd is;
- Landsdekkend: Door de beschikbaarheid van een landsdekkend bestand kunnen lokale en regionale ontwikkelingen vergeleken worden met landelijke ontwikkelingen of ontwikkelingen in andere gebieden. Bovendien kan de Stichting LISA als landelijke koepelorganisatie, waarin regionale partners samenwerken, opereren als gesprekspartner naar organisaties als CBS, KvK, IPO, Arbeidsvoorziening, rijksoverheid etc. Met deze partijen probeert LISA tot samenwerking te komen met als doel de continuïteit en kwaliteit van de regionale registers te verhogen;
- Kwaliteit: De regionale registerhouders zijn zeer ervaren en bedreven in het creëren en in stand houden van een basisvestigingenregister. Door middel van enquêtes verrijkt LISA de informatie, die voor een belangrijk deel gebaseerd is op het Handelsregister, op een kwalitatief betere manier dan 'doorsnee adresboeren'. Op de enquêtes wordt over het algemeen een zeer hoge respons gehaald;
- Adressen en statistieken: Een belangrijke kracht van LISA zit in het feit dat niet alleen statistieken kunnen worden geleverd, maar ook adressen. LISA is daardoor ook een belangrijke bron voor steekproeven en doelgroepanalyses. Het adressenbestand van LISA wordt elk kwartaal geactualiseerd.

Bron: www.lisa.nl

1.4 Uitsplitsing naar sectoren

Voor het onderzoek is de manier waarop wordt uitgesplitst naar sectoren van belang. Niet alle sectoren zijn even relevant in het onderzoek, er dient vooral aandacht uit te gaan naar sectoren waar (relatief) veel zzp'ers werken. Aangezien ook in kleine sectoren het relatieve aandeel zelfstandigen aanzienlijk kan zijn, is het belangrijk om juist in deze kleine sectoren voldoende waarnemingen van zelfstandigen en tarieven te hebben om sectorspecifieke uitspraken te kunnen doen. Daarom zijn in relevante kleine sectoren relatief veel zzp'ers benaderd. Tegelijkertijd moeten de overall resultaten representatief zijn voor de gehele populatie, zowel naar sector als tarief, zodat geen sectoren kunnen worden uitgesloten.

Bij de uitsplitsing van sectoren voor het onderzoek is op al deze zaken gelet. Ten eerste is gekeken welke zzp'ers (naar activiteiten en beroep) relevant zijn voor het onderzoek. Vervolgens is gekeken in welke (sub)sectoren deze zelfstandigen werken. Op basis daarvan is een sectorindeling gemaakt die onderscheid maakt naar sectoren waar deze relevante zelfstandigen werken, maar waarbij tegelijkertijd sprake is van voldoende grote clusters van (sub)sectoren om een steekproef van voldoende omvang te kunnen trekken. Tabel 1.1 geeft een overzicht van de 34 onderscheiden clusters van sectoren, met daarbij per sectorcluster de voor het onderzoek relevante beroepsgroepen van zzp'ers en het aantal bedrijfsvestigingen met één werkzame persoon in het LISA-bestand, ongeacht de status van deze persoon. Dit zijn dus *niet* de populatiecijfers van alle zzp'ers in Nederland. In de enquête is vervolgens gevraagd of de contactpersoon van deze vestigingen een zzp'er betrof. In de laatste kolom van Tabel 1.1 staat de omvang van de getrokken steekproef per sectorcluster vermeld, ofwel het aantal vestigingen dat voor de enquête is benaderd. Omdat is getracht om voor elk van de onderscheiden sectorclusters aparte uitspraken mogelijk te maken, is de totale steekproef gelijk verdeeld over de sectorclusters, waarbij in twee sectorclusters het aantal is beperkt door het werkelijke aantal vestigingen.

Voor het trekken van de steekproef is behalve naar sector ook nog onderscheid gemaakt naar het aantal gewerkte uren door zelfstandigen. Op basis van het LISA-bestand kan onderscheid worden gemaakt tussen meer en minder dan 12 uur per week. Door relatief veel bedrijfsvestigingen te benaderen waar minder dan 12 uur per week wordt gewerkt, wordt beter zicht verkregen op de relatief kleine groep van zzp'ers die relatief weinig uren als zelfstandige actief is. Per saldo is een gestratificeerde aselechte steekproef getrokken van in totaal 25.500 bedrijfsvestigingen met als uitgangspunt dat in ieder onderscheiden sectorcluster 250 vestigingen uit de groep tot 12 gewerkte uren per week worden geselecteerd en 500 uit de groep van 12 uur per week of meer.

Tabel 1.1 Indeling in sectorclusters op basis van relevante beroepsgroepen van zzp'ers, aantal bedrijfsvestigingen met één werkzame persoon in het LISA-bestand (2017) en streefomvang van de steekproef per sectorcluster

Sectorcluster	Relevante beroepsgroep	Aantal vestigingen	Steekproefomvang
1: Teelt onder glas	Glastuinbouw	1.245	638
2: Overige landbouw, bosbouw en visserij	--	31.739	750
3: Delfstoffen, industrie, energie en water	--	34.717	750
4: Algemene burgerlijke en utiliteitsbouw	Aannemer	50.325	750
5: Grond-, water en wegenbouw	--	4.984	696
6: Slopen, grondverzet, bouwinstallaties	Elektricien, loodgieter	28.090	750
7: Afwerking van gebouwen	Schilder, stukadoor	34.463	750
8: Groot- en detailhandel	--	128.618	750
9: Personenvervoer over land	Taxichauffeur	7.039	750
10: Goederenvervoer over land	Vrachtwagenchauffeur	5.210	750
11: Overige vervoer en opslag	--	6.658	750
12: Post en koeriers	Koerier, postbezorger	4.750	750
13: Logiesverstrekking	--	3.773	750
14: Eet- en drinkgelegenheden	Horeca	15.369	750
15: Dienstverlening informatietechnologie	ICT'er	43.479	750
16: Dienstverlening informatie	--	5.854	750
17: Informatie en communicatie overig	--	16.349	750
18: Financiële instellingen	--	19.275	750
19: Rechtskundige dienstverlening	--	31.551	750
20: Advies management en bedrijfsvoering	Managementadvies	92.011	750
21: Industrieel ontwerp en vormgeving	--	57.704	750
22: Advisering, onderzoek en overig	--	61.056	750
23: Beveiliging en opsporing	Beveiliging	2.375	750
24: Reiniging	Schoonmaker	9.091	750
25: Verhuur van roerende goederen	--	34.569	750
26: Overheid en onderwijs	--	53.417	750
27: Medische en tandheelkundige praktijken	--	65.062	750
28: Thuiszorg	Thuiszorg	10.793	750
29: Kinderopvang	Kinderopvang / gastouder	9.863	750
30: Gezondheidszorg	(Gezins)begeleider	11.913	750
31: Kunst	Journalist, kunstenaar	63.437	750
32: Cultuur, sport en recreatie	--	11.565	750
33: Haar- en schoonheidsverzorging	Kapper, pedicure	46.306	750
34: Overige dienstverlening	Huishoudelijke hulp	24.619	750
Totaal		1.027.269	25.334

Bron: LISA (2018), Mediad en SEO Economisch Onderzoek

1.5 Representativiteit en weging

Als gevolg van de selectieve steekproeftrekking (stratificatie) en de mogelijk selectieve respons, dienen de resultaten van de enquête te worden gecorrigeerd om ze representatief te maken voor de daadwerkelijke populatie van zzp'ers in Nederland. Dat gebeurt door elke respondent een gewicht te geven, waardoor deze meer of minder dan gemiddeld meetelt in het totaal. Respondenten uit kleine sectoren en die weinig uren werken, van wie er door stratificatie relatief veel in de steekproef en respons zijn terechtgekomen, dienen een relatief klein gewicht te krijgen. Respondenten uit grote sectoren en die relatief veel uren werken, dienen juist een relatief groot gewicht te krijgen.

Om te weten hoe groot de gewichten moeten zijn, moet duidelijk zijn hoe de werkelijke populatie zelfstandigen zonder personeel eruitziet per sector en aantal gewerkte uren. Die informatie kan om meerdere redenen niet uit LISA worden gehaald. Ten eerste registreert LISA vooral bedrijfsvestigingen met het aantal werkenden, zonder informatie of het daarbij ook daadwerkelijk om een zelfstandige zonder personeel gaat. Ten tweede zitten niet noodzakelijk alle zelfstandigen zonder personeel in het LISA-bestand. En ten derde geeft het LISA-bestand niet altijd een goede indicatie van de actuele status van een bedrijfsvestiging of van het aantal werkzame personen, zo bleek ook tijdens het uitzetten en afnemen van de enquête. Informatie over de omvang en samenstelling van de totale populatie van zzp'ers dient daarom van elders te komen.

Een goede bron voor de werkelijke omvang en verdeling van de zzp-populatie in Nederland is de Inkomensstatistiek van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Daarin is op basis van belastinggegevens van alle Nederlanders bekend of er sprake is van inkomsten uit werk dat niet in loondienst maar als zelfstandige plaatsvindt. Daarbij kan onderscheid worden gemaakt tussen zelfstandig ondernemers zonder personeel, directeur-grotoaandeelhouders zonder personeel en overige zelfstandigen zonder personeel. Ook is de sector bekend waarin personen zelfstandig zijn. Dat maakt het mogelijk om de werkelijke populatie zelfstandigen zonder personeel in te delen naar de eerdergenoemde 34 sectorclusters en naar type zelfstandige.⁴ Door deze werkelijke verdeling naast de respons op de enquête te leggen, waaruit ook de verdeling naar sector en type zelfstandige bekend is, kunnen gewichten worden berekend die de resultaten van de enquête representatief maken voor de daadwerkelijke populatie van zzp'ers in Nederland. Deze procedure wordt nader beschreven en geïllustreerd in Bijlage C.⁵

De berekende gewichten houden naast sector en type zelfstandige ook rekening met het aantal gewerkte uren als zelfstandige. De steekproef is naast sector immers ook gestratificeerd naar het aantal gewerkte uren per week. Informatie over de werkelijke verdeling van zelfstandigen zonder personeel naar het aantal gewerkte uren per week, is afkomstig uit een studie over de Zzp-dynamiek in 2017 van de Kamer van Koophandel (2018), waar per sector onderscheid wordt gemaakt tussen zzp'ers die meer en minder dan 15 uur per week werken. Die informatie is niet beschikbaar in de Inkomensstatistiek van het CBS.

⁴ Deze informatie is voor 2017 via een maatwerkbestand rechtstreeks verkregen van het CBS.

⁵ De berekende gewichten zijn geen ophoogfactoren om tot de omvang van de totale populatie zzp'ers te komen (aantallen in plaats van aandelen). Die totale omvang van de zzp-populatie is hier minder relevant.

1.6 Leeswijzer

In dit rapport wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste resultaten uit een enquête onder zelfstandigen zonder personeel (zzp'ers). In Hoofdstuk 2 wordt eerst een beeld geschetst van het daadwerkelijke aantal zzp'ers in Nederland, uitgesplitst naar sector. Door het aantal respondenten in de enquête daar tegen af te zetten, kan via het toepassen van gewichten de enquêteresultaten representatief worden gemaakt. Hoofdstuk 3 gaat in op de achtergrondkenmerken van zzp'ers die naar voren komen uit de enquête, zoals opleiding- en werkniveau, type werkzaamheden en aantal opdrachtgevers. Daarbij wordt expliciet onderscheid gemaakt tussen zzp'ers die voor zakelijke opdrachtgevers werken en zzp'ers die voor particuliere opdrachtgevers werken. Het is vooral de eerste groep waar dit rapport zich op concentreert.

In Hoofdstuk 4 wordt een overzicht gegeven van de verdeling van (omgerekende) uurtarieven die door zzp'ers aan zakelijke opdrachtgevers in rekening zijn gebracht. Die uurtarieven bevatten allerlei kostenposten die sterk kunnen variëren tussen zzp'ers. Daarom worden in Hoofdstuk 5 uurtarieven berekend na aftrek van niet-arbeidsgerelateerde kosten die vergelijkbaar zijn met uurloonkosten bij werknemers. De verdeling van deze 'vergoeding voor arbeid' varieert sterk tussen zzp'ers, waardoor er zelfstandigen zijn met zeer lage uurtarieven en zelfstandigen met zeer hoge uurtarieven. Die twee groepen worden in respectievelijk Hoofdstuk 6 en Hoofdstuk 7 nader in beeld gebracht. Hoofdstuk 6 besteedt aandacht aan de combinatie van een laag uurtarief (onder de €15 tot €18) met een langere duur van de opdracht en/of het uitvoeren van reguliere bedrijfsactiviteiten. Dat geeft zicht op de groep waarbij volgens het Regeerakkoord 2017 sprake zou moeten zijn van een arbeidsovereenkomst. Hoofdstuk 7 gaat in op de groep met een uurtarief vanaf €75 die volgens het Regeerakkoord 2017 mogelijk in aanmerking komt voor de opt-out voor de loonbelasting en werknemersverzekeringen.

In Hoofdstuk 8 wordt een vergelijking gemaakt met de uurloonkosten⁶ van werknemers in loondienst in Nederland, gebaseerd op informatie over lonen van alle werknemers in Nederland in 2017, beschikbaar in CBS Microdata. Ook bij deze werknemers wordt onderscheid gemaakt tussen uurloonkosten onder de €15 tot €18, en boven de €75. Hoofdstuk 9 gaat vervolgens nog in op de antwoorden op vragen die in de enquête zijn gesteld over de keuzes en voorkeuren die zzp'ers hebben ten aanzien van het zelfstandig ondernemerschap en de (hoeveelheid) werkzaamheden die zij kunnen of willen uitvoeren, afhankelijk van de hoogte van de vergoeding die ze daarvoor ontvangen. In Hoofdstuk 10 ten slotte worden conclusies getrokken en antwoord gegeven op de in dit inleidende hoofdstuk gestelde onderzoeksvragen.

⁶ Voor de vergelijkbaarheid met uurtarieven na aftrek van niet-arbeidsgerelateerde kosten van zzp'ers bestaan de berekende uurloonkosten bij werknemers uit het brutoloon plus de werkgeversbijdragen aan werknemersverzekeringen, de Zorgverzekeringswet en pensioenpremies.

2 Zzp'ers naar sector, type en uren

In 2017 waren er meer dan 1,2 miljoen zzp'ers actief in Nederland. Het aandeel zzp'ers is vooral groot (meer dan 60 procent) in de wat kleinere sectoren zoals kunst, industrieel ontwerp, haar- en schoonheidsverzorging en de afwerking van gebouwen. In de qua arbeidsplaatsen grootste vijf sectoren ligt het aandeel zzp'ers onder de 10 procent.

2.1 Aandeel zzp'ers per sector in Nederland

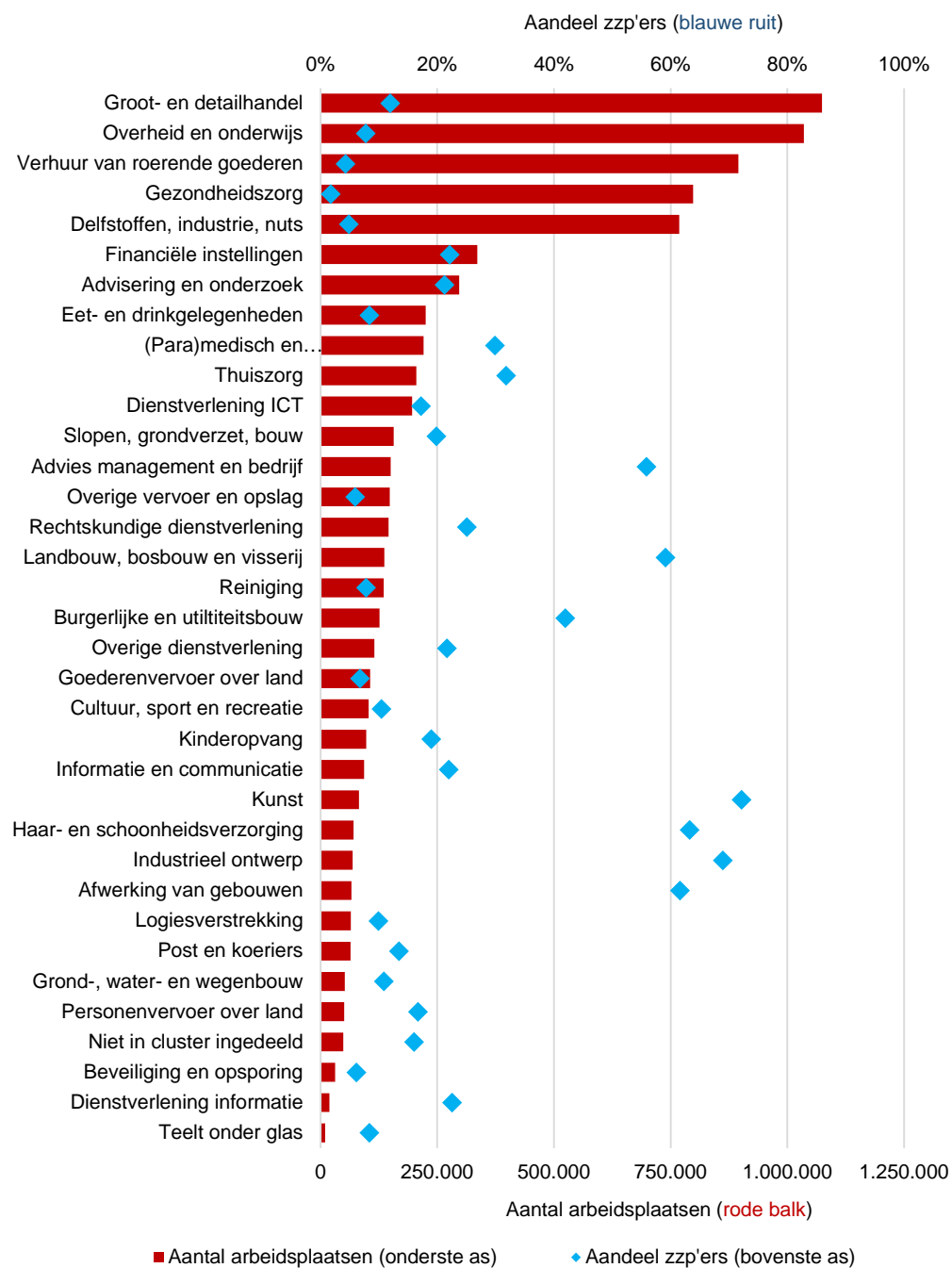
Figuur 2.1 geeft een overzicht van de eerder onderscheiden 34 sectorclusters op volgorde van het totale *aantal* arbeidsplaatsen van werknemers en zelfstandigen zonder personeel (zzp'ers) samen in 2017. Per sectorcluster wordt met een blauwe ruit aangegeven wat het *aandeel* daarin is van de zzp'ers. Informatie over zowel het aantal arbeidsplaatsen van werknemers als het aantal zzp'ers per sector is afkomstig van het CBS via respectievelijk de Polisadministratie en de Inkomensstatistiek. De figuur laat zien dat het aandeel zzp'ers sterk verschilt tussen sectoren. Het aandeel is vooral groot (meer dan 60 procent) in de wat kleinere sectoren zoals de kunst, industrieel ontwerp, haar- en schoonheidsverzorging en de afwerking van gebouwen. Een aandeel van rond de 50 procent wordt gevonden in de sectoren landbouw, bosbouw en visserij, advies op het terrein van management en bedrijfsvoering en de algemene burgerlijke en utiliteitsbouw. Voor alle overige sectoren ligt het aandeel zzp'ers onder de 40 procent en meestal onder de 20 procent. In de grootste vijf sectoren (met de meeste arbeidsplaatsen) ligt het aandeel zzp'ers onder de 10 procent. Figuur 2.1 laat zien waarom veel kleinere sectoren in het onderzoek toch expliciet worden onderscheiden, omdat daar het aandeel zzp'ers substantieel is.

In Figuur 2.2 wordt alleen het aantal arbeidsplaatsen van zzp'ers getoond op volgorde van de sectoren met het grootste naar het kleinste aantal zzp'ers. Wederom geven de blauwe ruiten het aandeel zzp'ers in het totaal aan arbeidsplaatsen van werknemers en zzp'ers per sector weer. In absolute aantallen zijn de meest zzp'ers te vinden in de groot- en detailhandel, in het management- en bedrijfsadvies, de landbouw, bosbouw en visserij, en in de sector overheid en onderwijs⁷, allemaal boven de 75 duizend zzp'ers in 2017. Deze sectoren combineren een relatief groot aantal arbeidsplaatsen met een substantieel aandeel zzp'ers. De vier sectoren met het grootste *aandeel* zzp'ers (boven de 60 procent), hebben allemaal tussen de 40 en 60 duizend zzp'ers. Vrijwel alle sectoren met minder dan 25 duizend zzp'ers kennen een aandeel zzp'ers in het totaal aantal arbeidsplaatsen van minder dan een kwart.

Sectoren die bekend staan om de activiteiten van zzp'ers, zoals de verschillende bouwsectoren, de persoonlijke dienstverlening, de post- en koeriersdiensten en het vervoer van personen of goederen, vallen niet op als het gaat om het *aantal* zzp'ers. Dat ligt anders bij de thuiszorg, advies en onderzoek en kunst, daar is het aantal (en aandeel) zzp'ers relatief groot. Opvallend is het relatief grote aantal zzp'ers in de sectoren overheid en onderwijs en financiële instellingen.

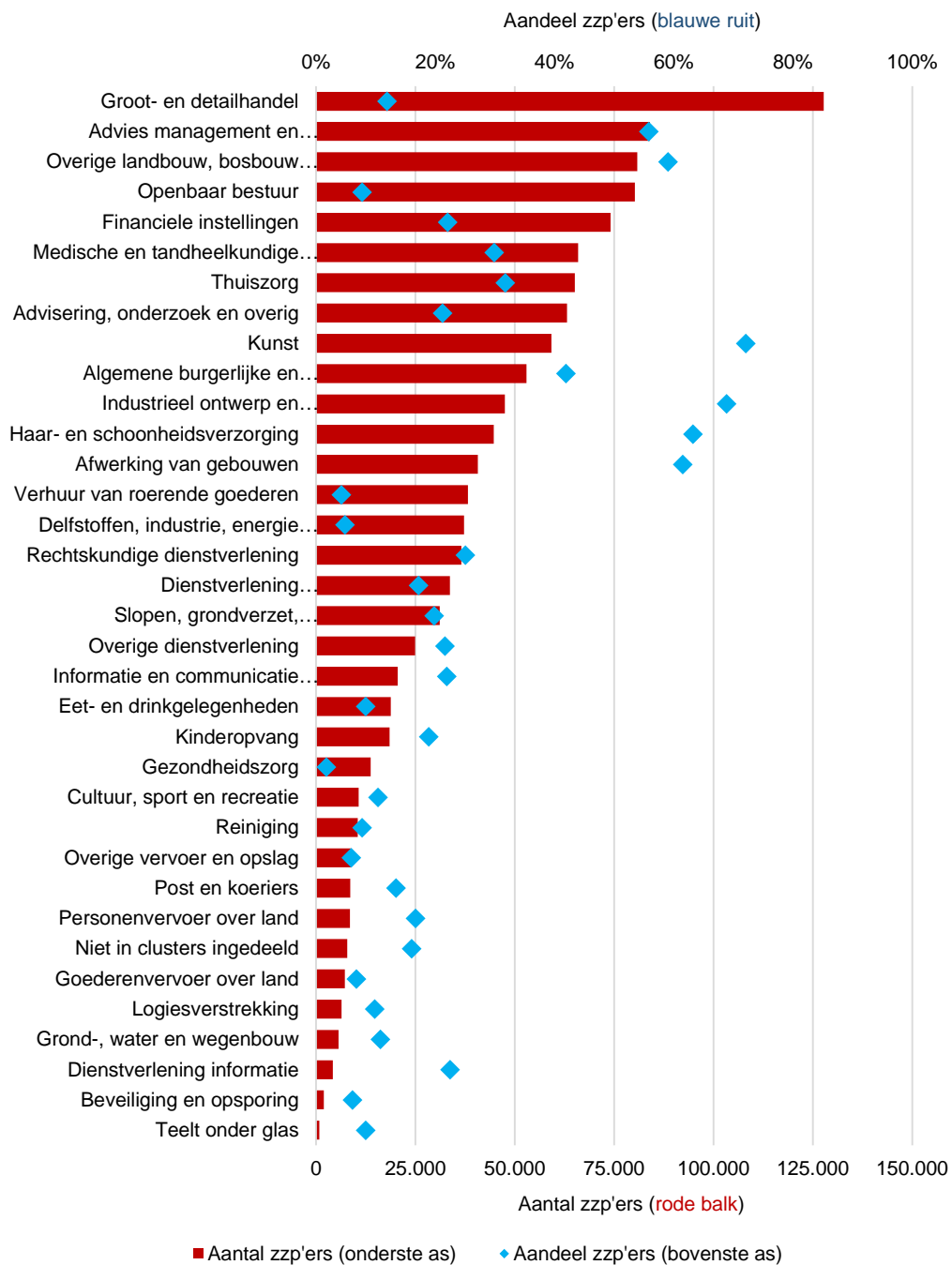
⁷ Het betreft hier vooral zzp'ers in het onderwijs.

Figuur 2.1 Totaal aantal arbeidsplaatsen van werknemers en zzp'ers samen per sector versus aandeel zzp'ers (2017): kleinere sectoren hebben soms aanzienlijk aandeel zzp'ers

Bron: CBS Microdata, gebaseerd op Inkomensstatistiek en Polisadministratie

Figuur 2.2 Totaal aantal zzp'ers versus aandeel zzp'ers in totaal aantal arbeidsplaatsen (2017) per sector: groter aandeel zzp'ers impliceert vaak relatief groot aantal zzp'ers

Bron: CBS Microdata, gebaseerd op Inkomensstatistiek en Polisadministratie

2.2 Aantal en aandeel zzp'ers in de enquête

De stratificatie van de enquêtesteekproef naar de 34 onderscheiden sectorclusters maakt het mogelijk om op basis van de enquêteresultaten betrouwbare uitspraken te doen over zzp'ers in relatief kleine sectoren. Tabel 2.1 laat zien hoe groot het aantal zzp'ers is per onderscheiden cluster, met daarbij de ongewogen respons op de enquête per cluster, ofwel het daadwerkelijke aantal respondenten in de onderscheiden sectoren. Dan blijkt dat het absolute aantal respondenten varieert tussen minimaal 63 (teelt onder glas) en maximaal 117 (rechtskundige dienstverlening), ongeacht de werkelijke omvang van het aantal zzp'ers in deze sectoren. Sectorclusters met in werkelijkheid een klein aantal zzp'ers kunnen op die manier toch betekenisvol in de analyses worden meegenomen, zodat er bijvoorbeeld ook uitspraken kunnen worden gedaan over taxichauffeurs, koeriers, schoonmakers en zzp'ers in de kinderopvang, allemaal met een aandeel in de totale populatie zzp'ers van rond de 1 procent.

Naar sector

De resultaten van de enquête zijn via weging representatief gemaakt voor de totale populatie zzp'ers in Nederland. Dat gebeurt door de ongewogen aandelen respondenten op de enquête per sectorcluster te vergelijken met de aandelen van sectorclusters in de zzp-populatie volgens de Inkomensstatistiek van het CBS (2017), zoals toegelicht in Paragraaf 1.5 en Bijlage C. Het resultaat van die weging, uitgedrukt in het gewogen aandeel respondenten per cluster, wordt getoond in de laatste kolom van Tabel 2.1. Omdat de weging niet alleen is uitgevoerd naar sector, maar ook naar type zelfstandige en aantal gewerkte uren (zie hieronder), komt het gewogen aandeel per sector op grond van de enquête in Tabel 2.1 niet helemaal overeen met het aandeel per sector in de CBS-gegevens.

Naar type zelfstandige

Voor type zelfstandige zijn in de enquête vijf categorieën onderscheiden, zie Tabel 2.2. Respondenten hebben de categorie aangekruist waar ze zichzelf het best in vinden passen, los van waar ze volgens officiële definities van de Belastingdienst of het CBS toe zouden behoren. Binnen de tweede categorie zouden vooral resultaatgenieters moeten vallen, maar het is op voorhand niet gezegd dat mensen zichzelf zo indelen. Zo zijn er ook zzp'ers die zichzelf niet als ondernemer zien, ondanks een inschrijving bij de Kamer van Koophandel en daarom zichzelf in de tweede categorie indelen. Andersom zijn er resultaatgenieters die zichzelf als ondernemer zien, ook al zijn ze niet ingeschreven bij de Kamer van Koophandel. Na weging aan de hand van cijfers uit de Inkomensstatistiek van het CBS, blijkt dat de aandelen per categorie in de enquête redelijk representatief zijn voor de werkelijke populatie van zzp'ers in Nederland: de verdelingen van de gewogen en ongewogen respons in Tabel 2.2 komen sterk met elkaar overeen.

Naar aantal gewerkte uren

Ook naar het aantal gewerkte uren als zzp'er per week zijn de resultaten van de enquête redelijk representatief, zie Tabel 2.3. De informatie over het aantal gewerkte uren is gebaseerd op de vraag naar het gemiddeld aantal gewerkte uren als zzp'er per gewerkte week in 2017. De groep van 'kleinere' zzp'ers met een gemiddelde werkweek van minder dan 12 uur is in de steekproef bewust wat oververtegenwoordigd om gefundeerde uitspraken te kunnen doen over deze relatief kleine groep. Na weging op basis van informatie van de Kamer van Koophandel over het aandeel zzp'ers dat minder of meer dan 15 uur per week werkt, is die groep representatief gemaakt.

Tabel 2.1 Aantal zzp'ers per sector volgens het CBS, als respondenten op de enquête (ongewogen respons) en representatief gemaakt voor zzp-populatie (gewogen respons)

Sectorcluster	Zzp'ers x 1000 (CBS Microdata)		Ongewogen (Enquête)		Gewogen (Enquête)
	Aantal	Aandeel	Aantal	Aandeel	Aandeel
1: Teelt onder glas	0,8	0,1%	63	2,3%	0,1%
2: Overige landbouw, bosbouw en visserij	80,8	6,6%	96	3,5%	7,6%
3: Delfstoffen, industrie, energie en water	37,2	3,0%	73	2,6%	3,3%
4: Algemene burgerlijke en utiliteitsbouw	52,9	4,3%	73	2,6%	4,9%
5: Grond-, water en wegenbouw	5,6	0,5%	66	2,4%	0,5%
6: Slopen, grondverzet, bouwinstallaties	31,2	2,5%	84	3,0%	2,8%
7: Afwerking van gebouwen	40,6	3,3%	73	2,6%	3,7%
8: Groot- en detailhandel	127,7	10,4%	76	2,7%	11,0%
9: Personenvervoer over land	8,4	0,7%	84	3,0%	0,8%
10: Goederenvervoer over land	7,3	0,6%	76	2,7%	0,7%
11: Overige vervoer en opslag	8,8	0,7%	83	3,0%	0,8%
12: Post en koeriers	8,7	0,7%	71	2,6%	0,6%
13: Logiesverstrekking	6,4	0,5%	84	3,0%	0,6%
14: Eet- en drinkgelegenheden	18,8	1,5%	65	2,3%	1,7%
15: Dienstverlening informatietechnologie	33,7	2,7%	82	3,0%	2,8%
16: Dienstverlening informatie	4,2	0,3%	85	3,1%	0,4%
17: Informatie en communicatie overig	20,5	1,7%	80	2,9%	1,6%
18: Financiële instellingen	74,1	6,0%	77	2,8%	2,3%
19: Rechtskundige dienstverlening	36,5	3,0%	117	4,2%	2,7%
20: Advies management en bedrijfsvoering	84,0	6,8%	96	3,5%	6,4%
21: Industrieel ontwerp en vormgeving	47,5	3,9%	87	3,1%	4,3%
22: Advisering, onderzoek en overig	63,1	5,1%	83	3,0%	5,0%
23: Beveiliging en opsporing	2,0	0,2%	84	3,0%	0,2%
24: Reiniging	10,6	0,9%	82	3,0%	0,9%
25: Verhuur van roerende goederen	38,2	3,1%	82	3,0%	3,0%
26: Overheid en onderwijs	80,3	6,5%	87	3,1%	6,3%
27: Medische en tandheelkundige praktijken	65,8	5,3%	84	3,0%	5,5%
28: Thuiszorg	65,1	5,3%	81	2,9%	3,9%
29: Kinderopvang	18,4	1,5%	81	2,9%	1,6%
30: Gezondheidszorg	13,7	1,1%	80	2,9%	1,0%
31: Kunst	59,2	4,8%	83	3,0%	5,4%
32: Cultuur, sport en recreatie	10,7	0,9%	84	3,0%	1,0%
33: Haar- en schoonheidsverzorging	44,7	3,6%	82	3,0%	4,0%
34: Overige dienstverlening	24,9	2,0%	82	3,0%	2,8%
Totaal	1.232,6	100%	2.766	100%	100%

Bron: Enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO

Tabel 2.2 De meeste zzp'ers zien zichzelf als zelfstandig ondernemer (ongewogen respons), overeenkomstig het aandeel in de totale zzp-populatie (gewogen respons)

Type zelfstandige	Ongewogen respons			Gewogen respons		
	Aantal	Aandeel	Cum.	Aantal	Aandeel	Cum.
Ik heb een eigen bedrijf of praktijk (zelfstandig ondernemer)	2.348	84,9%	84,9%	2.368	85,6%	85,6%
Ik verricht arbeid voor eigen risico of eigen rekening op andere wijze, bijvoorbeeld als freelancer	268	9,7%	94,6%	265	9,6%	95,1%
Ik werk zonder dienstverband mee in een eigen bedrijf met meerdere zelfstandigen samen (bijvoorbeeld een maatschap)	65	2,3%	96,9%	65	2,4%	97,5%
Ik ben directeur-groootaandeelhouder van een bedrijf	67	2,4%	99,3%	61	2,2%	99,7%
Ik werk zonder dienstverband mee in een eigen bedrijf of praktijk van een gezinslid (meewerkend gezinslid)	18	0,7%	100,0%	7	0,3%	100,0%
Totaal	2.766	100%		2.766	100%	

Bron: Enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO

Tabel 2.3 Na weging is het aandeel zzp'ers met een beperkt aantal gewerkte uren per week (gewogen respons) kleiner dan in de enquête (ongewogen respons)

Gemiddeld aantal als zzp'er gewerkte uren per week in 2017	Ongewogen respons			Gewogen respons		
	Aantal	Aandeel	Cum.	Aantal	Aandeel	Cum.
6 uur of minder	329	11,9%	11,9%	230	8,3%	8,3%
7 tot en met 12 uur	244	8,8%	20,7%	163	5,9%	14,2%
13 tot en met 16 uur	136	4,9%	25,6%	95	3,4%	17,6%
16 tot en met 24 uur	238	8,6%	34,2%	268	9,7%	27,3%
24 tot en met 32 uur	505	18,3%	52,5%	580	21,0%	48,3%
33 tot en met 40 uur	586	21,2%	73,7%	683	24,7%	73,0%
41 tot en met 50 uur	338	12,2%	85,9%	357	12,9%	85,9%
51 tot en met 60 uur	233	8,4%	94,3%	272	9,8%	95,7%
Meer dan 60 uur	101	3,7%	98,0%	85	3,1%	98,8%
Onbekend	56	2,0%	100,0%	33	1,2%	100,0%
Totaal	2.766	100%		2.766	100%	

Bron: Enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO

Opvallend is dat het aandeel zzp'ers dat zegt meer te werken dan 40 uur per week op meer dan een kwart ligt. Daarvoor zijn verschillende redenen te noemen. Ten eerste kan het aantal gewerkte uren door zzp'ers worden overschat, bijvoorbeeld omdat werk en privé worden gecombineerd, zodat onduidelijk is welke uren effectief worden besteed aan de werkzaamheden als zzp'er. Een tweede reden kan zijn dat het aantal gewerkte uren als zzp'er inderdaad zo hoog ligt, omdat men naast het uitvoeren van opdrachten ook tal van andere uren besteedt aan zaken als administratie, acquisitie, opleiding etc. Voor dit laatste worden in de enquêteresultaten ook aanwijzingen gevonden, omdat

is uitgevraagd hoeveel uren per week in 2017 zijn besteed aan het uitvoeren van opdrachten voor klanten. Daaruit komt naar voren dat gemiddeld ongeveer 80 procent van de gewerkte uren als zzp'er direct ten goede komt aan het uitvoeren van opdrachten, de overige 20 procent wordt besteed aan andere werkzaamheden die niet direct zijn te relateren aan een opdracht. Hier wordt in Hoofdstuk 4 nader op ingegaan.

Naar zakelijke versus particuliere opdrachtgevers

Een voor dit onderzoek belangrijk onderscheid is tussen zzp'ers die werken voor zakelijke opdrachtgevers en zzp'ers die werken voor particuliere opdrachtgevers. In de enquête is gevraagd of de laatst afgeronde opdracht, waarop ook de informatie over uurtarieven wordt gebaseerd, is uitgevoerd voor een zakelijke of een particuliere opdrachtgever. Tabel 2.4 geeft de respectievelijke aandelen weer. Het moet worden benadrukt dat dit in de enquête alleen is gevraagd voor de laatst afgeronde opdracht, niet voor opdrachten in het algemeen. Daarom kan niet worden vastgesteld hoeveel zzp'ers in de enquête zowel voor zakelijke als voor particuliere opdrachtgevers werken. De maatregelen uit het Regeerakkoord 2017 zien toe op het al dan niet kwalificeren van opdrachtgevers als werkgever, een vraagstuk dat vooral speelt bij zakelijke opdrachtgevers. Daarom is in overleg met de opdrachtgever ervoor gekozen om primair te rapporteren over zzp'ers die hun laatst afgeronde opdracht hebben uitgevoerd voor een zakelijke opdrachtgever. Dat betreft meer dan 60 procent van het totaal aantal zzp'ers in de enquête. Voor een volledig beeld wordt incidenteel ook gerapporteerd over zzp'ers die werken voor particulieren.

Tabel 2.4 De grootste groep zzp'ers in de enquête werkt voor zakelijke opdrachtgevers, maar de groep die de laatst afgeronde opdracht heeft uitgevoerd voor een particulier is met bijna 40 procent aanzienlijk

Type opdrachtgever voor laatst afgeronde opdracht	Ongewogen respons		Gewogen respons	
	Aantal	Aandeel	Aantal	Aandeel
Zakelijk	1.705	61,6%	1.684	60,9%
Particulier	1.061	38,4%	1.082	39,1%
Totaal	2.766	100%	2.766	100%

Bron: Enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO

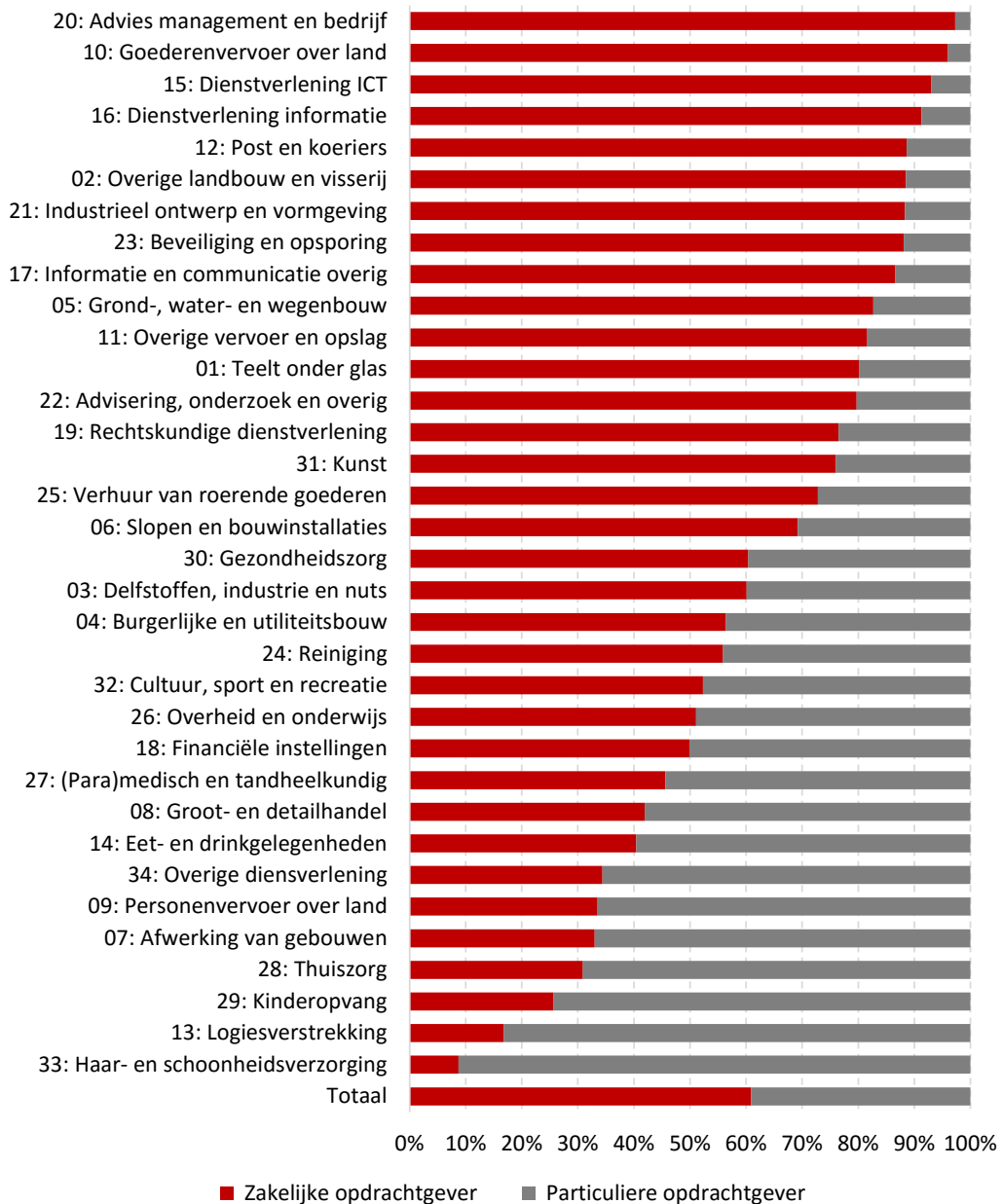
In Tabel 2.5 wordt het aandeel zzp'ers dat de laatst afgeronde opdracht voor een zakelijke of particuliere opdrachtgever heeft uitgevoerd uitgesplitst naar de 34 sectorclusters. Dit wordt nog eens visueel weergegeven in Figuur 2.3, waarbij de sectoren op volgorde zijn gezet van het aandeel zzp'ers dat voor zakelijke opdrachtgevers werkt. In de sectoren advisering voor management en bedrijf, goederenvervoer over land, dienstverlening ICT en dienstverlening informatie is dat aandeel groter dan 90 procent. Sectoren waar meer dan driekwart van de zzp'ers voor particulieren werkt, zijn haar- en schoonheidsverzorging, logiesverstrekking en kinderopvang. Belangrijk om te vermelden is dat de combinatie van sector en type opdrachtgever is gebaseerd op wat respondenten zelf aangeven ten aanzien van hun laatst uitgevoerde opdracht. Dit kan, maar hoeft niet, representatief te zijn voor de werkzaamheden die ze over een langere periode uitvoeren.

Tabel 2.5 Aandeel zzp'ers dat voor zakelijke of particuliere opdrachtgevers werkt varieert sterk tussen sectoren (gewogen respons)

Sectorcluster	Zakelijke opdrachtgever	Particuliere opdrachtgever	Aandeel sector in zzp-populatie
1: Teelt onder glas	80,1%	19,9%	0,1%
2: Overige landbouw, bosbouw en visserij	88,5%	11,5%	6,6%
3: Delfstoffen, industrie, energie en water	60,1%	39,9%	3,0%
4: Algemene burgerlijke en utiliteitsbouw	56,4%	43,6%	4,3%
5: Grond-, water- en wegenbouw	82,7%	17,3%	0,5%
6: Slopen, grondverzet, bouwinstallaties	69,2%	30,8%	2,5%
7: Afwerking van gebouwen	33,0%	67,0%	3,3%
8: Groot- en detailhandel	41,9%	58,1%	10,4%
9: Personenvervoer over land	33,5%	66,5%	0,7%
10: Goederenvervoer over land	96,0%	4,0%	0,6%
11: Overige vervoer en opslag	81,6%	18,4%	0,7%
12: Post en koeriers	88,6%	11,4%	0,7%
13: Logiesverstrekking	16,8%	83,2%	0,5%
14: Eet- en drinkgelegenheden	40,4%	59,6%	1,5%
15: Dienstverlening informatietechnologie	93,0%	7,0%	2,7%
16: Dienstverlening informatie	91,3%	8,7%	0,3%
17: Informatie en communicatie overig	86,6%	13,4%	1,7%
18: Financiële instellingen	49,9%	50,1%	6,0%
19: Rechtskundige dienstverlening	76,5%	23,5%	3,0%
20: Advies management en bedrijfsvoering	97,3%	2,7%	6,8%
21: Industrieel ontwerp en vormgeving	88,3%	11,7%	3,9%
22: Advisering, onderzoek en overig	79,7%	20,3%	5,1%
23: Beveiliging en opsporing	88,1%	11,9%	0,2%
24: Reiniging	55,9%	44,1%	0,9%
25: Verhuur van roerende goederen	72,8%	27,2%	3,1%
26: Overheid en onderwijs	51,1%	48,9%	6,5%
27: Medische en tandheelkundige praktijken	45,6%	54,4%	5,3%
28: Thuiszorg	30,9%	69,1%	5,3%
29: Kinderopvang	25,7%	74,3%	1,5%
30: Gezondheidszorg	60,4%	39,6%	1,1%
31: Kunst	76,0%	24,0%	4,8%
32: Cultuur, sport en recreatie	52,3%	47,7%	0,9%
33: Haar- en schoonheidsverzorging	8,7%	91,3%	3,6%
34: Overige dienstverlening	34,4%	65,6%	2,0%
Totaal	60,9%	39,1%	100%

Bron: Enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO

Figuur 2.3 In twee derde van de 34 sectorclusters werkt het merendeel van de zzp'ers voor zakelijke opdrachtgevers (gewogen respons)

Bron: Enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO

3 Achtergrondkenmerken van zzp'ers

Naast een grote mate van diversiteit zijn zzp'ers die voor zakelijke opdrachtgevers werken toch vooral hoger opgeleide en fulltime werkzame zelfstandigen die voor een beperkt aantal opdrachtgevers voor langere tijd redelijk omvangrijke opdrachten uitvoeren op locatie bij de opdrachtgever en die relatief vaak vergoed worden tegen uren maal tarief.

Dit hoofdstuk gaat in op achtergrondkenmerken van zzp'ers die in de enquête representatief zijn gemaakt voor de totale populatie zzp'ers in Nederland. Daartoe zijn de resultaten uit de enquête gewogen zoals toegelicht in de vorige twee hoofdstukken. In alle getoonde tabellen wordt naast de kenmerken voor de gehele zzp-populatie onderscheid gemaakt tussen zzp'ers die voor zakelijke opdrachtgevers werken en zzp'ers die werken voor particulieren. In alle tabellen is het verschil in kenmerken tussen beide groepen zzp'ers statistisch significant⁸, met uitzondering van het type werkzaamheden (Tabel 3.6).

3.1 Achtergrondkenmerken totale zzp-populatie

Zzp'ers hebben ongeveer in één op de vijf gevallen een baan in loondienst naast hun werk als zelfstandige, zie Tabel 3.1. Meer dan 80 procent van alle zzp'ers ziet zichzelf primair als zelfstandige, 12 procent voornamelijk als werknemer in loondienst en 4 procent als gepensioneerd (Tabel 3.2). Het aandeel gepensioneerden ligt onder zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers aanzienlijk hoger dan onder zzp'ers met particuliere opdrachtgevers (5,4 versus 2,8 procent). Tabel 3.3 laat zien dat de grootste groep zzp'ers middelbaar is opgeleid (36 procent) of hoger is opgeleid (31 procent). Ongeveer een even groot deel is elementair (17 procent) als academisch opgeleid (16 procent). Zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers zijn aanzienlijk vaker academisch opgeleid dan zzp'ers met particuliere opdrachtgevers (20,8 versus 8,9 procent).

Tabel 3.1 Zzp'ers die al dan niet ernaast in loondienst werken, totaal aantal zzp'ers en naar zakelijke versus particuliere opdrachtgever (gewogen respons)

Al dan niet ook werkzaam in loondienst	Totaal		Zakelijk		Particulier	
	Aantal	Aandeel	Aantal	Aandeel	Aantal	Aandeel
Ik ben werkzaam als zelfstandige en heb <u>geen baan</u> in loondienst	2.223	80,4%	1.395	82,9%	828	76,5%
Ik ben werkzaam als zelfstandige en heb <u>daarnaast een baan</u> in loondienst	543	19,6%	288	17,1%	254	23,5%
Totaal	2.766	100%	1.684	100%	1.082	100%

Bron: Enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO

⁸ Er wordt hier gesproken van statistisch significante verschillen wanneer (de verdeling van) een achtergrondkenmerk met 95 procent zekerheid verschilt tussen de groep zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers en de groep zzp'ers met particuliere opdrachtgevers.

Tabel 3.2 Zzp'ers naar meest van toepassing zijnde arbeidssituatie, totaal aantal zzp'ers en naar zakelijke versus particuliere opdrachtgever (gewogen respons)

Meest van toepassing zijnde arbeidssituatie	Totaal		Zakelijk		Particulier	
	Aantal	Aandeel	Aantal	Aandeel	Aantal	Aandeel
Ik werk als zelfstandige	2.277	82,3%	1.385	82,3%	891	82,3%
Ik werk als werknemer in loondienst	317	11,5%	181	10,7%	136	12,6%
Ik ben gepensioneerd	122	4,4%	91	5,4%	31	2,8%
Ik heb een arbeidsbeperking en ben niet in staat een fulltime baan te hebben	16	0,6%	7	0,4%	8	0,8%
Ik ben student of scholier	11	0,4%	7	0,4%	3	0,3%
Ik ben werkloos	4	0,2%	3	0,2%	2	0,2%
Ik ben op zoek naar (ander) betaald werk	9	0,3%	6	0,3%	3	0,3%
Zowel zelfstandige als werknemer in loondienst (50/50)	8	0,3%	3	0,2%	5	0,5%
Ik verricht vrijwilligerswerk	2	0,1%	0	0%	2	0,2%
Totaal	2.766	100%	1.684	100%	1.082	100%

Bron: Enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO

Tabel 3.3 Zzp'ers naar hoogst genoten opleiding, totaal aantal zzp'ers en naar zakelijke versus particuliere opdrachtgever (gewogen respons)

Hoogst genoten opleiding	Totaal		Zakelijk		Particulier	
	Aantal	Aandeel	Aantal	Aandeel	Aantal	Aandeel
Elementair	466	16,8%	262	15,6%	203	18,8%
Middelbaar	1.001	36,2%	533	31,7%	468	43,2%
Hoger	853	30,8%	538	31,9%	315	29,1%
Academisch	446	16,1%	351	20,8%	96	8,9%
Totaal	2.766	100%	1.684	100%	1.082	100%

Bron: Enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO

Tabel 3.4 Zzp'ers naar niveau van werkzaamheden, totaal aantal zzp'ers en naar zakelijke versus particuliere opdrachtgever (gewogen respons)

Niveau werkzaamheden	Totaal		Zakelijk		Particulier	
	Aantal	Aandeel	Aantal	Aandeel	Aantal	Aandeel
Elementair	405	14,6%	188	11,2%	217	20,1%
Middelbaar	877	31,7%	431	25,6%	446	41,2%
Hoger	886	32,0%	592	35,2%	294	27,2%
Academisch	597	21,6%	472	28,0%	125	11,5%
Totaal	2.766	100%	1.684	100%	1.082	100%

Bron: Enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO

Meer dan 85 procent van alle zzp'ers voelt zich zelfstandig ondernemer, bijna 10 procent ziet zich als een verrichter van arbeid voor eigen risico of eigen rekening, ruim 2 procent als zelfstandige die samenwerkt in een verband met andere zelfstandigen, waaronder een maatschap. Nog eens ruim 2 procent is directeur-groootaandeelhouder en minder dan een half procent ziet zich als meewerkend gezinslid (Tabel 3.5). Driekwart van alle zzp'ers houdt zich voornamelijk bezig met het aanbieden van eigen arbeid of diensten, ongeveer 6 procent met het maken van goederen of grondstoffen, nog eens 6 procent met het verhandelen van goederen of grondstoffen, de overige 13 procent met een combinatie van al deze werkzaamheden (Tabel 3.6). Dat verschilt niet significant tussen zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers en zzp'ers die werken voor particulieren.

Tabel 3.5 Zzp'ers naar type zelfstandigheid, totaal aantal zzp'ers en naar zakelijke versus particuliere opdrachtgever (gewogen respons)

Type zelfstandige	Totaal		Zakelijk		Particulier	
	Aantal	Aandeel	Aantal	Aandeel	Aantal	Aandeel
Ik heb een eigen bedrijf of praktijk (zelfstandig ondernemer)	2.368	85,6%	1.429	84,9%	939	86,7%
Ik verricht arbeid voor eigen risico of eigen rekening op andere wijze, bijvoorbeeld als freelancer	265	9,6%	149	8,9%	116	10,7%
Ik werk zonder dienstverband mee in een eigen bedrijf met meerdere zelfstandigen samen (bijvoorbeeld een maatschap)	65	2,4%	58	3,5%	7	0,6%
Ik ben directeur-groootaandeelhouder van een bedrijf	61	2,2%	46	2,7%	15	1,4%
Ik werk zonder dienstverband mee in een eigen bedrijf of praktijk van een gezinslid (meewerkend gezinslid)	7	0,3%	2	0,1%	5	0,5%
Totaal	2.766	100%	1.684	100%	1.082	100%

Bron: Enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO

Tabel 3.6 Zzp'ers naar type werkzaamheden, totaal aantal zzp'ers en naar zakelijke versus particuliere opdrachtgever (gewogen respons), geen significant verschil

Type werkzaamheden	Totaal		Zakelijk		Particulier	
	Aantal	Aandeel	Aantal	Aandeel	Aantal	Aandeel
Voorname-lijk het aanbieden van eigen <u>arbeid of diensten</u>	2.073	74,9%	1.271	75,5%	802	74,1%
Een <u>combinatie</u> van het maken of verhandelen van goederen of grondstoffen en het aanbieden van eigen arbeid of diensten	352	12,7%	221	13,1%	131	12,1%
Voorname-lijk het <u>maken</u> van goederen of grondstoffen (productie)	174	6,3%	116	6,9%	58	5,3%
Voorname-lijk het <u>verhandelen</u> van goederen of grondstoffen (geen productie)	167	6,0%	75	4,5%	92	8,5%
Totaal	2.766	100%	1.684	100%	1.082	100%

Bron: Enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO

Ongeveer 30 procent van de zzp'ers verricht werkzaamheden voornamelijk in het eigen woonhuis en 28 procent op locatie bij de opdrachtgever. Ongeveer 14 procent werkt op een vaste externe werklocatie, zoals een winkel, werkplaats of praktijkruimte, 25 procent op verschillende locaties en de resterende 2 procent vervoert personen of goederen (Tabel 3.7). Zzp'ers met particuliere opdrachtgevers werken veel vaker vanuit een vaste externe werklocatie dan zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers (21,2 versus 9,9 procent).

Tabel 3.7 Zzp'ers naar locatie waar de werkzaamheden worden uitgevoerd, totaal aantal zzp'ers en naar zakelijke versus particuliere opdrachtgever (gewogen respons)

Locatie van werkzaamheden	Totaal		Zakelijk		Particulier	
	Aantal	Aandeel	Aantal	Aandeel	Aantal	Aandeel
Ik verricht mijn werkzaamheden voornamelijk in mijn <u>eigen woonhuis</u>	821	29,7%	488	29,0%	333	30,8%
Ik verricht mijn werkzaamheden voornamelijk op <u>locatie bij de opdrachtgever</u> (klant)	786	28,4%	513	30,5%	273	25,2%
Ik verricht mijn werkzaamheden vanuit <u>verschillende werklocaties</u>	703	25,4%	473	28,1%	230	21,2%
Ik verricht mijn werkzaamheden voornamelijk op een <u>vaste externe werklocatie</u>	397	14,3%	167	9,9%	229	21,2%
Ik <u>vervoer</u> personen of goederen	60	2,2%	42	2,5%	17	1,6%
Totaal	2.766	100%	1.684	100%	1.082	100%

Bron: Enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO

Gevraagd naar het aantal uren dat zzp'ers per week (gemiddeld over 2017) als zelfstandige werken, zegt de helft meer dan 32 uur per week te werken (fulltime) en de andere helft 32 uur of minder (parttime). Van de parttimers zegt een derde hooguit 16 uur per week te werken, van de fulltimers zegt de helft meer dan 40 uur per week te werken (Tabel 3.8). Zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers werken in vergelijking met zzp'ers met particuliere opdrachtgevers meer uren per week, met name tussen de 32 en 50 uur (42,3 versus 30,4 procent).

Tabel 3.8 Zzp'ers naar gemiddeld aantal gewerkte uren als zzp'er per week in 2017, totaal aantal zzp'ers en naar zakelijke versus particuliere opdrachtgever (gewogen respons)

Gemiddeld aantal gewerkte uren als zzp'er per week in 2017	Totaal		Zakelijk		Particulier	
	Aantal	Aandeel	Aantal	Aandeel	Aantal	Aandeel
6 uur of minder	230	8,3%	121	7,2%	109	10,0%
7 tot en met 12 uur	163	5,9%	82	4,9%	80	7,4%
13 tot en met 16 uur	95	3,4%	53	3,2%	42	3,9%
16 tot en met 24 uur	268	9,7%	133	7,9%	135	12,5%
24 tot en met 32 uur	580	21,0%	345	20,5%	235	21,7%
33 tot en met 40 uur	683	24,7%	476	28,3%	207	19,2%
41 tot en met 50 uur	357	12,9%	236	14,0%	121	11,2%
51 tot en met 60 uur	272	9,8%	159	9,5%	112	10,4%
Meer dan 60 uur	85	3,1%	58	3,5%	27	2,5%
Onbekend	33	1,2%	19	1,2%	13	1,2%
Totaal	2.766	100%	1.684	100%	1.082	100%

Bron: Enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO

Ongeveer 7 procent van alle zzp'ers had in 2017 slechts één opdrachtgever, 31 procent had twee, drie of vier opdrachtgevers en ongeveer 60 procent minder dan tien opdrachtgevers. De overige 40 procent had in 2017 tien of meer verschillende opdrachtgevers (Tabel 3.9). Zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers werken gemiddeld voor aanzienlijk minder opdrachtgevers in een jaar dan zzp'ers met particuliere opdrachtgevers (32,0 versus 59,4 procent had meer dan tien opdrachtgevers in 2017). Ongeveer 14 procent van alle zzp'ers haalt meer dan 75 procent van hun omzet bij de grootste opdrachtgever, ongeveer een kwart van de zzp'ers weet niet hoe groot dat aandeel is (Tabel 3.10). Veel zzp'ers werken vaker voor dezelfde opdrachtgever: 42 procent werkt structureel voor dezelfde opdrachtgever, 21 procent heeft een vervolgoopdracht gekregen en 8 procent werkt min of meer toevallig voor dezelfde opdrachtgever als eerder het geval was. De resterende 29 procent had bij de laatst afgeronde opdracht een nieuwe opdrachtgever (Tabel 3.11). Zzp'ers die voor particuliere opdrachtgevers werken hebben frequenter nieuwe klanten dan zzp'ers die voor zakelijke opdrachtgevers werken (44,4 versus 19,1 procent).

Tabel 3.9 Zzp'ers naar aantal opdrachtgevers in 2017, totaal aantal zzp'ers en naar zakelijke versus particuliere opdrachtgever (gewogen respons)

Aantal opdrachtgevers in 2017	Totaal		Zakelijk		Particulier	
	Aantal	Aandeel	Aantal	Aandeel	Aantal	Aandeel
1	140	5,1%	118	7,0%	21	2,0%
2 t/m 4	632	22,9%	547	32,5%	85	7,9%
5 t/m 9	460	16,6%	344	20,4%	116	10,7%
10 t/m 49	803	29,0%	476	28,3%	327	30,2%
Onbekend	731	26,4%	198	11,8%	533	49,2%
Totaal	2.766	100%	1.684	100%	1.082	100%

Bron: Enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO

Tabel 3.10 Zzp'ers naar aandeel grootste opdrachtgevers in totale omzet over 2017, totaal aantal zzp'ers en naar zakelijke versus particuliere opdrachtgever (gewogen respons)

Aandeel van grootste opdrachtgever in totale omzet over 2017	Totaal		Zakelijk		Particulier	
	Aantal	Aandeel	Aantal	Aandeel	Aantal	Aandeel
Minder dan 5%	88	3,2%	18	1,1%	70	6,4%
5% tot 10%	115	4,1%	41	2,4%	73	6,8%
10% tot 25%	316	11,4%	168	10,0%	148	13,6%
25% tot 40%	308	11,1%	218	13,0%	90	8,3%
40% tot 60%	412	14,9%	326	19,4%	86	8,0%
60% tot 75%	311	11,2%	262	15,6%	48	4,5%
75% tot 90%	154	5,6%	128	7,6%	27	2,5%
90% tot 100%	90	3,3%	87	5,2%	3	0,3%
100%	141	5,1%	119	7,1%	21	2,0%
Weet ik echt niet	755	27,3%	268	15,9%	486	44,9%
Wil ik niet zeggen	77	2,8%	47	2,8%	30	2,8%
Totaal	2.766	100%	1.684	100%	1.082	100%

Bron: Enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO

Tabel 3.11 Zzp'ers naar ervaring met opdrachtgever van meest recent afgeronde opdracht, totaal aantal zzp'ers en naar zakelijke versus particuliere opdrachtgever (gewogen respons)

Eerder dezelfde klant als opdrachtgever	Totaal		Zakelijk		Particulier	
	Aantal	Aandeel	Aantal	Aandeel	Aantal	Aandeel
Nee, dit was de eerste keer	803	29,0%	322	19,1%	480	44,4%
Ja, min of meer toevallig	225	8,1%	156	9,2%	69	6,4%
Ja, deze opdracht is een vervolg op een vorige opdracht bij deze opdrachtgever (klant)	577	20,9%	401	23,8%	176	16,3%
Ja, ik werk structureel voor deze opdrachtgever (klant)	1.162	42,0%	805	47,8%	357	32,9%
Totaal	2.766	100%	1.684	100%	1.082	100%

Bron: Enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO

Meer dan de helft van alle opdrachten van zzp'ers wordt binnen een week afgerond. Een kwart van alle opdrachten heeft een doorlooptijd van ten minste drie maanden (Tabel 3.12). Zzp'ers met particuliere opdrachtgevers hebben veel vaker zeer kortdurende opdrachten van maximaal drie uur dan zzp'ers die voor zakelijke opdrachtgevers werken (34,1 versus 8,6 procent). Tabel 3.13 laat zien dat een groot deel van alle zzp'ers tegen een vergoeding van uren maal tarief werkt (42 procent), uren maal tarief plus een vast bedrag (9 procent) of een vast bedrag voor de opdracht (30 procent). Een relatief kleine groep werkt met een stuksprijs (16 procent) of met een andere wijze van vergoeding (5 procent). Dat laatste omvat bijvoorbeeld een kilometerprijs/kilometervergoeding, no cure no pay, courtage of – naar eigen zeggen – op basis van donaties.

Tabel 3.12 Zzp'ers naar doorlooptijd van meest recent afgeronde opdracht, totaal aantal zzp'ers en naar zakelijke versus particuliere opdrachtgever (gewogen respons)

Doorlooptijd van meest recent afgeronde opdracht	Totaal		Zakelijk		Particulier	
	Aantal	Aandeel	Aantal	Aandeel	Aantal	Aandeel
Maximaal 3 uur	514	18,6%	145	8,6%	369	34,1%
3 uur tot 1 dag	606	21,9%	389	23,1%	217	20,0%
1 dag tot 1 week	378	13,6%	238	14,1%	139	12,9%
1 week tot 1 maand	351	12,7%	241	14,3%	109	10,1%
1 tot 2 maanden	148	5,3%	105	6,2%	43	4,0%
2 tot 3 maanden	95	3,4%	71	4,2%	24	2,2%
3 tot 6 maanden	227	8,2%	186	11,0%	41	3,8%
6 maanden of meer	448	16,2%	309	18,4%	139	12,8%
Totaal	2.766	100%	1.684	100%	1.082	100%

Bron: Enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO

Tabel 3.13 Zzp'ers naar vergoedingswijze voor meest recent afgeronde opdracht, totaal aantal zzp'ers en naar zakelijke versus particuliere opdrachtgever (gewogen respons)

Vergoedingswijze voor meest recent afgeronde opdracht	Totaal		Zakelijk		Particulier	
	Aantal	Aandeel	Aantal	Aandeel	Aantal	Aandeel
Gewerkte uren maal uurtarief	1.153	41,7%	819	48,7%	333	30,8%
Gewerkte uren maal uurtarief plus een bedrag voor geleverde producten en/of onkosten	243	8,8%	153	9,1%	89	8,3%
Geleverde producten/diensten maal stuksprijs of eenheidsprijs	432	15,6%	217	12,9%	215	19,8%
Vast bedrag (totaalvergoeding voor de opdracht, fixed price)	815	29,5%	419	24,9%	395	36,5%
Anders	124	4,5%	75	4,4%	50	4,6%
Totaal	2.766	100%	1.684	100%	1.082	100%

Bron: Enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO

3.2 Zzp'ers met zakelijke versus particuliere klanten

Op grond van de Tabellen 3.1 tot en met 3.13 kan een indruk worden verkregen van het verschil tussen zzp'ers die voor zakelijke opdrachtgevers werken en zzp'ers die voor particulieren werken. Zzp'ers die voor zakelijke opdrachtgevers werken hebben *vaker* dan zzp'ers die voor particulieren werken de volgende kenmerken:

- Geen baan in loondienst;
- Gepensioneerd;
- Hoger opgeleid, vooral academisch;
- Hoger niveau van werkzaamheden;
- Directeur-grootaandeelhouder;
- Samenwerking met meerdere zelfstandigen samen (bijvoorbeeld in een maatschap);
- Werkzaamheden op locatie bij de opdrachtgever of op verschillende werklocaties;
- Fulltime werkzaam als zelfstandige;
- Minder opdrachtgevers gedurende het jaar (minder dan tien);
- Groter aandeel aan omzet bij grootste opdrachtgever;
- Vervolgopdrachten of structurele werkzaamheden voor dezelfde opdrachtgever;
- Langere doorlooptijd van opdrachten, vooral langer dan drie maanden;
- Uren maal tarief als vergoedingswijze.

Het beeld van **zzp'ers die voor zakelijke opdrachtgevers werken** dat hieruit naar voren komt, is – naast een grote mate van diversiteit tussen zzp'ers – vooral dat van hoger opgeleiden en overwegend fulltime werkzame zelfstandigen die voor een beperkt aantal opdrachtgevers voor langere tijd redelijk omvangrijke opdrachten uitvoeren op locatie bij de opdrachtgever(s), en die relatief vaak vergoed worden voor het gewerkte aantal uren tegen een vast uurtarief. Dat beeld schetst een situatie waarin enerzijds vaak sprake is van het voor langere tijd uitvoeren van substantiële op-

drachten voor dezelfde opdrachtgever, waarvoor in het Regeerakkoord maatregelen zijn aangekondigd, anderzijds een grote groep hoger opgeleiden met werkzaamheden op een hoger niveau, waarvoor het onwaarschijnlijk is dat deze worden vergoed tegen lage tarieven.

Zzp'ers die voor particuliere opdrachtgevers werken hebben **vaker** dan zzp'ers die voor zakelijke opdrachtgevers werken de volgende kenmerken:

- Naast het werk als zelfstandige ook een baan in loondienst;
- Met een arbeidsbeperking of werkend als vrijwilliger;
- Lager of middelbaar opgeleid;
- Werkzaamheden op elementair of middelbaar niveau;
- Werkzaam als meewerkend gezinslid;
- Werkzaamheden op een vaste externe werklocatie, niet bij de opdrachtgever;
- Parttime werkzaam als zelfstandige;
- Met relatief veel opdrachtgevers gedurende het jaar (meer dan tien);
- Met een relatief klein aandeel van de totale omzet bij de grootste opdrachtgever;
- Met veel nieuwe opdrachtgevers (geen vervolgoopdrachten);
- Kortere doorlooptijd van opdrachten (een derde minder dan drie uur);
- Vergoeding via stuksprijs of vast bedrag.

Het beeld van **zzp'ers die voor particuliere opdrachtgevers werken** dat hieruit naar voren komt, is dat van zzp'ers die parttime als zelfstandige werken naast andere werkzaamheden, waaronder werk in loondienst, met veel verschillende en steeds nieuwe opdrachtgevers die relatief vaak per stuk of een vast bedrag betalen, zzp'ers die relatief eenvoudige en kortdurende werkzaamheden uitvoeren op een vaste externe locatie, zoals een winkel, werkplaats of praktijkruimte. Dit suggereert dat een groot deel van de zzp'ers die voor particulieren werken aan de onderkant van de markt zit, maar waar tegelijkertijd nauwelijks sprake is van langdurige opdrachten voor dezelfde opdrachtgever.

4 Berekenende uurtarieven inclusief kosten

Het bij opdrachtgevers in rekening gebrachte uurtarief is gebaseerd op de vergoeding per uur, per geleverd product, per opdracht etc. van de laatst afgeronde opdracht of anders op de jaar- of maandomzet gedeeld door het aantal gewerkte uren. Bij zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers komen uurtarieven tussen €25 en €45 het vaakst voor, het betreft ongeveer een derde van alle uurtarieven. Bijna de helft berekent een uurtarief van maximaal €50, ongeveer 13 procent zit onder de grens van €25, 6 procent onder €15 en ongeveer 2 procent onder €5 per uur.

In dit hoofdstuk worden voor alle zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers vergelijkbare uurtarieven berekend die in rekening zijn gebracht bij de opdrachtgever. Dat uurtarief kan rechtstreeks worden gevraagd aan zzp'ers die werken met een vergoeding op basis van uren maal tarief. Er zijn echter ook zzp'ers die niet met een uurtarief werken, maar bijvoorbeeld met een stuksprijs of een vast all-in-tarief. Ook voor deze zzp'ers wordt in dit hoofdstuk een vergelijkbaar uurtarief afgeleid.

4.1 Vergoedingswijzen

Op grond van de enquête kan het bij opdrachtgevers in rekening gebrachte uurtarief op verschillende manieren worden vastgesteld: via een zogenaamde 'top-down' methode of via een 'bottom-up' methode. Bij de top-down methode wordt de omzet gedeeld door het aantal gewerkte uren. Bij de bottom-up methode wordt gekeken welke vergoeding daadwerkelijk in rekening is gebracht per uur, per geleverd product, per opdracht etc. en dat omgerekend naar een vergoeding per gewerkt uur. Voor de top-down methode is de omzet en het aantal gewerkte uren uitgevraagd voor zowel het jaar 2017 als voor de laatste maand voorafgaand aan de enquête. Voor de bottom-up methode is de daadwerkelijke vergoeding voor de *laatst afgeronde opdracht* gevraagd, waarbij onderscheid is gemaakt tussen de volgende vergoedingswijzen:

- Gewerkte uren maal uurtarief;
- Gewerkte uren maal uurtarief plus een bedrag voor geleverde producten en/of onkosten;
- Geleverde producten/diensten maal stuksprijs of eenheidsprijs;
- Vast bedrag (totaalvergoeding voor de opdracht, fixed price);
- Anders, waaronder kilometerprijs/kilometervergoeding, no cure no pay en courtage.

Tabel 4.1 geeft een overzicht van het aandeel van elk type vergoedingswijze voor verschillende typen zelfstandigen. Bij de meeste typen zelfstandigen is uren maal tarief de belangrijkste vergoedingswijze (in 52 tot 67 procent van de gevallen), al dan niet met daarnaast een vast bedrag voor kosten, met uitzondering van bedrijven waarin meerdere zelfstandigen samenwerken (28 procent) en bij meewerkende gezinsleden (4 procent). In beide gevallen wordt vaker afgerekend met een vast bedrag (32 respectievelijk 93 procent). Ook werkt een kwart van de zzp'ers die in een bedrijf samenwerken met een stuksprijs. Een alternatieve manier van vergoeding wordt relatief vaak gebruikt door directeur-grotaandeelhouders (19 procent) en door zzp'ers die samenwerken in een bedrijf (14 procent).

Tabel 4.1 Uren maal tarief is de vergoedingswijze die het vaakst voorkomt bij zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers, behalve bij zzp'ers die samenwerken in een bedrijf (bijvoorbeeld een maatschap) en bij meewerkende gezinsleden (gewogen respons)

Type zelfstandige	Uren maal tarief	Uren maal tarief plus bedrag	Stuksprijs	Vast bedrag	Anders	Totaal	Aantal
Ik heb een eigen bedrijf of praktijk (zelfstandig ondernemer)	48,1%	10,2%	13,1%	25,6%	3,1%	100%	1.385
Ik verricht arbeid voor eigen risico of eigen rekening op andere wijze, bijvoorbeeld als freelancer	63,5%	3,9%	7,6%	15,9%	9,0%	100%	54
Ik werk zonder dienstverband mee in een eigen bedrijf met meerdere zelfstandigen samen (bijvoorbeeld een maatschap)	28,2%	0%	25,5%	32,4%	13,9%	100%	11
Ik ben directeur-groootaandeelhouder van een bedrijf	47,3%	4,4%	8,6%	21,1%	18,7%	100%	53
Ik werk zonder dienstverband mee in een eigen bedrijf of praktijk van een gezinslid (meewerkend gezinslid)	1,7%	1,9%	3,1%	93,3%	0%	100%	202
Totaal	48,7%	9,1%	12,9%	24,9%	4,4%	100%	1.705

Bron: Enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO

Tabel 4.2 geeft een overzicht van het aandeel van elk type vergoedingswijze per sector. Gemiddeld werkt 49 procent van alle zzp'ers met een zakelijke opdrachtgever met een uren maal tarief vergoeding, maar dat ligt een stuk hoger in de sectoren thuiszorg (99 procent), beveiliging en opsporing (80 procent), rechtskundige dienstverlening (75 procent) en de gezondheidszorg (71 procent). Nog eens 9 procent van alle zzp'ers met een zakelijke opdrachtgever combineert een uren maal tarief vergoeding met een vast bedrag voor kosten. Dit komt relatief vaak voor in de sectoren sloop, grondverzet en bouwinstallaties (27 procent), afwerking van gebouwen (24 procent) en advisering en onderzoek (21 procent). Gemiddeld rekent een kwart van de zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers een vast bedrag voor de opdracht, vooral in de sectoren logiesverstrekking (75 procent), overige informatie en communicatie (55 procent) en personenvervoer over land (54 procent). Veel minder vaak worden zzp'ers met een zakelijke opdrachtgever vergoed via een stuksprijs (13 procent), dit gebeurt nog het meest in de sectoren teelt onder glas (67 procent), eet- en drinkgelegenheden (42 procent) en post en koeriers (35 procent).

Tabel 4.2 Vergoedingsbasis voor de laatst afgeronde opdracht per sectorcluster, alleen voor zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers (gewogen respons)

Sectorcluster	Uren maal tarief	Uren maal tarief plus bedrag	Stuksprijs	Vast bedrag	Anders	Totaal
1: Teelt onder glas	20,7%	0,0%	67,1%	9,8%	2,3%	100%
2: Overige landbouw, bosbouw en visserij	35,4%	6,4%	29,5%	25,4%	3,2%	100%
3: Delfstoffen, industrie, energie en water	52,5%	18,3%	7,1%	19,1%	2,9%	100%
4: Algemene burgerlijke en utiliteitsbouw	60,7%	5,1%	17,1%	17,2%	0,0%	100%
5: Grond-, water- en wegenbouw	68,9%	6,6%	9,4%	15,1%	0,0%	100%
6: Slopen, grondverzet, bouwinstallaties	49,6%	26,8%	3,0%	20,5%	0,0%	100%
7: Afwerking van gebouwen	69,0%	24,1%	4,8%	2,1%	0,0%	100%
8: Groot- en detailhandel	21,9%	13,9%	30,9%	25,7%	7,6%	100%
9: Personenvervoer over land	25,7%	0,0%	15,7%	54,2%	4,4%	100%
10: Goederenvervoer over land	33,3%	4,8%	21,6%	27,7%	12,7%	100%
11: Overige vervoer en opslag	38,8%	8,7%	15,9%	31,3%	5,3%	100%
12: Post en koeriers	34,6%	2,0%	35,0%	17,5%	10,9%	100%
13: Logiesverstrekking	0,0%	0,0%	24,3%	74,6%	1,1%	100%
14: Eet- en drinkgelegenheden	21,9%	5,5%	41,8%	30,7%	0,0%	100%
15: Dienstverlening informatietechnologie	64,9%	5,2%	8,1%	21,8%	0,0%	100%
16: Dienstverlening informatie	34,0%	7,8%	16,7%	38,0%	3,5%	100%
17: Informatie en communicatie overig	22,5%	8,3%	6,0%	54,7%	8,5%	100%
18: Financiële instellingen	50,3%	5,0%	1,7%	17,9%	25,1%	100%
19: Rechtskundige dienstverlening	74,9%	0,8%	0,0%	21,7%	2,6%	100%
20: Advies management en bedrijfsvoering	66,1%	6,1%	1,4%	23,8%	2,5%	100%
21: Industrieel ontwerp en vormgeving	42,3%	9,8%	9,8%	30,3%	7,8%	100%
22: Advisering, onderzoek en overig	46,8%	20,9%	3,2%	22,7%	6,4%	100%
23: Beveiliging en opsporing	79,9%	5,8%	4,7%	9,6%	0,0%	100%
24: Reiniging	55,1%	5,3%	2,6%	37,1%	0,0%	100%
25: Verhuur van roerende goederen	54,7%	13,2%	8,0%	24,1%	0,0%	100%
26: Overheid en onderwijs	48,2%	6,3%	12,9%	28,1%	4,6%	100%
27: Medische en tandheelkundige praktijken	58,6%	9,1%	2,9%	27,2%	2,2%	100%
28: Thuiszorg	99,0%	0,0%	1,0%	0,0%	0,0%	100%
29: Kinderopvang	53,9%	0,0%	0,0%	0,0%	46,1%	100%
30: Gezondheidszorg	71,2%	7,0%	3,9%	14,9%	3,0%	100%
31: Kunst	32,7%	4,7%	23,0%	34,9%	4,7%	100%
32: Cultuur, sport en recreatie	42,8%	5,9%	7,4%	35,7%	8,1%	100%
33: Haar- en schoonheidsverzorging	-	-	-	-	-	-
34: Overige dienstverlening	43,7%	3,6%	11,7%	33,7%	7,2%	100%
Totaal	48,7%	9,1%	12,9%	24,9%	4,4%	100%

Bron: Enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO

De hoogte van de vergoeding voor een opdracht wordt bij een merendeel van de zzp'ers die voor zakelijke opdrachtgevers werken bepaald door de zzp'er zelf (52 procent) of in overleg met de opdrachtgever (33 procent), zie Tabel 4.3. Bij 13 procent van de zzp'ers wordt de hoogte van de vergoeding bepaald door de opdrachtgever. Dat ligt hoger bij het gebruik van stuksprijzen (18 procent), een vast bedrag (19 procent) of alternatieve vergoedingswijzen (29 procent). Tarieven of vergoedingen worden in slechts 2 procent van de gevallen bepaald door een derde partij, het vaakst bij een vergoeding op basis van uren maal tarief.

Tabel 4.3 De hoogte van de vergoeding voor een opdracht wordt in het merendeel van gevallen bepaald door de zzp'er zelf of in overleg met de opdrachtgever (gewogen respons)

Tarief/bedrag bepaald door	Uren maal tarief	Uren maal tarief plus bedrag	Stuksprijs	Vast bedrag	Anders	Totaal
Ikzelf	57,7%	62,3%	49,9%	40,2%	36,0%	51,8%
De opdrachtgever (klant)	8,5%	8,8%	18,3%	18,6%	29,1%	13,2%
Het tarief/bedrag volgt uit onderhandeling tussen mijzelf en de opdrachtgever (klant)	31,5%	26,9%	31,6%	39,7%	32,9%	33,2%
Een derde partij	2,4%	2,0%	0,3%	0,8%	1,9%	1,6%
Het tarief/bedrag is precies gelijk aan de prijs van de geleverde producten en/of gemaakte onkosten	0,0%	0,0%	0,0%	0,8%	0,0%	0,2%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%
<i>Aantal</i>	<i>817</i>	<i>138</i>	<i>227</i>	<i>453</i>	<i>70</i>	<i>1.705</i>

Bron: Enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO

4.2 Berekening van uurtarieven

De verschillende manieren waarop uurtarieven kunnen worden berekend, leveren niet noodzakelijk vergelijkbare uurtarieven op. Het is daarom de vraag welke berekening het dichtst in de buurt van de werkelijkheid komt. Elke methode heeft voor- en nadelen. Voordelen van de bottom-up methode ten opzichte van de top-down methode zijn:

- Het uurtarief via de bottom-up methode geeft weer wat zzp'ers daadwerkelijk en recent in rekening hebben gebracht bij hun opdrachtgever. Het is daarmee minder afhankelijk van het geheugen of de inschatting van zzp'ers en ligt daardoor dicht bij de realiteit;
- De inschatting van het gewerkte aantal uren is bij de bottom-up methode eenvoudiger, omdat het gaat om een recente en goed afgebakende opdracht, waardoor het aantal gewerkte uren dicht bij de werkelijkheid zal liggen. Bij de top-down methode is de kans groter dat respondenten het aantal gewerkte uren verkeerd inschatten, niet alleen omdat het langer geleden is,

maar ook omdat er uren vergeten worden of juist worden meegeteld die niet bij de gemaakte omzet horen;

- Het uurtarief via de bottom-up methode is minder afhankelijk van de manier waarop het uurtarief wordt berekend, waardoor het dichterbij de werkelijkheid zal liggen. Dat geldt met name bij een vergoeding op basis van uren maal tarief. Daar is het in rekening gebrachte uurtarief direct duidelijk en niet afhankelijk van enige berekening;
- Het uurtarief via de bottom-up methode is actueler, hetgeen in het licht van snel stijgende tarieven als gevolg van de recente conjuncturele bloei van belang kan zijn;
- Bij de top-down methode kan de daadwerkelijke omzet lager liggen dan de in rekening gebrachte omzet (met bijvoorbeeld uren maal tarief), omdat een deel van de facturen niet (tijdig) wordt betaald.⁹

Tegelijkertijd kent de bottom-up methode ook een aantal nadelen ten opzichte van de top-down methode:

- De bottom-up methode gaat uit van de laatste opdracht die is afgerond. Die opdracht hoeft niet representatief te zijn voor de werkzaamheden of de vergoeding over een langere periode. Het kan immers gaan om een incidenteel investeringsproject of juist een zeer lucratieve opdracht. Gemiddeld over de gehele populatie zal dat zich echter uitmiddelen;
- De vergoeding die wordt berekend over de laatst afgeronde opdracht bevat mogelijk niet alle kosten die zouden kunnen worden meegerekend voor een representatief gemiddeld uurtarief. Niet alle kosten hoeven in het uurtarief voor een incidentele opdracht te worden verwerkt. Datzelfde geldt voor benodigde uren voor het uitvoeren van het bedrijf of beroep van zzp'er. Uit de enquête blijkt dat bijna de helft van alle zzp'ers alle gewerkte uren in een jaar ook daadwerkelijk besteedt aan opdrachten voor klanten (zie Tabel D.1 in Bijlage D). Bij twee derde van alle zzp'ers wordt meer dan 80 procent van alle gewerkte uren in een jaar direct besteed aan opdrachten. Ongeveer een achtste van alle zzp'ers besteedt minder dan de helft van alle gewerkte uren in een jaar aan opdrachten. Gemiddeld wordt daardoor ongeveer 80 procent van alle gewerkte uren in een jaar aan het uitvoeren van opdrachten besteed.¹⁰

Tabel 4.4 geeft de verdeling van uurtarieven inclusief kosten voor de groep zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers, afhankelijk van de vergoedingswijze en berekeningsmethode. Dit zijn gewogen uurtarieven om een representatief beeld voor de werkelijke populatie zzp'ers te krijgen. Het gerapporteerde aantal waarnemingen is het ongewogen aantal waarop de analyse is gebaseerd. De verdeling van uurtarieven per vergoedingswijze wordt geïllustreerd via percentielen (Q10, Q25, Q50, Q75 en Q90). Een uurtarief van €23 bij het tiende percentiel (Q10) betekent dat 10 procent van de zzp'ers een uurtarief van maximaal €23 heeft en 90 procent een uurtarief groter dan €23. Een uurtarief van €86 bij Q75 betekent dat driekwart een lager uurtarief heeft en een kwart een hoger uurtarief. Op de mediaan van de verdeling (Q50) hebben evenveel zzp'ers een hoger als een lager tarief. Dat is een betere indicator voor het meest voorkomende tarief dan het gemiddelde uurtarief (Gem.) dat sterk wordt beïnvloed door doorgaans enkele extreem hoge uurtarieven.

⁹ Over de hele populatie zal zich dat over de jaren uitmiddelen, maar op individueel niveau kan dat in een specifiek jaar leiden tot afwijkingen ten opzichte van het werkelijke uurtarief.

¹⁰ Op basis van deze informatie wordt het uurtarief bij de laatst afgeronde opdracht (bottom-up methode) echter niet gecorrigeerd voor uren die niet zijn verdisconteert in het uurtarief. Dan zou immers ook moeten worden gecorrigeerd voor de niet-verdisconteerde kosten, deze zijn per definitie onbekend.

Tabel 4.4 maakt duidelijk dat de uurtarieven gebaseerd op de (ongecorrigeerde) top-down methode gemiddeld genomen een stuk lager liggen dan de uurtarieven gebaseerd op de bottom-up methode. Tegelijkertijd laten de uurtarieven gebaseerd op de bottom-up methode gemiddeld weinig verschillen zien tussen de vergoedingswijzen, waardoor de invloed van de berekeningswijze relatief beperkt lijkt. Wel verschilt de variatie in uurtarieven tussen de vergoedingswijzen, maar dit kan ook te maken hebben met het al dan niet meerekenen van verschillende kosten in het uurtarief, of het aantal respondenten per vergoedingswijze: hoe minder respondenten, hoe sterker de statistieken worden gestuurd door incidentele vergoedingen en tarieven. De betrouwbaarheid van de verdelingen in Tabel 4.4 is dus kleiner naarmate ze zijn gebaseerd op minder waarnemingen.

Tabel 4.4 Berekende uurtarieven op basis van de bottom-up methode (laatst afgeronde opdracht) liggen hoger dan berekende uurtarieven op basis van de top-down methode (totale omzet gedeeld door totaal aantal gewerkte uren)

Vergoedingswijze	Aantal	Gem.	Percentielen verdeling uurtarieven				
			Q10	Q25	Q50	Q75	Q90
Gewerkte uren maal uurtarief	759	€63	€25	€35	€50	€80	€110
Gewerkte uren maal uurtarief plus bedrag	128	€51	€28	€35	€43	€60	€100
Geleverde producten/diensten maal stuks-prijs	130	€138	€5	€21	€48	€180	€417
Vast bedrag	329	€98	€16	€30	€50	€94	€214
Anders, namelijk	34	€77	€20	€24	€58	€100	€175
Totaal bottom-up	1.380	€78	€23	€33	€50	€86	€128
Via de jaaromzet	1.455	€50	€9	€18	€33	€57	€99
Via de maandomzet	1.446	€41	€6	€15	€29	€53	€83
Gecorrigeerde top-down	212	€99	€13	€25	€55	€130	€240

Bron: Enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO

Op grond van deze bevindingen en de beschreven voor- en nadelen van beide methoden, wordt primair gekozen voor de bottom-up methode als te prefereren methode om een vergelijkbaar uurtarief voor zzp'ers te berekenen. Belangrijkste argument is dat dit uurtarief het dichtst in de buurt van het werkelijk in rekening gebrachte uurtarief komt, omdat het is uitgevraagd voor een recente en concrete opdracht. Dat geldt al helemaal voor het in rekening gebrachte uurtarief bij de uren maal tarief vergoedingswijze. De berekende uurtarieven voor de andere vergoedingswijzen blijken daar gemiddeld niet veel van te verschillen. Een tweede argument voor het prefereren van de bottom-up methode is dat het uurtarief op basis van de top-down methode waarschijnlijk sterk wordt onderschat als gevolg van een overschatting van het aantal gewerkte uren over het jaar 2017 of over de meest recente maand. Tabel 2.3 liet al zien dat meer dan een kwart van alle zzp'ers stelt dat ze in 2017 gemiddeld meer dan 40 uur per week hebben gewerkt als zzp'er, en meer dan 10 procent meer dan 50 uur per week. Een deel van het verschil in het berekende uurtarief tussen beide methoden kan weliswaar ook worden verklaard door het verschil in uren dat zzp'ers al dan niet direct besteden aan het uitvoeren van opdrachten, maar dat kan lang niet het gehele verschil verklaren.

De bottom-up methode kan echter voor minder zzp'ers worden toegepast dan de top-down methode, omdat meer respondenten in de enquête de benodigde vragen voor de top-down methode hebben ingevuld (deze vragen werden eerder in de enquête gesteld). Om toch voor zoveel mogelijk respondenten een vergelijkbaar uurtarief te berekenen, kan voor een deel van de zzp'ers worden teruggevallen op de top-down methode. Dan dient echter wel een correctie plaats te vinden voor het verschil in uurtarieven tussen beide methoden. Die correctie kan worden gebaseerd op het verschil in uurtarieven bij de respondenten waarvoor beide methoden beschikbaar zijn. Gemiddeld ligt het uurtarief volgens de bottom-up methode bij deze respondenten 56 procent hoger dan het uurtarief volgens de top-down methode. Voor de zzp'ers waarvoor de bottom-up methode niet kan worden toegepast, wordt daarom het uurtarief gebaseerd op de top-down methode, waarbij het berekende uurtarief met 56 procent wordt verhoogd. Voor ruim 200 respondenten is deze correctie uitgevoerd, de verdeling van de resulterende gecorrigeerde uurtarieven wordt gegeven in de laatste rij van Tabel 4.4.¹¹ Duidelijk is dat deze verdeling dichter in de buurt komt van de verdeling van uurtarieven volgens de bottom-up methode dan zonder die correctie. Uit een nadere analyse blijkt dat de groep zzp'ers waarvoor de correctie wordt uitgevoerd niet afwijkt in sector, type zelfstandige of gewerkte aantal uren van het gemiddelde in de populatie zzp'ers. Daarom wordt de correctie van het uurtarief niet nader gespecificeerd naar deze kenmerken.

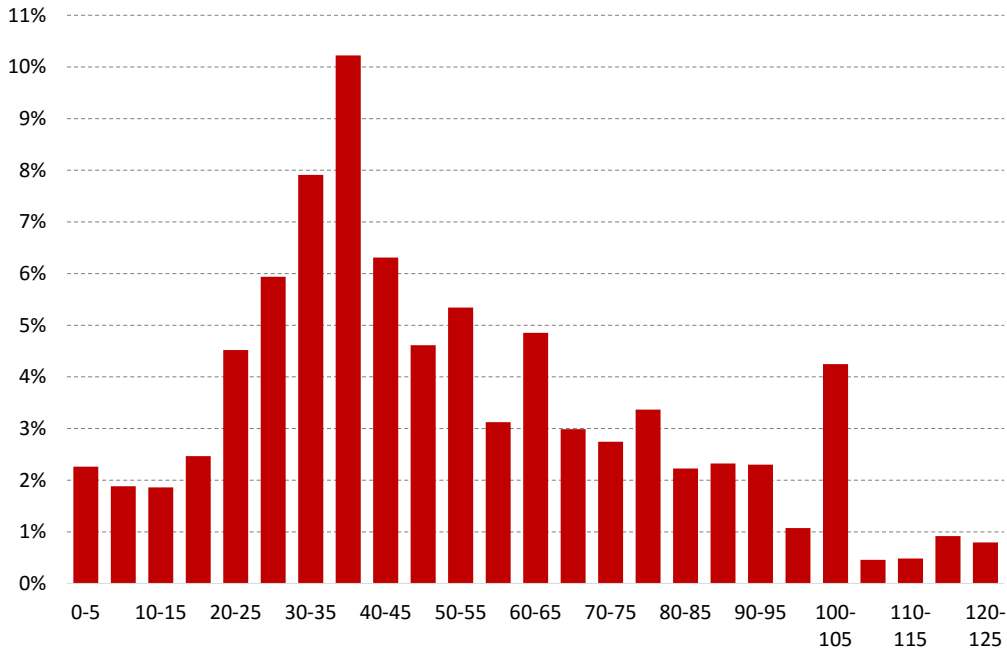
4.3 Verdeling van uurtarieven inclusief kosten

Figuur 4.1 laat de gewogen verdeling van aldus berekende uurtarieven inclusief kosten over alle zzp'ers met een zakelijke opdrachtgever zien. Bij benadering gaat het om een lognormale verdeling: een klokvormige verdeling met een langere uitloop naar rechts. Dat is conform de verwachting. Uurtarieven inclusief kosten van tussen de €35 en €40 komen het vaakst voor. Ongeveer een derde van alle uurtarieven van zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers ligt tussen een iets bredere band van €25 tot €45. Verder van deze min of meer gemiddelde uurtarieven af zijn er steeds minder zzp'ers die zo'n tarief berekenen. Afwijkingen van de lognormale verdeling zijn het relatief grote aantal zzp'ers met zeer lage uurtarieven (€0 tot €5), uurtarieven tussen €60 en €65 en een uurtarief van €100. Dat heeft gedeeltelijk te maken met het meer dan gemiddelde gebruik van afgeronde tarieven, maar ook met de dominantie van bepaalde tarieven in bepaalde sectoren en met de manier waarop tarieven worden berekend. Bij stuksprizen komen bijvoorbeeld relatief veel lage tarieven voor. Hier wordt in het vervolg van deze rapportage nader op ingegaan.

Figuur 4.2 geeft de gewogen cumulatieve verdeling van uurtarieven van zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers. Daaruit blijkt dat bijna de helft van deze zzp'ers een uurtarief berekent van maximaal €50 (de andere ruime helft dus van minimaal €50), ongeveer 13 procent onder de grens van €25 zit, 6 procent onder de grens van €15 en ongeveer 2 procent onder de grens van €5 per uur. Dit zijn allemaal uurtarieven waar nog kosten van af moeten worden getrokken om uit te komen op de vergoeding voor de arbeid die zzp'ers in hun onderneming hebben gestoken (ook wel het resultaat of de winst genoemd). Aan de andere kant heeft een derde van alle zzp'ers die voor zakelijke opdrachtgevers werken een uurtarief inclusief kosten van boven de €75.

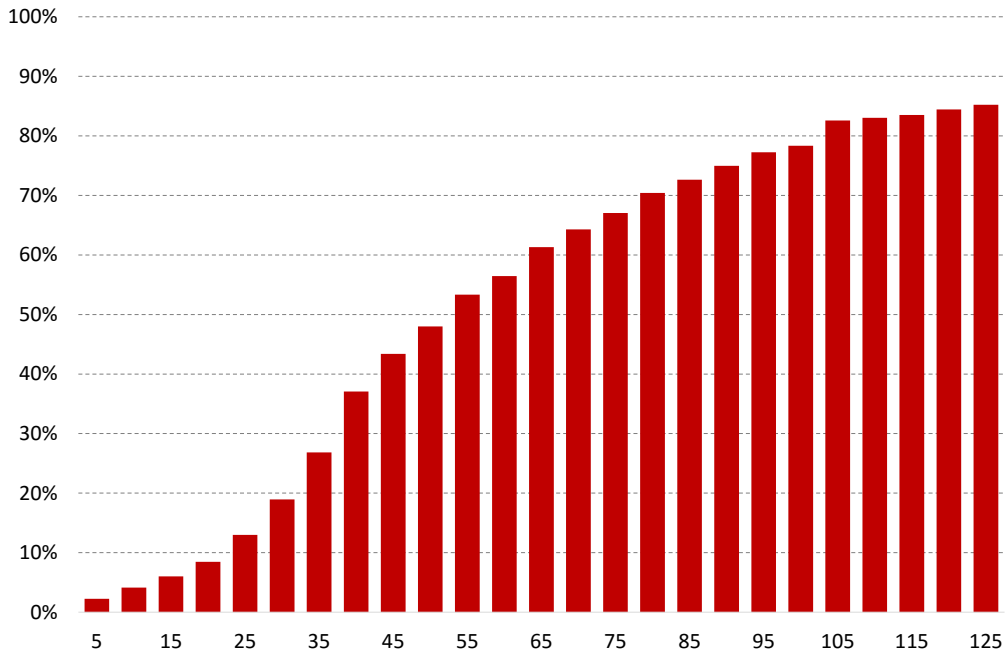
¹¹ Na correctie resulteerden enkele extreem hoge uurtarieven, deze zijn verder buiten de analyses gehouden.

Figuur 4.1 De verdeling van uurtarieven inclusief kosten (in euro's) voor zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers heeft de verwachte klokvormige verdeling, met een langere uitloop naar hogere tarieven (gewogen respons)

Bron: Enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO

Figuur 4.2 De cumulatieve verdeling van uurtarieven inclusief kosten (in euro's) voor zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers laat zien dat de meeste uurtarieven tussen €35 en €100 liggen (gewogen respons)

Bron: Enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO

Tabel 4.5 laat de verdeling van uurtarieven inclusief kosten per sector zien. De resultaten zijn gewogen om een representatief beeld te krijgen van de zzp-populatie die voor zakelijke opdrachtgevers werkt. Het aantal gerapporteerde waarnemingen is het (ongewogen) aantal waarop de analyse is gebaseerd.

Om snel het verschil in tarieven tussen sectoren te analyseren, kan het best worden gekeken naar de mediaan (Q50). Die wordt minder dan het gemiddelde beïnvloed door incidentele extreme uurtarieven aan de onder- of bovenkant. Op basis van de mediaan worden de hoogste uurtarieven berekend door zzp'ers die werken in de financiële sector (€105), die advies geven over management en bedrijfsvoering (€90), binnen overige advisering en onderzoek (€70), in de ICT (€69) en medische en tandheekkundige beroepen (€69). Bij alle overige sectoren ligt de mediaan op hooguit €51. Sectoren waarin zzp'ers opereren met gemiddeld juist lage uurtarieven zijn post en koeriers (€25), beveiliging (€30), logiesverstrekking (€32), gezondheidszorg (€33), een deel van de bouwsector (€35), de thuiszorg (€35) en cultuur, sport en recreatie (€35).

De betrouwbaarheid van de verdeling van tarieven is groter naarmate deze kan worden gebaseerd op meer waarnemingen, zoals in de sectoren rechtskundige dienstverlening (86) en advies management en bedrijfsvoering (88). In sectoren met weinig waarnemingen, zoals logiesverstrekking (14) en afwerking van gebouwen (23) is de betrouwbaarheid van de verdeling beperkt. Binnen twee sectorclusters (kinderopvang en haar- en schoonheidsverzorging) zijn er minder dan 10 waarnemingen, waardoor de verdeling bij de percentielen Q10 en Q90 feitelijk geen betekenis meer heeft. Daarom is de verdeling van uurtarieven in deze sectoren achterwege gelaten. In deze sectoren zijn er maar weinig zzp'ers die voor zakelijke opdrachtgevers werken. Verreweg het grootste deel van de zzp'ers in deze sectoren werkt voor particulieren. Voor de volledigheid wordt daarom in Tabel 4.6 de verdeling van uurtarieven van zzp'ers die voor particulieren werken gegeven. Duidelijk is dat deze zzp'ers gemiddeld genomen lagere uurtarieven berekenen dan zzp'ers die voor zakelijke opdrachtgevers werken. De kinderopvang (mediaan van €6) en de haar- en schoonheidsverzorging (mediaan van €25) zijn daar geen uitzondering op, al is het bij zzp'ers in de kinderopvang niet uitgesloten dat zij het tarief per kind hebben gerapporteerd en niet het totaal verdiende tarief per uur over alle kinderen tezamen. Naast deze twee sectoren worden de laagste uurtarieven gerapporteerd door zzp'ers in de sectoren kunst (mediaan van €21), logiesverstrekking (€28) en personenvervoer over land (€29).

Bij het tiende percentiel (Q10) worden in een aantal sectorclusters relatief lage uurtarieven aangetroffen van minder dan €5: de sector kunst bij zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers en de sectoren teelt onder glas, overige vervoer en opslag, eet- en drinkgelegenheden, industrieel ontwerp en vormgeving, kunst, en cultuur, sport en recreatie bij zzp'ers met particuliere opdrachtgevers. In de meeste gevallen gaat het om slechts één of enkele respondenten. Extreem lage tarieven kunnen worden veroorzaakt door bewuste investeringsprojecten, verlieslatende opdrachten, verkeerd rapporteren door de respondent of incomplete berekeningen in individuele gevallen. Op voorhand is niet duidelijk wat de oorzaak is, wel kan worden geconstateerd dat lage uurtarieven net zo goed uit de bottom-up als uit de top-down naar voren komen. Iets soortgelijks geldt voor extreem hoge uurtarieven bij het negentigste percentiel (Q90). Bovendien geldt daarbij dat extreem hoge tarieven niet noodzakelijk samengaan met hoge kostenposten.

Tabel 4.5 Verdeling van berekende uurtarieven inclusief kosten voor zzp'ers met **zakelijke opdrachtgevers** varieert aanzienlijk tussen sectoren (gewogen respons)

Sectorcluster	Aantal	Gem.	Q10	Q25	Q50	Q75	Q90
1: Teelt onder glas	39	€74	€17	€25	€51	€90	€156
2: Overige landbouw, bosbouw en visserij	75	€114	€13	€23	€45	€131	€300
3: Delfstoffen, industrie, energie en water	37	€74	€19	€35	€40	€48	€68
4: Algemene burgerlijke en utiliteitsbouw	39	€58	€25	€30	€35	€50	€85
5: Grond-, water- en wegenbouw	49	€58	€25	€31	€35	€53	€78
6: Slopen, grondverzet, bouwinstallaties	57	€60	€31	€35	€40	€65	€95
7: Afwerking van gebouwen	23	€40	€30	€33	€38	€41	€50
8: Groot- en detailhandel	26	€118	€21	€35	€50	€199	€270
9: Personenvervoer over land	29	€67	€15	€30	€45	€79	€160
10: Goederenvervoer over land	63	€83	€25	€32	€50	€88	€132
11: Overige vervoer en opslag	61	€83	€10	€31	€50	€103	€180
12: Post en koeriers	56	€40	€9	€13	€25	€35	€153
13: Logiesverstrekking	14	€54	€6	€14	€32	€78	€175
14: Eet- en drinkgelegenheden	26	€54	€7	€20	€38	€67	€130
15: Dienstverlening informatietechnologie	74	€95	€33	€51	€69	€95	€108
16: Dienstverlening informatie	75	€75	€14	€27	€50	€90	€175
17: Informatie en communicatie overig	63	€59	€16	€28	€46	€68	€100
18: Financiële instellingen	26	€117	€40	€70	€105	€164	€240
19: Rechtskundige dienstverlening	86	€77	€31	€39	€50	€90	€160
20: Advies management en bedrijfsvoering	88	€112	€40	€65	€90	€117	€135
21: Industrieel ontwerp en vormgeving	71	€60	€20	€35	€49	€70	€110
22: Advisering, onderzoek en overig	61	€88	€30	€45	€70	€83	€125
23: Beveiliging en opsporing	64	€54	€23	€24	€30	€49	€100
24: Reiniging	43	€66	€20	€25	€38	€51	€125
25: Verhuur van roerende goederen	56	€59	€19	€25	€40	€60	€115
26: Overheid en onderwijs	43	€73	€28	€38	€55	€80	€125
27: Medische en tandheelkundige praktijken	40	€94	€36	€42	€69	€100	€225
28: Thuiszorg	27	€43	€30	€30	€35	€55	€60
29: Kinderopvang	6	-	-	-	-	-	-
30: Gezondheidszorg	37	€39	€12	€12	€33	€40	€75
31: Kunst	63	€57	€4	€24	€42	€60	€115
32: Cultuur, sport en recreatie	43	€51	€13	€25	€35	€70	€104
33: Haar- en schoonheidsverzorging	5	-	-	-	-	-	-
34: Overige dienstverlening	27	€51	€19	€29	€35	€75	€94
Totaal	1.592	€81	€20	€33	€50	€85	€150

Bron: Zzp-enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO

Tabel 4.6 Berekende uurtarieven inclusief kosten liggen voor zzp'ers met **particuliere opdrachtgevers** gemiddeld onder die van zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers (gewogen)

Sectorcluster	Aantal	Gem.	Q10	Q25	Q50	Q75	Q90
1: Teelt onder glas	13	€75	€3	€16	€27	€70	€80
2: Overige landbouw, bosbouw en visserij	11	€82	€16	€28	€61	€158	€200
3: Delfstoffen, industrie, energie en water	31	€38	€13	€20	€35	€45	€64
4: Algemene burgerlijke en utiliteitsbouw	31	€63	€30	€35	€42	€46	€120
5: Grond-, water- en wegenbouw	9	-	-	-	-	-	-
6: Slopen, grondverzet, bouwinstallaties	22	€62	€19	€36	€59	€82	€113
7: Afwerking van gebouwen	45	€57	€28	€33	€40	€71	€108
8: Groot- en detailhandel	39	€109	€15	€35	€83	€167	€275
9: Personenvervoer over land	51	€50	€10	€19	€29	€50	€160
10: Goederenvervoer over land	4	-	-	-	-	-	-
11: Overige vervoer en opslag	13	€98	€0	€20	€30	€72	€400
12: Post en koeriers	8	-	-	-	-	-	-
13: Logiesverstrekking	62	€65	€9	€19	€28	€47	€141
14: Eet- en drinkgelegenheden	33	€67	€4	€20	€43	€93	€166
15: Dienstverlening informatietechnologie	5	-	-	-	-	-	-
16: Dienstverlening informatie	8	-	-	-	-	-	-
17: Informatie en communicatie overig	12	€35	€12	€14	€30	€33	€75
18: Financiële instellingen	43	€125	€35	€55	€100	€150	€320
19: Rechtskundige dienstverlening	25	€65	€23	€33	€45	€75	€150
20: Advies management en bedrijfsvoering	4	-	-	-	-	-	-
21: Industrieel ontwerp en vormgeving	15	€99	€0	€21	€35	€139	€420
22: Advisering, onderzoek en overig	15	€55	€19	€27	€40	€63	€113
23: Beveiliging en opsporing	12	€54	€25	€28	€35	€50	€160
24: Reiniging	33	€36	€14	€16	€38	€48	€74
25: Verhuur van roerende goederen	23	€77	€12	€20	€46	€75	€200
26: Overheid en onderwijs	41	€34	€15	€19	€32	€44	€60
27: Medische en tandheelkundige praktijken	43	€53	€18	€27	€55	€62	€90
28: Thuiszorg	53	€32	€20	€23	€30	€42	€43
29: Kinderopvang	71	€10	€5	€5	€6	€14	€18
30: Gezondheidszorg	39	€36	€6	€21	€32	€50	€65
31: Kunst	16	€24	€3	€4	€21	€42	€50
32: Cultuur, sport en recreatie	34	€63	€3	€15	€46	€60	€96
33: Haar- en schoonheidsverzorging	76	€30	€10	€20	€25	€34	€47
34: Overige dienstverlening	52	€61	€10	€17	€30	€60	€90
Totaal	992	€59	€12	€23	€38	€61	€125

Bron: Zzp-enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO

5 Uurtarieven na aftrek kosten

Voor de helft van alle zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers ligt het uurtarief na aftrek van niet-arbeidsgerelateerde kosten onder de €38, voor de andere helft erboven. Het gemiddelde uurtarief ligt op €58. Voor een kwart ligt het uurtarief onder de €21, voor 10 procent onder de €10. De verschillen tussen sectoren zijn groot. Sectoren waar zzp'ers relatief lage uurtarieven na aftrek kosten ontvangen zijn post en koeriers, personenvervoer over land, gezondheidszorg, beveiliging en opsporing en logiesverstrekking.

5.1 Soorten en omvang van kosten

De uurtarieven in Hoofdstuk 4 zijn berekend zonder aftrek van kosten. Deze tarieven geven dus vooral weer wat de gemiddelde vergoeding is voor een opdracht, niet wat de gemiddelde vergoeding is voor de inzet van arbeid door zzp'ers. Kosten kunnen sterk variëren per opdracht, bijvoorbeeld omdat er als onderdeel van de opdracht producten worden verkocht, hulpmiddelen, materialen of grondstoffen moeten worden aangeschaft of dat er substantiële reiskosten vastzitten aan de opdracht. In dit hoofdstuk wordt gezocht naar het uurtarief dat overblijft na aftrek van kosten, een uurtarief dat de vergoeding vormt voor de inzet van arbeid door de zzp'er. Dat uurtarief kan vervolgens worden vergeleken met de uurloonkosten van werknemers om te zien voor welke financiële afweging zakelijke opdrachtgevers kunnen staan bij de keuze om werkzaamheden te laten uitvoeren door werknemers of als opdracht door zelfstandigen. In dit hoofdstuk wordt wederom primair gerapporteerd over zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers.

Om een betrouwbaar uurtarief na aftrek van kosten te kunnen berekenen, is in de enquête onder zzp'ers gevraagd naar de verschillende kosten die zijn meegenomen in de vergoeding (exclusief BTW) die ze ontvangen voor de opdrachten die ze hebben uitgevoerd. Daartoe is onderscheid gemaakt naar de volgende kostenposten:

- Kosten voor **geleverde producten** voor uitgevoerde opdrachten. Dit zijn kosten die door de zzp'er gemaakt zijn om producten voor de opdracht aan te schaffen;
- Kosten voor het aanschaffen van **grondstoffen, materialen en hulpmiddelen** voor uitgevoerde opdrachten;
- Overige **opdrachtgerelateerde kosten**. Dit zijn alle andere kosten die direct zijn toe te rekenen aan de uitgevoerde opdrachten, bijvoorbeeld kosten van vervoer en consumpties;
- **Algemene bedrijfskosten**. Dit zijn alle overige kosten die niet direct voortvloeien uit uitgevoerde opdrachten. Hieronder vallen kosten voor ICT, boekhouding, juridische bijstand, huisvesting, telefonie, opleidingen, literatuur, beroepskosten, acquisitie, betaalde rente op leningen, afschrijvingen op investeringen en reserveringen;
- Kosten voor een **arbeidsongeschiktheidsverzekering**;
- Kosten voor de **pensioenvoorziening**;
- **Belasting (exclusief BTW) en premies**;
- Alle overige kosten die niet onder bovenstaande categorieën vallen.

De eerste vier kostenposten plus de laatste kostenpost worden gezien als niet-arbeidsgerelateerd. De overige drie kostenposten hangen samen met de geleverde arbeid: kosten voor een eventuele

arbeidsongeschiktheidsverzekering, kosten voor de pensioenvoorziening en belastingen en premies.

Tabel 5.1 geeft het gemiddelde *aandeel* (**Gem.**) van deze verschillende kostenposten in de vergoeding die zzp'ers ontvangen van zakelijke opdrachtgevers en daarnaast de verdeling van deze aandelen. Het gaat hier uitsluitend om zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers die hebben aangegeven kosten binnen deze categorieën te maken. Een groot deel van de zzp'ers geeft aan deze kosten niet te hebben gemaakt (bij de laatst afgeronde opdracht), zie de kolom **Geen** (het gaat hier om een gewogen aantal respondenten). Zo is het gemiddelde aandeel van de kosten voor geleverde producten 19 procent van de ontvangen vergoeding. Voor de helft van alle zzp'ers die voor zakelijke opdrachtgevers werkt is de kostenpost voor geleverde producten minder dan 10 procent, voor de andere helft meer dan 10 procent (Q50). Minder dan 10 procent van alle zzp'ers heeft kosten voor geleverde producten die meer dan 50 procent van de totale vergoeding bedragen (Q90). Bijna 80 procent maakt geen kosten voor geleverde producten.

Tabel 5.1 Verdeling van het aandeel kosten in het berekende uurtarief (exclusief BTW) naar kostencategorieën op basis van de bottom-up methode voor zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers (gewogen percentages)

Kostencategorie	Aantal	Gem.	Q10	Q25	Q50	Q75	Q90	Geen
Geleverde producten	350	19%	2%	5%	10%	25%	50%	1.334
Grondstoffen, materialen, hulpmiddelen	497	15%	2%	5%	10%	20%	35%	1.187
Overige opdracht gerelateerde kosten	790	13%	3%	5%	10%	15%	27%	894
Algemene bedrijfskosten	1.010	15%	3%	5%	10%	20%	30%	674
Arbeidsongeschiktheidsverzekering	257	8%	2%	4%	5%	10%	15%	1.427
Pensioenvoorziening	208	7%	2%	5%	5%	10%	10%	1.476
Belastingen (excl. BTW) en premies	815	22%	5%	10%	20%	30%	40%	869

Bron: Enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO

Gemiddeld liggen de kosten voor betaalde belastingen en premies bij zzp'ers die aangeven dit mee te nemen in de tarieven het hoogst, op gemiddeld 22 procent van de ontvangen vergoeding. Lang niet alle zzp'ers geven echter aan dit mee te nemen in de tarieven. Hieruit kan echter niet worden afgeleid of zzp'ers daadwerkelijk wel of geen belasting en premies betalen en hoeveel. Het geeft slechts aan of het wordt meegenomen in de vergoeding die ze vragen aan opdrachtgevers.

Na de belastingen en premies zijn het de kosten voor geleverde producten die gemiddeld het grootste aandeel van de berekende vergoeding innemen, 19 procent. Algemene bedrijfskosten komen gemiddeld uit op 15 procent van de ontvangen vergoeding en worden door de meeste zzp'ers als relevant opgegeven. Nogmaals dient erop te worden gewezen dat de cijfers in Tabel 5.1 alleen gelden voor de zzp'ers die hebben aangegeven deze kostenposten mee te nemen in de in rekening gebrachte vergoeding. De (gemiddelde) aandelen per kostenpost kunnen daarom niet worden opgeteld tot een (gemiddeld) aandeel totale kosten voor de gehele populatie, dit kan uitsluitend per persoon. Bij de één gelden immers vooral hoge kosten voor geleverde producten, bij de ander vooral hoge kosten voor grondstoffen, materialen en hulpmiddelen. Tegelijkertijd zijn deze kostenposten bij een groot deel van de zzp'ers helemaal niet relevant.

Niet-arbeidsgerelateerde kosten worden gevormd door een optelling van de eerste vier kostenposten per persoon. Tabel 5.2 geeft het gemiddelde aandeel van niet-arbeidsgerelateerde kosten per sector, plus de verdeling van dat aandeel over de populatie van zzp'ers per sector. Zo is bij de sector teelt onder glas het gemiddelde aandeel van de niet-arbeidsgerelateerde kosten in de totale berekende vergoeding 56 procent. Voor de helft van de zzp'ers in deze sector ligt het aandeel van de niet-arbeidsgerelateerde kosten op minder dan 60 procent, voor de andere helft op meer dan 60 procent (Q50). Voor minder dan 10 procent van de zzp'ers liggen deze kosten op hooguit 25 procent van de ontvangen vergoeding (Q10), ook voor minder dan 10 procent liggen deze kosten op minimaal 80 procent van de ontvangen vergoeding (Q90). Over alle zzp'ers in alle sectoren gerekend maken de niet-arbeidsgerelateerde kosten 31 procent van de ontvangen vergoeding uit, met een mediaan op 25 procent (Q50). Grofweg gaat een kwart tot een derde van de ontvangen vergoeding daarom op aan niet-arbeidsgerelateerde kosten. Dat aandeel ligt relatief hoog in de sectoren teelt onder glas (57 procent), logiesverstrekking (56 procent) en de groot- en detailhandel (46 procent), relatief laag in de sectoren advies management en bedrijfsvoering (18 procent), industrieel ontwerp en vormgeving (24 procent), dienstverlening informatie (24 procent) en verhuur van roerende goederen (24 procent). Grofweg ligt het aandeel niet-arbeidsgerelateerde kosten hoger in sectoren waar de gemiddelde in rekening gebrachte uurtarieven lager liggen.

Niet-arbeidsgerelateerde kosten kunnen naast sector ook variëren naar andere kenmerken van de zzp'er. Er wordt echter geen systematische variatie gevonden naar kenmerken als type zelfstandige, aantal gewerkte uren per week of doorlooptijd van de laatst afgeronde opdracht. Wel is er systematische variatie naar het opleidings- en werkniveau van zzp'ers: hoe hoger dat niveau, hoe lager het aandeel niet-arbeidsgerelateerde kosten (zie Bijlage E). Dat roept de vraag op of er ook variatie in kostenaandeel naar hoogte van het uurtarief na aftrek kosten is. Dit blijkt inderdaad het geval te zijn. Hoe lager het tarief, hoe hoger het aandeel van de niet-arbeidsgerelateerde kosten. Dat impliceert dat kosten vooral bestaan uit vaste kosten en veel minder uit variabele kosten die samenhangen met de hoogte van de totale vergoeding. Relatief hoge vaste kosten betekent dat lagere uurtarieven relatief nog lager worden na aftrek van deze kosten. Daardoor neemt het aandeel zzp'ers met een relatief laag uurtarief toe na aftrek van niet-arbeidsgerelateerde kosten.

5.2 Verdeling van uurtarieven na aftrek kosten

De verdeling van uurtarieven na aftrek van niet-arbeidsgerelateerde kosten voor zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers wordt in Tabel 5.3 getoond naar vergoedingswijze en naar berekeningsmethode. Via de bottom-up methode komt het uurtarief na aftrek van niet-arbeidsgerelateerde kosten gemiddeld uit op €57. De mediaan (Q50) ligt op €38, hetgeen betekent dat de helft van deze zzp'ers een uurtarief onder de €38 heeft en de andere helft daarboven. De uurtarieven na aftrek van niet-arbeidsgerelateerde kosten komen op basis van de top-down methode een stuk lager uit. Dat is niet alleen het gevolg van het door zzp'ers relatief hoog ingeschatte aantal gewerkte uren, maar ook van de relatief hoge kostenaandelen in het uurtarief inclusief kosten. Deze kostenposten liggen gemiddeld structureel hoger dan bij de bottom-up methode (zie Bijlage E). Door zzp'ers worden – logischerwijze – meer relevante kostenposten aangegeven bij de jaaromzet dan bij de laatst afgeronde opdracht. Daar zou over het hele jaar genomen ook meer omzet tegenover kunnen staan. Wanneer dat niet of niet in evenredige mate zo is, dan zorgt het grotere kostenaandeel ervoor dat uurtarieven op basis van de top-down methode lager liggen dan bij de bottom-up methode.

Tabel 5.2 Verdeling van het aandeel niet-arbeidsgerelateerde kosten in het berekende uurtarief per sector op basis van de bottom-up methode voor zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers (gewogen percentages)

Sectorcluster	Aantal	Gem.	Q10	Q25	Q50	Q75	Q90
01: Teelt onder glas	31	56%	25%	32%	60%	75%	80%
02: Overige landbouw, bosbouw en visserij	56	36%	10%	15%	30%	59%	74%
03: Delfstoffen, industrie, energie en water	28	32%	10%	20%	29%	40%	65%
04: Algemene burgerlijke en utiliteitsbouw	31	28%	6%	10%	25%	40%	60%
05: Grond-, water- en wegenbouw	40	36%	15%	20%	35%	50%	60%
06: Slopen, grondverzet, bouwinstallaties	49	35%	10%	19%	25%	50%	75%
07: Afwerking van gebouwen	16	26%	10%	15%	25%	40%	49%
08: Groot- en detailhandel	30	46%	12%	25%	50%	62%	80%
09: Personenvervoer over land	26	43%	20%	33%	40%	55%	65%
10: Goederenvervoer over land	62	38%	10%	20%	37%	55%	65%
11: Overige vervoer en opslag	53	45%	5%	20%	40%	70%	90%
12: Post en koeriers	49	45%	15%	40%	40%	60%	70%
13: Logiesverstrekking	13	56%	20%	40%	60%	75%	80%
14: Eet- en drinkgelegenheden	18	45%	20%	25%	40%	60%	75%
15: Dienstverlening informatietechnologie	64	29%	5%	10%	20%	40%	60%
16: Dienstverlening informatie	51	24%	4%	8%	20%	30%	60%
17: Informatie en communicatie overig	47	30%	10%	15%	25%	40%	50%
18: Financiële instellingen	22	28%	10%	14%	15%	40%	70%
19: Rechtskundige dienstverlening	72	26%	5%	10%	20%	35%	50%
20: Advies management en bedrijfsvoering	79	18%	5%	8%	14%	22%	35%
21: Industrieel ontwerp en vormgeving	55	24%	10%	10%	15%	30%	50%
22: Advisering, onderzoek en overig	54	29%	10%	13%	20%	40%	55%
23: Beveiliging en opsporing	49	34%	10%	20%	30%	50%	55%
24: Reiniging	40	31%	2%	10%	30%	49%	60%
25: Verhuur van roerende goederen	47	24%	8%	10%	20%	30%	50%
26: Overheid en onderwijs	34	29%	5%	10%	20%	50%	70%
27: Medische en tandheeskundige praktijken	29	29%	5%	15%	20%	40%	60%
28: Thuiszorg	22	27%	10%	10%	30%	37%	40%
29: Kinderopvang	3	35%	35%	35%	35%	35%	35%
30: Gezondheidszorg	31	34%	5%	20%	40%	40%	53%
31: Kunst	47	35%	10%	20%	30%	55%	70%
32: Cultuur, sport en recreatie	37	35%	7%	20%	35%	48%	65%
33: Haar- en schoonheidsverzorging	5	38%	20%	25%	30%	55%	55%
34: Overige dienstverlening	19	29%	2%	15%	25%	37%	50%
Totaal	1.309	31%	8%	12%	25%	47%	62%

Bron: Zzp-enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO

Om tot een vergelijkbaar uurtarief na aftrek van niet-arbeidsgerelateerde kosten te komen, wordt voor de zzp'ers voor wie de bottom-up methode niet kan worden toegepast gebruikgemaakt van de top-down methode, met een vergelijkbare correctie als in Hoofdstuk 4. Die correctie wordt uiteindelijk toegepast op 408 zzp'ers die voor zakelijke opdrachtgevers werken. De verdeling van de gecorrigeerde uurtarieven gebaseerd op de top-down methode wordt gegeven in de laatste regel van Tabel 5.3. Deze uurtarieven liggen over het algemeen lager dan via de bottom-up methode, de variatie is wel groter, vooral aan de bovenkant van de verdeling.

Tabel 5.3 Berekende uurtarieven na aftrek niet-arbeidsgerelateerde kosten op basis van de bottom-up methode (laatst afgeronde opdracht) liggen hoger dan berekende uurtarieven na aftrek niet-arbeidsgerelateerde kosten op basis van de top-down methode (totale omzet gedeeld door totaal aantal gewerkte uren)

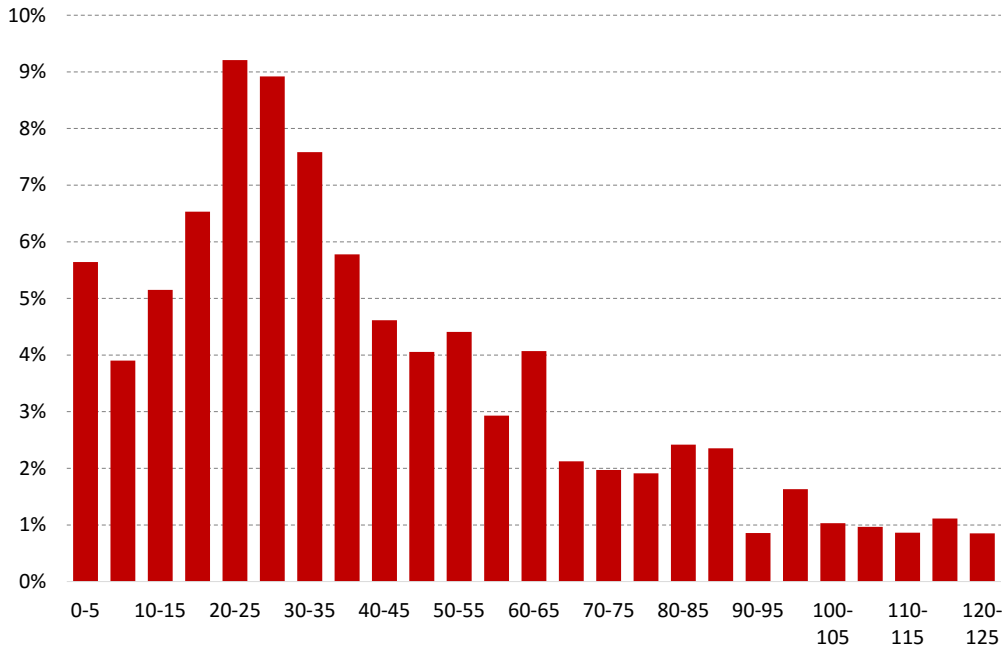
Vergoedingswijze	Aantal	Gem.	Q10	Q25	Q50	Q75	Q90
Gewerkte uren maal uurtarief	624	€52	€19	€25	€40	€65	€92
Gewerkte uren maal uurtarief plus bedrag	99	€38	€13	€23	€33	€46	€75
Geleverde producten/diensten maal stuks-prijs	111	€89	€2	€13	€38	€108	€240
Vast bedrag	280	€63	€10	€21	€37	€60	€110
Overig	26	€47	€1	€12	€25	€68	€170
Totaal bottom-up	1.140	€57	€14	€23	€38	€68	€105
Via de jaaromzet	1.322	€34	€3	€10	€21	€41	€70
Via de maandomzet	1.338	€26	-€1	€7	€20	€38	€64
Gecorrigeerde top-down	408	€60	€3	€12	€31	€64	€133

Bron: Enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO

Het resultaat van deze berekeningen is een vergelijkbaar uurtarief na aftrek van niet-arbeidsgerelateerde kosten voor vrijwel alle zzp'ers in de enquête die voor zakelijke opdrachtgevers werken. De verdeling van deze uurtarieven wordt gegeven in Figuur 5.1 en Figuur 5.2 (cumulatief). Vergeleken met de figuren voor de verdeling van uurtarieven zonder aftrek van kosten in Hoofdstuk 4 is er nog steeds sprake van een lognormale verdeling (een klokvormige verdeling met een langere uitloop naar rechts) en die verdeling is zelfs gelijkmatiger. Dat betekent dat de pieken bij €60 en €100 vrijwel zijn verdwenen. Daarentegen is de groep tussen €0 en €5 relatief gezien groter geworden.

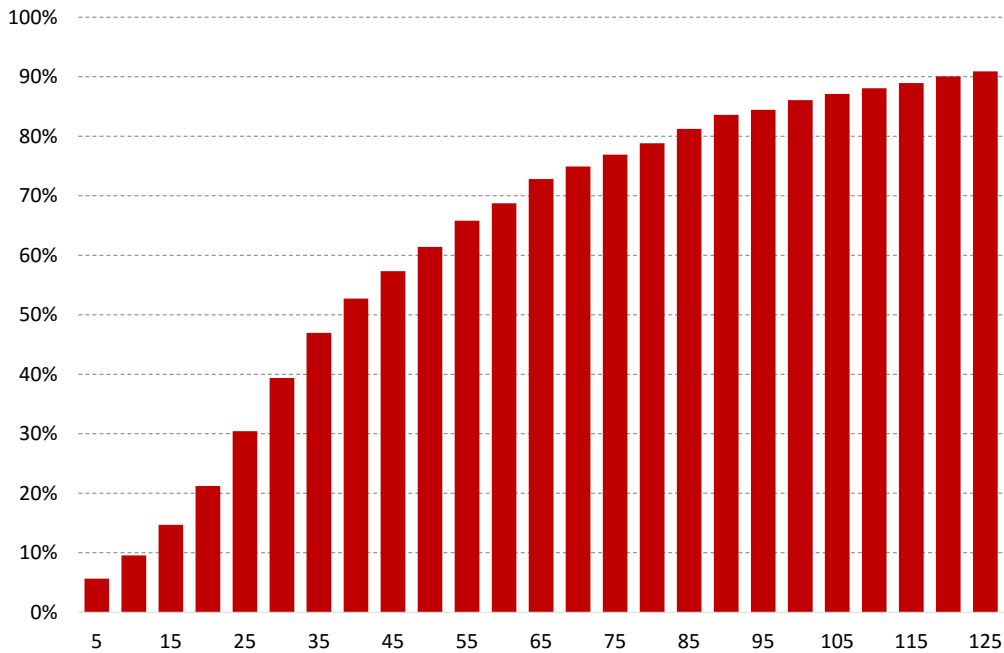
Uit een nadere analyse van de groep met een uurtarief van minder dan €5 blijkt dat het vaker zzp'ers zijn die ook in loondienst werken, op zoek zijn naar werk of scholier zijn, vaker academisch zijn opgeleid, gemiddeld weinig uren als zzp'er werken en vaker maar één opdrachtgever hebben (zie Bijlage E). Bovendien valt op dat ze relatief vaak werken tegen een stuksprijs of voor een vast bedrag. Sectoren waar deze lage tarieven meer dan gemiddeld voorkomen zijn teelt onder glas, personenvervoer over land, overige vervoer en opslag, post en koeriers, logiesverstrekking, informatie en communicatie, medische en tandheelkundige praktijken en de kunstsector.

Figuur 5.1 De verdeling van uurtarieven na aftrek van niet-arbeidsgerelateerde kosten (in euro's) voor zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers heeft een gelijkmatige klokvormige verdeling, met opvallend veel lage tarieven tussen €0 en €5 (gewogen respons)

Bron: Enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO

Figuur 5.2 De cumulatieve verdeling van uurtarieven na aftrek niet-arbeidsgerelateerde kosten (in euro's) voor zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers laat zien dat de meeste uurtarieven tussen €25 en €90 liggen (gewogen respons)

Bron: Enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO

Tabel 5.4 geeft de verdeling van uurtarieven na aftrek van niet-arbeidsgerelateerde kosten voor zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers per sector. De helft van deze zzp'ers heeft een uurtarief van maximaal €36, de andere helft van minimaal €36. Een uurtarief van maximaal €10 komt voor bij 10 procent van alle zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers, aan de andere kant heeft 10 procent een uurtarief van minstens €114. Die verschillen zijn nog een stuk groter tussen sectoren, met de grootste variatie in uurtarieven in de groot- en detailhandel. Per saldo ligt het gemiddelde uurtarief daar iets hoger dan in andere sectoren. Sectoren waar zzp'ers relatief lage uurtarieven na aftrek van niet-arbeidsgerelateerde kosten hebben, zijn post en koeriers (mediaan van €15), personenvervoer over land (€20), gezondheidszorg (€20), beveiliging en opsporing (€22) en logiesverstrekking (€23). Relatief hoge uurtarieven na aftrek van niet-arbeidsgerelateerde kosten worden vooral door zzp'ers in rekening gebracht in de sectoren financiële instellingen (mediaan van €92), advies management en bedrijfsvoering (€72) en advisering en onderzoek (€57).

Zeer lage uurtarieven (10 procent van de zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers heeft een uurtarief onder de €5) zijn vooral te vinden in de sectoren post en koeriers, logiesverstrekking, kunst, teelt onder glas, personenvervoer over land en overige dienstverlening. Net zoals bij de lage uurtarieven inclusief kosten gaat het hier vaak om slechts één of enkele respondenten. Lage tarieven kunnen worden veroorzaakt door relatief hoge (incidentele) kosten, bewuste investeringsprojecten, verlieslatende opdrachten, verkeerd rapporteren door de respondent, incomplete berekeningen in individuele gevallen of het daadwerkelijk berekenen van lage tarieven aan de opdrachtgever. Relatief veel van de lage tarieven zijn berekend via de gecorrigeerde top-down methode, waar ten opzichte van de bottom-up methode vaak sprake is van relatief hoge kostenposten en relatief veel gewerkte uren. Wanneer beide grootheden door respondenten zijn overschat, dan werkt dat sterk door in het berekende uurtarief. Het is echter onduidelijk of er daadwerkelijk sprake is van een overschatting, of dat lage uurtarieven vaker voorkomen dan men zou verwachten.

Tabel 5.5 ten slotte geeft voor de volledigheid nog de verdeling van uurtarieven na aftrek van niet-arbeidsgerelateerde kosten voor zzp'ers die voor particulieren werken. Duidelijk is dat de gemiddelde uurtarieven voor particulieren lager liggen dan voor zakelijke opdrachtgevers. Bij relatief lage of hoge uurtarieven gaat het vaak om dezelfde sectoren als bij zakelijke opdrachtgevers. Zo zit de helft van alle zzp'ers die voor particulieren werken onder een uurtarief van €20 in de sectoren kunst (mediaan van €13), haar- en schoonheidsverzorging (€14), cultuur, sport en recreatie (€15), personenvervoer over land (€16), teelt onder glas, industrie en logiesverstrekking (€17), overige vervoer en opslag, eet- en drinkgelegenheden en reiniging (€18). Bij de meeste sectoren zit in ieder geval 10 procent van alle zzp'ers die voor particuliere opdrachtgevers werken onder de €5 per uur. Ook hier is het onduidelijk of deze lage uurtarieven daadwerkelijk gelden of dat ze voor deze kleine groep het resultaat zijn van een onnauwkeurige respons en/of berekeningswijze.

Tabel 5.4 Verdeling van berekende uurtarieven na aftrek niet-arbeidsgerelateerde kosten per sector voor zzp'ers met **zakelijke opdrachtgevers** (gewogen respons)

Sectorcluster	Aantal	Gem.	Q10	Q25	Q50	Q75	Q90
01: Teelt onder glas	36	€35	€2	€14	€25	€51	€69
02: Overige landbouw, bosbouw en visserij	72	€67	€5	€18	€29	€77	€173
03: Delfstoffen, industrie, energie en water	35	€40	€11	€20	€29	€40	€45
04: Algemene burgerlijke en utiliteitsbouw	38	€39	€13	€21	€30	€42	€64
05: Grond-, water- en wegenbouw	46	€37	€14	€19	€25	€43	€62
06: Slopen, grondverzet, bouwinstallaties	55	€40	€16	€21	€31	€46	€89
07: Afwerking van gebouwen	21	€40	€18	€24	€30	€38	€58
08: Groot- en detailhandel	25	€76	€4	€24	€46	€79	€338
09: Personenvervoer over land	28	€41	€2	€15	€20	€45	€85
10: Goederenvervoer over land	60	€54	€12	€20	€28	€47	€75
11: Overige vervoer en opslag	61	€56	€4	€11	€35	€65	€135
12: Post en koeriers	53	€20	€0	€5	€15	€22	€92
13: Logiesverstrekking	13	€32	€1	€2	€23	€30	€140
14: Eet- en drinkgelegenheden	24	€39	€6	€15	€32	€58	€81
15: Dienstverlening informatietechnologie	73	€68	€12	€28	€48	€75	€101
16: Dienstverlening informatie	74	€56	€4	€17	€35	€80	€154
17: Informatie en communicatie overig	62	€36	€4	€14	€33	€50	€89
18: Financiële instellingen	27	€106	€34	€59	€92	€143	€155
19: Rechtskundige dienstverlening	84	€57	€18	€27	€39	€71	€140
20: Advies management en bedrijfsvoering	87	€84	€20	€49	€72	€95	€128
21: Industrieel ontwerp en vormgeving	70	€45	€10	€25	€39	€56	€90
22: Advisering, onderzoek en overig	62	€73	€16	€30	€57	€80	€120
23: Beveiliging en opsporing	60	€33	€12	€16	€22	€36	€86
24: Reiniging	43	€52	€10	€18	€27	€43	€106
25: Verhuur van roerende goederen	56	€47	€12	€20	€30	€62	€84
26: Overheid en onderwijs	43	€70	€3	€17	€38	€86	€133
27: Medische en tandheelkundige praktijken	40	€71	€12	€23	€38	€86	€191
28: Thuiszorg	27	€33	€21	€25	€30	€38	€50
29: Kinderopvang	4	-	-	-	-	-	-
30: Gezondheidszorg	37	€27	€11	€14	€20	€32	€45
31: Kunst	61	€38	€1	€9	€28	€44	€69
32: Cultuur, sport en recreatie	42	€34	€6	€10	€26	€46	€76
33: Haar- en schoonheidsverzorging	5	-	-	-	-	-	-
34: Overige dienstverlening	24	€37	€3	€21	€29	€52	€75
Totaal	1.548	€58	€10	€21	€36	€67	€114

Bron: Zzp-enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO

Tabel 5.5 Verdeling van berekende uurtarieven na aftrek niet-arbeidsgerelateerde kosten per sector voor zzp'ers met **particuliere opdrachtgevers** (gewogen respons)

Sectorcluster	Aantal	Gem.	Q10	Q25	Q50	Q75	Q90
01: Teelt onder glas	10	€50	€0	€7	€17	€47	€71
02: Overige landbouw, bosbouw en visserij	11	€30	€0	€1	€25	€35	€111
03: Delfstoffen, industrie, energie en water	30	€24	€5	€10	€17	€32	€50
04: Algemene burgerlijke en utiliteitsbouw	30	€37	€20	€23	€29	€36	€52
05: Grond-, water- en wegenbouw	8	-	-	-	-	-	-
06: Slopen, grondverzet, bouwinstallaties	18	€43	€20	€25	€32	€59	€81
07: Afwerking van gebouwen	44	€36	€13	€22	€32	€46	€64
08: Groot- en detailhandel	38	€48	€1	€7	€20	€70	€98
09: Personenvervoer over land	49	€27	€3	€8	€16	€25	€82
10: Goederenvervoer over land	4	-	-	-	-	-	-
11: Overige vervoer en opslag	12	€64	€0	€8	€18	€32	€200
12: Post en koeriers	8	-	-	-	-	-	-
13: Logiesverstrekking	60	€52	€4	€9	€17	€28	€101
14: Eet- en drinkgelegenheden	33	€34	€3	€12	€18	€45	€87
15: Dienstverlening informatietechnologie	4	-	-	-	-	-	-
16: Dienstverlening informatie	8	-	-	-	-	-	-
17: Informatie en communicatie overig	11	€21	€1	€2	€20	€40	€65
18: Financiële instellingen	42	€72	€9	€27	€75	€106	€128
19: Rechtskundige dienstverlening	24	€53	€16	€24	€43	€66	€105
20: Advies management en bedrijfsvoering	4	-	-	-	-	-	-
21: Industrieel ontwerp en vormgeving	13	€66	€2	€16	€20	€73	€252
22: Advisering, onderzoek en overig	15	€34	€10	€20	€24	€40	€75
23: Beveiliging en opsporing	11	€46	€9	€9	€21	€60	€96
24: Reiniging	30	€24	€5	€13	€18	€36	€47
25: Verhuur van roerende goederen	23	€44	€2	€8	€28	€60	€90
26: Overheid en onderwijs	40	€23	€4	€13	€21	€32	€38
27: Medische en tandheelkundige praktijken	40	€30	€3	€13	€26	€45	€60
28: Thuiszorg	53	€27	€9	€20	€28	€34	€42
29: Kinderopvang	69	€7	€2	€4	€6	€9	€12
30: Gezondheidszorg	37	€25	€4	€10	€22	€40	€49
31: Kunst	16	€17	€1	€2	€13	€28	€38
32: Cultuur, sport en recreatie	32	€27	€0	€2	€15	€41	€52
33: Haar- en schoonheidsverzorging	71	€18	€2	€7	€14	€23	€33
34: Overige dienstverlening	49	€36	€3	€10	€21	€36	€60
Totaal	947	€33	€3	€10	€23	€38	€70

Bron: Zzp-enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO

5.3 Aandeel zzp'ers naar hoogte van uurtarief

In de verdeling van uurtarieven na aftrek van niet-arbeidsgerelateerde kosten valt op dat er een grote variatie zit in uurtarieven tussen sectoren, maar ook binnen sectoren. Dat betekent dat de voorgenomen maatregelen ten aanzien van zelfstandigen in het Regeerakkoord 2017 een verschillende mate van impact zullen hebben op zzp'ers in verschillende sectoren. Om daar een beeld van te krijgen, geeft Tabel 5.6 het aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers naar de verschillende hoogten van het uurtarief zoals genoemd in het Regeerakkoord. In de tabel wordt onderscheid gemaakt tussen uurtarieven lager dan €15, uurtarieven lager dan €18, uurtarieven tussen €18 en €75, en uurtarieven boven de €75. Van de totale populatie zzp'ers die voor zakelijke opdrachtgevers werken heeft bijna 16 procent een uurtarief van maximaal €15, ruim 19 procent een uurtarief van maximaal €18 en bijna 23 procent een uurtarief boven de €75.

Sectoren met een groot aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers en een uurtarief lager dan €15 na aftrek van niet-arbeidsgerelateerde kosten, zijn post en koeriers (50 procent), logiesverstrekking (40 procent), gezondheidszorg (38 procent), vervoer en opslag (34 procent), personenvervoer over land (33 procent) en kunst (33 procent). Wordt de grens gelegd bij €18, dan zijn in aanvulling daarop ook cultuur, sport en recreatie en haar- en schoonheidsverzorging sectoren met een groot aandeel zzp'ers met een laag uurtarief. Relatief hoge uurtarieven van €75 of meer na aftrek van niet-arbeidsgerelateerde kosten worden met name gevonden in de sectoren financiële instellingen (54 procent van alle zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers), advisering voor management en bedrijfsvoering (47 procent) en (para)medische en tandheelkundige praktijken (42 procent).

De vraag kan worden gesteld welk uurtarief *inclusief* kosten correspondeert met een uurtarief van €15 respectievelijk €18 *na aftrek* van niet-arbeidsgerelateerde kosten. Is er een forfaitaire opslag te bepalen die dezelfde groep identificeert met een uurtarief inclusief kosten? Om die forfaitaire opslag te bepalen, kan worden gekeken naar het uurtarief inclusief kosten waar net zo'n grote groep zzp'ers onder valt als onder een uurtarief van respectievelijk €15 en €18 na aftrek van niet-arbeidsgerelateerde kosten. Die uurtarieven blijken grofweg uit te komen op €25 en €30, dus met forfaitaire opslagen van €10 respectievelijk €12. Zowel bij een uurtarief van €25 inclusief kosten als een uurtarief van €15 exclusief kosten valt ongeveer 16 procent van alle zzp'ers die voor zakelijke opdrachtgevers werken eronder. Bij een uurtarief van €30 inclusief kosten en €18 exclusief kosten gaat het om ongeveer 19 procent. Uit Bijlage E blijkt echter dat de groep met lage tarieven inclusief kosten en de groep met lage tarieven exclusief kosten elkaar maar zeer beperkt overlappen. Daarvoor variëren de verschillende kostenposten te veel tussen zzp'ers (met relatief lage tarieven). Beleidsmatig betekent dit dat een forfaitaire opslag niet goed kan worden gebruikt om via een uurtarief inclusief kosten dezelfde groep te identificeren als via een uurtarief exclusief kosten.

Tabel 5.6 Aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers varieert sterk tussen sectoren naar hoogte van uurtarief na aftrek niet-arbeidsgerelateerde kosten (gewogen respons)

Sectorcluster	Tussen			
	< €15	< €18	€18 en €25	> €25
1: Teelt onder glas	24,8%	30,1%	56,9%	12,9%
2: Overige landbouw, bosbouw en visserij	18,7%	23,1%	49,2%	27,7%
3: Delfstoffen, industrie, energie en water	17,2%	17,2%	74,5%	8,3%
4: Algemene burgerlijke en utiliteitsbouw	15,9%	19,8%	72,2%	7,9%
5: Grond-, water- en wegenbouw	12,5%	19,9%	74,1%	6,0%
6: Slopen, grondverzet, bouwinstallaties	5,8%	13,5%	76,1%	10,4%
7: Afwerking van gebouwen	0,0%	5,3%	93,0%	1,7%
8: Groot- en detailhandel	17,4%	17,4%	52,1%	30,4%
9: Personenvervoer over land	33,4%	47,9%	38,5%	13,6%
10: Goederenvervoer over land	12,4%	19,2%	71,0%	9,8%
11: Overige vervoer en opslag	34,0%	34,0%	49,0%	17,1%
12: Post en koeriers	49,8%	59,0%	30,5%	10,5%
13: Logiesverstrekking	39,8%	41,1%	44,6%	14,3%
14: Eet- en drinkgelegenheden	13,8%	26,1%	54,3%	19,6%
15: Dienstverlening informatietechnologie	10,0%	10,0%	61,7%	28,4%
16: Dienstverlening informatie	22,3%	28,7%	45,7%	25,6%
17: Informatie en communicatie overig	25,0%	29,3%	60,4%	10,4%
18: Financiële instellingen	4,4%	5,8%	40,4%	53,7%
19: Rechtskundige dienstverlening	8,1%	10,0%	69,0%	21,1%
20: Advies management en bedrijfsvoering	5,8%	6,1%	46,8%	47,2%
21: Industrieel ontwerp en vormgeving	16,4%	17,1%	70,8%	12,1%
22: Advisering, onderzoek en overig	6,9%	12,0%	58,8%	29,2%
23: Beveiliging en opsporing	19,4%	34,8%	54,5%	10,7%
24: Reiniging	20,7%	26,2%	58,7%	15,2%
25: Verhuur van roerende goederen	17,3%	23,3%	61,1%	15,6%
26: Overheid en onderwijs	20,3%	25,5%	47,6%	26,9%
27: Medische en tandheelkundige praktijken	13,4%	21,0%	37,5%	41,5%
28: Thuiszorg	3,4%	7,3%	92,7%	0,0%
29: Kinderopvang	7,5%	11,2%	88,8%	0,0%
30: Gezondheidszorg	37,6%	37,6%	58,3%	4,1%
31: Kunst	32,5%	38,6%	52,5%	8,9%
32: Cultuur, sport en recreatie	28,6%	35,6%	51,1%	13,4%
33: Haar- en schoonheidsverzorging	0,0%	40,0%	60,0%	0,0%
34: Overige dienstverlening	18,3%	21,7%	64,5%	13,8%
Totaal	15,5%	19,4%	58,0%	22,6%
<i>Geschatte werkelijke aantal in 2017</i>	<i>116.000</i>	<i>146.000</i>	<i>435.000</i>	<i>170.000</i>

Bron: Zzp-enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO

6 Zzp'ers met lage tarieven, langdurige opdrachten en/of reguliere activiteiten

Bijna driekwart van alle zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers heeft een laag uurtarief, een langere opdrachtduur of verricht reguliere bedrijfsactiviteiten. Zzp'ers op wie de maatregelen uit het Regeerakkoord 2017 ten aanzien van een laag uurtarief in combinatie met een langere opdrachtduur of reguliere bedrijfsactiviteiten betrekking hebben, zijn vaker dan gemiddeld fulltime zelfstandigen die voor eigen rekening of risico structureel werkzaamheden verrichten op een elementair of middelbaar niveau voor slechts één of enkele opdrachtgevers.

In Hoofdstuk 5 werd duidelijk dat 16 procent van de zzp'ers die voor zakelijke opdrachtgevers werken een uurtarief hebben van minder dan €15 na aftrek van niet-arbeidsgerelateerde kosten. Ongeveer 19 procent zit onder de €18. In dit hoofdstuk wordt de vraag gesteld welk deel van deze groep ofwel reguliere bedrijfsactiviteiten verricht voor een zakelijke opdrachtgever, ofwel langer dan drie maanden voor een opdrachtgever werkt. Wanneer dat het geval is, vallen deze zzp'ers onder de maatregelen uit het Regeerakkoord 2017, waarbij wordt bepaald dat altijd sprake is van een arbeidsovereenkomst.

6.1 Indicatoren voor reguliere activiteiten

Of er sprake is van het uitvoeren van reguliere bedrijfsactiviteiten door zzp'ers is lastig te achterhalen, wel kan een vermoeden daarvan worden vastgesteld op basis van antwoorden van zzp'ers in de enquête bij drie indicatoren:

- De werkzaamheden behoren tot de kernactiviteiten van de opdrachtgever;
- De werkzaamheden worden zeer structureel (minstens één keer per week) voor de opdrachtgever uitgevoerd;
- De werkzaamheden worden regelmatig ook uitgevoerd door werknemers die in loondienst zijn bij de opdrachtgever.

Tabel 6.1 tot en met Tabel 6.3 laten zien welk deel van de zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers onder deze indicatoren vallen. Ongeveer 42 procent van deze zzp'ers verricht werkzaamheden die volledig gerekend kunnen worden tot de kernactiviteiten van de opdrachtgever. Bij nog eens 17 procent vallen de werkzaamheden daar deels onder. Ongeveer een derde verricht structureel werkzaamheden voor dezelfde opdrachtgever (minstens één keer per week), bij nog eens 19 procent gebeurt dat enigszins structureel (minstens één keer per maand, maar minder dan één keer per week). Een kleiner deel van de zzp'ers verricht werkzaamheden die regelmatig (18 procent) of af en toe (10 procent) ook door werknemers van de opdrachtgever worden uitgevoerd.

In Figuur 6.1 wordt het aandeel zzp'ers dat voor zakelijke opdrachtgevers werkt en onder één of meerdere van deze drie indicatoren valt gecombineerd in een Venn-diagram. Het linkerdiagram betreft de totale populatie zzp'ers dat voor zakelijke opdrachtgevers werkt, het rechterdiagram alleen de groep met een uurtarief na aftrek van niet-gerelateerde kosten dat onder de €15 ligt. Figuur 6.2 laat hetzelfde zien voor de tariefgrens van €18.

Tabel 6.1 Bij meer dan de helft van alle zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers behoren de verrichte werkzaamheden geheel of gedeeltelijk tot de kernactiviteiten van de opdrachtgever (gewogen respons)

Mate waarin werkzaamheden kernactiviteiten van de opdrachtgever betreffen	Zakelijk	
	Aantal	Aandeel
Mijn werkzaamheden behoren tot de kernactiviteiten van de opdrachtgever (klant)	706	41,9%
Mijn werkzaamheden behoren deels tot de kernactiviteiten van de opdrachtgever (klant)	278	16,5%
Mijn werkzaamheden behoren niet tot de kernactiviteiten van de opdrachtgever (klant)	627	37,2%
Weet ik niet	72	4,3%
Totaal	1.684	100%

Bron: Enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO

Tabel 6.2 Ongeveer een derde van alle zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers verricht zeer structureel werkzaamheden voor dezelfde opdrachtgever (gewogen respons)

Werkzaamheden structureel	Zakelijk	
	Aantal	Aandeel
Zeer structureel (minstens één keer per week)	548	32,5%
Enigszins structureel (minstens één keer per maand, maar minder dan één keer per week)	326	19,3%
Incidenteel (minstens één keer per jaar, maar minder dan één keer per maand)	389	23,1%
Zeer incidenteel (minder dan één keer per jaar)	243	14,4%
Weet ik niet	177	10,5%
Totaal	1.684	100%

Bron: Enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO

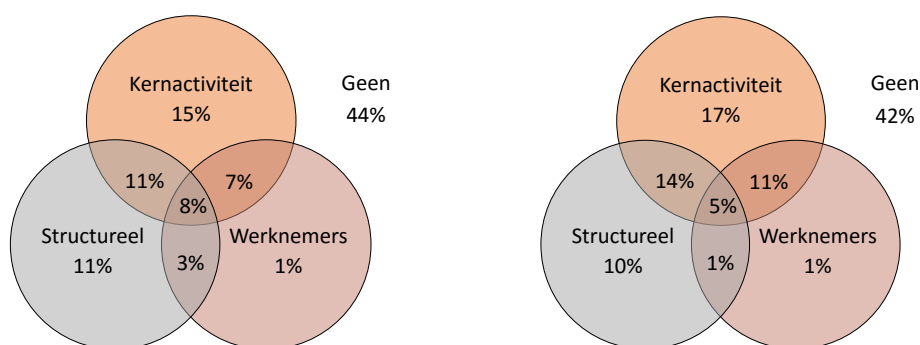
Tabel 6.3 Ongeveer een kwart van de zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers verricht werkzaamheden die soms of regelmatig ook door werknemers van de opdrachtgever worden uitgevoerd (gewogen respons)

Werkzaamheden ook uitgevoerd door werknemers van opdrachtgever	Zakelijk	
	Aantal	Aandeel
Regelmatig	302	18,0%
Af en toe	166	9,9%
(Vrijwel) nooit	865	51,4%
Mijn opdrachtgever (klant) heeft geen werknemers in dienst	216	12,8%
Weet ik niet	134	8,0%
Totaal	1.684	100%

Bron: Enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO

Het linkerdiagram in Figuur 6.1 laat zien dat 56 procent van alle zzp'ers bij zakelijke opdrachtgevers te maken heeft met het verrichten van kernactiviteiten, structurele werkzaamheden of werkzaamheden die ook door werknemers van de opdrachtgever worden uitgevoerd (alle percentages binnen de cirkels opgeteld). Het uitvoeren van kernactiviteiten komt het vaakst voor (41 procent, alle percentages binnen de cirkel 'kernactiviteit' opgeteld), structurele werkzaamheden iets minder vaak (33 procent) en werkzaamheden die ook door werknemers worden uitgevoerd het minst vaak (19 procent). Een combinatie van deze drie factoren geldt voor 8 procent van alle zzp'ers die voor zakelijke opdrachtgevers werken.

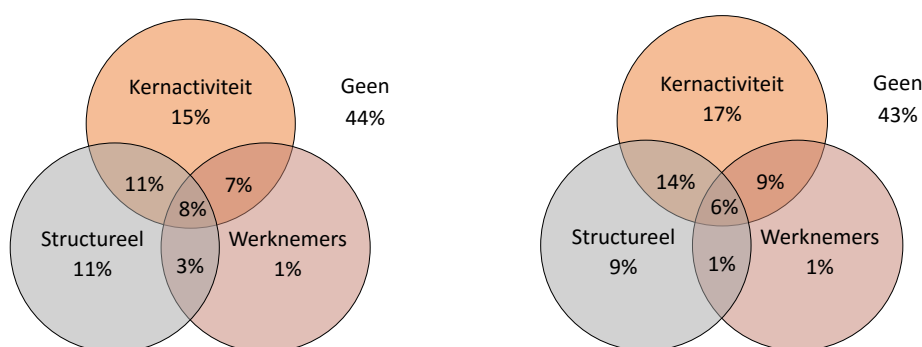
Figuur 6.1 Venn-diagram met type werkzaamheden zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers, voor alle uurtarieven (links) en bij een uurtarief van minder dan €15 na aftrek kosten (rechts)

Kernactiviteit = De werkzaamheden behoren tot de kernactiviteiten van de opdrachtgever (klant)
 Structureel = De werkzaamheden worden zeer structureel (minstens één keer per week) voor de opdrachtgever (klant) uitgevoerd
 Werknemers = De werkzaamheden worden regelmatig ook uitgevoerd door werknemers die in loondienst zijn bij de opdrachtgever (klant)

Bron: Enquête zzp Mediad en SEO Economisch Onderzoek

Figuur 6.2 Venn-diagram met type werkzaamheden zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers, voor alle uurtarieven (links) en bij een uurtarief van minder dan €18 na aftrek kosten (rechts)

Kernactiviteit = De werkzaamheden behoren tot de kernactiviteiten van de opdrachtgever (klant)
 Structureel = De werkzaamheden worden zeer structureel (minstens één keer per week) voor de opdrachtgever (klant) uitgevoerd
 Werknemers = De werkzaamheden worden regelmatig ook uitgevoerd door werknemers die in loondienst zijn bij de opdrachtgever (klant)

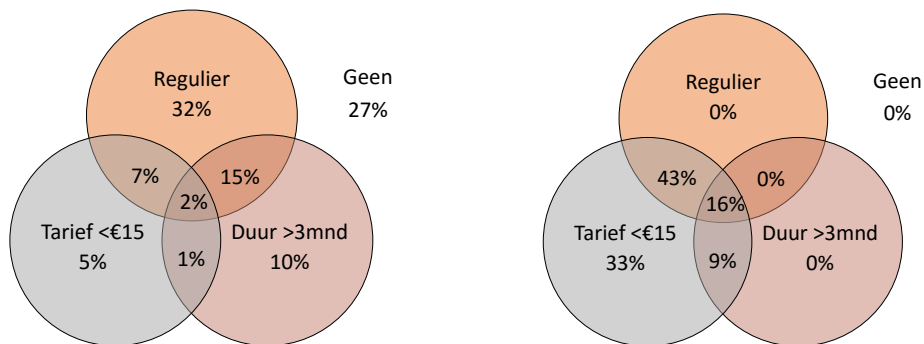
Bron: Enquête zzp Mediad en SEO Economisch Onderzoek

Bij de groep met een uurtarief na aftrek kosten van minder dan €15 (rechterdiagram in Figuur 6.1) is het aandeel dat te maken heeft met één van deze drie vormen van werkzaamheden slechts marginaal groter: 58 procent. Dat ligt vooral aan een hoger aandeel dat kernactiviteiten voor de opdrachtgever verricht (47 procent). Bij de groep met een uurtarief onder de €18 is het beeld vergelijkbaar (rechterdiagram van Figuur 6.2). Op grond van alleen Figuur 6.1 en Figuur 6.2 kan daarom niet worden geconcludeerd dat het verrichten van kernactiviteiten of werkzaamheden die structureel zijn of ook door werknemers worden uitgevoerd vaker voorkomt of zelfs typerend of onderscheidend zou zijn voor zzp'ers die voor relatief lage uurtarieven voor zakelijke opdrachtgevers werken.

In de Figuren 6.3 en 6.4 worden soortgelijke Venn-diagrammen getoond, waarbij ook de duur van de opdracht en de hoogte van het uurtarief worden betrokken. De drie eerdere indicatoren over reguliere activiteiten zijn daarin gecombineerd tot een indicator 'Regulier' die geldt wanneer zzp'ers werkzaamheden verrichten die óf tot de kernactiviteiten van de opdrachtgever behoren, óf structureel voor de opdrachtgever worden uitgevoerd (minstens één keer per week), óf ook door werknemers bij de opdrachtgever worden verricht, óf een combinatie daarvan. Voor de duur van de opdracht geldt als indicator of er sprake is van een totale doorlooptijd van langer dan drie maanden, en voor de hoogte van het uurtarief wordt wederom onderscheid gemaakt tussen minder dan €15 (Figuur 6.3) en minder dan €18 (Figuur 6.4). Het linkerdiagram in de figuren laat zien welk aandeel van de zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers onder één of een combinatie van deze drie indicatoren valt (reguliere activiteiten, laag uurtarief, langere duur van de opdracht), het rechterdiagram beperkt zich tot de groep zzp'ers met een uurtarief van €15 (Tabel 6.3) respectievelijk €18 (Tabel 6.4).

Uit de Figuren 6.3 en 6.4 blijkt dat bijna driekwart van alle zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers onder één van de drie indicatoren valt, maar dat ongeveer 10 procent (13 procent) een tarief lager dan €15 (€18) combineert met het uitvoeren van reguliere activiteiten en/of een opdrachtduur van langer dan drie maanden. Het uitvoeren van reguliere activiteiten komt het vaakst voor (56 procent), gevolgd door opdrachten die langer dan drie maanden duren (28 procent). Een laag uurtarief komt het minst voor: 16 procent heeft een uurtarief lager dan €15 en 19 procent lager dan €18 (zo bleek eerder al uit Tabel 5.6). Als alleen wordt gekeken naar zzp'ers met lage uurtarieven, dan komt de combinatie met het uitvoeren van reguliere activiteiten relatief vaak voor (57 tot 59 procent) en de combinatie met een langere opdrachtduur minder vaak (23 tot 25 procent). Maar liefst twee derde van alle zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers en lage tarieven heeft te maken met reguliere activiteiten en/of langdurige opdrachten.

Figuur 6.3 Venn-diagram met type werkzaamheden, hoogte van het uurtarief en duur van de activiteiten bij zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers, voor alle uurtarieven (links) en bij een uurtarief van minder dan €15 na aftrek kosten (rechts)

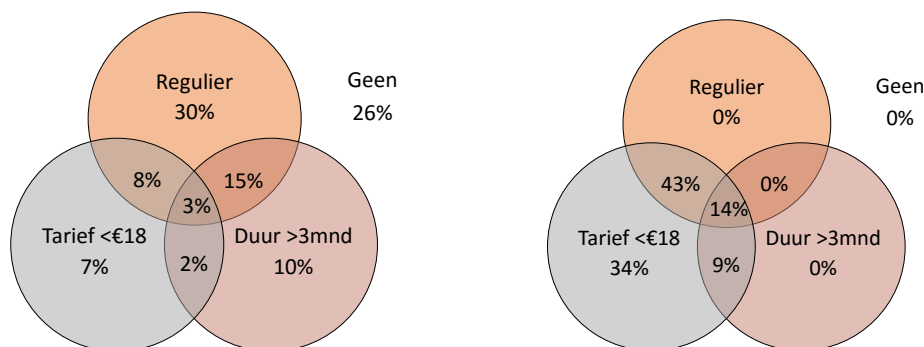
Regulier = De werkzaamheden behoren tot de kernactiviteiten van de opdrachtgever en/of worden zeer structureel (minstens één keer per week) voor de opdrachtgever uitgevoerd en/of worden regelmatig ook uitgevoerd door werknemers die in loondienst zijn bij de opdrachtgever (klant)

Tarief < €15 = Het uurtarief na aftrek van kosten bedraagt minder dan €15

Duur > 3mnd = De werkzaamheden voor de opdrachtgever (klant) hebben een doorlooptijd van ten minste drie maanden

Bron: Enquête zzp Mediad en SEO Economisch Onderzoek

Figuur 6.4 Venn-diagram met type werkzaamheden, hoogte van het uurtarief en duur van de activiteiten bij zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers, voor alle uurtarieven (links) en bij een uurtarief van minder dan €18 na aftrek kosten (rechts)

Regulier = De werkzaamheden behoren tot de kernactiviteiten van de opdrachtgever en/of worden zeer structureel (minstens één keer per week) voor de opdrachtgever uitgevoerd en/of worden regelmatig ook uitgevoerd door werknemers die in loondienst zijn bij de opdrachtgever (klant)

Tarief < €18 = Het uurtarief na aftrek van kosten bedraagt minder dan €18

Duur > 3mnd = De werkzaamheden voor de opdrachtgever (klant) hebben een doorlooptijd van ten minste drie maanden

Bron: Enquête zzp Mediad en SEO Economisch Onderzoek

6.2 Kenmerken van zzp'ers met een laag uurtarief

Wanneer “voor zzp'ers wordt bepaald dat altijd sprake is van een arbeidsovereenkomst bij een laag tarief in combinatie met een langere duur van de overeenkomst of een laag tarief in combinatie met het verrichten van reguliere bedrijfsactiviteiten” (Regeerakkoord 2017), dan is het interessant om te onderzoeken of de kenmerken van deze groep afwijken van de zzp'ers met hogere tarieven of met lage tarieven waarvoor de andere omstandigheden niet gelden. In Bijlage F worden alle uit de enquête bekende relevante achtergrondkenmerken van zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers en van hun werkzaamheden op een rij gezet. Daarbij wordt aangegeven of de kenmerken statistisch significant verschillen ten opzichte van de groep zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers die tegen hogere uurtarieven werken. Hieronder worden de belangrijkste bevindingen daaruit besproken.

Verskil in achtergrondkenmerken die gelden voor zzp'ers met uurtarieven van minder dan €18 (het betreft 19 procent van alle zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers) ten opzichte van zzp'ers met hogere uurtarieven zijn:

- Vaker met een baan in loondienst naast het werk als zelfstandige;
- Minder vaak werkzaamheden op academisch niveau (zie Tabel 6.5);
- Verrichten werkzaamheden vaker in het eigen woonhuis, minder vaak op locatie bij de opdrachtgever (zie Tabel 6.6);
- Vaker parttime werkzaam als zzp'er;
- Vaker werkzaam voor dezelfde klanten, minder vaak voor nieuwe klanten (zie Tabel 6.8);
- Er wordt vaker gebruikgemaakt van stuksprijzen of vaste bedragen als vergoeding, minder vaak van het aantal uren maal een uurtarief (zie Tabel 6.9);
- Relatief vaak werkzaam in de sectoren landbouw, bosbouw en visserij, post en koeriers, onderwijs en kunst.

De groep zzp'ers die een laag uurtarief combineert met reguliere activiteiten (9 tot 11 procent van alle zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers) wijkt op minder aspecten af in achtergrondkenmerken ten opzichte van zzp'ers met hogere uurtarieven:

- Verrichten vaker werkzaamheden op elementair of middelbaar niveau (zie Tabel 6.5);
- Minder vaak werkzaam op locatie bij de opdrachtgever (zie Tabel 6.6);
- Vaker met een beperkt aantal opdrachtgevers (zie Tabel 6.7), waar vaker structureel voor wordt gewerkt (zie Tabel 6.8);
- Er wordt vaker gebruikgemaakt van stuksprijzen of vaste bedragen als vergoeding, minder vaak van het aantal uren maal een uurtarief (zie Tabel 6.9);
- Vaker werkzaam in de sectoren algemene burgerlijke en utiliteitsbouw, post en koeriers, onderwijs, en (para)medische en tandheelkundige praktijken.

De groep zzp'ers die een laag uurtarief combineert met opdrachten die langer dan drie maanden duren (3 tot 5 procent van alle zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers) wijkt op nog minder kenmerken af van zzp'ers met hogere tarieven:

- Vaker werkzaam met slechts één of enkele opdrachtgevers (zie Tabel 6.7);
- Er wordt vaker gebruikgemaakt van stuksprijzen of vaste bedragen als vergoeding, minder vaak van het aantal uren maal een uurtarief (zie Tabel 6.9);
- Vaker werkzaam in de sectoren algemene burgerlijke en utiliteitsbouw, onderwijs, gezondheidszorg, kunst en cultuur, sport en recreatie.

Uit deze bevindingen kan worden geconcludeerd dat de zzp'ers waarop de maatregelen uit het Regeerakkoord 2017 betrekking hebben, waarin wordt bepaald “dat altijd sprake is van een arbeids-overeenkomst bij een laag tarief in combinatie met een langere duur van de overeenkomst of een laag tarief in combinatie met het verrichten van reguliere bedrijfsactiviteiten” op een aantal kenmerken afwijken van andere zzp'ers. De zzp'ers die onder de maatregelen vallen werken vaker dan gemiddeld parttime als zelfstandige en verrichten daarbij vaker dan gemiddeld structureel werkzaamheden op een elementair of middelbaar niveau voor slechts enkele opdrachtgevers, doen dat minder vaak op locatie bij de opdrachtgever en worden daarbij vaker dan gemiddeld vergoed op basis van een stuksprijs of een vast bedrag. Het gaat vaker dan gemiddeld om zzp'ers in de sectoren algemene en burgerlijke utiliteitsbouw, overheid en onderwijs, gezondheidszorg, kunst en cultuur, sport en recreatie.

De afwijkingen in achtergrondkenmerken tussen de verschillende groepen zzp'ers blijven echter beperkt. Zo is er geen enkel significant verschil in het type zelfstandige (Tabel 6.4) tussen zzp'ers met lage en hoge tarieven, ongeacht de duur van de opdracht of het al dan niet verrichten van reguliere bedrijfsactiviteiten. Zou alleen een laag tarief worden gehanteerd als criterium voor de maatregelen in het Regeerakkoord, dan zou een grotere groep zzp'ers daaronder vallen, die qua achtergrondkenmerken echter niet sterk zou afwijken van de groep zzp'ers die nu onder de maatregelen valt.

Tabel 6.4 Aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers naar type zelfstandige, met onderscheid naar combinatie van laag uurtarief, langere opdrachtduur en reguliere activiteiten (gewogen respons)

Type zelfstandige	< €18	< €18 en regulier	< €18 en lange duur	< €18, lange duur of regulier	> €18
Ik heb een eigen bedrijf of praktijk (zelfstandig ondernemer)	81,6%	82,3%	80,4%	82,4%	86,0%
Ik verricht arbeid voor eigen risico of eigen rekening op andere wijze, bijvoorbeeld als freelancer	12,1%	12,2%	14,8%	11,2%	8,4%
Ik werk zonder dienstverband mee in een eigen bedrijf met meerdere zelfstandigen samen (bijvoorbeeld een maatschap)	4,9%	4,1%	4,7%	5,2%	2,6%
Ik ben directeur-groootaandeelhouder van een bedrijf	1,0%	1,3%	0,0%	1,2%	2,9%
Ik werk zonder dienstverband mee in een eigen bedrijf of praktijk van een gezinslid (meewerkend gezinslid)	0,3%	0,0%	0,1%	0,0%	0,1%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%
<i>Significant verschil t.o.v. > €18</i>	<i>nee</i>	<i>nee</i>	<i>nee</i>	<i>nee</i>	<i>--</i>

Bron: Enquête zzp Mediad en SEO Economisch Onderzoek

Tabel 6.5 Aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers naar niveau van de uitgevoerde werkzaamheden, met onderscheid naar combinatie van laag uurtarief, langere opdrachtduur en reguliere activiteiten (gewogen respons)

Niveau van de werkzaamheden	< €18	< €18 en regulier	< €18 en lange duur	< €18, lange duur of regulier	> €18
Elementair	13,1%	14,8%	12,5%	14,2%	9,9%
Middelbaar	28,4%	30,8%	22,4%	27,3%	24,8%
Hoger	34,2%	30,5%	42,2%	33,8%	36,6%
Academisch	24,2%	23,9%	22,9%	24,7%	28,6%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%
<i>Significant verschil t.o.v. > €18</i>	<i>ja</i>	<i>ja</i>	<i>nee</i>	<i>ja</i>	<i>--</i>

Bron: Enquête zzp Mediad en SEO Economisch Onderzoek

Tabel 6.6 Aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers naar locatie van de werkzaamheden, met onderscheid naar combinatie van laag uurtarief, langere opdrachtduur en reguliere activiteiten (gewogen respons)

Locatie werkzaamheden	< €18	< €18 en regulier	< €18 en lange duur	< €18, lange duur of regulier	> €18
Ik verricht mijn werkzaamheden voornamelijk in mijn eigen woonhuis	36,2%	34,9%	31,2%	34,8%	26,6%
Ik verricht mijn werkzaamheden voornamelijk op locatie bij de opdrachtgever (klant)	23,5%	19,7%	25,6%	22,4%	33,0%
Ik verricht mijn werkzaamheden voornamelijk op een vaste externe werklocatie	8,3%	10,2%	13,6%	10,5%	10,2%
Ik verricht mijn werkzaamheden vanuit verschillende werklocaties	27,0%	28,3%	23,7%	26,3%	28,4%
Ik vervoer personen of goederen	5,1%	6,8%	5,8%	5,9%	1,7%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%
<i>Significant verschil t.o.v. > €18</i>	<i>ja</i>	<i>ja</i>	<i>nee</i>	<i>ja</i>	<i>--</i>

Bron: Enquête zzp Mediad en SEO Economisch Onderzoek

Tabel 6.7 Aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers naar aantal verschillende opdrachtgevers in 2017, met onderscheid naar combinatie van laag uurtarief, langere opdrachtduur en reguliere activiteiten (gewogen respons)

Aantal opdrachtgevers in 2017	< €18	< €18 en regulier	< €18 en lange duur	< €18, lange duur of regulier	> €18
1	10,0%	10,2%	14,3%	11,2%	7,4%
2 t/m 4	40,1%	48,1%	47,3%	46,5%	36,9%
5 t/m 9	23,8%	24,8%	23,2%	24,2%	23,1%
10 t/m 49	26,2%	16,9%	15,1%	18,0%	32,6%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%
<i>Significant verschil t.o.v. > €18</i>	<i>nee</i>	<i>ja</i>	<i>ja</i>	<i>ja</i>	<i>--</i>

Bron: Enquête zzp Mediad en SEO Economisch Onderzoek

Tabel 6.8 Aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers naar ervaring met opdrachtgever van laatst afgeronde opdracht, met onderscheid naar combinatie van laag uurtarief, langere opdrachtduur en reguliere activiteiten (gewogen respons)

Eerder voor laatste opdrachtgever gewerkt	< €18	< €18 en regulier	< €18 en lange duur	< €18, lange duur of regulier	> €18
Nee, dit was de eerste keer	13,1%	7,5%	11,4%	8,8%	20,5%
Ja, min of meer toevallig	8,6%	7,7%	7,5%	9,1%	8,9%
Ja, deze opdracht is een vervolg op een vorige opdracht bij deze opdrachtgever (klant)	24,4%	17,7%	21,7%	19,2%	23,6%
Ja, ik werk structureel voor deze opdrachtgever (klant)	53,9%	67,2%	59,3%	62,8%	46,9%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%
<i>Significant verschil t.o.v. > €18</i>	<i>ja</i>	<i>ja</i>	<i>nee</i>	<i>ja</i>	<i>--</i>

Bron: Enquête zzp Mediad en SEO Economisch Onderzoek

Tabel 6.9 Aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers naar mate waarin werkzaamheden ook door werknemers van opdrachtgever worden uitgevoerd, onderscheid naar combinatie van laag uurtarief, langere opdrachtduur en reguliere activiteiten (gewogen respons)

Vergoedingswijze laatst afgeronde opdracht	< €18	< €18 en regulier	< €18 en lange duur	< €18, lange duur of regulier	> €18
Gewerkte uren maal uurtarief	28,0%	31,2%	33,6%	30,3%	54,6%
Gewerkte uren maal uurtarief plus een bedrag voor geleverde pro- ducten en/of onkosten	8,7%	8,7%	9,2%	9,0%	8,4%
Geleverde producten/diensten maal stuksprijs of eenheidsprijs	22,3%	23,8%	15,7%	22,0%	11,1%
Vast bedrag (totaalvergoeding voor de opdracht, fixed price)	34,1%	31,8%	32,2%	32,2%	22,7%
Overig	6,9%	4,5%	9,3%	6,6%	3,2%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%
<i>Significant verschil t.o.v. > €18</i>	<i>ja</i>	<i>ja</i>	<i>ja</i>	<i>ja</i>	<i>--</i>

Bron: Enquête zzp Mediad en SEO Economisch Onderzoek

7 Zzp'ers met hoge tarieven, korte opdrachten of niet-reguliere activiteiten

Bijna 20 procent van alle zzp'ers die voor zakelijke opdrachtgevers werken combineert een uurtarief na aftrek van niet-arbeidsgerelateerde kosten van meer dan €75 met een opdrachtduur van korter dan een jaar en ruim 10 procent met niet-reguliere activiteiten, waardoor ze volgens het Regeerakkoord 2017 in aanmerking komen voor de opt-out voor loonbelasting en werknemersverzekeringen. Het gaat hierbij vaker dan gemiddeld om hoger en academisch opgeleide zzp'ers die – ook in een beperkt aantal uren naast een baan in loondienst – voornamelijk specialistische werkzaamheden uitvoeren voor steeds wisselende opdrachtgevers.

In Hoofdstuk 5 bleek dat 23 procent van de zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers een uurtarief na aftrek van niet-arbeidsgerelateerde kosten heeft van boven de €75. In het Regeerakkoord 2017 wordt voorzien in een opt-out voor de loonbelasting en werknemersverzekeringen indien er wordt gewerkt tegen een uurtarief hoger dan €75 in combinatie met een korte duur van de overeenkomst (korter dan een jaar) of in combinatie met het *niet* verrichten van reguliere bedrijfsactiviteiten. In dit hoofdstuk wordt nagegaan welk deel van de zzp'ers met hoge tarieven die voor zakelijke opdrachtgevers werken vanwege deze criteria in aanmerking zouden komen voor de opt-out.

7.1 Aandeel zzp'ers met hoog uurtarief

Tabel 7.1 geeft per sector het aandeel van zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers met een uurtarief na aftrek van niet-arbeidsgerelateerde kosten onder en boven de €75, het aandeel met een hoog uurtarief gecombineerd met een opdrachtduur van minder dan een jaar en het aandeel met een hoog uurtarief gecombineerd met het niet-verrichten van reguliere activiteiten. Daarbij zijn reguliere activiteiten op dezelfde manier gedefinieerd als in Hoofdstuk 6: van reguliere activiteiten is sprake wanneer zzp'ers werkzaamheden verrichten die óf tot de kernactiviteiten van de opdrachtgever behoren, óf structureel voor de opdrachtgever worden uitgevoerd (minstens één keer per week), óf ook door werknemers bij de opdrachtgever worden verricht, óf een combinatie daarvan. De combinatie van een uurtarief hoger dan €75 en een opdrachtduur korter dan een jaar geldt voor bijna 20 procent van alle zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers. De combinatie van een uurtarief hoger dan €75 met het uitvoeren van niet-reguliere activiteiten geldt voor ruim 10 procent van alle zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers. De overlap tussen beide groepen is groot, aangezien het totaal aan zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers en een uurtarief hoger dan €75 beperkt blijft tot een kleine 23 procent. Slechts een zeer beperkt deel van de groep zzp'ers met hoge tarieven heeft opdrachten met een langere doorlooptijd dan een jaar. Zeker een vijfde van alle zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers zou bij de criteria in het Regeerakkoord 2017 daarom in aanmerking komen voor de opt-out voor loonbelasting en werknemersverzekeringen. Het gaat dan met name om zzp'ers in de sectoren financiële instellingen (52 procent met korte opdrachten), medische en tandheelkundige praktijken (38 procent), advies ten aanzien van management en bedrijfsvoering (35 procent), landbouw, bosbouw en visserij (28 procent), advisering en onderzoek (27 procent), en de groot- en detailhandel (25 procent). Sectoren met veel hoge tarieven, maar die verhoudingsgewijs minder vaak onder de criteria uit het Regeerakkoord 2017 vallen zijn de dienstverlening informatietechnologie, het onderwijs en de dienstverlening informatie.

Tabel 7.1 Aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers en een uurtarief van minder of meer dan €75 of een hoog tarief in combinatie met een opdrachtduur van minder dan een jaar of met niet-reguliere activiteiten, naar sector (gewogen respons)

Sectorcluster	< €75	> €75	> €75 en kortdurend	> €75 en niet regulier
1: Teelt onder glas	87,1%	12,9%	12,9%	2,7%
2: Overige landbouw, bosbouw en visserij	72,3%	27,7%	27,7%	8,6%
3: Delfstoffen, industrie, energie en water	91,7%	8,3%	8,3%	1,8%
4: Algemene burgerlijke en utiliteitsbouw	92,1%	7,9%	4,3%	0,6%
5: Grond-, water- en wegenbouw	94,0%	6,0%	6,0%	1,0%
6: Slopen, grondverzet, bouwinstallaties	89,6%	10,4%	8,0%	2,4%
7: Afwerking van gebouwen	98,3%	1,7%	1,7%	1,7%
8: Groot- en detailhandel	69,6%	30,4%	25,2%	20,2%
9: Personenvervoer over land	86,4%	13,6%	13,6%	0,0%
10: Goederenvervoer over land	90,2%	9,8%	8,7%	1,9%
11: Overige vervoer en opslag	82,9%	17,1%	17,1%	0,6%
12: Post en koeriers	89,5%	10,5%	10,5%	0,4%
13: Logiesverstrekking	85,7%	14,3%	11,3%	11,3%
14: Eet- en drinkgelegenheden	80,4%	19,6%	19,6%	11,6%
15: Dienstverlening informatietechnologie	71,6%	28,4%	19,6%	13,4%
16: Dienstverlening informatie	74,4%	25,6%	24,0%	11,2%
17: Informatie en communicatie overig	89,6%	10,4%	7,7%	7,7%
18: Financiële instellingen	46,3%	53,7%	52,2%	47,9%
19: Rechtskundige dienstverlening	78,9%	21,1%	21,1%	13,4%
20: Advies management en bedrijfsvoering	52,8%	47,2%	35,3%	20,6%
21: Industrieel ontwerp en vormgeving	87,9%	12,1%	12,1%	3,9%
22: Advisering, onderzoek en overig	70,8%	29,2%	27,1%	17,1%
23: Beveiliging en opsporing	89,3%	10,7%	10,7%	5,0%
24: Reiniging	84,8%	15,2%	15,2%	8,3%
25: Verhuur van roerende goederen	84,4%	15,6%	11,7%	5,4%
26: Overheid en onderwijs	73,1%	26,9%	24,4%	12,4%
27: Medische en tandheelkundige praktijken	58,5%	41,5%	37,8%	19,0%
28: Thuiszorg	100%	0,0%	0,0%	0,0%
29: Kinderopvang	100%	0,0%	0,0%	0,0%
30: Gezondheidszorg	95,9%	4,1%	2,5%	0,0%
31: Kunst	91,1%	8,9%	8,9%	5,3%
32: Cultuur, sport en recreatie	86,6%	13,4%	13,4%	2,8%
33: Haar- en schoonheidsverzorging	100%	0,0%	0,0%	0,0%
34: Overige dienstverlening	86,2%	13,8%	13,8%	3,4%
Totaal	77,4%	22,6%	19,7%	10,4%
<i>Geschatte werkelijke aantal in 2017</i>	<i>581.000</i>	<i>170.000</i>	<i>148.000</i>	<i>80.000</i>

Bron: Enquête zzp Mediad en SEO Economisch Onderzoek

7.2 Aandeel naar kenmerken

Zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers die in aanmerking komen voor de op-out voor loonbelasting en werknemersverzekeringen wijken gemiddeld genomen op een aantal kenmerken af van de groep die daar niet voor in aanmerking komt. Bijlage G geeft daarvan een uitgebreid overzicht, hier worden alleen de belangrijkste verschillen gepresenteerd. Zzp'ers met een uurtarief na aftrek van niet-arbeidsgerelateerde kosten dat hoger ligt dan €75 hebben in vergelijking met zzp'ers met een lager uurtarief *vaker* de volgende kenmerken:

- Vaker werkzaam als zelfstandige naast een baan in loondienst (zie Tabel 7.2);
- Vaker academisch opgeleid (zie Tabel 7.4);
- Vaker bezig met het verhandelen van goederen of grondstoffen (Tabel 7.5);
- Vaker werkzaam vanuit het eigen woonhuis of een vaste externe locatie (zie Tabel 7.6);
- Vaker een beperkt aantal uren als zelfstandige werkzaam;
- Vaker met werkzaamheden die niet tot de kernactiviteiten van de opdrachtgever behoren en incidenteel voor de opdrachtgever worden uitgevoerd;
- Vaker werkend tegen een stuksprijs of eenheidsprijs (zie Tabel 7.10).

Zzp'ers die een hoog uurtarief combineren met kortdurende opdrachten beslaan het leeuwendeel van de zzp'ers met een hoog uurtarief en wijken daarvan dus nauwelijks af in kenmerken.

Zzp'ers die een hoog uurtarief combineren met het verrichten van niet-reguliere activiteiten maken ongeveer de helft uit van alle zzp'ers met een hoog uurtarief en wijken daar gemiddeld vanaf op de volgende kenmerken:

- Vaker ook hoger (niet-academisch) opgeleid (zie Tabel 7.4);
- (Nog) vaker bezig met het verhandelen van goederen of grondstoffen (Tabel 7.5);
- (Nog) vaker werkzaam vanuit het eigen woonhuis, maar ook vaker op locatie bij de klant (zie Tabel 7.6);
- Vaker werkzaam voor meer dan tien opdrachtgevers in een jaar (zie Tabel 7.7);
- Vaker incidenteel werkzaam voor opdrachtgevers of via vervolgoopdrachten (zie Tabel 7.8);
- Vaker met een kortere doorlooptijd van uitgevoerde opdrachten (zie Tabel 7.9).

Op grond van deze verschillen in achtergrondkenmerken komt het beeld naar voren dat zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers die in aanmerking komen voor de opt-out vooral hoger en academisch opgeleide zzp'ers zijn die ook vaak in een beperkt aantal uren naast hun werk in loondienst voornamelijk specialistische werkzaamheden uitvoeren voor steeds wisselende opdrachtgevers. Het zijn vaker dan gemiddeld zelfstandigen die zich bezighouden met het verhandelen van goederen en vaker dan gemiddeld worden vergoed tegen een stuksprijs. Het gaat dikwijls om werkzaamheden die duidelijk aan de bovenkant van de markt zitten en minder lijken te concurreren met werkzaamheden of arbeidsvoorwaarden van werknemers in loondienst.

Tabel 7.2 Aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachten en uurtarief van minder of meer dan €75 en in combinatie met een opdrachtduur van minder dan een jaar, naar werk in loondienst (gewogen respons)

Loondienst	< €75	> €75	> €75 en kortdurend	> €75 en niet regulier
Ik ben werkzaam als zelfstandige en heb geen baan in loondienst	83,9%	79,4%	77,7%	80,8%
Ik ben werkzaam als zelfstandige en heb daarnaast een baan in loondienst	16,1%	20,6%	22,3%	19,2%
Totaal	100%	100%	100%	100%
<i>Aantal respondenten</i>	1.207	353	307	163

Bron: Enquête zzp Mediad en SEO Economisch Onderzoek

Tabel 7.3 Aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachten en uurtarief van minder of meer dan €75 en in combinatie met een opdrachtduur van minder dan een jaar, naar type zelfstandige (gewogen respons)

Type zelfstandige	< €75	> €75	> €75 en kortdurend	> €75 en niet regulier
Ik heb een eigen bedrijf of praktijk (zelfstandig ondernemer)	85,6%	82,3%	81,6%	76,7%
Ik verricht arbeid voor eigen risico of eigen rekening op andere wijze, bijvoorbeeld als freelancer	9,7%	5,9%	6,2%	6,3%
Ik werk zonder dienstverband mee in een eigen bedrijf met meerdere zelfstandigen samen (bijvoorbeeld een maatschap)	2,8%	5,7%	6,1%	7,5%
Ik ben directeur-grootaandeelhouder van een bedrijf	1,7%	6,0%	6,1%	9,6%
Ik werk zonder dienstverband mee in een eigen bedrijf of praktijk van een gezinslid (meewerkend gezinslid)	0,2%	0,0%	0,0%	0,0%
Totaal	100%	100%	100%	100%

Bron: Enquête zzp Mediad en SEO Economisch Onderzoek

Tabel 7.4 Aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachten en uurtarief van minder of meer dan €75 en in combinatie met een opdrachtduur van minder dan een jaar, naar hoogst behaalde opleidingsniveau (gewogen respons)

Hoogst behaalde opleidingsniveau	< €75	> €75	> €75 en kortdurend	> €75 en niet regulier
Elementair	17,3%	9,7%	10,9%	11,5%
Middelbaar	35,0%	20,0%	19,9%	13,6%
Hoger	31,8%	32,1%	34,1%	37,6%
Academisch	15,8%	38,1%	35,1%	37,4%
Totaal	100%	100%	100%	100%

Bron: Enquête zzp Mediad en SEO Economisch Onderzoek

Tabel 7.6 Aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachten en uurtarief van minder of meer dan €75 en in combinatie met een opdrachtduur van minder dan een jaar, naar type werkzaamheden (gewogen respons)

Type werkzaamheden	< €75	> €75	> €75 en kortdurend	> €75 en niet regulier
Voornamelijk met het maken van goederen of grondstoffen (productie)	6,6%	8,1%	9,3%	8,6%
Voornamelijk met het verhandelen van goederen of grondstoffen (geen productie)	2,7%	10,4%	10,1%	11,4%
Voornamelijk met het aanbieden van eigen arbeid of diensten	76,3%	72,7%	70,9%	73,4%
Een combinatie van het maken of verhandelen van goederen of grondstoffen en het aanbieden van eigen arbeid of diensten	14,4%	8,8%	9,7%	6,6%
Totaal	100%	100%	100%	100%

Bron: Enquête zzp Mediad en SEO Economisch Onderzoek

Tabel 7.6 Aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachten en uurtarief van minder of meer dan €75 en in combinatie met een opdrachtduur van minder dan een jaar, naar locatie van werkzaamheden (gewogen respons)

Locatie van werkzaamheden	< €75	> €75	> €75 en kortdurend	> €75 en niet regulier
Ik verricht mijn werkzaamheden voornamelijk in mijn eigen woonhuis	27,2%	35,0%	35,0%	38,5%
Ik verricht mijn werkzaamheden voornamelijk op locatie bij de opdrachtgever (klant)	32,8%	22,3%	19,6%	25,8%
Ik verricht mijn werkzaamheden voornamelijk op een vaste externe werklocatie	8,0%	16,5%	18,1%	14,2%
Ik verricht mijn werkzaamheden vanuit verschillende werklocaties	28,8%	25,8%	26,9%	21,5%
Ik vervoer personen of goederen	3,1%	0,4%	0,5%	0,0%
Totaal	100%	100%	100%	100%

Bron: Enquête zzp Mediad en SEO Economisch Onderzoek

Tabel 7.7 Aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachten en uurtarief van minder of meer dan €75 en in combinatie met een opdrachtduur van minder dan een jaar, naar aantal verschillende opdrachtgevers in 2017 (gewogen respons)

Aantal opdrachtgevers in 2017	< €75	> €75	> €75 en kortdurend	> €75 en niet regulier
1	6,7%	12,3%	11,1%	7,7%
2 t/m 4	37,0%	36,1%	34,3%	32,7%
5 t/m 9	24,2%	19,5%	18,3%	19,8%
10 t/m 49	32,0%	32,1%	36,3%	39,9%
Totaal	100%	100%	100%	100%

Bron: Enquête zzp Mediad en SEO Economisch Onderzoek

Tabel 7.8 Aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachten en uurtarief van minder of meer dan €75 en in combinatie met een opdrachtduur van minder dan een jaar, naar eerdere ervaringen met de opdrachtgever (gewogen respons)

Eerder bij laatste opdrachtgever	< €75	> €75	> €75 en kortdurend	> €75 en niet regulier
Nee, dit was de eerste keer	18,0%	22,9%	17,8%	26,3%
Ja, min of meer toevallig	8,7%	11,3%	11,2%	12,0%
Ja, deze opdracht is een vervolg op een vorige opdracht bij deze opdrachtgever (klant)	22,8%	27,2%	30,2%	30,1%
Ja, ik werk structureel voor deze opdrachtgever (klant)	50,5%	38,6%	40,7%	31,6%
Totaal	100%	100%	100%	100%

Bron: Enquête zzp Mediad en SEO Economisch Onderzoek

Tabel 7.9 Aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachten en uurtarief van minder of meer dan €75 en in combinatie met een opdrachtduur van minder dan een jaar, naar doorlooptijd van de laatst afgeronde opdracht (gewogen respons)

Doorlooptijd van de laatst afgeronde opdracht	< €75	> €75	> €75 en kortdurend	> €75 en niet regulier
Maximaal 3 uur	8,3%	9,5%	10,9%	7,9%
3 uur tot 1 dag	24,8%	17,4%	20,0%	21,2%
1 dag tot 1 week	14,5%	12,8%	14,7%	15,5%
1 week tot 1 maand	14,9%	12,5%	14,4%	11,0%
1 tot 2 maanden	7,1%	3,3%	3,8%	3,0%
2 tot 3 maanden	3,9%	5,4%	6,2%	6,0%
3 tot 6 maanden	10,3%	13,4%	15,4%	13,4%
6 maanden of meer	16,2%	25,7%	14,7%	22,1%
Totaal	100%	100%	100%	100%

Bron: Enquête zzp Mediad en SEO Economisch Onderzoek

Tabel 7.10 Aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachten en uurtarief van minder of meer dan €75 en in combinatie met een opdrachtduur van minder dan een jaar, naar vergoedingswijze van de laatst afgeronde opdracht (gewogen respons)

Vergoedingswijze laatst afgeronde opdracht	< €75	> €75	> €75 en kortdurend	> €75 en niet regulier
Gewerkte uren maal uurtarief	49,3%	46,3%	43,7%	44,5%
Gewerkte uren maal uurtarief plus een bedrag voor geleverde producten en/of onkosten	10,6%	3,8%	3,8%	5,0%
Geleverde producten/diensten maal stukspreis of eenheidspreis	11,5%	17,8%	18,8%	19,1%
Vaste bedrag (totaalvergoeding voor de opdracht, fixed price)	24,4%	26,8%	28,2%	24,4%
Overig	4,2%	5,3%	5,5%	7,0%
Totaal	100%	100%	100%	100%

Bron: Enquête zzp Mediad en SEO Economisch Onderzoek

8 Vergelijking met uurlonen werknemers

Sectoren waar vaker lage uurtarieven voor zzp'ers gelden, kennen ook relatief veel werknemers met lage uurloonkosten. Minder dan 10 procent van alle werknemers heeft uurloonkosten lager dan €15, tegenover 16 procent zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers met een uurtarief onder de €15. Bij een grens van €18 is dat 21 tegenover 19 procent. Het aandeel werknemers met uurloonkosten hoger dan €75 ligt met ruim 2 procent aanzienlijk lager dan de ruim 22 procent zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers met een uurtarief boven de €75.

Een vergelijking met uurlonen van werknemers is zowel aan de bovenkant als aan de onderkant van de arbeidsmarkt om uiteenlopende redenen interessant. Aan de onderkant kan door opdrachtgevers worden geconcurrereerd op arbeidsvoorwaarden, waar voor de keuze tussen het inhuren van zzp'ers en het aannemen van werknemers de hoogte van tarieven van zzp'ers versus de arbeidskosten van werknemers een rol zal spelen. Aan de bovenkant van de arbeidsmarkt gaat het bij de opt-out voor loonbelasting en werknemersverzekeringen voor zzp'ers om de mogelijkheid dat werknemers die rond dat uurloon zitten kunnen besluiten om zelfstandige te worden, waardoor gebruik kan worden gemaakt van de opt-out. Hieronder wordt eerst ingegaan op de uurloonkosten van werknemers, daarna wordt een vergelijking gemaakt van de aandelen werknemers en zzp'ers met vergelijkbare vergoedingen voor arbeid.

8.1 Uurloonkosten van werknemers

Op basis van registratiegegevens uit de Polisadministratie van UWV kunnen voor alle werknemers in Nederland uurloonkosten worden vastgesteld die vergelijkbaar zijn met de uurtarieven na aftrek van niet-arbeidsgerelateerde kosten die in de vorige hoofdstukken voor zzp'ers zijn berekend. Omdat werknemers meerdere banen tegelijkertijd kunnen vervullen, net zoals zzp'ers naast het zelfstandig ondernemerschap ook in loondienst kunnen werken, zijn per werknemer in Nederland de uurloonkosten bepaald voor de baan waarin hij of zij de meeste contractuele uren had in 2017. De uurloonkosten zijn bepaald door het totale bruto looninkomen dat in 2017 is ontvangen te delen door het totale aantal gewerkte uren in 2017, inclusief betaalde overwerkuren. Het totale bruto looninkomen bestaat daarbij uit de volgende componenten:

- Brutoloon in geld (salaris, provisie, premie, gevarengeld, overwerkloon, tantième, gratificatie en alles wat de werkgever aan een werknemer op grond van zijn dienstbetrekking in geld uitbetaalt);
- Werkgeversbijdrage werknemersverzekeringen (onder andere premies ZW, WAO/WIA en WW);
- Werkgeversbijdrage Zorgverzekeringswet (ZVW);
- Werkgeversbijdrage pensioenpremie (bij benadering vastgesteld door het CBS).

Omdat de afdrachten voor pensioenregelingen buiten de verplichte Polisadministratie vallen, hanteert het CBS hier een modelraming voor. Daarbij onderscheiden ze drie stappen. Allereerst bepalen ze het best passende pensioenfonds. Dit loopt voornamelijk via de SBI-code van het bedrijf van de werknemer, zoals de koppeling van de overheidssector met het ABP. Vervolgens onder-

houdt het CBS overzichten van uiteenlopende cao's en van bepalingen binnen het pensioenreglement. Belangrijke elementen zijn de franchise, de schijven, de maximale grondslag en de verdeling van de werkgevers- en werknemersdelen. Als laatste stap wordt met behulp van het jaarloon de premieberekening uitgevoerd over de verschillende schijven en wordt er rekening gehouden met afzonderlijke bepalingen zoals uitsluiting van leeftijdsgroepen.

Tabellen 8.1 tot en met 8.4 laten het aandeel werknemers tussen 22 en 64 jaar¹² zien, *exclusief directeur-grootaandeelhouders (DGA's)*, met uurloonkosten lager dan €15, lager dan €18, tussen de €18 en €75, en van €75 of hoger, uitgesplitst naar achtereenvolgens sector, omvang dienstverband, type contract en hoogst behaalde opleidingsniveau. Wat opvalt is dat het aandeel van werknemers met uurloonkosten lager dan €15 beperkt blijft tot minder dan 10 procent, aanzienlijk minder dan de 16 procent zzp'ers met een uurtarief onder de €15. Bij een grens van €18 is die verhouding omgedraaid: 21 procent van de werknemers heeft uurloonkosten lager dan €18 tegenover 19 procent van de zzp'ers met een uurtarief lager dan €18. Dat betekent dat relatief veel werknemers uurloonkosten hebben tussen €15 en €18. Het aandeel werknemers met uurloonkosten hoger dan €75 is juist weer een stuk lager dan het aandeel zzp'ers met een uurtarief boven de €75: ruim 2 tegenover ruim 22 procent.

Sectoren met een relatief groot aandeel werknemers met lage uurloonkosten zijn eet- en drinkgelegenheden (39 procent onder de €15), verhuur van roerende goederen (24 procent), post en koeriers (22 procent), logiesverstrekking (20 procent), haar- en schoonheidsverzorging (20 procent), industrieel ontwerp en vormgeving (19 procent), cultuur, sport en recreatie (18 procent) en kunst (17 procent). Dat zijn grotendeels dezelfde sectoren als waarin een relatief groot aandeel van de zzp'ers een laag uurtarief kent.

Sectoren met een relatief groot aandeel werknemers met hoge uurloonkosten zijn financiële instellingen (13 procent boven de €75), advisering en onderzoek (7 procent), dienstverlening informatie, informatie en communicatie en advies gericht op management en bedrijfsvoering (5 procent). Dit zijn juist weer sectoren waar ook een groot aandeel zzp'ers met een hoog uurtarief werkt.

Tabel 8.2 laat zien dat uurloonkosten hoger liggen naarmate werknemers meer uren werken. Bij zzp'ers is er ook een positief verband tussen het aantal uren dat ze als zzp'er werken en de hoogte van het berekende uurtarief, al werken zzp'ers met de hoogste tarieven juist minder uren dan gemiddeld. Tabel 8.3 toont dat werknemers met langdurige (vaste) contracten gemiddeld hogere uurloonkosten hebben. Het betekent dat het bij hoge uurloonkosten vooral gaat om werknemers met langdurige (vaste) contracten. Slechts 0,7 procent van de werknemers met een tijdelijk contract heeft een uurtarief hoger dan €75. En tot slot laat Tabel 8.4 zien dat de uurloonkosten stijgen naarmate men hoger is opgeleid. Ook dat verband wordt teruggevonden bij de uurtarieven van zzp'ers.

¹² Er wordt een grens van 22 jaar gehanteerd om geen vertekening te krijgen van uurlonen door het minimum jeugdloon. Voor een bovengrens van 64 jaar is gekozen om pensioengerechtigden met een ander brutonetto traject ook buiten beschouwing te laten.

Tabel 8.1 Aandeel werknemers met lage of hoge bruto uurlonen naar sector

Sectorcluster	< €15	< €18	€18 - €75	> €75	Totaal
01: Teelt onder glas	12,7%	28,3%	71,4%	0,3%	100%
02: Overige landbouw, bosbouw en visserij	15,2%	32,7%	66,5%	0,8%	100%
03: Delfstoffen, industrie, energie en water	4,2%	14,6%	82,0%	3,3%	100%
04: Algemene burgerlijke en utiliteitsbouw	4,1%	7,4%	91,3%	1,3%	100%
05: Grond-, water- en wegenbouw	2,2%	4,1%	93,6%	2,2%	100%
06: Slopen, grondverzet, bouwinstallaties	2,8%	7,1%	92,1%	0,9%	100%
07: Afwerking van gebouwen	5,8%	12,0%	87,7%	0,3%	100%
08: Groot- en detailhandel	11,8%	28,9%	69,1%	2,0%	100%
09: Personenvervoer over land	1,9%	11,7%	87,8%	0,4%	100%
10: Goederenvervoer over land	4,0%	11,1%	88,2%	0,7%	100%
11: Overige vervoer en opslag	5,4%	11,0%	84,8%	4,1%	100%
12: Post en koeriers	22,2%	58,4%	40,9%	0,7%	100%
13: Logiesverstrekking	19,7%	54,5%	45,0%	0,5%	100%
14: Eet- en drinkgelegenheden	38,5%	70,5%	29,2%	0,2%	100%
15: Dienstverlening informatietechnologie	5,7%	10,8%	85,2%	4,1%	100%
16: Dienstverlening informatie	13,3%	24,0%	70,7%	5,3%	100%
17: Informatie en communicatie overig	5,6%	11,1%	83,8%	5,2%	100%
18: Financiële instellingen	2,4%	4,7%	82,8%	12,5%	100%
19: Rechtskundige dienstverlening	7,1%	12,5%	82,6%	4,9%	100%
20: Advies management en bedrijfsvoering	8,3%	15,2%	79,8%	5,0%	100%
21: Industrieel ontwerp en vormgeving	18,6%	32,0%	65,6%	2,4%	100%
22: Advisering, onderzoek en overig	7,6%	12,4%	80,3%	7,3%	100%
23: Beveiliging en opsporing	7,5%	16,4%	83,1%	0,5%	100%
24: Reiniging	10,9%	53,4%	46,3%	0,3%	100%
25: Verhuur van roerende goederen	23,7%	46,4%	52,6%	1,0%	100%
26: Overheid en onderwijs	3,8%	5,6%	93,0%	1,4%	100%
27: Medische en tandheelkundige praktijken	3,9%	9,9%	88,1%	2,0%	100%
28: Thuiszorg	4,7%	19,6%	80,0%	0,4%	100%
29: Kinderopvang	1,6%	5,4%	94,4%	0,2%	100%
30: Gezondheidszorg	3,1%	6,4%	91,7%	1,9%	100%
31: Kunst	16,5%	28,2%	68,3%	3,4%	100%
32: Cultuur, sport en recreatie	17,5%	33,7%	65,0%	1,4%	100%
33: Haar- en schoonheidsverzorging	19,7%	45,6%	54,2%	0,1%	100%
34: Overige dienstverlening	10,2%	19,4%	78,4%	2,1%	100%
Totaal	9,6%	21,0%	76,6%	2,4%	100%
<i>Geschatte werkelijke aantal in 2017</i>	<i>667.000</i>	<i>1.460.000</i>	<i>5.325.000</i>	<i>167.000</i>	<i>6.952.000</i>

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek

Tabel 8.2 Aandeel werknemers met lage of hoge bruto uurlonen naar aantal gewerkte uren per week

Gewerkte uren per week	< €15	< €18	€18 - €75	> €75	Totaal
6 uur of minder	30,8%	52,7%	44,8%	2,5%	100%
6 tot 12 uur	26,3%	52,1%	46,8%	1,1%	100%
12 tot 16 uur	20,2%	45,5%	53,8%	0,6%	100%
16 tot 24 uur	12,5%	30,0%	69,5%	0,5%	100%
24 tot 32 uur	7,8%	19,1%	80,3%	0,6%	100%
32 tot 40 uur	6,5%	15,8%	82,4%	1,7%	100%
40 uur of meer	4,4%	10,3%	85,4%	4,3%	100%
Totaal	9,6%	21,0%	76,6%	2,4%	100%

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek

Tabel 8.3 Aandeel werknemers met lage of hoge bruto uurlonen naar contractsoort

Contractsoort	< €15	< €18	€18 - €75	> €75	Totaal
Dienstverband met lange duur (vast)	6,8%	15,8%	81,5%	2,7%	100%
Dienstverband met een korte duur (flex of tijdelijk)	26,8%	53,0%	46,3%	0,7%	100%
Totaal	9,6%	21,0%	76,6%	2,4%	100%

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek

Tabel 8.4 Aandeel werknemers met lage of hoge bruto uurlonen naar opleidingsniveau

Opleidingsniveau (SOI-indeling)	< €15	< €18	€18 - €75	> €75	Totaal
Elementair (tot vmbo-t/mbo 1)	19,5%	45,3%	54,4%	0,3%	100%
Middelbaar (havo/vwo of mbo)	14,9%	31,3%	68,1%	0,6%	100%
Hoger	3,2%	7,4%	90,0%	2,6%	100%
Academisch	4,1%	7,8%	84,0%	8,1%	100%
Onbekend	6,3%	14,4%	82,6%	3,0%	100%
Totaal	9,6%	21,0%	76,6%	2,4%	100%

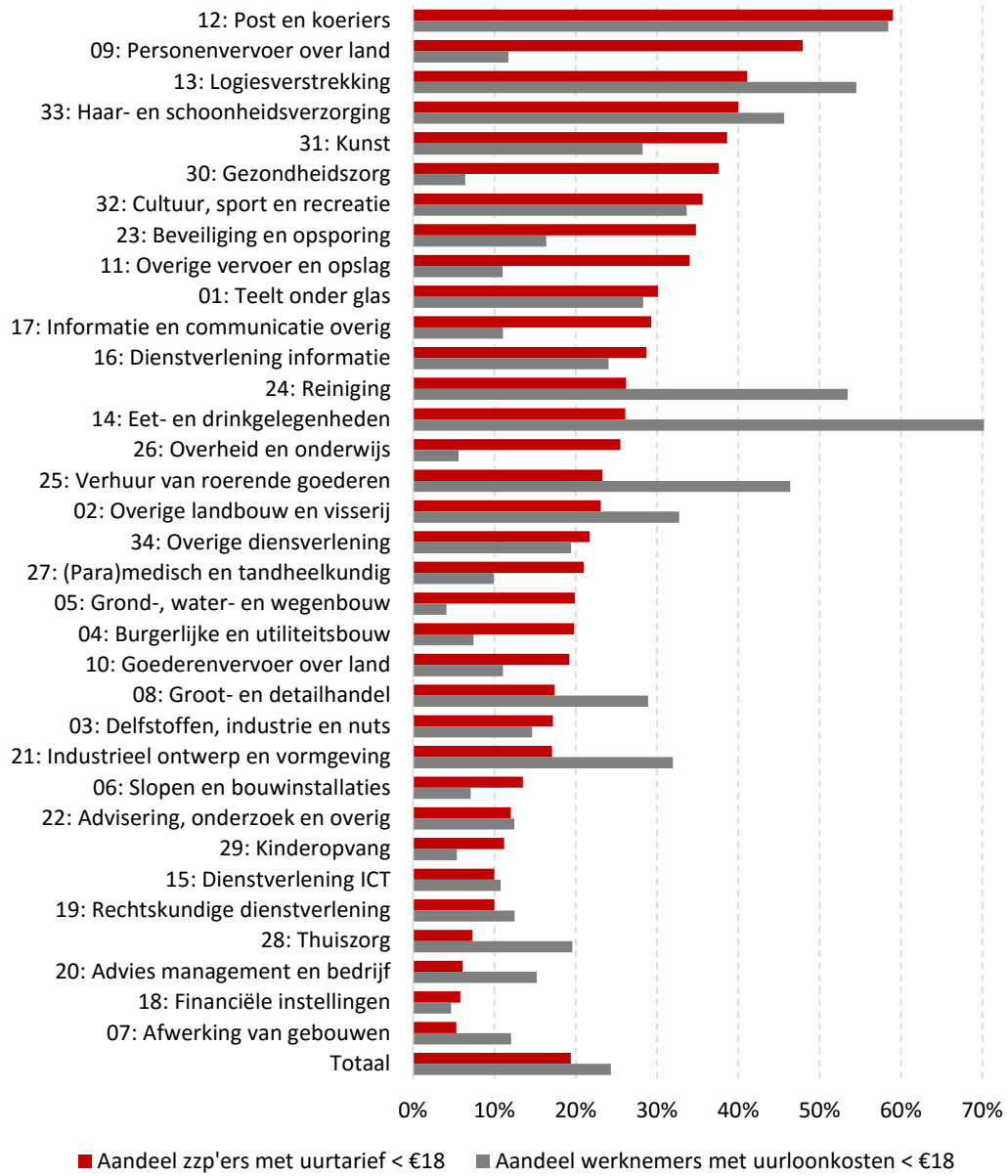
Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek

8.2 Vergelijking van uurloonkosten met uurtarieven

Naar aanleiding van Tabel 8.1 werd geconcludeerd dat sectoren waar voor een relatief groot aandeel werknemers lage uurloonkosten gelden, ook het aandeel zzp'ers met lage uurtarieven na aftrek van niet-arbeidsgerelateerde kosten relatief hoog ligt. Figuur 8.1 laat zien dat dit patroon grofweg geldt over alle 34 onderscheiden sectorclusters: een relatief hoog aandeel werknemers met uurloonkosten onder de €18 gaat samen met een relatief hoog aandeel zzp'ers met uurtarieven onder de €18. Uitzonderingen worden gevormd door de sectoren personenvervoer over land, gezondheidszorg, beveiliging en opsporing, vervoer en opslag, informatie en communicatie, en overheid en onderwijs, waar het aandeel zzp'ers met lage uurtarieven aanzienlijk hoger ligt dan van werknemers met lage uurloonkosten. Andersom ligt bij de sectoren reiniging, eet- en drinkgelegenheden, verhuur van roerende goederen, en industrieel ontwerp en vormgeving het aandeel zzp'ers met lage uurtarieven juist aanzienlijk lager dan het aandeel werknemers met lage uurloonkosten.

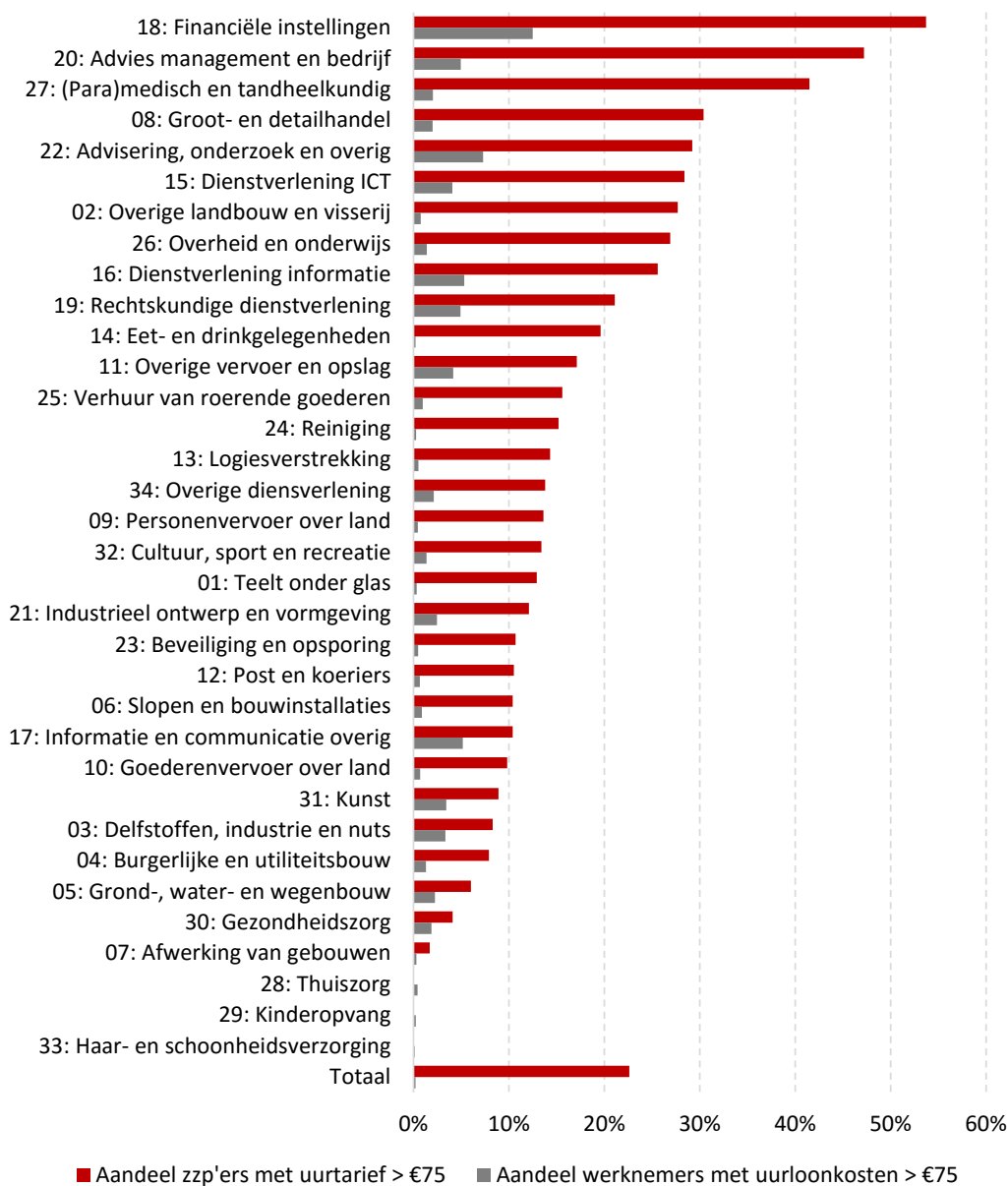
Naar aanleiding van Tabel 8.1 werd ook de conclusie getrokken dat sectoren waar voor een relatief groot aandeel van de werknemers hoge uurloonkosten gelden, ook een relatief groot aandeel van de zzp'ers hoge uurtarieven na aftrek van niet-arbeidsgerelateerde kosten rekent. Figuur 8.2 laat echter duidelijk zien dat het aandeel hoge uurloonkosten (boven de €75) voor werknemers in alle sectoren aanzienlijk lager ligt dan het aandeel hoge uurtarieven (boven de €75) van zzp'ers (ruim 2 versus ruim 22 procent over alle sectoren). Slechts voor een klein deel van de werknemers (maximaal ruim 2 procent) lijkt het daarom aantrekkelijk om een overstap te maken van loondienst naar het zelfstandig ondernemerschap om in aanmerking te komen voor de opt-out voor de loonbelasting en werknemersverzekeringen. Tegelijkertijd ging het bij dat 'kleine' aandeel in 2017 nog wel om ongeveer 170 duizend van de in totaal bijna 7 miljoen werknemers. Ter vergelijking: het aantal zzp'ers met een uurtarief boven de €75 bedroeg in 2017 naar schatting ook 170 duizend personen.

Figuur 8.1 Sectoren met een groot aandeel zzp'ers met een uurtarief onder de €18 kennen vaak ook een relatief groot aandeel werknemers met uurloonkosten onder de €18

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek

Figuur 8.2 Het aandeel zzp'ers met een uurtarief boven de €75 ligt aanzienlijk hoger dan het aandeel werknemers met uurloonkosten boven de €75

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek

9 Keuzes van zzp'ers

Ruim 80 procent van alle zzp'ers heeft voorheen in loondienst gewerkt. Driekwart werkt het liefst als zelfstandige, slechts 16 procent liever in loondienst. Wanneer het werk of de opdrachten voor zelfstandigen ophouden, dan is meer dan de helft bereid om opnieuw in loondienst te gaan werken. Driekwart van alle zzp'ers denkt dat bij een tariefstijging het aantal opdrachten ongeveer gelijk blijft. Een tariefsverlaging is voor twee derde van de zzp'ers een kwestie van accepteren of de opdracht weigeren. Aanpassing van kosten of uren is volgens zzp'ers minder realistisch.

In de enquête onder zelfstandigen is een aantal vragen opgenomen die inzicht kunnen geven in verschillende keuzes die zzp'ers maken: ten eerste de keuze tussen het werken als zelfstandige versus het werken in loondienst en ten tweede de verwachte effecten van een tariefverandering en de keuze hoe daarop te reageren.

9.1 Keuze voor zelfstandige versus loondienst

Tabel 9.1 geeft een aantal redenen waarom mensen zelfstandige zijn geworden, met daarbij het aandeel zzp'ers dat in de enquête heeft aangegeven dat dit de belangrijkste reden is geweest. De redenen zijn gerangschikt van het grootste aandeel naar het kleinste aandeel over alle respondenten. Verder zijn de respondenten uitgesplitst naar zzp'ers die hun laatst afgeronde opdracht voor zakelijke opdrachtgevers hebben uitgevoerd en zzp'ers die hun laatst afgeronde opdracht voor een particuliere opdrachtgever hebben uitgevoerd. De lijst wordt aangevoerd door twee overwegend positieve redenen om zelfstandige te worden: kansen zien om als zelfstandige geld te verdienen (15 procent) en gehecht zijn aan vrijheid (10 procent). De derde en vierde reden zijn minder positief: geen werk hebben en geen baan kunnen vinden (10 procent) en niet langer willen werken in loondienst met een baas erboven (9 procent). Ander minder positieve redenen om zelfstandige te worden volgen pas weer op plek 14 (werkgever wilde mij liever als zelfstandige inhuren, 1 procent), plek 15 (combineren ziekte of beperking makkelijker dan in loondienst, 1 procent) en plek 17 (werkgever ging failliet, 1 procent). Bij elkaar genomen voert 76 procent van alle zzp'ers een positieve reden aan voor de keuze om zelfstandige te worden en 22 procent een minder positieve reden.

Wordt alleen gekeken naar zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers, dan hebben positieve redenen voor de keuze om zelfstandige te worden de overhand: 77 procent voert een positieve reden aan en bij deze groep zzp'ers bestaat de top drie uit positieve redenen. Verder zijn er nauwelijks verschillen tussen zzp'ers met zakelijke of particuliere opdrachtgevers in de redenen om zelfstandige te worden.

Tabel 9.2 laat zien dat ruim 80 procent van alle zzp'ers voorheen in loondienst heeft gewerkt. Er is daarbij geen verschil tussen zzp'ers die voor zakelijke of particuliere opdrachtgevers werken. Dat verschil is er wel als wordt gekeken naar de sector waar zzp'ers vandaan komen. Ruim de helft van alle zzp'ers werkt als zzp'er in dezelfde sector als waarin ze voorheen in loondienst waren, maar Tabel 9.3 laat ook zien dat dit aandeel hoger ligt voor zzp'ers die werken voor zakelijke opdrachtgevers (60 procent) dan voor zzp'ers die werken voor particuliere opdrachtgevers (49 procent). Dat

kan het geval zijn wanneer zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers vaker voor de voormalige werkgever opdrachten uitvoeren, of via het netwerk dat als werknemer is opgedaan.

Tabel 9.1 Driekwart van alle zzp'ers voert een positieve reden aan voor het werken als zelfstandige, weinig verschil tussen zzp'ers die voor zakelijke of particuliere opdrachtgevers werken (gewogen respons)

Belangrijkste reden om zelfstandige te worden	Totaal		Zakelijk		Particulier	
	Aantal	Aandeel	Aantal	Aandeel	Aantal	Aandeel
Ik zag kansen om als zelfstandige mijn geld te verdienen	413	14,9%	244	14,5%	169	15,6%
Ik ben erg gehecht aan mijn vrijheid	285	10,3%	191	11,4%	93	8,6%
Ik had geen werk en kon geen baan vinden	269	9,7%	157	9,3%	112	10,4%
Ik wilde niet langer in loondienst werken met een baas boven mij	253	9,1%	145	8,6%	108	9,9%
Ik vind het werk als zelfstandige leuker dan in loondienst	233	8,4%	159	9,5%	74	6,8%
In mijn beroep is het werken als zelfstandige gebruikelijk	219	7,9%	132	7,9%	87	8,0%
Ik zocht een nieuwe uitdaging	191	6,9%	99	5,9%	92	8,5%
Zelfstandig ondernemerschap zit in mijn bloed	185	6,7%	123	7,3%	62	5,7%
Het werk dat ik leuk vind om te doen kan alleen als zelfstandige	174	6,3%	109	6,5%	65	6,0%
Ik wilde privé en werk beter kunnen combineren	136	4,9%	63	3,7%	73	6,8%
Ik wilde na mijn (pre)pensioen actief blijven	113	4,1%	81	4,8%	32	3,0%
Ik kan als zelfstandige meer verdienen dan als werknemer in loondienst	94	3,4%	64	3,8%	30	2,8%
Uit de hand gelopen hobby	41	1,5%	15	0,9%	25	2,3%
Mijn werkgever wilde mij liever als zelfstandige inhuren	38	1,4%	30	1,8%	9	0,8%
Combineren ziekte of beperking makkelijker dan in loondienst	26	0,9%	12	0,7%	14	1,3%
Bedrijfsopvolging (ouders / familie / partner)	21	0,7%	12	0,7%	9	0,8%
Werkgever ging failliet / stopte en toen voor mijzelf begonnen	16	0,6%	5	0,3%	11	1,0%
Weet ik niet / wil ik niet zeggen	59	2,1%	42	2,5%	17	1,5%
Totaal	2.766	100%	1.684	100%	1.082	100%

Bron: Enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO

Tabel 9.2 Ruim 80 procent van alle zzp'ers heeft voorheen in loondienst gewerkt, ongeacht het werken voor zakelijke of particuliere opdrachtgevers (gewogen respons)

	Totaal		Zakelijk		Particulier	
	Aantal	Aandeel	Aantal	Aandeel	Aantal	Aandeel
Voorheen in loondienst						
Ja	2.298	83,1%	1.401	83,2%	898	82,9%
Nee	468	16,9%	283	16,8%	185	17,1%
Totaal	2.766	100%	1.684	100%	1.082	100%

Bron: Enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO

Tabel 9.3 Meer dan de helft van alle zzp'ers werkte voorheen in dezelfde sector in loondienst, dat aandeel ligt hoger voor zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers dan voor zzp'ers met particuliere opdrachtgevers (gewogen respons)

Als zelfstandige actief in dezelfde sector als loondienst vroeger	Totaal		Zakelijk		Particulier	
	Aantal	Aandeel	Aantal	Aandeel	Aantal	Aandeel
Ja	1.278	55,6%	839	59,9%	439	48,9%
Nee	1.020	44,4%	562	40,1%	458	51,1%
Totaal	2.295	100%	1.399	100%	896	100%

Bron: Enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO

Gevraagd naar de voorkeur van zzp'ers om in loondienst of als zelfstandige te werken, antwoordt driekwart dat ze liever als zelfstandige werken en slechts 16 procent liever in loondienst, zie Tabel 9.4. Dat percentage ligt iets lager dan het aandeel zelfstandigen dat met een minder positieve reden zelfstandige is geworden. Maar wanneer het werk of de opdrachten voor zelfstandigen ophouden, dan is meer dan de helft van alle zzp'ers bereid om opnieuw in loondienst te gaan werken. Tabel 9.5 toont dat dit bij zzp'ers met particuliere opdrachtgevers nog iets hoger ligt dan bij zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers. Het laat zien dat er onder bepaalde condities veel uitwisseling mogelijk is tussen het werken als zelfstandige en het werken in loondienst.

Tabel 9.4 Driekwart van alle zzp'ers werkt liever als zelfstandige dan in loondienst, 16 procent liever in loondienst (gewogen respons)

Voorkeur voor werken als zelfstandige of in loondienst	Totaal		Zakelijk		Particulier	
	Aantal	Aandeel	Aantal	Aandeel	Aantal	Aandeel
Als werknemer in loondienst	429	15,5%	241	14,3%	188	17,4%
Als zelfstandige	2.039	73,7%	1.269	75,4%	769	71,1%
Maakt mij niets uit, als ik maar hetzelfde verdien	298	10,8%	174	10,3%	125	11,5%
Totaal	2.766	100%	1.684	100%	1.082	100%

Bron: Enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO

Tabel 9.5 Meer dan de helft van alle zzp'ers zou wel opnieuw in loondienst willen werken wanneer het werk als zelfstandige ophoudt, bij zzp'ers met particuliere opdrachtgevers ligt dat iets hoger dan bij zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers (gewogen respons)

Terugkeer naar loondienst na werk als zelfstandige	Totaal		Zakelijk		Particulier	
	Aantal	Aandeel	Aantal	Aandeel	Aantal	Aandeel
Ja	1.418	51,3%	830	49,3%	588	54,3%
Misschien	619	22,4%	415	24,6%	205	18,9%
Nee	729	26,3%	439	26,1%	290	26,8%
Totaal	2.766	100%	1.684	100%	1.082	100%

Bron: Enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO

9.2 Gedrag bij verandering van tarieven

Om zicht te krijgen op de gevolgen van een verandering van tarieven op het aantal opdrachten en de omzet van zzp'ers, is in de enquête gevraagd naar de gevolgen van een stijging van het gemiddelde uurtarief met 10 procent, die zowel geldt voor de respondent als voor zijn of haar concurrenten. Tabel 9.6 laat zien dat driekwart van alle zzp'ers denkt dat het aantal opdrachten dan gelijk zal blijven. Het gaat daarbij vooral om zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers. De zzp'ers die voor particulieren werken denken veel vaker dat het aantal opdrachten dan zal afnemen (30 versus 17 procent). Vrijwel niemand denkt dat het aantal opdrachten door de tariefstijging zal toenemen.

Tabel 9.6 Driekwart van alle zzp'ers denkt dat bij een gemiddelde tariefstijging van 10 procent het aantal opdrachten gelijk zal blijven, dat geldt vaker voor zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers (gewogen respons)

Gevolg gemiddelde tariefstijging van 10 procent	Totaal		Zakelijk		Particulier	
	Aantal	Aandeel	Aantal	Aandeel	Aantal	Aandeel
Het aantal opdrachten zou afnemen	608	22,0%	282	16,8%	326	30,1%
Het aantal opdrachten zou ongeveer gelijk blijven	2.064	74,7%	1.351	80,4%	714	66,0%
Het aantal opdrachten zou toenemen	90	3,3%	48	2,9%	42	3,9%
Totaal	2.761	100%	1.680	100%	1.081	100%

Bron: Enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO

Wanneer aan de zzp'ers die denken dat het aantal opdrachten zal afnemen wordt gevraagd met hoeveel procent dat zal gebeuren, antwoordt 80 procent dat het aantal opdrachten met minstens 10 procent zal verminderen, zie Tabel 9.7. Zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers denken dat nog sterker dan zzp'ers met particuliere opdrachtgevers. Het ingeschatte effect is relatief sterk en zou betekenen dat er een sterke prijsgevoeligheid is bij opdrachtgevers. Tegelijkertijd geldt die verwachting voor een minderheid van de zzp'ers.

Tabel 9.7 Zzp'ers die een afname van het aantal opdrachten verwachten door een gemiddelde tariefstijging van 10 procent, denken in de meeste gevallen dat die afname ten minste 10 procent zal zijn (gewogen respons)

Afname opdrachten bij een tariefstijging van 10 procent	Totaal		Zakelijk		Particulier	
	Aantal	Aandeel	Aantal	Aandeel	Aantal	Aandeel
Minder dan 10 procent	127	20,8%	59	20,8%	68	20,8%
Ongeveer 10 procent	206	33,9%	66	23,4%	140	42,9%
Meer dan 10 procent	275	45,3%	157	55,7%	118	36,3%
Totaal	566	100%	263	100%	303	100%

Bron: Enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO

Wanneer het merendeel van de zzp'ers denkt dat een tariefstijging het aantal opdrachten niet zou verminderen, dan moet het grootste deel van de zzp'ers ook van mening zijn dat bij een tariefstijging de totale omzet toeneemt. Tabel 9.8 bevestigt dat. Dat laat zien dat de antwoorden consistent zijn en daarmee betekenisvol. Uit Tabel 9.9 komt naar voren dat de verwachte omzetstijging in dat geval rond de 10 procent ligt.

Tabel 9.8 Het grootste deel van de zzp'ers verwacht dat bij een algemene tariefstijging van 10 procent de totale omzet zal toenemen, consistent met de verwachting dat het aantal opdrachten ongeveer gelijk blijft (gewogen respons)

Gevolg omzet bij een tariefstijging van 10 procent	Totaal		Zakelijk		Particulier	
	Aantal	Aandeel	Aantal	Aandeel	Aantal	Aandeel
Mijn totale omzet zou afnemen	551	19,9%	269	16,0%	282	26,1%
Mijn totale omzet zou ongeveer gelijk blijven	903	32,7%	509	30,3%	394	36,4%
Mijn totale omzet zou toenemen	1.308	47,4%	902	53,7%	406	37,5%
Totaal	2.759	100%	1.679	100%	1.080	100%

Bron: Enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO

Tabel 9.9 Volgens de meeste zzp'ers die een omzetstijging verwachten als gevolg van een gemiddelde tariefstijging van 10 procent, ligt die omzetstijging rond de 10 procent (gewogen respons)

Toename omzet bij een tariefstijging van 10 procent	Totaal		Zakelijk		Particulier	
	Aantal	Aandeel	Aantal	Aandeel	Aantal	Aandeel
Minder dan 10 procent	199	15,2%	140	15,5%	59	14,4%
Ongeveer 10 procent	1.018	77,8%	711	78,8%	307	75,7%
Meer dan 10 procent	91	7,0%	51	5,7%	40	9,9%
Totaal	1.320	100%	910	100%	410	100%

Bron: Enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO

Tot slot is in de enquête onder zzp'ers ook gevraagd naar de reactie van zzp'ers op een tarief*daling* die wordt geïnitieerd door de opdrachtgever. Tabel 9.10 laat zien dat een derde van alle zzp'ers tegen die prijs niet langer de opdracht wil uitvoeren. Dat is vaker het geval bij zzp'ers die voor particulieren werken (38 procent) dan voor zzp'ers die voor zakelijke opdrachtgevers werken (29 procent). Deze laatste groep accepteert die tariefsverlaging eerder (33 procent). Daarmee is een tariefsverlaging voor twee derde van de zzp'ers een kwestie van slikken of stikken. De beste alternatieven hiervoor zijn de totale vergoeding gelijk houden door 10 procent meer opdrachten te verwerven (13 procent van de zzp'ers) of door 10 procent meer uren in rekening te brengen (10 procent van de zzp'ers). Slechts een klein deel van de zzp'ers ziet mogelijkheden om kosten te besparen (8 procent van de zzp'ers) of minder uren te werken dan begroot (5 procent van de zzp'ers).¹³ Dat laatste laat zien dat er nu al door zzp'ers relatief efficiënt wordt gewerkt als het gaat om de arbeidsinzet.

Tabel 9.10 Verdeling van zzp'ers over reacties als gevolg van een tarief*daling* met 10 procent geïnitieerd door de opdrachtgever, naar het werken voor een particuliere of zakelijke opdrachtgever, representatief gemaakt voor de totale zzp-populatie (gewogen)

Reactie op lager tarief door opdrachtgever	Totaal		Zakelijk		Particulier	
	Aantal	Aandeel	Aantal	Aandeel	Aantal	Aandeel
Tegen een 10 procent lager tarief ga ik geen opdrachten als zelfstandige meer uitvoeren	897	32,5%	485	28,9%	412	38,1%
Dat heb ik maar te accepteren, de totale vergoeding voor opdrachten daalt met 10 procent	855	31,0%	549	32,7%	306	28,3%
Ik houd de totale vergoeding voor opdrachten gelijk door 10 procent meer opdrachten te verwerven	367	13,3%	240	14,3%	127	11,8%
Ik houd de totale vergoeding voor opdrachten gelijk door 10% meer uren in rekening te brengen	266	9,6%	173	10,3%	93	8,6%
De totale vergoeding voor opdrachten daalt met 10%, die ik probeer te besparen op andere kosten dan gewerkte uren	231	8,4%	136	8,1%	94	8,7%
De totale vergoeding voor opdrachten daalt met 10%, die ik probeer te besparen door minder uren te werken dan begroot	145	5,3%	97	5,8%	48	4,4%
Totaal	2.757	100%	1.677	100%	1.080	100%

Bron: Enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO

¹³ Het verschil tussen 'het in rekening brengen van 10 procent meer uren' en 'het 10 procent minder uren werken dan begroot' is dat in het eerste geval de omzet op bestaande opdrachten groter wordt gemaakt en in het tweede geval bestaande opdrachten gelijk blijven in omzet bij een lagere omvang van kosten.

10 Conclusies

De in het Regeerakkoord 2017 aangekondigde maatregelen voor zelfstandigen met een laag uurtarief in combinatie met een langere duur van de werkzaamheden of in combinatie met het verrichten van reguliere bedrijfsactiviteiten betreft ongeveer 10 tot 13 procent van alle zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers (in 2017 ongeveer 75 tot 100 duizend personen). De opt-out voor loonbelasting en werknemersverzekeringen betreft ongeveer 20 procent van alle zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers (in 2017 ongeveer 150 duizend personen).

In het regeerakkoord van 2017 worden maatregelen aangekondigd om ervoor te zorgen dat zelfstandigen die bewust en vrijwillig voor zelfstandigheid kiezen dat zonder problemen kunnen doen. Tegelijkertijd wil het kabinet mensen beschermen als zij die keuze niet hebben. Er wordt daarmee een duidelijk onderscheid gemaakt tussen succesvolle ondernemers met een relatief hoog uurtarief en ondernemers aan de onderkant van de markt met een relatief laag uurtarief.

Voor zzp'ers wordt bepaald dat altijd sprake is van een arbeidsovereenkomst bij een laag tarief in combinatie met een langere duur van de overeenkomst of een laag tarief in combinatie met het verrichten van reguliere bedrijfsactiviteiten. Met een laag tarief wordt in het Regeerakkoord een bandbreedte tussen de €15 en €18 per uur gesuggereerd. Een langere duur wordt gedefinieerd als langer dan drie maanden. Aan de bovenkant van de markt wordt voor zelfstandig ondernemers een 'opt-out' voor de loonbelasting en werknemersverzekeringen ingevoerd, indien er sprake is van een hoog tarief in combinatie met een kortere duur van de overeenkomst of een hoog tarief in combinatie met het niet verrichten van reguliere bedrijfsactiviteiten. Bij een hoog tarief denkt het kabinet aan een tarief boven de €75 per uur. Een kortere duur wordt in dat geval gedefinieerd als korter dan een jaar.

In dit onderzoek is met behulp van een grootschalige enquête onder zelfstandigen zonder personeel (zzp'ers) achterhaald op hoeveel en op welke zzp'ers deze aangekondigde maatregelen betrekking hebben. Daarnaast is gekeken hoe dat zich verhoudt tot de uurloonkosten van werknemers in loondienst om in te kunnen schatten welke gedragseffecten het stellen van de tarieven op de arbeidsmarkt teweeg kunnen brengen. De belangrijkste bevindingen worden hieronder geformuleerd als antwoord op de in Hoofdstuk 1 gestelde onderzoeksvragen.

Er wordt in het onderzoek een belangrijk onderscheid gemaakt tussen zzp'ers die werken voor zakelijke opdrachtgevers en zzp'ers die werken voor particuliere opdrachtgevers. De maatregelen uit het Regeerakkoord 2017 zien toe op het al dan niet kwalificeren van opdrachtgevers als werkgever, een vraagstuk dat vooral speelt bij zakelijke opdrachtgevers. Daarom is in overleg met de opdrachtgever ervoor gekozen om primair te rapporteren over zzp'ers die hun laatst afgeronde opdracht hebben uitgevoerd voor een zakelijke opdrachtgever. Dat betreft ongeveer 60 procent van het totaal aantal zzp'ers in de enquête. In het antwoord op de onderzoeksvragen wordt slechts incidenteel ingegaan op de groep zzp'ers die werkt voor particulieren.

Onderzoeksvraag 1: Aandeel zzp'ers met laag en hoog tarief

De onderzoeksvraag luidt:

Hoeveel zzp'ers hebben een (omgerekend) uurtarief lager dan de ondergrens van €15 respectievelijk €18 of hoger dan de bovengrens van €75 en in welke sectoren opereren zij?

Uit de zzp-enquête en nadere analyses blijkt dat bijna 16 procent van alle zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers na aftrek van niet-arbeidsgerelateerde kosten een uurtarief heeft dat lager ligt dan €15 (in 2017 ging dat om ruim 115 duizend personen). Bij ruim 19 procent ligt dat tarief lager dan €18 (bijna 150 duizend personen). Niet-arbeidsgerelateerde kosten omvatten kosten voor goederen, grondstoffen en materialen, reiskosten en algemene bedrijfskosten. Deze kosten moeten van de door zzp'ers in rekening gebrachte vergoeding worden afgetrokken om te komen tot een vergoeding voor de ingezette arbeid van zzp'ers die vergelijkbaar is met de uurloonkosten van werknemers in loondienst. Niet afgetrokken zijn kosten voor een arbeidsongeschiktheidsverzekering, pensioen, belastingen en premies. Bij zzp'ers die werken voor particulieren liggen de uurtarieven na aftrek van niet-arbeidsgerelateerde kosten aanzienlijk lager: bijna 34 procent heeft een uurtarief onder de €15 (165 duizend personen) en bijna 41 procent onder de €18 (200 duizend personen).

Het aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers en een uurtarief lager dan €15 na aftrek van niet-arbeidsgerelateerde kosten ligt met name hoog in de sectoren post en koeriers (50 procent van alle zzp'ers in deze sector), logiesverstrekking (40 procent), gezondheidszorg (38 procent), logistiek (34 procent), personenvervoer over land (33 procent) en kunst (33 procent). Wordt de grens bij een uurtarief van €18 gelegd, dan horen ook de sectoren cultuur, sport en recreatie en haar- en schoonheidsverzorging in dat rijtje thuis.

Voor hoge uurtarieven geldt dat bijna 23 procent van alle zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers na aftrek van niet-arbeidsgerelateerde kosten een omgerekend uurtarief heeft van meer dan €75 (in 2017 betrof dat 170 duizend personen). Het aandeel zzp'ers met hoge uurtarieven is met name groot in de sectoren financiële instellingen (54 procent van alle zzp'ers in deze sector), advies ten aanzien van management en bedrijfsvoering (47 procent), (para)medische en tandheelkundige praktijken (42 procent), groot- en detailhandel (30 procent), advisering en onderzoek (29 procent), ICT (28 procent) en de landbouw, bosbouw en visserij (28 procent). Bij zzp'ers met particuliere opdrachtgevers blijft het aandeel met een uurtarief van boven de €75 na aftrek van niet-arbeidsgerelateerde kosten beperkt tot 9 procent (40 duizend personen).

Onderzoeksvraag 2: Aandeel zzp'ers dat voldoet aan criteria bij laag tarief

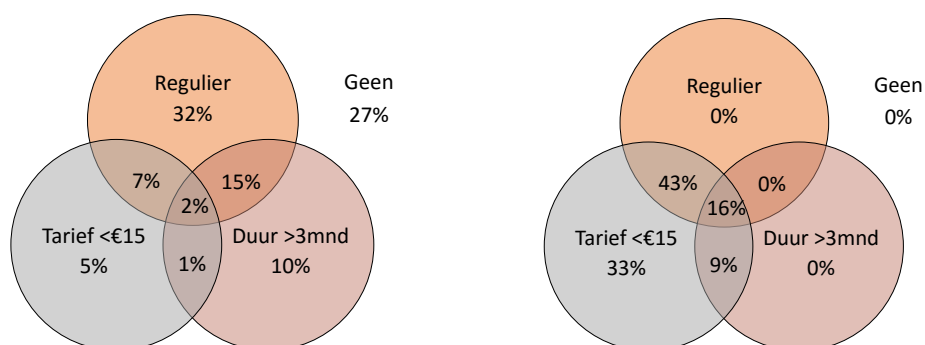
De onderzoeksvraag luidt:

Hoeveel zzp'ers met een laag (omgerekend) uurtarief voldoen aan één van de overige criteria (duur of reguliere bedrijfsactiviteit) waarbij 'er altijd sprake zal zijn van een arbeidsovereenkomst' en in welke sectoren opereren zij?

Uit de zzp-enquête en nadere analyses blijkt dat twee derde van alle zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers en een uurtarief na aftrek van niet-arbeidsgerelateerde kosten onder de €15 tot €18 voldoet aan één van de criteria in het Regeerakkoord 2017 waarbij 'er altijd sprake zal zijn van een arbeidsovereenkomst'. Wordt naar de totale populatie zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers gekeken, dan gaat het om 10 tot 13 procent (ongeveer 75 tot 100 duizend personen in 2017). De rechter Venn-

diagrammen in Figuur 10.1 en Figuur 10.2 laten zien dat voor zzp'ers met een laag tarief de combinatie met het uitvoeren van reguliere activiteiten het vaakst voorkomt (57 tot 59 procent) en de combinatie met een langere opdrachtduur minder vaak (23 tot 25 procent). De linker Venn-diagrammen geven de combinaties voor de gehele populatie zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers. Daaruit blijkt dat bij een tariefgrens van €15 ongeveer 10 procent van alle zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers onder de maatregelen van het Regeerakkoord vallen waarbij 'er altijd sprake zal zijn van een arbeidsovereenkomst', bij een tariefgrens van €18 is dat ongeveer 13 procent.

Figuur 10.1 Venn-diagram met type werkzaamheden, hoogte van het uurtarief en duur van de activiteiten bij zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers, voor alle uurtarieven (links) en bij een uurtarief van minder dan €15 na aftrek kosten (rechts)

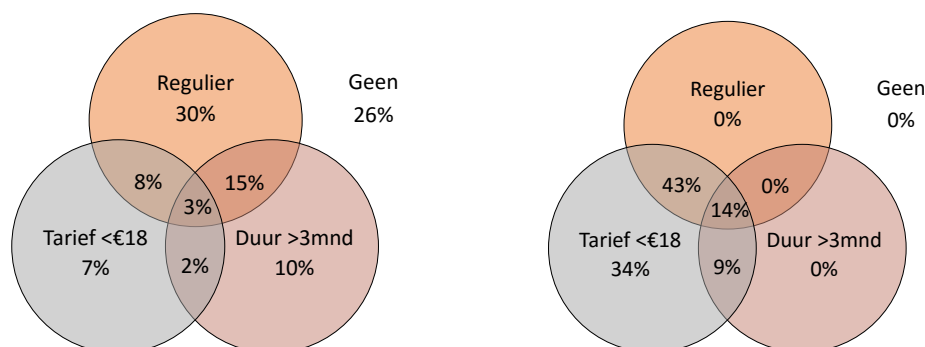
Regulier = De werkzaamheden behoren tot de kernactiviteiten van de opdrachtgever en/of worden zeer structureel (minstens één keer per week) voor de opdrachtgever uitgevoerd en/of worden regelmatig ook uitgevoerd door werknemers die in loondienst zijn bij de opdrachtgever (klant)

Tarief < €15 = Het uurtarief na aftrek van kosten bedraagt minder dan €15

Duur > 3mnd = De werkzaamheden voor de opdrachtgever (klant) hebben een doorlooptijd van ten minste drie maanden

Bron: Enquête zzp Mediad en SEO Economisch Onderzoek

Figuur 10.2 Venn-diagram met type werkzaamheden, hoogte van het uurtarief en duur van de activiteiten bij zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers, voor alle uurtarieven (links) en bij een uurtarief van minder dan €18 na aftrek kosten (rechts)

Regulier = De werkzaamheden behoren tot de kernactiviteiten van de opdrachtgever en/of worden zeer structureel (minstens één keer per week) voor de opdrachtgever uitgevoerd en/of worden regelmatig ook uitgevoerd door werknemers die in loondienst zijn bij de opdrachtgever (klant)

Tarief < €18 = Het uurtarief na aftrek van kosten bedraagt minder dan €18

Duur > 3mnd = De werkzaamheden voor de opdrachtgever (klant) hebben een doorlooptijd van ten minste drie maanden

Bron: Enquête zzp Mediad en SEO Economisch Onderzoek

Omdat zzp'ers die voor particuliere opdrachtgevers werken vaker lagere tarieven hanteren en omdat deze zzp'ers ook voor zakelijke opdrachtgevers kunnen werken, kan worden beargumenteerd dat het totale aandeel zzp'ers dat onder de criteria in het Regeerakkoord valt waarbij 'er altijd sprake zal zijn van een arbeidsovereenkomst' waarschijnlijk groter is dan 10 tot 13 procent. Omdat informatie over het uitvoeren van reguliere werkzaamheden bij particuliere opdrachtgevers ontbreekt en zzp'ers hun tarieven kunnen aanpassen aan het type opdrachtgever waarvoor ze werken, kan hier op grond van de gehouden enquête geen uitsluitsel over worden gegeven.

De zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers die onder de maatregelen vallen waarbij 'er altijd sprake zal zijn van een arbeidsovereenkomst' variëren net zo sterk in achtergrondkenmerken als de gehele populatie zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers. Wel werken ze vaker dan gemiddeld parttime als zelfstandige en verrichten daarbij vaker dan gemiddeld structureel werkzaamheden op een elementair of middelbaar niveau voor slechts enkele opdrachtgevers, doen dat minder vaak op locatie bij de opdrachtgever en worden daarbij vaker dan gemiddeld vergoed op basis van een stuksprijs of vast bedrag. Ook gaat het vaker dan gemiddeld om zzp'ers in de sectoren algemene en burgerlijke utiliteitsbouw, overheid en onderwijs, gezondheidszorg, kunst, en cultuur, sport en recreatie. De afwijkingen in achtergrondkenmerken ten opzichte van alle zzp'ers met een laag tarief blijven echter beperkt. Zou alleen een laag tarief worden gehanteerd als criterium voor de maatregelen in het Regeerakkoord, dan zou daar een grotere groep zzp'ers onder vallen, die qua achtergrondkenmerken niet sterk zou afwijken van de groep zzp'ers waarop de maatregelen nu betrekking hebben.

Onderzoeksvraag 3: Aandeel zzp'ers dat voldoet aan opt-out criteria

De onderzoeksvraag luidt:

Hoeveel zzp'ers met een hoog (omgerekend) uurtarief voldoen aan één van de overige criteria (duur of geen reguliere bedrijfsactiviteit) waarbij 'men in aanmerking komt voor de opt-out voor de loonbelasting en werknemersverzekeringen' en in welke sectoren opereren zij?

Het aandeel zzp'ers dat werkt voor zakelijke opdrachtgevers en een uurtarief na aftrek van niet-arbeidsgerelateerde kosten rekt van meer dan €75, bedraagt bijna 23 procent (170 duizend personen in 2017). De combinatie van een hoog uurtarief en een doorlooptijd van opdrachten van minder dan een jaar komt voor bij een kleine 20 procent van alle zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers. Een uurtarief van boven de €75 in combinatie met het verrichten van niet-reguliere activiteiten betreft ruim 10 procent van alle zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers. Omdat slechts een zeer beperkt deel van de zzp'ers met hoge tarieven opdrachten heeft met een doorlooptijd van langer dan een jaar, komen vrijwel alle zzp'ers met hoge tarieven in aanmerking voor de opt-out voor loonbelasting en werknemersverzekeringen zoals die in het Regeerakkoord 2017 is voorgesteld. Het betreft een vijfde van alle zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers (150 duizend personen in 2017). Bij zzp'ers met particuliere opdrachtgevers heeft slechts 9 procent een uurtarief na aftrek van niet-arbeidsgerelateerde kosten van boven de €75 (40 duizend personen).

Ook de zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers die in aanmerking komen voor de opt-out voor loonbelasting en werknemersverzekeringen variëren (bijna) net zo sterk in achtergrondkenmerken als de gehele populatie zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers. Wel zijn het vaker dan gemiddeld hoger en academisch opgeleiden die ook vaker dan gemiddeld in een beperkt aantal uren naast hun werk

in loondienst voornamelijk specialistische werkzaamheden uitvoeren voor steeds wisselende opdrachtgevers. Deze zzp'ers worden vaker dan gemiddeld aangetroffen in de sectoren financiële instellingen, (para)medische en tandheelkundige praktijken, advies ten aanzien van management en bedrijfsvoering, landbouw, bosbouw en visserij, advisering en onderzoek en de groot- en detailhandel. Het gaat met andere woorden vaker om werkzaamheden die aan de bovenkant van de markt zitten en minder lijken te concurreren met werkzaamheden of arbeidsvoorwaarden van werknemers in loondienst.

Onderzoeksvraag 4: Aandeel werknemers met laag en hoog uurloon

De onderzoeksvraag luidt:

Hoeveel werknemers voldoen aan de criteria (hoog tarief in combinatie met duur of in combinatie met geen reguliere bedrijfsactiviteit) waarbij 'men in aanmerking komt voor de opt-out voor de loonbelasting en werknemersverzekeringen' en wat zijn de te verwachten gedragseffecten van deze groep?

Van alle werknemers in Nederland heeft ruim 2 procent uurloonkosten van €75 of meer. In 2017 ging dat om ongeveer 170 duizend van de in totaal bijna 7 miljoen werknemers. Uurloonkosten zijn bepaald door het totale bruto looninkomen dat in 2017 is ontvangen te delen door het totale aantal gewerkte uren in 2017, inclusief betaalde overwerkuren. Het totale bruto looninkomen bestaat uit het brutoloon in geld plus de werkgeversbijdragen aan werknemersverzekeringen, de Zorgverzekeringswet en pensioenpremies. De duur van werkzaamheden of het verrichten van reguliere bedrijfsactiviteiten kan bij werknemers niet goed worden vastgesteld. Bij hoge uurloonkosten gaat het wel vooral om werknemers met langdurige (vaste) contracten. Slechts 0,7 procent van de werknemers met een tijdelijk contract heeft een uurtarief hoger dan €75.

In sectoren waar voor een relatief groot aandeel werknemers lage uurloonkosten gelden, ligt ook het aandeel zzp'ers met lage uurtarieven na aftrek van niet-arbeidsgerelateerde kosten relatief hoog. Het aandeel hoge uurloonkosten (boven de €75) voor werknemers is echter in alle sectoren aanzienlijk lager dan het aandeel hoge uurtarieven (boven de €75) van zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers: ruim 2 versus ruim 22 procent over alle sectoren. Voor maximaal ruim 2 procent (170 duizend werknemers in 2017) kan het aantrekkelijk zijn om een overstap te maken van loondienst naar het zelfstandig ondernemerschap om in aanmerking te komen voor de opt-out voor de loonbelasting en werknemersverzekeringen. Een overstap naar zelfstandig ondernemerschap is niet denkbeeldig. Ruim 80 procent van alle zzp'ers heeft voorheen in loondienst gewerkt. Driekwart werkt het liefst als zelfstandige, slechts 16 procent liever in loondienst. Wanneer het werk of opdrachten voor zelfstandigen ophouden, dan stelt meer dan de helft bereid te zijn om opnieuw in loondienst te gaan werken.

Centrale onderzoeksvraag: Reikwijdte maatregelen Regeerakkoord 2017

De centrale onderzoeksvraag luidt:

Wat zijn de karakteristieken van opdrachtnemers op wie de aangekondigde maatregelen 'Werken als zelfstandige' sub 1 en 2 (pag. 25) in het Regeerakkoord 2017 betrekking zullen hebben?

De in het Regeerakkoord 2017 aangekondigde maatregelen voor opdrachtnemers met een laag uurtarief betreft ongeveer 10 tot 13 procent van de totale populatie zzp'ers die werkt voor zakelijke opdrachtgevers (ongeveer 75 tot 100 duizend personen in 2017). Qua karakteristieken gaat het om een zeer diverse groep die niet sterk afwijkt van de totale groep zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers. Wel werken ze vaker dan gemiddeld parttime als zelfstandige en verrichten daarbij vaker dan gemiddeld structureel werkzaamheden op een elementair of middelbaar niveau voor slechts enkele opdrachtgevers, doen dat minder vaak op locatie bij de opdrachtgever en worden daarbij vaker dan gemiddeld vergoed op basis van een stuksprijs of vast bedrag. Ook gaat het vaker dan gemiddeld om zzp'ers in de sectoren algemene en burgerlijke utiliteitsbouw, overheid en onderwijs, gezondheidszorg, kunst en cultuur, sport en recreatie.

De in het Regeerakkoord 2017 aangekondigde maatregelen voor de opt-out voor loonbelasting en werknemersverzekeringen bij een uurtarief boven de €75 in combinatie met opdrachten van korter dan een jaar en/of niet-reguliere activiteiten, betreft ongeveer een vijfde van alle zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers (ongeveer 150 duizend personen). Ook hier gaat het qua karakteristieken om een zeer diverse groep, maar in vergelijking met de totale groep zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers betreft het vaker dan gemiddeld hoger en academisch opgeleiden die ook vaker dan gemiddeld in een beperkt aantal uren naast hun werk in loondienst voornamelijk specialistische werkzaamheden uitvoeren voor steeds wisselende opdrachtgevers. Deze zzp'ers worden vaker dan gemiddeld aangetroffen in de sectoren financiële instellingen, (para)medische en tandheelkundige praktijken, advies ten aanzien van management en bedrijfsvoering, landbouw, bosbouw en visserij, advisering en onderzoek en de groot- en detailhandel. Het gaat met andere woorden vaker om werkzaamheden die aan de bovenkant van de markt zitten en minder lijken te concurreren met werkzaamheden of arbeidsvoorwaarden van werknemers in loondienst.

Suggesties voor vervolgonderzoek

Naar aanleiding van de resultaten van dit onderzoek kan een aantal aanbevelingen worden gedaan voor vervolgonderzoek.

De eerste aanbeveling is om nog beter zicht te krijgen op hoe tarieven van zzp'ers tot stand komen en welke kosten daarin worden verwerkt. In het huidige onderzoek is getracht dit zo nauwkeurig mogelijk te doen, maar uit de analyses blijkt dat nog onvoldoende betrouwbare informatie is verkregen over het daadwerkelijk als zelfstandige gewerkte aantal uren, zeker als deze over een langere periode worden uitgevraagd. Ook blijft voor een deel onduidelijk welke kostenposten nu wel en niet exact zijn meegenomen in de berekende uurtarieven. Het verschil in kosten tussen de jaaromzet en de som van de omzet van afzonderlijke opdrachten verdient daarbij aandacht. De correctie voor kosten is essentieel om uurtarieven van zzp'ers te kunnen vergelijken met uurloonkosten van werknemers.

Een tweede aanbeveling is om in vervolgonderzoek naar zzp'ers nauwkeurig vast te stellen of zij alleen voor zakelijke of particuliere opdrachtgevers werken, of voor beide. In het huidige onderzoek is de groep zzp'ers die voor zakelijke opdrachtgevers werkt afgebakend op grond van de laatst afgeronde opdracht. Onbekend is of in de groep met particuliere opdrachtgevers ook zzp'ers zitten die structureel of incidenteel voor zakelijke opdrachtgevers werken. Ook zou beter duidelijk moeten worden of tarieven worden aangepast aan het type opdrachtgever, of dat tarieven meer samenhangen met de aangeboden diensten.

Een derde aanbeveling is om zzp'ers meer expliciet te vragen naar de voorzieningen die zij treffen voor arbeidsongeschiktheid en pensioen. De vaststelling dat de kosten daarvoor niet zijn opgenomen in het uurtarief zegt nog weinig over het bestaan van zulke voorzieningen. Er zijn ook alternatieve manieren waarop risico's kunnen worden afgedekt, bijvoorbeeld door spaartegoeden, beleggingen of vastgoedbezit die worden gefinancierd vanuit de winst, maar niet als kostenposten binnen de onderneming worden gezien.

Een vierde aanbeveling is om de analyses nog eens integraal in plaats van partieel uit te voeren. Nu is alleen duidelijk geworden welke kenmerken de verschillende groepen zzp'ers hebben die al dan niet onder de maatregelen uit het Regeerakkoord 2017 vallen. Interessant zou zijn om te onderzoeken welke kenmerken er onderling met elkaar samenhangen en welke kenmerken er meer of minder samenhangen met een laag of hoog uurtarief, of met reguliere en/of langdurige werkzaamheden. Dan wordt meer inzicht verkregen in bijvoorbeeld het aantal opdrachtgevers naar het niveau van de werkzaamheden, de relatie tussen aantal opdrachtgevers en opdrachtduur, of de hoogte van het uurtarief en de keuzes die zzp'ers maken ten aanzien van het werken in loondienst of het accepteren van aanpassingen in tarieven. Op grond van die informatie kan beleid uiteindelijk beter worden gedifferentieerd.

Tot slot zou een aanbeveling zijn om de in het huidige onderzoek verzamelde informatie meer structureel beschikbaar te hebben voor de totale groep van zelfstandigen (met en zonder personeel), dus zowel voor zelfstandig ondernemers als voor zelfstandigen die niet als zodanig staan geregistreerd. Dat kan door op periodieke basis deze vragen op te nemen in bestaande arbeidsmarktenquêtes. Het zou vooral ook zicht geven op ontwikkelingen in de tijd, waardoor structurele trends en incidentele schokken van elkaar kunnen worden onderscheiden. In de huidige periode van snelle economische groei zou dat voor het beleid meer betrouwbare uitkomsten genereren.

Bijlage A Specificaties veldwerk en respons

Mediad heeft in opdracht van SEO Economisch Onderzoek een enquête onder zelfstandigen zonder personeel uitgevoerd. In deze bijlage wordt kort verslag gedaan van de manier waarop de enquête is uitgevoerd en welke respons dat heeft opgeleverd.

Benaderingsstrategie

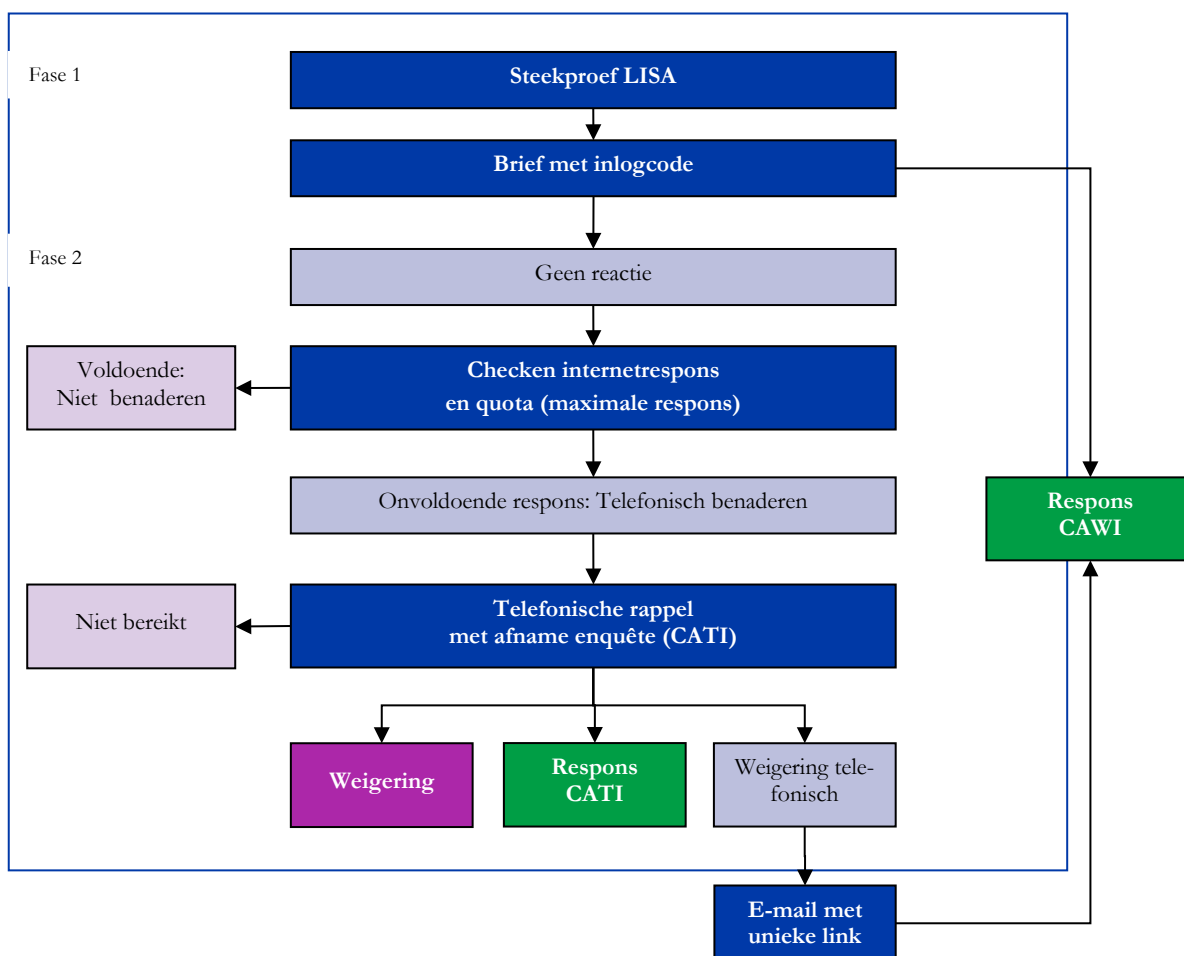
Een belangrijke overweging bij het bepalen van de benaderingsstrategie is de wens dat het onderzoek betrouwbare en representatieve informatie moet opleveren. Daarbij moet in het achterhoofd worden gehouden dat zelfstandigen zonder personeel een heterogene groep zijn. Dit aspect vraagt enerzijds om een zo hoog mogelijke respons, waarbij het tijdens het veldwerk wel mogelijk is om actief te sturen op een zo goed mogelijke verdeling van de respons over sectoren. Anderzijds zal een vragenlijst gebruikt moeten worden die recht doet aan mogelijke situaties waarin kenmerken worden uitgevraagd ten aanzien van opdrachten die de zzp'ers uitvoeren. Het eerste aspect betekent dat de benaderingsstrategie erop gericht moet zijn de potentiële respondenten zoveel mogelijk te prikkelen tot responderen en ervoor te zorgen dat responderen van hen zo weinig mogelijk inspanning vraagt. Vanwege de aard van de vragen die gesteld worden, moet de benaderingsstrategie er daarnaast op gericht zijn dat de verzamelde data van een zo hoog mogelijke kwaliteit is.

Er is daarom gekozen voor een gefaseerde benaderingsstrategie met meerdere contactmomenten waarbij voor het daadwerkelijke veldwerk gebruik is gemaakt van een combinatie van een internet-enquête en een telefonisch rappel die na elkaar zijn ingezet. Voordelen van de internetenquête zijn de lage kosten die dit met zich meebrengt, dat de respondent de vragenlijst op een moment dat het hem/haar het beste uitkomt kan invullen en gegevens op kan zoeken. Dat levert een hogere betrouwbaarheid van de data op. Om het nadeel van de vaak relatief lage respons bij een internetenquête te ondervangen en om te sturen op de gewenste verdeling van de netto respons over sectoren, is na enige tijd gerappelleerd waarbij wordt geswitcht van modus. Rappelling en een switch van modus zijn beide effectieve manieren om de respons op te hogen. Door daarbij te kiezen voor een modus met persoonlijk contact, zijnde telefonisch veldwerk, kan de respons effectief worden verhoogd omdat de enquêteur de respondent kan motiveren om alsnog aan het onderzoek mee te doen.

Tijdens het telefonische rappel is aan alle zelfstandigen zonder personeel die telefonische deelname aan het onderzoek weigeren gevraagd of er een e-mail gestuurd mocht worden met een link naar de online vragenlijst, zodat de vragenlijst op een tijdstip dat het de respondent uitkomt ingevuld kan worden. Omdat het de ervaring is dat veel respondenten zeggen dat ze de internetenquête alsnog zullen invullen dit vervolgens achterwege laten, heeft tijdens het telefonische rappel de nadruk echter gelegen op afname van de vragenlijst.

Alle potentiële respondenten in de steekproef hebben bij de start van het veldwerk uit naam van de ministeries van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Economische Zaken en Klimaat, en Financiën een brief gekregen. Figuur A.1 geeft de gebruikte benaderingsstrategie schematisch weer.

Figuur A.1 Benaderingsstrategie voor de enquête onder zelfstandigen zonder personeel

Bron: Mediad

Onderzoekspopulatie en steekproefkader

De onderzoekspopulatie voor dit onderzoek bestaat uit zelfstandigen zonder personeel. Daarbij wordt onderscheid gemaakt in verschillende typen zelfstandigen:

- Mensen met een eigen bedrijf of praktijk (zelfstandig ondernemer);
- Mensen die directeur-groootaandeelhouder van een bedrijf zijn;
- Mensen die zonder dienstverband meewerken in een eigen bedrijf of praktijk van een gezinslid (meewerkend gezinslid);
- Mensen die zonder dienstverband meewerken in een eigen bedrijf met meerdere zelfstandigen samen, bijvoorbeeld een maatschap of VOF;
- Mensen die arbeid verrichten voor eigen risico of eigen rekening op andere wijze, bijvoorbeeld als freelancer.

Er is geen openbaar bestand beschikbaar met hierin gegevens van alleen zelfstandigen zonder personeel zoals hierboven omschreven. Het meest geschikte steekproefkader waarin zoveel mogelijk van de genoemde groepen voorkomen, is het LISA-bestand. LISA is een databestand met gegevens

over alle vestigingen in Nederland waar betaald werk wordt verricht. De kerngegevens per vestiging hebben een ruimtelijke component (adresgegevens) en een sociaaleconomische component (werkgelegenheid en economische activiteit). Door de beschikbaarheid van dit type beschrijvende gegevens voor heel Nederland kan het LISA-vestigingenregister beschouwd worden als het basisbestand voor sociaaleconomisch en ruimtelijk onderzoek. Omdat LISA ook vestigingen van de overheid, het onderwijs, de gezondheidszorg en de vrije beroepsbeoefenaars registreert is LISA uniek in zijn soort. Het LISA-vestigingenregister bevat informatie over ruim 1.286.200 vestigingen in Nederland. Landelijk dekkende informatie is beschikbaar vanaf 1996.

Uit het LISA-bestand kunnen steekproeven worden getrokken waarbij selecties kunnen worden gemaakt op basis van bijvoorbeeld SBI-codes en grootteklassen. In de definitie van LISA is een zzp'er een vestiging met één werkzame persoon. Daarbij is het mogelijk om onderscheid te maken in vestigingen met één werkzame persoon die minimaal 12 uur per week werkt en vestigingen met één werkzame persoon die minder dan 12 uur per week werkt. Hierdoor is het ook mogelijk om ook 'kleine' zelfstandigen zonder personeel in het onderzoek te betrekken. Een belangrijk nadeel van het gebruik van LISA als steekproefkader, is dat het niet geheel zeker is dat er sprake is van een zelfstandige zoals bedoeld in dit onderzoek. Dit betekent dat aan het begin van de vragenlijst door middel van screeningsvragen is bepaald of het daadwerkelijk gaat om een zelfstandige zonder personeel en deze dus tot de gewenste onderzoekspopulatie behoort.

Om recht te doen aan de heterogeniteit van de zelfstandige zonder personeel, zijn op basis van de SBI-code 34 clusters van sectoren gedefinieerd. Tabel A.1 wordt een overzicht gegeven waarin de sectorclusters worden omschreven. In de tabel is tevens aangegeven wat de omvang van de populatie zoals gedefinieerd (zijnde één werkzame persoon) in het LISA-bestand is. Deze informatie is afkomstig van LISA. Hierbij moet worden opgemerkt, dat dit niet gelijk is aan de populatiecijfers van alle zelfstandigen zonder personeel in Nederland.

Om deel te kunnen nemen aan het onderzoek, gold nog één aanvullende voorwaarde. De zelfstandige zonder personeel moest in 2017 als zelfstandige betaald werk hebben uitgevoerd (het tegen betaling leveren van een dienst of product aan een bedrijf, organisatie of particulier). Dat is aan het begin van de vragenlijst gecheckt. Voor de enquête is de gewenste netto respons bepaald op 2.750.

Omvang bruto steekproef

Er is een gestratificeerde steekproef van 25.500 vestigingen getrokken met als uitgangspunt dat in iedere cluster 250 vestigingen bruto aselect geselecteerd zouden worden uit de groep tot 12 uur en 750 uit de groep 12 uur per week of meer. In twee onderzoekscellen waren onvoldoende vestigingen in de populatie om dit aantal te kunnen selecteren voor de bruto steekproef.

Sturing respons tijdens telefonisch rappel

Om een goede verdeling van de netto respons over de 34 onderscheiden clusters te bewerkstelligen, is tijdens het telefonisch rappel gewerkt met quotavariabelen. Op iedere cluster is een maximale waarde van 82 ingesteld. Een vestiging is alleen telefonisch benaderd, als dit maximum nog niet was bereikt in de quotagroep waartoe de vestiging volgens LISA behoort. Indien een telefonisch interview was gestart en de vestiging bleek te behoren tot een andere quotagroep waarvoor het maximum van 82 al was bereikt, is het interview wel telefonisch afgenomen.

Tabel A.1 Populatie vestigingen met één werkzame persoon naar cluster en omvang (LISA 2017)

Cluster	Omschrijving cluster	Omvang		Totaal
		Tot 12 uur	≥ 12 uur	
1	Teelt onder glas	154	1.091	1.245
2	Overige landbouw, bosbouw en visserij	3.019	28.720	31.739
3	Delfstoffen, industrie, energie en water	4.779	29.938	34.717
4	Algemene burgerlijke en utiliteitsbouw	2.961	47.364	50.325
5	Grond-, water- en wegenbouw	209	4.775	4.984
6	Slopen, grondverzet, bouwinstallaties	1.345	26.745	28.090
7	Afwerking van gebouwen	1.063	33.400	34.463
8	Groot- en detailhandel	21.162	107.456	128.618
9	Personenvervoer over land	334	6.705	7.039
10	Goederenvervoer over land	387	4.823	5.210
11	Overige vervoer en opslag	1.241	5.417	6.658
12	Post en koeriers	294	4.456	4.750
13	Logiesverstrekking	1.062	2.711	3.773
14	Eet- en drinkgelegenheden	1.988	13.381	15.369
15	Dienstverlening informatietechnologie	9.066	34.413	43.479
16	Dienstverlening informatie	1.378	4.476	5.854
17	Informatie en communicatie overig	2.989	13.360	16.349
18	Financiële instellingen	5.152	14.123	19.275
19	Rechtskundige dienstverlening	6.438	25.113	31.551
20	Advies management en bedrijfsvoering	15.214	76.797	92.011
21	Industrieel ontwerp en vormgeving	10.899	46.805	57.704
22	Advisering, onderzoek en overig	10.463	50.593	61.056
23	Beveiliging en opsporing	318	2.057	2.375
24	Reiniging	743	8.348	9.091
25	Verhuur van roerende goederen	5.606	28.963	34.569
26	Overheid en onderwijs	10.235	43.182	53.417
27	Medische en tandheelkundige praktijken	13.819	51.243	65.062
28	Thuiszorg	1.282	9.511	10.793
29	Kinderopvang	746	9.117	9.863
30	Gezondheidszorg	3.394	8.519	11.913
31	Kunst	10.273	53.164	63.437
32	Cultuur, sport en recreatie	2.794	8.771	11.565
33	Haar- en schoonheidsverzorging	9.325	36.981	46.306
34	Overige dienstverlening	4.670	19.949	24.619
Totaal		164.802	862.467	1.027.269

Verloop van het veldwerk

Voordat het daadwerkelijke veldwerk is gestart, is aan alle vestigingen in de steekproef een uniek respondentnummer en een persoonlijke toegangscode voor het invullen van de online vragenlijst toegekend. Door middel van de persoonlijke codes kunnen alle vestigingen uit de steekproef in iedere fase van het veldwerk worden gevolgd en geïdentificeerd en is tussentijdse controle op het responsverloop op ieder moment mogelijk.

Mediad heeft gedurende het veldwerk opgetreden als eerste aanspreekpunt voor respondenten met praktische en inhoudelijke vragen over het onderzoek. Hiervoor is gebruikgemaakt van het gratis 0800-nummer van Mediad en een apart e-mailadres.

Fase 1: Internet

Bij de start van het veldwerk hebben alle vestigingen in de steekproef een brief ontvangen. Deze brief is op donderdag 12 april 2018 bezorgd. In de brief is men uitgenodigd deel te nemen aan het onderzoek door middel van het invullen van de vragenlijst op internet. Voor de identificatie van de respondenten op de website van de vragenlijst was in de uitnodigingsbrief de persoonlijke toegangscode ingedrukt. Daarnaast stond in de brief dat men op korte termijn telefonisch benaderd zou worden indien men geen gebruik had gemaakt van de mogelijkheid om de enquête online in te vullen. De brief is namens ieder ministerie ondertekend door de verantwoordelijke DG.

Fase 2: Telefonisch rappel

De tweede fase van het veldwerk was gericht op het verhogen van de respons door middel van een telefonisch rappel. Hoewel in deze fase de nadruk lag op afname van de enquête, was het invullen van de vragenlijst op internet tijdens deze fase nog steeds mogelijk. Voordat een vestiging telefonisch is benaderd, is gecheckt in hoeverre de vestiging reeds de online vragenlijst had ingevuld en/of er inmiddels voldoende respons was in de onderzoeksceel waartoe de vestiging behoort.

Vrijdag 20 april 2018 is gestart met het telefonisch rappel. De laatste telefonische interviews zijn afgenomen op vrijdag 25 mei 2018. De gemiddelde interviewtijd bij het telefonisch veldwerk lag bij een compleet geslaagd interview op 38 minuten.

Indien een respondent aangaf niet te willen deelnemen aan het onderzoek, is aangegeven dat de ministeries veel waarde hechten aan deelname van de respondent aan het onderzoek. Vervolgens is gevraagd of er een e-mail gestuurd mocht worden met een link naar de online vragenlijst, zodat de respondent de vragenlijst vervolgens kon invullen op een tijdstip dat het hem/haar uitkwam. Als hiervoor toestemming werd gegeven, dan is er realtime een e-mail gestuurd naar het opgegeven e-mailadres. Bij een definitieve weigering is de reden/achtergrond van deze weigering vastgelegd (non-respons). Daarnaast is technische non-respons geregistreerd. Hierbij moet worden gedacht aan het niet in gebruik zijn van telefoonnummers, taalproblemen, het niet bereikbaar zijn binnen de onderzoeksperiode et cetera.

Respondenten die een e-mail hadden gekregen met een link naar de online vragenlijst, hebben na vijf werkdagen een rappel e-mail gekregen indien de vragenlijst nog niet was ingevuld. Maandag 28 mei 2018 is nogmaals een rappel e-mail gestuurd bij het uitblijven van respons waarbij de sluitingsdatum nadrukkelijk is genoemd. De online vragenlijst is maandag 4 juni 2018 aan het begin van de dag afgesloten.

Gerealiseerde respons

In het uiteindelijke databestand zijn 2.766 complete enquêtes opgenomen, zie Tabel A.2. In de tabel is aangegeven via welke methode van dataverzameling de respons tot stand is gekomen, uitgesplitst naar de 34 onderscheiden sectorclusters. De indeling in een cluster heeft plaatsgevonden op basis van de daadwerkelijke situatie ten aanzien van de sector waarin de respondent volgens hem/haar actief is (dus niet de indeling in LISA). Niet in alle clusters is het gelukt om de gewenste respons van 82 te behalen.

Reacties helpdesk

Naar aanleiding van de mailing zijn bij de helpdesk van Mediad 239 reacties binnen gekomen. Deze reacties zijn in twee groepen in te delen. De eerste groep reacties (167 stuks) vraagt om registratie op basis van het unieke nummer van de respondent omdat de respondent niet wil of kan deelnemen aan het onderzoek. Het betreft derhalve reacties waarop een vervolgactie noodzakelijk is. Voorbeelden van vragen of opmerkingen die in deze categorie vallen, zijn:

- Respondent behoort niet tot de doelgroep van het onderzoek;
- Respondent kan niet deelnemen aan het onderzoek (bijvoorbeeld ziek of taalproblemen);
- Respondent wil niet mee doen.

De tweede groep reacties (72 stuks) vraagt niet om registratie op basis van het unieke nummer van de respondent en na afloop van het telefonisch contact is geen vervolgactie noodzakelijk. Deze reacties hebben betrekking op praktische of onderzoekinhoudelijke vragen. Voorbeelden van vragen of opmerkingen die in deze categorie vallen, zijn:

- Respondent denkt niet tot de doelgroep van het onderzoek te behoren;
- Respondent kan website niet vinden of heeft problemen met inloggen;
- Respondent wil uitleg bij het invullen van de vragenlijst (algemeen of bij specifieke vraag);
- Respondent wil checken of het daadwerkelijk een onderzoek van de ministeries is.

Internet

2.867 respondenten zijn gestart met het invullen van de vragenlijst op internet. 918 daarvan zijn op enig moment afgehaakt (niet opgenomen in het databestand). Dat is 32 procent van de gestarte respondenten en dat is in vergelijking met andere onderzoeken een hoog percentage. Het soort vragen dat gesteld wordt, is de reden dat zoveel respondenten afhaken.

Telefonisch veldwerk

2.826 respondenten hebben telefonisch deelgenomen aan het onderzoek. 1.417 respondenten hiervan hebben in blok A de vragenlijst verlaten omdat zij niet behoorden tot de doelgroep van het onderzoek. Aan respondenten die weigerden telefonisch aan het onderzoek deel te nemen, is allereerst gevraagd of er een e-mail gestuurd mocht worden zodat de respondent de vragenlijst op een voor hem/haar geschikt moment kon invullen. 1.020 respondenten hebben hier positief op geantwoord.

Aan de 3.274 overige weigeraars is vervolgens gevraagd naar de reden van weigering. Vervolgens is gevraagd of de respondent bereid was maximaal drie vragen te beantwoorden (vragen ter bepaling doelgroep). 1.162 respondenten waren hiertoe bereid (35 procent) en 2.112 niet (65 procent). Uit de redenen van weigering en de beantwoorde van de drie extra vragen, kan voor een deel van de respondenten worden bepaald dat zij niet tot de doelgroep van het onderzoek behoren.

Tabel A.2 Netto respons naar cluster

Cluster	Omschrijving cluster	Methode		Totaal
		Internet	Telefonisch	
1	Teelt onder glas	8	55	63
2	Overige landbouw, bosbouw en visserij	33	63	96
3	Delfstoffen, industrie, energie en water	38	35	73
4	Algemene burgerlijke en utiliteitsbouw	23	50	73
5	Grond-, water- en wegenbouw	20	46	66
6	Slopen, grondverzet, bouwinstallaties	33	51	84
7	Afwerking van gebouwen	28	45	73
8	Groot- en detailhandel	23	53	76
9	Personenvervoer over land	26	58	84
10	Goederenvervoer over land	46	30	76
11	Overige vervoer en opslag	33	50	83
12	Post en koeriers	26	45	71
13	Logiesverstrekking	31	53	84
14	Eet- en drinkgelegenheden	17	48	65
15	Dienstverlening informatietechnologie	60	22	82
16	Dienstverlening informatie	45	40	85
17	Informatie en communicatie overig	57	23	80
18	Financiële instellingen	43	34	77
19	Rechtskundige dienstverlening	103	14	117
20	Advies management en bedrijfsvoering	87	9	96
21	Industrieel ontwerp en vormgeving	64	23	87
22	Advisering, onderzoek en overig	58	25	83
23	Beveiliging en opsporing	26	58	84
24	Reiniging	20	62	82
25	Verhuur van roerende goederen	43	39	82
26	Overheid en onderwijs	45	42	87
27	Medische en tandheelkundige praktijken	50	34	84
28	Thuiszorg	33	48	81
29	Kinderopvang	32	49	81
30	Gezondheidszorg	51	29	80
31	Kunst	45	38	83
32	Cultuur, sport en recreatie	32	52	84
33	Haar- en schoonheidsverzorging	32	50	82
34	Overige dienstverlening	46	36	82
Totaal		1.357	1.409	2.766

Samenvattende respons

Het is lastig om een totaal overzicht te geven van de uiteindelijke respons. Enerzijds omdat niet elk mailpack dat onbestelbaar is ook daadwerkelijk retour wordt gestuurd. Anderzijds omdat niet van iedere vestiging in de steekproef is vastgesteld of het een subject is dat wel of niet tot de doelgroep van het onderzoek behoort. Daarnaast is er per cluster gewerkt met een quota. Dat betekent dat er gestopt is met bellen zodra de gewenste respons binnen het desbetreffende cluster was bereikt. Het kan dus zo zijn dat vestigingen die niet bereikt zijn het maximaal aantal contactpogingen heeft gehad, maar het kan ook zijn dat een vestiging maar één keer gebeld is en dat toen de gewenste respons in het cluster bereikt was.

Om toch enigszins inzicht te geven in de respons ten opzichte van het totaal aantal aangeschreven vestigingen, wordt in Tabel A.3 een overzicht gegeven waarin de respons en de technische respons die bekend zijn, zijn verwerkt.

Tabel A.3 Samenvattend responsoverzicht

	Aantallen	% respons
In steekproef	25.334	
Geen doelgroep	3.032	-
Mailpack onbestelbaar retour	656	
Netto bestand	21.646	% respons
Respons via internet	1.357	6,3%
Respons telefonisch	1.409	6,5%
Totale respons	2.766	12,8%

Bijlage B Gehanteerde vragenlijst

Er zijn twee versies van de vragenlijst voor de enquête onder zelfstandigen zonder personeel gemaakt: één die geschikt was voor afname via het internet en één voor telefonische afname. Met uitzondering van enkele tekstuele wijzigingen in verband met het tonen dan wel voorlezen van de vragen, zijn de vragenlijsten identiek.

De vragenlijst is gestart met een toelichting wat een zelfstandige is: *"In de vragenlijst wordt gesproken over zelfstandigen. U bent zelfstandige als u betaald werk uitvoert, maar niet in loondienst voor een baas."* Na de introductie volgden maximaal zeven blokken.

Blok A Doelgroepbepaling

In het begin van de vragenlijst zijn drie vragen gesteld om te achterhalen of iemand zelfstandige is en voldoet aan de voorwaarden: direct of indirect geen personeel in dienst en in 2017 als zelfstandige betaald werk uitgevoerd. Bij respondenten die behoren tot de doelgroep, is achterhaald of het zelfstandig zijn de hoofdbezigheid is of niet.

Blok B Achtergrond

Voordat verder is gegaan met de vragen, is een toelichting gegeven die van belang was bij het beantwoorden van de vragen.

- *"De volgende vragen gaan over uw situatie als zelfstandige. Waar wordt gesproken over uw beroep of werkzaamheden, dan bedoelen we het beroep en de werkzaamheden die u als zelfstandige uitvoert."*
- *"Waar wordt gesproken over werkzaamheden of opdracht bedoelen we het tegen betaling leveren van een dienst of product."*
- *"Waar wordt gesproken over opdrachtgever bedoelen we het bedrijf, de organisatie of de particulier waaraan u een dienst of product levert. Een ander woord zou zijn klant."*
- *"Een aantal keer wordt gevraagd naar aantallen, bedragen of percentages. Het is mogelijk dat u het antwoord op deze vragen niet precies weet. In dat geval vragen wij u een zo goed mogelijke schatting te geven."*

Vervolgens zijn in dit blok verschillende achtergrondvragen gesteld:

- Beroep;
- Omschrijving werkzaamheden;
- Hoogst genoten opleiding;
- In hoeverre werkzaamheden op of onder opleidingsniveau liggen;
- Type zelfstandige;
- Aard werkzaamheden (productie, verhandelen producten, aanbieden arbeid/dienst of combinatie);
- Werkplek;
- Gebruik eigen gereedschap, speciale apparatuur, uitrusting of vervoermiddelen;
- Zelf aanschaffen van materiaal dat wordt gebruikt of verwerkt;
- Wanneer begonnen als zelfstandige.

Daarnaast is in dit blok vragen achterhaald in welke sector en subsector de zelfstandige actief is. Dit is gebruikt om de zelfstandige in te delen in één van de 34 onderscheiden clusters.

Blok C Tijdsbesteding

Op verschillende niveaus is met de respondenten gesproken over de hoeveel tijd die wordt besteed aan de werkzaamheden als zelfstandige. Er is gevraagd naar:

- Gemiddeld aantal uur dat per week is gewerkt in 2017;
- Aantal weken gewerkt als zelfstandige in 2017;
- Gemiddeld aantal uur dat per week is gewerkt afgelopen maand;
- Gemiddeld aantal uur dat per week is gewerkt aan betaalde opdrachten afgelopen maand;
- Aantal uur afgelopen maand per week besteed uitgesplitst naar verschillende activiteiten.

Blok D Omzet, kosten en aantal opdrachtgevers (top down benadering)

In dit blok is ingegaan op de omzet van de zelfstandige, de kosten die iemand maakt als zelfstandige en het aantal opdrachtgevers (klanten). Daarbij is zowel gesproken over 2017 als over afgelopen maand. In het blok is gevraagd naar:

- Bruto omzet afgelopen maand;
- Direct aan opdracht toe te rekenen kosten afgelopen maand;
- Algemene bedrijfskosten afgelopen maand;
- Bruto omzet in 2017;
- Aandeel dat overbleef van de bruto omzet in 2017 als beloning voor gewerkte uren na aftrek van kosten;
- Verdeling van de kosten in 2017 over verschillende soorten kostenposten;
- Winst of verlies in 2017;
- Aantal verschillende opdrachtgevers in 2017;
- Aandeel van de grootste opdrachtgever in de bruto omzet over 2017;
- Aantal verschillende opdrachtgevers afgelopen maand.

In dit blok van de vragenlijst en ook in de andere blokken waar wordt gesproken over kostenposten, worden de volgende kostenposten onderscheiden:

- Kosten voor geleverde producten voor uitgevoerde opdrachten (kosten om producten aan te schaffen);
- Kosten voor grondstoffen, materialen en hulpmiddelen voor uitgevoerde opdrachten (kosten om grondstoffen/materialen/hulpmiddelen aan te schaffen);
- Overige opdrachtgerelateerde kosten: Overige kosten die direct zijn toe te rekenen aan uitgevoerde opdrachten (bijvoorbeeld vervoer en consumpties);
- Algemene bedrijfskosten: Alle overige kosten die niet direct voortvloeien uit uitgevoerde opdrachten (bijvoorbeeld kosten voor ICT, boekhouding, juridische bijstand, huisvesting, telefonie, opleidingen, literatuur, beroepskosten, acquisitie, betaalde rente op leningen, afschrijvingen op investeringen en reserveringen);
- Kosten voor arbeidsongeschiktheidsverzekering;
- Kosten voor pensioenvoorziening;
- Belastingen en premies;
- Overige kosten.

Blok E Laatst afgeronde opdracht (bottom-up benadering)

Vervolgens is met de respondent ingegaan op de laatste opdracht die de respondent als zelfstandige heeft afgerond. Als de zelfstandige sinds 1 januari 2017 nog geen opdrachten heeft afgerond, is gevraagd naar de meest recent gestarte opdracht.

In het blok is gevraagd naar:

- Aantal opdrachten dat sinds 1 januari 2017 is afgerond;
- Korte omschrijving van de werkzaamheden bij de laatst afgeronde opdracht;
- Of de opdrachtgever (klant) een particulier of zakelijk opdrachtgever was;
- Bij zakelijke opdrachtgever: Sector en subsector waarin opdrachtgever actief is;
- Of er eerder voor de opdrachtgever is gewerkt;
- Doorlooptijd;
- Bij zakelijke opdrachtgever: Behoren uitgevoerde werkzaamheden tot kernactiviteit opdrachtgever;
- Bij zakelijke opdrachtgever: Worden werkzaamheden ook door werknemers van opdrachtgever uitgevoerd;
- Bij zakelijke opdrachtgever: Worden werkzaamheden ook structureel voor opdrachtgever uitgevoerd.

De afsluitende vraag van dit blok gaat over de vergoeding voor de laatst afgeronde opdracht. Er is achterhaald wat de basis is voor de vergoeding. Het antwoord op deze vraag bepaalt wat het zesde blok is dat aan de respondent wordt voorgelegd (blok F, G, H, I of J). Er wordt onderscheid gemaakt in vijf soorten vergoedingen:

- Gewerkte uren maal uurtarief;
- Gewerkte uren maal uurtarief plus een bedrag voor geleverde producten en/of onkosten;
- Geleverde producten/diensten maal stuksprijs of eenheidsprijs;
- Vast bedrag (totaalvergoeding voor de opdracht, fixed price);
- Overige tariefstelling.

Blok F t/m blok J Vergoeding laatst afgeronde opdracht

De vragen die in ieder blok zijn opgenomen, vertonen grote gelijkens met elkaar. Er zitten een paar verschillen in. Hieronder staat per blok een overzicht van de vragen die gesteld worden.

Blok F Vergoeding op basis van gewerkte uren maal uurtarief

- Uurtarief exclusief BTW;
- Wie heeft uurtarief bepaald;
- Kosten verwerkt in uurtarief;
- Aandeel dat overbleef van uurtarief als beloning voor gewerkte uren na aftrek van kosten;
- Aandeel van de kosten in het uurtarief;
- Aantal uur uitbetaald;
- Hoe is aantal uitbetaalde uren bepaald;
- Aantal uur daadwerkelijk gewerkt.

Blok G Vergoeding op basis van gewerkte uren maal uurtarief plus bedrag voor geleverde producten en/of onkosten

- Bedrag exclusief BTW voor geleverde producten en/of onkosten;
- Wie heeft bedrag voor geleverde producten en/of onkosten bepaald;
- Kosten verwerkt in bedrag voor geleverde producten en/of onkosten;

- Uurtarief exclusief BTW;
- Wie heeft uurtarief bepaald;
- Kosten verwerkt in uurtarief;
- Aandeel dat overbleef van uurtarief als beloning voor gewerkte uren na aftrek van kosten;
- Aandeel van de kosten in het uurtarief;
- Aantal uur uitbetaald;
- Hoe is aantal uitbetaalde uren bepaald;
- Aantal uur daadwerkelijk gewerkt.

Blok H Vergoeding op basis van stuksprijs voor afgeleverde producten of diensten

- Omschrijving stuk of eenheid product of dienst;
- Stuksprijs per eenheid exclusief BTW;
- Wie heeft stuksprijs bepaald;
- Kosten verwerkt in stuksprijs;
- Aandeel dat overbleef van stuksprijs als beloning voor gewerkte uren na aftrek van kosten;
- Aandeel van de kosten in de stuksprijs;
- Aantal eenheden product of dienst geleverd;
- Aantal uur daadwerkelijk gewerkt.

Blok I Vergoeding op basis van vast bedrag of blok J Vergoeding overige tariefstelling

- Hoogte vaste bedrag / vergoeding exclusief BTW;
- Wie heeft vaste bedrag / vergoeding bepaald;
- Kosten verwerkt in vaste bedrag / vergoeding;
- Aandeel dat overbleef van vaste bedrag / vergoeding als beloning voor gewerkte uren na aftrek van kosten;
- Aandeel van de kosten in vaste bedrag / vergoeding;
- Aantal uur daadwerkelijk gewerkt.

Blok K Overige vragen

Aan het einde van de vragenlijst is nog een aantal meer algemene vragen gesteld:

- Reden om zelfstandige te worden;
- Of respondent voordat hij/zij zelfstandige werd in loondienst heeft gewerkt;
- Zo ja, was/is dat in dezelfde sector(en) waarin hij/zij nu als zelfstandige actief is;
- Zo ja, reden om in plaats van (of naast) baan in loondienst als zelfstandige te gaan werken;
- Voorkeur bij scenario: Liever in loondienst of als zelfstandige werken en motivatie;
- Weer in loondienst als werken als zelfstandige niet meer zou kunnen;
- Effect op aantal opdrachten bij scenario tarieven 10 procent verhoogd;
- Effect op omzet bij scenario tarieven 10 procent verhoogd;
- Reactie bij scenario dat klanten alleen uurtarieven/prijzen accepteren die 10 procent lager liggen;
- Bereidheid deelname aan vervolgonderzoek.

Tijdens de uitvoering van het veldwerk zijn nog twee vragen toegevoegd aan blok B van de vragenlijst, namelijk wat de leeftijd en het geslacht van de respondent zijn. Hierdoor is deze informatie niet voor alle respondenten bekend.

Bijlage C Representativiteit en weging

Om de resultaten van de enquête representatief te maken voor de werkelijke populatie van zzp'ers, is het nodig om respondenten van de enquête in de onderzoeksresultaten te wegen. De steekproef voor de enquête is immers gestratificeerd naar cluster en aantal gewerkte uren als zelfstandige. Bovendien is niet onder alle groepen zzp'ers een gelijke respons behaald. De daaruit resulterende selectieve respons moet zodanig worden gewogen dat de verdeling naar achtergrondkenmerken weer overeenkomt met de daadwerkelijke verdeling in de populatie zzp'ers.

Tabel C.1 geeft populatie-aandelen zelfstandigen naar type zelfstandige en sectorcluster afkomstig van de Inkomensstatistiek van het CBS. De basis van deze statistiek zijn de belastinggegevens van alle Nederlanders, waarvan bekend is of er sprake is van inkomsten uit loondienst of als zelfstandige. Daarbij kan onderscheid worden gemaakt tussen zelfstandig ondernemers zonder personeel, directeur-groootaandeelhouders zonder personeel en overige zelfstandigen zonder personeel. Per type zelfstandige wordt de verdeling over de 34 onderscheiden sectorclusters gegeven.

Het aantal als zelfstandige gewerkte uren is niet bekend in de Inkomensstatistiek. Deze informatie kan worden afgeleid uit een studie over de Zzp-dynamiek in 2017 van de Kamer van Koophandel (2018), waar per cluster onderscheid wordt gemaakt tussen zzp'ers die méér of minder dan 15 uur per week werken (zie Tabel C.2). In Tabel C.3 worden de gegevens uit Tabel C.1 en C.2 gecombineerd. Dit resulteert in een verdeling van de daadwerkelijke populatie zzp'ers naar type zelfstandige, aantal gewerkte uren per week en sectorcluster. Om een voorbeeld te geven: van de zelfstandig ondernemers is 12,1 procent werkzaam in de sector groot- en detailhandel (Tabel C.1). Binnen deze sector werkt 21,6 procent van de zzp'ers minder dan 15 uur (Tabel C.2). Het resultaat is dat 2,62 procent van alle zelfstandig ondernemers werkzaam is in de groot- en detailhandel én minder dan 15 uur per week werkt (Tabel C.3).

De verdeling naar type zelfstandige, aantal gewerkte uren per week en sectorcluster kan ook worden vastgesteld op basis van de respons op de enquête, zie Tabel C.4. Een vergelijking van deze verdeling met die in Tabel C.3 geeft inzicht in de mate waarin zzp'ers in de respons op de enquête zijn over- of ondervertegenwoordigd naar type, sector en aantal gewerkte uren in vergelijking met de daadwerkelijke populatie zzp'ers in Nederland. Zo heeft bijvoorbeeld 1,08 procent van de zelfstandig ondernemers in de enquête aangegeven in de groot- en detailhandel te werken voor minder dan 15 uur per week. Deze groep respondenten is daarmee ondervertegenwoordigd, aangezien zij in werkelijkheid 2,62 procent van de gehele populatie zelfstandig ondernemers inneemt.

Tabel C.5 geeft de berekende gewichten weer die de resultaten van de enquête representatief maken voor de daadwerkelijke populatie zzp'ers. Deze gewichten zijn verkregen door het populatieaandeel (uit Tabel C.3) te delen door het aandeel in de enquête (uit Tabel C.4). Een gewicht kleiner dan één geeft aan dat zzp'ers in de enquête oververtegenwoordigd zijn. Een gewicht groter dan één geeft een ondervertegenwoordiging aan. Zo krijgen de hierboven besproken kleine zelfstandig ondernemers zonder personeel in de sector groot- en detailhandel een gewicht van 2,42.¹⁴

¹⁴ Het resultaat van $2,62/1,08 = 2,42$.

Tabel C.1 Aandelen zelfstandig ondernemers, directeur-grotoaandeelhouders (DGA's) en overige zelfstandigen zonder personeel in de Inkomensstatistiek naar sectorcluster (2017)

Sectorcluster	Zelfstandig ondernemers	DGA's	Overige zelfstandigen	Totaal
1: Teelt onder glas	0,1%	0,0%	0,0%	0,1%
2: Overige landbouw, bosbouw en visserij	8,5%	1,1%	0,1%	6,5%
3: Delfstoffen, industrie, energie en water	3,7%	2,1%	0,1%	3,0%
4: Algemene burgerlijke en utiliteitsbouw	5,4%	1,7%	0,4%	4,3%
5: Grond-, water- en wegenbouw	0,6%	0,2%	0,0%	0,5%
6: Slopen, grondverzet, bouwinstallaties	3,2%	1,0%	0,1%	2,5%
7: Afwerking van gebouwen	4,3%	0,5%	0,2%	3,3%
8: Groot- en detailhandel	12,1%	7,8%	2,5%	10,3%
9: Personenvervoer over land	0,9%	0,1%	0,1%	0,7%
10: Goederenvervoer over land	0,7%	0,4%	0,0%	0,6%
11: Overige vervoer en opslag	0,9%	0,6%	0,1%	0,7%
12: Post en koeriers	0,5%	0,1%	2,3%	0,7%
13: Logiesverstrekking	0,6%	0,2%	0,5%	0,5%
14: Eet- en drinkgelegenheden	1,9%	0,5%	0,2%	1,5%
15: Dienstverlening informatietechnologie	3,1%	3,6%	0,2%	2,7%
16: Dienstverlening informatie	0,4%	0,2%	0,1%	0,3%
17: Informatie en communicatie overig	1,4%	0,6%	3,9%	1,7%
18: Financiële instellingen	1,3%	43,1%	0,8%	6,0%
19: Rechtskundige dienstverlening	2,7%	5,5%	2,3%	2,9%
20: Advies management en bedrijfsvoering	6,7%	12,4%	2,7%	6,8%
21: Industrieel ontwerp en vormgeving	4,5%	0,8%	2,6%	3,8%
22: Advisering, onderzoek en overig	5,4%	8,6%	0,3%	5,1%
23: Beveiliging en opsporing	0,2%	0,1%	0,0%	0,2%
24: Reiniging	1,0%	0,1%	0,5%	0,9%
25: Verhuur van roerende goederen	2,8%	1,5%	5,8%	3,1%
26: Overheid en onderwijs	5,1%	0,9%	18,2%	6,5%
27: Medische en tandheelkundige praktijken	6,0%	4,3%	2,4%	5,3%
28: Thuiszorg	0,8%	0,1%	33,2%	5,2%
29: Kinderopvang	0,8%	0,0%	6,4%	1,5%
30: Gezondheidszorg	0,7%	0,1%	3,9%	1,1%
31: Kunst	5,6%	0,5%	3,8%	4,8%
32: Cultuur, sport en recreatie	1,0%	0,4%	0,2%	0,9%
33: Haar- en schoonheidsverzorging	4,2%	0,1%	3,2%	3,6%
34: Overige dienstverlening	2,9%	0,7%	2,9%	2,6%
Totaal	100%	100%	100%	100%

Bron: Inkomensstatistiek CBS, bewerking SEO Economisch Onderzoek

Tabel C.2 Aandeel zelfstandigen zonder personeel die meer of minder dan 15 uur per week als zelfstandige werken naar sectorcluster (2017)

Sectorcluster	< 15 uur per week	>= 15 uur per week
1: Teelt onder glas	13,2%	86,8%
2: Overige landbouw, bosbouw en visserij	13,2%	86,8%
3: Delfstoffen, industrie, energie en water	16,9%	83,1%
4: Algemene burgerlijke en utiliteitsbouw	5,4%	94,6%
5: Grond-, water- en wegenbouw	5,4%	94,6%
6: Slopen, grondverzet, bouwinstallaties	5,4%	94,6%
7: Afwerking van gebouwen	5,4%	94,6%
8: Groot- en detailhandel	21,6%	78,4%
9: Personenvervoer over land	9,8%	90,2%
10: Goederenvervoer over land	9,8%	90,2%
11: Overige vervoer en opslag	9,8%	90,2%
12: Post en koeriers	9,8%	90,2%
13: Logiesverstrekking	19,4%	80,6%
14: Eet- en drinkgelegenheden	19,4%	80,6%
15: Dienstverlening informatietechnologie	23,8%	76,2%
16: Dienstverlening informatie	23,8%	76,2%
17: Informatie en communicatie overig	23,8%	76,2%
18: Financiële instellingen	18,8%	81,2%
19: Rechtskundige dienstverlening	20,7%	79,3%
20: Advies management en bedrijfsvoering	20,7%	79,3%
21: Industrieel ontwerp en vormgeving	20,7%	79,3%
22: Advisering, onderzoek en overig	20,7%	79,3%
23: Beveiliging en opsporing	20,7%	79,3%
24: Reiniging	19,9%	80,1%
25: Verhuur van roerende goederen	20,7%	79,3%
26: Overheid en onderwijs	33,7%	66,3%
27: Medische en tandheelkundige praktijken	24,7%	75,3%
28: Thuiszorg	24,7%	75,3%
29: Kinderopvang	24,7%	75,3%
30: Gezondheidszorg	24,7%	75,3%
31: Kunst	20,7%	79,3%
32: Cultuur, sport en recreatie	20,7%	79,3%
33: Haar- en schoonheidsverzorging	29,5%	70,5%
34: Overige dienstverlening	33,7%	66,3%
Totaal	20,2%	79,8%

Bron: Kamer van Koophandel (2018), bewerking SEO Economisch Onderzoek

Tabel C.3 Verdeling populatie zzp'ers naar type zelfstandige, gewerkte uren en sector (2017)

Sectorcluster	Zelfstandig ondernemers		DGA's		Overige zelfstandigen	
	<15 u	>=15 u	<15 u	>=15 u	<15 u	>=15 u
	1: Teelt onder glas	0,01%	0,07%	0,00%	0,00%	0,00%
2: Overige landbouw, bosbouw en visserij	1,12%	7,40%	0,15%	0,99%	0,02%	0,10%
3: Delfstoffen, industrie, energie en water	0,62%	3,07%	0,35%	1,72%	0,01%	0,05%
4: Algemene burgerlijke en utiliteitsbouw	0,29%	5,08%	0,09%	1,62%	0,02%	0,38%
5: Grond-, water- en wegenbouw	0,03%	0,54%	0,01%	0,20%	0,00%	0,00%
6: Slopen, grondverzet, bouwinstallaties	0,17%	3,03%	0,05%	0,94%	0,00%	0,05%
7: Afwerking van gebouwen	0,23%	4,04%	0,03%	0,47%	0,01%	0,16%
8: Groot- en detailhandel	2,62%	9,51%	1,68%	6,09%	0,54%	1,95%
9: Personenvervoer over land	0,09%	0,80%	0,01%	0,06%	0,01%	0,05%
10: Goederenvervoer over land	0,07%	0,66%	0,03%	0,32%	0,00%	0,00%
11: Overige vervoer en opslag	0,08%	0,77%	0,06%	0,51%	0,01%	0,05%
12: Post en koeriers	0,05%	0,45%	0,01%	0,06%	0,23%	2,09%
13: Logiesverstrekking	0,11%	0,45%	0,04%	0,17%	0,10%	0,42%
14: Eet- en drinkgelegenheden	0,37%	1,55%	0,10%	0,40%	0,03%	0,14%
15: Dienstverlening informatietechnologie	0,73%	2,33%	0,85%	2,72%	0,06%	0,18%
16: Dienstverlening informatie	0,10%	0,31%	0,05%	0,16%	0,01%	0,04%
17: Informatie en communicatie overig	0,33%	1,05%	0,15%	0,49%	0,94%	3,00%
18: Financiële instellingen	0,25%	1,09%	8,09%	34,96%	0,14%	0,61%
19: Rechtskundige dienstverlening	0,56%	2,13%	1,14%	4,35%	0,47%	1,79%
20: Advies management en bedrijfsvoering	1,38%	5,29%	2,57%	9,83%	0,56%	2,15%
21: Industrieel ontwerp en vormgeving	0,94%	3,58%	0,16%	0,62%	0,54%	2,06%
22: Advisering, onderzoek en overig	1,13%	4,31%	1,79%	6,84%	0,07%	0,28%
23: Beveiliging en opsporing	0,04%	0,15%	0,03%	0,11%	0,00%	0,00%
24: Reiniging	0,20%	0,82%	0,03%	0,11%	0,10%	0,42%
25: Verhuur van roerende goederen	0,58%	2,23%	0,31%	1,19%	1,20%	4,58%
26: Overheid en onderwijs	1,73%	3,40%	0,31%	0,61%	6,12%	12,03%
27: Medische en tandheeskundige praktijken	1,48%	4,52%	1,07%	3,27%	0,59%	1,78%
28: Thuiszorg	0,20%	0,61%	0,02%	0,05%	8,21%	25,03%
29: Kinderopvang	0,19%	0,59%	0,00%	0,00%	1,58%	4,83%
30: Gezondheidszorg	0,18%	0,54%	0,04%	0,11%	0,97%	2,96%
31: Kunst	1,16%	4,44%	0,10%	0,40%	0,79%	3,03%
32: Cultuur, sport en recreatie	0,22%	0,83%	0,09%	0,34%	0,05%	0,18%
33: Haar- en schoonheidsverzorging	1,24%	2,97%	0,04%	0,10%	0,94%	2,24%
34: Overige dienstverlening	0,97%	1,90%	0,24%	0,47%	0,99%	1,95%
Totaal	19,5%	80,5%	19,7%	80,3%	25,3%	74,7%

Bron: Inkomensstatistiek CBS en Kamer van Koophandel (2018), bewerking SEO Economisch Onderzoek

Tabel C.4 Verdeling respondenten enquête naar type zelfstandige, gewerkte uren en sector

Sectorcluster	Zelfstandig ondernemers		DGA's		Overige zelfstandigen	
	<15 u	>=15 u	<15 u	>=15 u	<15 u	>=15 u
1: Teelt onder glas	0,63%	1,86%	0,00%	0,00%	0,27%*	0,78%*
2: Overige landbouw, bosbouw en visserij	0,97%	2,47%	0,00%	0,00%	1,28%	3,27%
3: Delfstoffen, industrie, energie en water	0,94%	1,92%	0,98%	2,00%	0,23%	0,47%
4: Algemene burgerlijke en utiliteitsbouw	0,68%	1,93%	0,78%	2,21%	0,73%	2,07%
5: Grond-, water- en wegenbouw	0,31%	2,22%	0,00%	0,00%	0,21%*	1,54%*
6: Slopen, grondverzet, bouwinstallaties	0,65%	2,55%	1,21%	4,76%	0,21%	0,84%
7: Afwerking van gebouwen	0,44%	2,46%	0,00%	0,00%	0,16%	0,89%
8: Groot- en detailhandel	1,08%	1,86%	1,65%	2,83%	0,26%	0,44%
9: Personenvervoer over land	0,67%	2,47%	0,00%	0,00%	0,60%	2,20%
10: Goederenvervoer over land	0,45%	2,41%	0,71%	3,77%	0,22%*	1,18%*
11: Overige vervoer en opslag	0,90%	1,67%	1,56%	2,91%	2,20%	4,09%
12: Post en koeriers	0,87%	1,70%	0,50%	0,99%	0,95%	1,85%
13: Logiesverstrekking	1,60%	1,76%	1,42%	1,56%	0,17%	0,18%
14: Eet- en drinkgelegenheden	0,94%	1,50%	0,57%	0,92%	0,67%	1,08%
15: Dienstverlening informatietechnologie	0,74%	1,91%	2,09%	5,37%	1,27%	3,27%
16: Dienstverlening informatie	0,82%	2,08%	1,69%	4,28%	1,09%	2,76%
17: Informatie en communicatie overig	0,81%	1,89%	0,90%	2,09%	1,36%	3,18%
18: Financiële instellingen	0,50%	2,07%	2,62%	10,82%	0,41%	1,69%
19: Rechtskundige dienstverlening	1,29%	2,90%	3,21%	7,23%	0,97%	2,18%
20: Advies management en bedrijfsvoering	0,82%	2,21%	2,43%	6,53%	1,61%	4,33%
21: Industrieel ontwerp en vormgeving	1,17%	1,82%	0,00%	0,00%	2,05%	3,20%
22: Advisering, onderzoek en overig	0,67%	2,43%	0,97%	3,51%	0,38%	1,37%
23: Beveiliging en opsporing	1,26%	1,76%	3,11%	4,35%	0,87%*	1,22%*
24: Reiniging	1,05%	2,14%	0,49%	1,00%	0,46%	0,94%
25: Verhuur van roerende goederen	1,14%	1,88%	0,00%	0,00%	1,19%	1,96%
26: Overheid en onderwijs	1,13%	1,52%	0,63%	0,86%	3,27%	4,42%
27: Medische en tandheeskundige praktijken	1,37%	1,74%	0,00%	0,00%	1,39%	1,76%
28: Thuiszorg	0,88%	1,86%	0,00%	0,00%	1,68%	3,56%
29: Kinderopvang	0,25%	2,69%	0,00%	0,00%	0,30%	3,19%
30: Gezondheidszorg	1,12%	2,07%	0,00%	0,00%	0,37%	0,68%
31: Kunst	1,01%	1,69%	0,00%	0,00%	2,35%	3,94%
32: Cultuur, sport en recreatie	0,78%	2,20%	0,78%	2,20%	0,92%	2,58%
33: Haar- en schoonheidsverzorging	1,44%	1,84%	0,00%	0,00%	0,46%	0,59%
34: Overige dienstverlening	1,19%	1,96%	0,56%	0,93%	0,66%	1,09%
Totaal	30,6%	69,4%	28,9%	71,1%	31,2%	68,8%

Bron: Zzp-enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO. De overige zelfstandigen met een asterisk (*) komen niet voor in de populatiegegevens van het CBS. Zij hebben aangegeven werkzaam te zijn in clusters waar de Inkomensstatistiek geen overige zelfstandigen registreert.

Tabel C.5 Gewichten om enquêteresultaten representatief te maken voor de werkelijke populatie zzp'ers, naar type zelfstandige, uren gewerkt per week en sector (2017)

Sectorcluster	Zelfstandig ondernemers		DGA's		Overige zelfstandigen	
	<15 u	>=15 u	<15 u	>=15 u	<15 u	>=15 u
1: Teelt onder glas	0,02	0,04	0,00	0,00	0,01	0,03
2: Overige landbouw, bosbouw en visserij	1,16	2,99	0,00	0,00	0,01	0,03
3: Delfstoffen, industrie, energie en water	0,66	1,60	0,36	0,86	0,04	0,10
4: Algemene burgerlijke en utiliteitsbouw	0,43	2,63	0,12	0,73	0,03	0,18
5: Grond-, water- en wegenbouw	0,10	0,24	0,00	0,00	0,01	0,02
6: Slopen, grondverzet, bouwinstallaties	0,27	1,19	0,04	0,20	0,01	0,07
7: Afwerking van gebouwen	0,53	1,64	0,00	0,00	0,06	0,18
8: Groot- en detailhandel	2,42	5,12	1,02	2,15	2,08	4,41
9: Personenvervoer over land	0,13	0,32	0,00	0,00	0,01	0,02
10: Goederenvervoer over land	0,16	0,27	0,05	0,09	0,01	0,02
11: Overige vervoer en opslag	0,09	0,46	0,04	0,18	0,00	0,01
12: Post en koeriers	0,06	0,26	0,01	0,07	0,24	1,13
13: Logiesverstrekking	0,07	0,26	0,03	0,11	0,61	2,29
14: Eet- en drinkgelegenheden	0,40	1,03	0,17	0,44	0,05	0,13
15: Dienstverlening informatietechnologie	0,98	1,22	0,41	0,51	0,04	0,05
16: Dienstverlening informatie	0,12	0,15	0,03	0,04	0,01	0,02
17: Informatie en communicatie overig	0,41	0,56	0,17	0,23	0,69	0,94
18: Financiële instellingen	0,50	0,52	3,09	3,23	0,35	0,36
19: Rechtskundige dienstverlening	0,43	0,73	0,35	0,60	0,48	0,82
20: Advies management en bedrijfsvoering	1,69	2,40	1,06	1,51	0,35	0,50
21: Industrieel ontwerp en vormgeving	0,80	1,97	0,00	0,00	0,26	0,65
22: Advisering, onderzoek en overig	1,67	1,77	1,84	1,95	0,19	0,20
23: Beveiliging en opsporing	0,03	0,09	0,01	0,03	0,01	0,02
24: Reiniging	0,19	0,38	0,06	0,11	0,22	0,44
25: Verhuur van roerende goederen	0,51	1,19	0,00	0,00	1,01	2,34
26: Overheid en onderwijs	1,53	2,23	0,49	0,72	1,87	2,72
27: Medische en tandheelkundige praktijken	1,08	2,60	0,00	0,00	0,42	1,01
28: Thuiszorg	0,23	0,33	0,00	0,00	4,88	7,03
29: Kinderopvang	0,76	0,22	0,00	0,00	5,24	1,51
30: Gezondheidszorg	0,16	0,26	0,00	0,00	2,64	4,34
31: Kunst	1,15	2,63	0,00	0,00	0,34	0,77
32: Cultuur, sport en recreatie	0,28	0,38	0,11	0,15	0,05	0,07
33: Haar- en schoonheidsverzorging	0,86	1,61	0,00	0,00	2,04	3,81
34: Overige dienstverlening	0,81	0,97	0,43	0,51	1,50	1,80

Bron: Zzp-enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, Inkomensstatistiek CBS en Kamer van Koophandel (2018), bewerking SEO. Een gewicht kleiner dan één geeft aan dat deze zzp'ers oververtegenwoordigd zijn in de enquête. Een gewicht groter dan één geeft ondervertegenwoordiging aan.

Sommige ‘overige’ zelfstandigen hebben in de enquête aangegeven in een sector werkzaam te zijn waar in de Inkomensstatistiek dit type zelfstandigen niet voorkomen. Voor een groot deel van de overige zelfstandigen is in de Inkomensstatistiek echter niet bekend in welke sector ze precies werkzaam zijn. De groepen waar het om gaat zijn in Tabel C.4 gemarkeerd met een asterisk. Om deze respondenten toch een gewicht mee te geven en daarmee mee te nemen in het onderzoek, is bij de populatie-aantallen aangenomen dat in de betreffende sectoren een zeer gering aantal overige zelfstandigen werkzaam is.

Bijlage D Tabellen Hoofdstuk 4

Aandeel van totaal gewerkt uren besteed aan opdrachten

Tabel D.1 Aandeel van totaal gewerkte uren in 2017 dat door zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers direct aan opdrachten voor klanten is besteed

	Aandeel	Cumulatief
100% (alle uren besteed aan opdrachten)	46,5%	46,5%
90 tot 100%	6,2%	52,7%
80 tot 90%	12,2%	64,8%
70 tot 80%	8,1%	72,9%
50 tot 70%	14,7%	87,6%
25 tot 50%	6,9%	94,5%
0 tot 25%	5,5%	100,0%
Totaal	100%	

Bron: Enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO

Bijlage E Tabellen Hoofdstuk 5

Verdeling aandelen kostenposten

Tabel E.1 Verdeling van het aandeel kosten in het berekende uurtarief naar kostencategorieën op basis van de **bottom-up methode** voor zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers (gewogen percentages)

Kostencategorie	Aantal	Gem.	Q10	Q25	Q50	Q75	Q90
Geleverde producten	350	19%	2%	5%	10%	25%	50%
Grondstoffen, materialen en hulpmiddelen	497	15%	2%	5%	10%	20%	35%
Overige opdracht gerelateerde kosten	790	13%	3%	5%	10%	15%	27%
Algemene bedrijfskosten	1.010	15%	3%	5%	10%	20%	30%
Arbeidsongeschiktheidsverzekering	257	8%	2%	4%	5%	10%	15%
Pensioenvoorziening	208	7%	2%	5%	5%	10%	10%
Belastingen en premies	815	22%	5%	10%	20%	30%	40%

Bron: Enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO

Tabel E.2 Verdeling van het aandeel kosten in het berekende uurtarief naar kostencategorieën op basis van de **top-down methode** voor zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers (gewogen percentages)

Kostencategorie	Aantal	Gem.	Q5	Q25	Q50	Q75	Q95
Geleverde producten	477	30%	1%	10%	23%	50%	90%
Grondstoffen, materialen en hulpmiddelen	764	29%	2%	10%	20%	45%	75%
Overige opdracht gerelateerde kosten	1.053	29%	5%	10%	20%	40%	80%
Algemene bedrijfskosten	1.356	39%	8%	20%	30%	50%	100%
Arbeidsongeschiktheidsverzekering	288	16%	2%	5%	10%	20%	40%
Pensioenvoorziening	200	15%	2%	5%	12%	20%	40%
Belastingen en premies	915	37%	5%	20%	30%	50%	95%

Bron: Enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO

Aandeel niet-arbeidsgerelateerde kosten

Tabel E.3 Verdeling van aandeel totale niet-arbeidsgerelateerde kosten in berekende uurtarief naar hoogst behaalde opleidingsniveau, gewogen zzp-populatie met zakelijke opdrachtgevers, percentages

Hoogst behaalde opleidingsniveau	Aantal	Gem.	Q10	Q25	Q50	Q75	Q9
Elementair	240	36%	10%	20%	30%	53%	65%
Middelbaar	467	33%	10%	15%	30%	50%	65%
Hoger	393	31%	6%	13%	25%	40%	65%
Academisch	209	24%	5%	10%	16%	30%	50%
Totaal	1.309	31%	8%	12%	25%	47%	62%

Bron: Zzp-enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO

Tabel E.4 Verdeling van aandeel totale niet-arbeidsgerelateerde kosten in berekende uurtarief naar niveau van werkzaamheden, gewogen zzp-populatie met zakelijke opdrachtgevers, percentages

Niveau uitgevoerde werkzaamheden	Aantal	Gem.	Q10	Q25	Q50	Q75	Q90
Elementair	199	38%	10%	20%	35%	50%	70%
Middelbaar	382	37%	10%	20%	30%	55%	70%
Hoger	422	30%	8%	10%	25%	40%	65%
Academisch	306	24%	5%	10%	20%	30%	53%
Totaal	1.309	31%	8%	12%	25%	47%	62%

Bron: Zzp-enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO

Tabel E.5 Verdeling van aandeel totale niet-arbeidsgerelateerde kosten in berekende uurtarief naar hoogte van het berekende uurtarief, gewogen zzp-populatie met zakelijke opdrachtgevers, percentages

Berekende uurtarief na aftrek kosten	Aantal	Gem.	Q10	Q25	Q50	Q75	Q90
Minder dan €5	72	61%	25%	45%	60%	80%	100%
Tussen €5 en €15	148	50%	20%	35%	55%	65%	78%
Tussen €15 en €75	790	27%	10%	13%	25%	40%	52%
Meer dan €75 of onbekend	223	26%	4%	8%	15%	50%	60%
Total	1.233	31%	7%	11%	25%	46%	60%

Bron: Zzp-enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO

Kenmerken van zzp'ers naar hoogte uurtarief

Tabel E.6 Aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachten naar hoogte van het uurtarief na aftrek niet-arbeidsgerelateerde kosten en naar arbeidssituatie, gewogen aandelen

Arbeidssituatie van zzp'er	< €	€ - €15	€15 - €75	€75+	Totaal
Ik werk als zelfstandige	71,6%	81,6%	84,0%	78,5%	81,8%
Ik werk als werknemer in loondienst	18,4%	10,5%	9,3%	13,5%	10,9%
Ik ben werkloos	0,0%	0,0%	0,2%	0,0%	0,1%
Ik ben student of scholier	1,2%	0,6%	0,3%	0,1%	0,4%
Ik ben gepensioneerd	5,4%	6,5%	5,3%	7,1%	5,8%
Ik ben op zoek naar (ander) betaald werk	3,3%	0,8%	0,0%	0,3%	0,4%
Ik heb een arbeidsbeperking en ben niet in staat een fulltime baan te hebben	0,0%	0,0%	0,6%	0,5%	0,5%
Ik verricht vrijwilligerswerk	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Zowel zelfstandige als werknemer in loondienst (50/50)	0,0%	0,0%	0,3%	0,0%	0,2%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%

Bron: Zzp-enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO

Tabel E.7 Aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachten naar hoogte van het uurtarief na aftrek niet-arbeidsgerelateerde kosten en naar hoogst genoten opleiding, gewogen aandelen

Hoogst genoten opleiding	< €	€ - €15	€15 - €75	€75+	Totaal
Elementair	12,2%	18,3%	17,0%	9,3%	15,1%
Middelbaar	27,4%	36,0%	34,5%	19,3%	30,7%
Hoger	29,7%	29,5%	33,8%	33,0%	33,0%
Academisch	30,6%	16,2%	14,7%	38,4%	21,2%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%

Bron: Zzp-enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO

Tabel E.8 Aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachten naar hoogte van het uurtarief na aftrek niet-arbeidsgerelateerde kosten en naar aantal gewerkte uren per week, gewogen aandelen

Aantal gewerkte uren per week	< €	€ - €15	€15 - €75	€75+	Totaal
6 uur of minder	11,8%	9,0%	6,0%	10,3%	7,6%
7 tot en met 12 uur	5,8%	9,6%	3,9%	6,9%	5,2%
13 tot en met 16 uur	6,6%	6,1%	2,8%	3,1%	3,4%
16 tot en met 24 uur	11,7%	4,9%	7,5%	7,9%	7,6%
24 tot en met 32 uur	26,7%	22,2%	21,5%	17,1%	20,8%
33 tot en met 40 uur	16,5%	21,8%	30,7%	27,7%	28,3%
41 tot en met 50 uur	1,1%	12,4%	14,1%	15,5%	13,5%
51 tot en met 60 uur	16,1%	9,2%	9,8%	7,3%	9,5%
Meer dan 60 uur	2,7%	4,8%	3,4%	2,8%	3,4%
Onbekend	0,9%	0,0%	0,4%	1,4%	0,6%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%

Bron: Zzp-enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO

Tabel E.9 Aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachten naar hoogte van het uurtarief na aftrek niet-arbeidsgerelateerde kosten en naar aantal opdrachtgevers in 2017, gewogen aandelen

Aantal opdrachtgevers in 2017	< €	€ - €15	€15 - €75	€75+	Totaal
1	12,8%	8,4%	5,8%	12,1%	7,9%
2 t/m 4	35,8%	40,7%	37,4%	36,8%	37,5%
5 t/m 9	27,3%	23,1%	24,4%	19,6%	23,3%
10 t/m 49	24,1%	27,8%	32,5%	31,5%	31,3%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%

Bron: Zzp-enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO

Tabel E.10 Aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachten naar hoogte van het uurtarief na aftrek niet-arbeidsgerelateerde kosten en naar aantal gewerkte uren per week, gewogen aandelen

Vergoedingsbasis	< €	€ - €15	€15 - €75	€75+	Totaal
Gewerkte uren maal uurtarief	14,5%	30,7%	56,9%	46,9%	38,1%
Gewerkte uren maal uurtarief plus een bedrag voor geleverde producten en/of onkosten	6,5%	12,7%	9,8%	3,5%	16,0%
Geleverde producten/diensten maal stuksprijs of eenheidsprijs	32,5%	15,3%	9,1%	18,2%	9,7%
Vast bedrag (totaalvergoeding voor de opdracht, fixed price)	38,9%	33,2%	21,5%	26,7%	25,9%
Anders, namelijk	7,6%	8,1%	2,6%	4,7%	10,3%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%

Bron: Zzp-enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO

Overlap aandeel uurtarieven met en zonder aftrek kosten

Tabel E.11 Aandeel zzp'ers onder één of beide lage uurtarieven (€15 met en €25 zonder aftrek kosten), gewogen

Sectorcluster	Alleen < €15 na aftrek kosten	Alleen < €25 inclusief kosten	Zowel < €15 als < €25	Beide criteria niet van toepassing
01: Teelt onder glas	15,3%	24,7%	8,1%	51,9%
02: Overige landbouw, bosbouw en visserij	5,2%	22,8%	12,8%	59,2%
03: Delfstoffen, industrie, energie en water	7,9%	9,8%	9,3%	73,0%
04: Algemene burgerlijke en utiliteitsbouw	8,0%	7,6%	7,9%	76,5%
05: Grond-, water- en wegenbouw	2,5%	10,0%	10,0%	77,5%
06: Slopen, grondverzet, bouwinstallaties	5,8%	7,7%	0,0%	86,5%
07: Afwerking van gebouwen	0,0%	7,0%	0,0%	93,0%
08: Groot- en detailhandel	6,5%	9,5%	9,3%	74,7%
09: Personenvervoer over land	23,3%	16,5%	10,1%	50,1%
10: Goederenvervoer over land	6,4%	18,6%	6,0%	69,0%
11: Overige vervoer en opslag	13,9%	3,4%	20,2%	62,4%
12: Post en koeriers	4,2%	19,6%	42,2%	34,0%
13: Logiesverstrekking	0,0%	4,8%	39,8%	55,4%
14: Eet- en drinkgelegenheden	0,0%	29,9%	13,5%	56,6%
15: Dienstverlening informatietechnologie	5,0%	3,2%	5,0%	86,9%
16: Dienstverlening informatie	9,6%	16,3%	12,4%	61,7%
17: Informatie en communicatie overig	2,0%	3,8%	23,0%	71,2%
18: Financiële instellingen	0,0%	3,6%	4,4%	92,0%
19: Rechtskundige dienstverlening	7,2%	4,5%	0,8%	87,6%
20: Advies management en bedrijfsvoering	4,3%	4,0%	1,5%	90,2%
21: Industrieel ontwerp en vormgeving	6,4%	7,4%	9,7%	76,5%
22: Advisering, onderzoek en overig	1,8%	1,7%	5,1%	91,4%
23: Beveiliging en opsporing	5,4%	34,2%	13,6%	46,8%
24: Reiniging	0,0%	19,7%	20,7%	59,6%
25: Verhuur van roerende goederen	2,0%	19,3%	15,3%	63,4%
26: Overheid en onderwijs	10,4%	4,7%	10,0%	75,0%
27: Medische en tandheeskundige praktijken	9,1%	3,8%	4,4%	82,8%
28: Thuiszorg	1,0%	5,3%	2,4%	91,3%
29: Kinderopvang	0,0%	96,1%	3,9%	0,0%
30: Gezondheidszorg	5,6%	3,1%	32,0%	59,3%
31: Kunst	10,8%	10,5%	21,3%	57,3%
32: Cultuur, sport en recreatie	5,6%	18,7%	22,8%	52,8%
33: Haar- en schoonheidsverzorging	0,0%	17,0%	0,0%	83,0%
34: Overige dienstverlening	3,4%	15,1%	14,9%	66,6%
Totaal	5,7%	10,1%	9,5%	74,7%

Bron: Zzp-enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO

Tabel E.12 Aandeel zzp'ers onder één of beide lage uurtarieven (€18 met en €30 zonder aftrek kosten), gewogen

Sectorcluster	Alleen < €18 na aftrek kosten	Alleen < €30 inclusief kosten	Zowel < €18 als < €30	Beide criteria niet van toepassing
01: Teelt onder glas	15,3%	19,7%	13,1%	51,9%
02: Overige landbouw, bosbouw en visserij	7,7%	21,0%	14,6%	56,7%
03: Delfstoffen, industrie, energie en water	7,9%	9,8%	9,3%	73,0%
04: Algemene burgerlijke en utiliteitsbouw	8,3%	3,9%	11,6%	76,2%
05: Grond-, water- en wegenbouw	7,4%	7,6%	12,5%	72,6%
06: Slopen, grondverzet, bouwinstallaties	10,6%	4,7%	2,9%	81,8%
07: Afwerking van gebouwen	5,3%	7,0%	0,0%	87,6%
08: Groot- en detailhandel	6,5%	9,5%	9,3%	74,7%
09: Personenvervoer over land	28,1%	6,8%	19,8%	45,3%
10: Goederenvervoer over land	9,4%	14,8%	9,8%	66,0%
11: Overige vervoer en opslag	13,9%	3,4%	20,2%	62,4%
12: Post en koeriers	9,3%	16,2%	45,6%	28,8%
13: Logiesverstrekking	1,3%	4,8%	39,8%	54,1%
14: Eet- en drinkgelegenheden	5,7%	23,5%	19,9%	50,9%
15: Dienstverlening informatietechnologie	5,0%	3,2%	5,0%	86,9%
16: Dienstverlening informatie	11,2%	11,7%	17,0%	60,1%
17: Informatie en communicatie overig	5,2%	2,7%	24,1%	68,0%
18: Financiële instellingen	0,0%	2,2%	5,8%	92,0%
19: Rechtskundige dienstverlening	8,3%	3,7%	1,6%	86,5%
20: Advies management en bedrijfsvoering	4,6%	4,0%	1,5%	89,9%
21: Industrieel ontwerp en vormgeving	6,4%	6,8%	10,3%	76,5%
22: Advisering, onderzoek en overig	6,9%	1,7%	5,1%	86,3%
23: Beveiliging en opsporing	7,7%	21,6%	26,2%	44,5%
24: Reiniging	2,7%	16,9%	23,4%	56,9%
25: Verhuur van roerende goederen	2,0%	13,4%	21,3%	63,4%
26: Overheid en onderwijs	12,9%	2,1%	12,5%	72,4%
27: Medische en tandheelkundige praktijken	16,6%	3,8%	4,4%	75,3%
28: Thuiszorg	4,0%	4,3%	3,4%	88,3%
29: Kinderopvang	0,0%	94,2%	5,8%	0,0%
30: Gezondheidszorg	5,6%	3,1%	32,0%	59,3%
31: Kunst	14,3%	8,0%	23,8%	53,8%
32: Cultuur, sport en recreatie	7,7%	13,9%	27,7%	50,7%
33: Haar- en schoonheidsverzorging	40,0%	17,0%	0,0%	43,0%
34: Overige dienstverlening	6,8%	15,1%	14,9%	63,2%
Totaal	8,0%	8,6%	11,0%	72,4%

Bron: Zzp-enquête Mediad en SEO Economisch Onderzoek, bewerking SEO

Bijlage F Tabellen Hoofdstuk 6

Kenmerken zzp'ers naar criteria bij laag tarief Regeerakkoord 2017

Tabel F.1 Aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers die al dan niet ook werkzaam zijn in loondienst, met onderscheid naar combinatie van laag uurtarief, langere opdrachtduur en reguliere activiteiten (gewogen respons)

Werkzaam in loondienst	< €18	< €18 en regulier	< €18 en lange duur	< €18, lange duur of regulier	> €18
Ik ben werkzaam als zelfstandige en heb <u>geen baan</u> in loondienst	78,4%	78,7%	91,3%	81,1%	83,5%
Ik ben werkzaam als zelfstandige en heb <u>daarnaast een baan</u> in loondienst	21,6%	21,3%	8,7%	18,9%	16,5%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%
<i>Significant verschil t.o.v. > €18</i>	<i>ja</i>	<i>nee</i>	<i>nee</i>	<i>nee</i>	<i>--</i>

Bron: Enquête zzp Mediad en SEO Economisch Onderzoek

Tabel F.2 Aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers naar arbeidsmarktsituatie, met onderscheid naar combinatie van laag uurtarief, langere opdrachtduur en reguliere activiteiten (gewogen respons)

Arbeidsmarktsituatie	< €18	< €18 en regulier	< €18 en lange duur	< €18, lange duur of regulier	> €18
Ik werk als zelfstandige	76,4%	77,3%	85,3%	78,8%	82,8%
Ik werk als werknemer in loondienst	13,9%	14,8%	5,4%	13,2%	10,3%
Ik ben werkloos	0,6%	0,3%	0,0%	0,3%	0,1%
Ik ben student of scholier	0,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,2%
Ik ben gepensioneerd	6,8%	5,4%	9,3%	5,8%	5,7%
Ik ben op zoek naar (ander) betaald werk	1,4%	2,1%	0,0%	1,9%	0,1%
Ik heb een arbeidsbeperking en ben niet in staat een fulltime baan te hebben	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,6%
Ik verricht vrijwilligerswerk	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Zowel zelfstandige als werknemer in loondienst (50/50)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,2%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%
<i>Significant verschil t.o.v. > €18</i>	<i>ja</i>	<i>nee</i>	<i>nee</i>	<i>nee</i>	<i>--</i>

Bron: Enquête zzp Mediad en SEO Economisch Onderzoek

Tabel F.3 Aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers naar type zelfstandige, met onderscheid naar combinatie van laag uurtarief, langere opdrachtduur en reguliere activiteiten (gewogen respons)

Type zelfstandige	< €18	< €18 en regulier	< €18 en lange duur	< €18, lange duur of regulier	> €18
Ik heb een eigen bedrijf of praktijk (zelfstandig ondernemer)	81,6%	82,3%	80,4%	82,4%	86,0%
Ik verricht arbeid voor eigen risico of eigen rekening op andere wijze, bijvoorbeeld als freelancer	12,1%	12,2%	14,8%	11,2%	8,4%
Ik werk zonder dienstverband mee in een eigen bedrijf met meerdere zelfstandigen samen (bijvoorbeeld een maatschap)	4,9%	4,1%	4,7%	5,2%	2,6%
Ik ben directeur-groootaandeelhouder van een bedrijf	1,0%	1,3%	0,0%	1,2%	2,9%
Ik werk zonder dienstverband mee in een eigen bedrijf of praktijk van een gezinslid (meewerkend gezinslid)	0,3%	0,0%	0,1%	0,0%	0,1%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%
<i>Significant verschil t.o.v. > €18</i>	<i>nee</i>	<i>nee</i>	<i>nee</i>	<i>nee</i>	<i>--</i>

Bron: Enquête zzp Mediad en SEO Economisch Onderzoek

Tabel F.4 Aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers naar opleidingsniveau, met onderscheid naar combinatie van laag uurtarief, langere opdrachtduur en reguliere activiteiten (gewogen respons)

Hoogst behaalde opleidingsniveau	< €18	< €18 en regulier	< €18 en lange duur	< €18, lange duur of regulier	> €18
Elementair	15,1%	19,6%	14,2%	19,0%	15,2%
Middelbaar	35,0%	32,3%	33,3%	30,8%	29,8%
Hoger	27,8%	25,8%	34,7%	27,2%	34,2%
Academisch	22,1%	22,2%	17,8%	23,1%	20,9%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%
<i>Significant verschil t.o.v. > €18</i>	<i>ja</i>	<i>ja</i>	<i>nee</i>	<i>ja</i>	<i>--</i>

Bron: Enquête zzp Mediad en SEO Economisch Onderzoek

Tabel F.5 Aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers naar niveau van de uitgevoerde werkzaamheden, met onderscheid naar combinatie van laag uurtarief, langere opdrachtduur en reguliere activiteiten (gewogen respons)

Niveau van de werkzaamheden	< €18	< €18 en regulier	< €18 en lange duur	< €18, lange duur of regulier	> €18
Elementair	13,1%	14,8%	12,5%	14,2%	9,9%
Middelbaar	28,4%	30,8%	22,4%	27,3%	24,8%
Hoger	34,2%	30,5%	42,2%	33,8%	36,6%
Academisch	24,2%	23,9%	22,9%	24,7%	28,6%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%
<i>Significant verschil t.o.v. > €18</i>	<i>ja</i>	<i>ja</i>	<i>nee</i>	<i>ja</i>	<i>--</i>

Bron: Enquête zzp Mediad en SEO Economisch Onderzoek

Tabel F.6 Aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers naar type werkzaamheden, met onderscheid naar combinatie van laag uurtarief, langere opdrachtduur en reguliere activiteiten (gewogen respons)

Type werkzaamheden	< €18	< €18 en regulier	< €18 en lange duur	< €18, lange duur of regulier	> €18
Voornameijk met het maken van goederen of grondstoffen (productie)	6,6%	6,6%	5,0%	7,4%	7,3%
Voornameijk met het verhandelen van goederen of grondstoffen (geen productie)	4,6%	5,8%	3,9%	5,1%	3,7%
Voornameijk met het aanbieden van eigen arbeid of diensten	73,5%	72,4%	78,8%	73,5%	77,6%
Een combinatie van het maken of verhandelen van goederen of grondstoffen en het aanbieden van eigen arbeid of diensten	15,4%	15,1%	12,4%	14,0%	11,4%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%
<i>Significant verschil t.o.v. > €18</i>	<i>nee</i>	<i>nee</i>	<i>nee</i>	<i>nee</i>	<i>--</i>

Bron: Enquête zzp Mediad en SEO Economisch Onderzoek

Tabel F.7 Aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers naar locatie van de werkzaamheden, met onderscheid naar combinatie van laag uurtarief, langere opdrachtduur en reguliere activiteiten (gewogen respons)

Locatie werkzaamheden	< €18	< €18 en regulier	< €18 en lange duur	< €18, lange duur of regulier	> €18
Ik verricht mijn werkzaamheden voornamelijk in mijn eigen woonhuis	36,2%	34,9%	31,2%	34,8%	26,6%
Ik verricht mijn werkzaamheden voornamelijk op locatie bij de opdrachtgever (klant)	23,5%	19,7%	25,6%	22,4%	33,0%
Ik verricht mijn werkzaamheden voornamelijk op een vaste externe werklocatie	8,3%	10,2%	13,6%	10,5%	10,2%
Ik verricht mijn werkzaamheden vanuit verschillende werklocaties	27,0%	28,3%	23,7%	26,3%	28,4%
Ik vervoer personen of goederen	5,1%	6,8%	5,8%	5,9%	1,7%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%
<i>Significant verschil t.o.v. > €18</i>	<i>ja</i>	<i>ja</i>	<i>nee</i>	<i>ja</i>	<i>--</i>

Bron: Enquête zzp Mediad en SEO Economisch Onderzoek

Tabel F.8 Aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers naar aantal als zzp'er gewerkte uren per week, met onderscheid naar combinatie van laag uurtarief, langere opdrachtduur en reguliere activiteiten (gewogen respons)

Aantal als zzp'er gewerkte uren per week	< €18	< €18 en regulier	< €18 en lange duur	< €18, lange duur of regulier	> €18
6 uur of minder	9,3%	8,3%	9,0%	7,5%	7,1%
7 tot en met 12 uur	6,7%	5,9%	2,3%	5,9%	4,9%
13 tot en met 16 uur	5,9%	6,9%	2,7%	6,0%	2,8%
16 tot en met 24 uur	8,6%	6,8%	0,9%	6,1%	7,6%
24 tot en met 32 uur	24,5%	24,6%	26,8%	27,1%	19,9%
33 tot en met 40 uur	22,6%	21,6%	35,1%	22,4%	29,8%
41 tot en met 50 uur	8,0%	8,7%	7,7%	7,7%	14,7%
51 tot en met 60 uur	10,9%	14,0%	8,8%	12,7%	9,2%
Meer dan 60 uur	3,2%	2,6%	5,7%	4,1%	3,4%
Onbekend	0,3%	0,5%	1,0%	0,4%	0,7%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%
<i>Significant verschil t.o.v. > €18</i>	<i>ja</i>	<i>nee</i>	<i>nee</i>	<i>nee</i>	<i>--</i>

Bron: Enquête zzp Mediad en SEO Economisch Onderzoek

Tabel F.9 Aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers naar aantal verschillende opdrachtgevers in 2017, met onderscheid naar combinatie van laag uurtarief, langere opdrachtduur en reguliere activiteiten (gewogen respons)

Aantal opdrachtgevers in 2017	< €18	< €18 en regulier	< €18 en lange duur	< €18, lange duur of regulier	> €18
1	10,0%	10,2%	14,3%	11,2%	7,4%
2 t/m 4	40,1%	48,1%	47,3%	46,5%	36,9%
5 t/m 9	23,8%	24,8%	23,2%	24,2%	23,1%
10 t/m 49	26,2%	16,9%	15,1%	18,0%	32,6%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%
<i>Significant verschil t.o.v. > €18</i>	<i>nee</i>	<i>ja</i>	<i>ja</i>	<i>ja</i>	<i>--</i>

Bron: Enquête zzp Mediad en SEO Economisch Onderzoek

Tabel F.10 Aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers naar aandeel van grootste opdrachtgever in totale omzet, met onderscheid naar combinatie van laag uurtarief, langere opdrachtduur en reguliere activiteiten (gewogen respons)

Aandeel grootste opdrachtgever in totale omzet	< €18	< €18 en regulier	< €18 en lange duur	< €18, lange duur of regulier	> €18
Minder dan 5%	0,7%	0,1%	0,0%	0,1%	1,3%
5% tot 10%	2,5%	1,0%	0,0%	0,9%	2,6%
10% tot 25%	8,5%	6,3%	4,4%	6,4%	10,2%
25% tot 40%	11,9%	13,0%	5,5%	12,4%	13,9%
40% tot 60%	17,4%	16,5%	23,9%	17,6%	21,0%
60% tot 75%	14,7%	12,9%	13,1%	13,3%	16,5%
75% tot 90%	11,1%	14,5%	13,8%	13,2%	7,6%
90% tot 100%	2,9%	4,0%	0,6%	3,5%	6,1%
100%	8,8%	9,4%	13,9%	10,4%	6,7%
Weet ik echt niet	19,9%	22,0%	24,9%	22,0%	13,5%
Wil ik niet zeggen	1,4%	0,3%	0,0%	0,2%	0,7%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%
<i>Significant verschil t.o.v. > €18</i>	<i>nee</i>	<i>nee</i>	<i>ja</i>	<i>nee</i>	<i>--</i>

Bron: Enquête zzp Mediad en SEO Economisch Onderzoek

Tabel F.11 Aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers naar ervaring met opdrachtgever van laatst afgeronde opdracht, met onderscheid naar combinatie van laag uurtarief, langere opdrachtduur en reguliere activiteiten (gewogen respons)

Eerder voor laatste opdrachtgever gewerkt	< €18, lange duur of regulier				
	< €18	< €18 en regulier	< €18 en lange duur	< €18, lange duur of regulier	> €18
Nee, dit was de eerste keer	13,1%	7,5%	11,4%	8,8%	20,5%
Ja, min of meer toevallig	8,6%	7,7%	7,5%	9,1%	8,9%
Ja, deze opdracht is een vervolg op een vorige opdracht bij deze opdrachtgever (klant)	24,4%	17,7%	21,7%	19,2%	23,6%
Ja, ik werk structureel voor deze opdrachtgever (klant)	53,9%	67,2%	59,3%	62,8%	46,9%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%
<i>Significant verschil t.o.v. > €18</i>	<i>ja</i>	<i>ja</i>	<i>nee</i>	<i>ja</i>	<i>--</i>

Bron: Enquête zzp Mediad en SEO Economisch Onderzoek

Tabel F.12 Aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers naar doorlooptijd van de laatst afgeronde opdracht, met onderscheid naar combinatie van laag uurtarief, langere opdrachtduur en reguliere activiteiten (gewogen respons)

Doorlooptijd van de laatst afgeronde opdracht	< €18, lange duur of regulier				
	< €18	< €18 en regulier	< €18 en lange duur	< €18, lange duur of regulier	> €18
Maximaal 3 uur	9,0%	8,2%	0%	7,1%	8,6%
3 uur tot 1 dag	26,1%	24,0%	0%	20,8%	23,1%
1 dag tot 1 week	13,9%	14,7%	0%	12,7%	14,1%
1 week tot 1 maand	15,5%	12,3%	0%	10,7%	14,3%
1 tot 2 maanden	8,1%	10,4%	0%	9,0%	6,2%
2 tot 3 maanden	4,7%	5,7%	0%	5,0%	4,2%
3 tot 6 maanden	8,4%	8,0%	36,5%	12,7%	11,0%
6 maanden of meer	14,5%	16,7%	63,5%	22,1%	18,4%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%
<i>Significant verschil t.o.v. > €18</i>	<i>ja</i>	<i>nee</i>	<i>ja</i>	<i>nee</i>	<i>--</i>

Bron: Enquête zzp Mediad en SEO Economisch Onderzoek

Tabel F.13 Aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers naar mate waarin werkzaamheden tot kernactiviteiten van opdrachtgever behoren, met onderscheid naar combinatie van laag uurtarief, langere opdrachtduur en reguliere activiteiten (gewogen respons)

Werkzaamheden behoren tot kernactiviteit van opdrachtgever	< €18	< €18 en regulier	< €18 en lange duur	< €18, lange duur of regulier	> €18
Mijn werkzaamheden behoren tot de kernactiviteiten van de opdrachtgever (klant)	46,2%	80,9%	48,7%	70,1%	40,4%
Mijn werkzaamheden behoren deels tot de kernactiviteiten van de opdrachtgever (klant)	12,9%	5,9%	7,5%	7,6%	17,4%
Mijn werkzaamheden behoren niet tot de kernactiviteiten van de opdrachtgever (klant)	36,5%	12,7%	43,8%	21,8%	39,3%
Weet ik niet	4,4%	0,6%	0%	0,5%	2,9%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%
<i>Significant verschil t.o.v. > €18</i>	<i>ja</i>	<i>ja</i>	<i>nee</i>	<i>ja</i>	<i>--</i>

Bron: Enquête zzp Mediad en SEO Economisch Onderzoek

Tabel F.14 Aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers naar mate waarin werkzaamheden structureel voor dezelfde opdrachtgever worden uitgevoerd, met onderscheid naar combinatie van laag uurtarief, langere opdrachtduur en reguliere activiteiten (gewogen respons)

Werkzaamheden structureel uitgevoerd voor opdrachtgever	< €18	< €18 en regulier	< €18 en lange duur	< €18, lange duur of regulier	> €18
Zeer structureel (minstens één keer per week)	30,0%	52,6%	33,9%	45,6%	33,7%
Enigszins structureel (minstens één keer per maand, maar minder dan één keer per week)	20,8%	16,2%	16,1%	18,8%	19,7%
Incidenteel (minstens één keer per jaar, maar minder dan één keer per maand)	22,7%	17,8%	17,9%	17,9%	23,2%
Zeer incidenteel (minder dan één keer per jaar)	16,4%	9,6%	25,1%	12,5%	14,8%
Weet ik niet	10,1%	3,8%	7,0%	5,2%	8,6%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%
<i>Significant verschil t.o.v. > €18</i>	<i>nee</i>	<i>ja</i>	<i>nee</i>	<i>ja</i>	<i>--</i>

Bron: Enquête zzp Mediad en SEO Economisch Onderzoek

Tabel F.15 Aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers naar mate waarin werkzaamheden ook door werknemers van opdrachtgever worden uitgevoerd, onderscheid naar combinatie van laag uurtarief, langere opdrachtduur en reguliere activiteiten (gewogen respons)

Werkzaamheden ook gedaan door werknemers opdrachtgever	< €18, lange duur of regulier				
	< €18	< €18 en regulier	< €18 en lange duur	< €18, lange duur of regulier	> €18
Regelmatig	16,4%	28,7%	19,2%	24,9%	19,9%
Af en toe	7,5%	7,4%	7,7%	8,1%	10,4%
Vrijwel) nooit	49,2%	42,1%	46,1%	45,7%	51,8%
Mijn opdrachtgever (klant) heeft geen werknemers in dienst	17,7%	16,0%	22,2%	16,0%	11,5%
Weet ik niet	9,2%	5,9%	4,8%	5,4%	6,4%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%
<i>Significant verschil t.o.v. > €18</i>	<i>nee</i>	<i>ja</i>	<i>nee</i>	<i>nee</i>	<i>--</i>

Bron: Enquête zzp Mediad en SEO Economisch Onderzoek

Tabel F.16 Aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers naar mate waarin werkzaamheden ook door werknemers van opdrachtgever worden uitgevoerd, onderscheid naar combinatie van laag uurtarief, langere opdrachtduur en reguliere activiteiten (gewogen respons)

Vergoedingswijze	< €18, lange duur of regulier				
	< €18	< €18 en regulier	< €18 en lange duur	< €18, lange duur of regulier	> €18
Gewerkte uren maal uurtarief	28,0%	31,2%	33,6%	30,3%	54,6%
Gewerkte uren maal uurtarief plus een bedrag voor geleverde producten en/of onkosten	8,7%	8,7%	9,2%	9,0%	8,4%
Geleverde producten/diensten maal stuks prijs of eenheids prijs	22,3%	23,8%	15,7%	22,0%	11,1%
Vast bedrag (totaalvergoeding voor de opdracht, fixed price)	34,1%	31,8%	32,2%	32,2%	22,7%
Overig	6,9%	4,5%	9,3%	6,6%	3,2%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%
<i>Significant verschil t.o.v. > €18</i>	<i>ja</i>	<i>ja</i>	<i>ja</i>	<i>ja</i>	<i>--</i>

Bron: Enquête zzp Mediad en SEO Economisch Onderzoek

Tabel F.17 Aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers naar sector, met onderscheid naar combinatie van laag uurtarief, langere opdrachtduur en reguliere activiteiten (gewogen respons)

Sectorcluster	< €18	< €18 en regulier	< €18 en lange duur	< €18, lange duur of regulier	> €18
1: Teelt onder glas	0,1%	0,2%	0,4%	0,2%	0,1%
2: Overige landbouw en visserij	12,7%	13,2%	13,8%	13,6%	10,2%
3: Delfstoffen, industrie, etc.	2,8%	1,7%	2,3%	2,3%	3,2%
4: Burgerlijke en utiliteitsbouw	4,7%	6,7%	7,7%	5,8%	4,6%
5: Grond-, water- en wegenbouw	0,7%	0,9%	1,4%	0,9%	0,6%
6: Slopen en bouwinstallaties	2,3%	2,1%	1,7%	2,4%	3,5%
7: Afwerking van gebouwen	0,5%	1,0%	0,0%	0,8%	2,3%
8: Groot- en detailhandel	5,6%	5,7%	0,0%	4,9%	6,4%
9: Personenvervoer over land	1,1%	1,5%	0,2%	1,3%	0,3%
10: Goederenvervoer over land	0,9%	1,4%	0,4%	1,3%	0,9%
11: Overige vervoer en opslag	2,0%	1,8%	0,7%	1,8%	0,9%
12: Post en koeriers	2,8%	3,6%	2,4%	3,1%	0,5%
13: Logiesverstrekking	0,3%	-	0,0%	0,0%	0,1%
14: Eet- en drinkgelegenheden	1,5%	1,4%	0,0%	1,2%	1,1%
15: Dienstverlening ICT	2,3%	2,0%	5,4%	3,0%	5,0%
16: Dienstverlening informatie	0,9%	0,8%	0,8%	0,8%	0,5%
17: Informatie en communicatie	3,5%	3,1%	1,0%	2,6%	2,0%
18: Financiële instellingen	0,5%	0,5%	2,0%	0,7%	1,8%
19: Rechtskundige dienstverlening	1,8%	1,1%	0,6%	1,2%	3,9%
20: Advies management en bedrijf	3,3%	2,7%	4,2%	3,5%	12,2%
21: Industrieel ontwerp	5,8%	2,9%	2,9%	3,5%	6,7%
22: Advisering, onderzoek en overig	4,1%	2,1%	7,4%	3,6%	7,2%
23: Beveiliging en opsporing	0,4%	0,5%	0,3%	0,5%	0,2%
24: Reiniging	1,2%	1,8%	0,0%	1,6%	0,8%
25: Verhuur van roerende goederen	4,6%	6,1%	4,2%	5,3%	3,7%
26: Overheid en onderwijs	7,4%	8,0%	9,2%	8,0%	5,2%
27: Medisch en tandheekkundig	4,8%	6,7%	2,2%	6,0%	4,4%
28: Thuiszorg	0,8%	1,3%	1,8%	1,2%	2,5%
29: Kinderopvang	0,2%	0,4%	0,6%	0,3%	0,4%
30: Gezondheidszorg	2,1%	3,1%	7,1%	3,0%	0,8%
31: Kunst	13,7%	12,6%	16,4%	12,6%	5,2%
32: Cultuur, sport en recreatie	1,6%	1,9%	2,7%	1,6%	0,7%
33: Haar- en schoonheidsverzorging	1,3%	-	0,0%	0,0%	0,5%
34: Overige dienstverlening	1,7%	1,5%	0,0%	1,3%	1,5%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%

Bron: Enquête zzp Mediad en SEO Economisch Onderzoek

Tabel F.18 Aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers naar sector, met onderscheid naar combinatie van laag uurtarief, langere opdrachtduur en reguliere activiteiten (gewogen respons)

Sectorcluster	< €18	< €18 en regulier	< €18 en lange duur	< €18, lange duur of regulier	> €18
1: Teelt onder glas	29,9%	21,2%	18,2%	28,5%	70,1%
2: Overige landbouw en visserij	23,1%	13,7%	5,7%	16,2%	76,9%
3: Delfstoffen, industrie, etc.	17,2%	6,0%	3,3%	9,3%	82,8%
4: Burgerlijke en utiliteitsbouw	19,8%	15,9%	7,3%	15,9%	80,2%
5: Grond-, water- en wegenbouw	20,0%	14,9%	9,8%	17,5%	80,0%
6: Slopen en bouwinstallaties	13,5%	7,1%	2,4%	9,5%	86,5%
7: Afwerking van gebouwen	5,3%	5,3%	0,0%	5,3%	94,7%
8: Groot- en detailhandel	17,4%	10,0%	0,0%	10,0%	82,6%
9: Personenvervoer over land	48,0%	38,2%	1,9%	38,2%	52,0%
10: Goederenvervoer over land	19,2%	16,2%	1,9%	18,1%	80,8%
11: Overige vervoer en opslag	33,9%	17,4%	2,8%	20,1%	66,0%
12: Post en koeriers	59,0%	43,6%	11,6%	43,6%	41,0%
13: Logiesverstrekking	41,3%	0,0%	0,0%	0,0%	59,1%
14: Eet- en drinkgelegenheden	26,1%	13,8%	0,0%	13,8%	73,9%
15: Dienstverlening ICT	10,0%	4,9%	5,3%	8,5%	90,0%
16: Dienstverlening informatie	28,7%	16,2%	6,4%	17,9%	71,3%
17: Informatie en communicatie	29,3%	14,6%	1,9%	14,6%	70,7%
18: Financiële instellingen	5,8%	3,6%	5,8%	5,8%	94,2%
19: Rechtskundige dienstverlening	10,0%	3,5%	0,8%	4,3%	90,0%
20: Advies management en bedrijf	6,1%	2,8%	1,8%	4,3%	93,9%
21: Industrieel ontwerp	17,1%	5,0%	1,9%	6,9%	82,9%
22: Advisering, onderzoek en overig	12,0%	3,5%	5,0%	6,9%	88,0%
23: Beveiliging en opsporing	34,7%	22,0%	6,5%	26,0%	65,0%
24: Reiniging	26,2%	22,0%	0,0%	22,0%	73,8%
25: Verhuur van roerende goederen	23,3%	17,6%	4,8%	17,6%	76,7%
26: Overheid en onderwijs	25,5%	15,6%	7,3%	18,2%	74,5%
27: Medisch en tandheekkundig	21,0%	16,6%	2,2%	17,2%	79,0%
28: Thuiszorg	7,3%	6,6%	3,6%	7,3%	92,7%
29: Kinderopvang	11,2%	11,2%	7,5%	11,2%	88,8%
30: Gezondheidszorg	37,6%	32,0%	28,9%	35,2%	62,4%
31: Kunst	38,6%	20,2%	10,6%	23,4%	61,4%
32: Cultuur, sport en recreatie	35,6%	23,9%	14,1%	23,9%	64,4%
33: Haar- en schoonheidsverzorging	40,0%	0,0%	0,0%	0,0%	60,0%
34: Overige dienstverlening	21,7%	10,8%	0,0%	10,8%	78,3%
Totaal	19,4%	11,1%	4,4%	12,8%	80,6%

Bron: Enquête zzp Mediad en SEO Economisch Onderzoek

Bijlage G Tabellen Hoofdstuk 7

Kenmerken zzp'ers naar criteria bij hoog tarief Regeerakkoord 2017

Tabel G.1 Aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachten en uurtarief van minder of meer dan €75 en in combinatie met een opdrachtduur van minder dan een jaar, naar werk in loondienst (gewogen respons)

Loondienst	< €75	> €75	> €75 en kortdurend	> €75 en niet regulier
Ik ben werkzaam als zelfstandige en heb geen baan in loondienst	83,9%	79,4%	77,7%	80,8%
Ik ben werkzaam als zelfstandige en heb daarnaast een baan in loondienst	16,1%	20,6%	22,3%	19,2%
Totaal	100%	100%	100%	100%
<i>Aantal respondenten</i>	1.207	353	307	163

Bron: Enquête zzp Mediad en SEO Economisch Onderzoek

Tabel G.2 Aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachten en uurtarief van minder of meer dan €75 en in combinatie met een opdrachtduur van minder dan een jaar, naar arbeidssituatie (gewogen respons)

Arbeidssituatie	< €75	> €75	> €75 en kortdurend	> €75 en niet regulier
Ik werk als zelfstandige	83,1%	79,4%	77,6%	79,7%
Ik werk als werknemer in loondienst	10,0%	13,2%	14,5%	11,0%
Ik ben werkloos	0,2%	0,0%	0,0%	0,0%
Ik ben student of scholier	0,6%	0,2%	0,2%	0,0%
Ik ben gepensioneerd	5,1%	6,5%	6,9%	7,6%
Ik ben op zoek naar (ander) betaald werk	0,4%	0,3%	0,3%	0,6%
Ik heb een arbeidsbeperking en ben niet in staat een fulltime baan te hebben	0,4%	0,4%	0,5%	1,0%
Ik verricht vrijwilligerswerk	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Zowel zelfstandige als werknemer in loondienst (50/50)	0,2%	0,0%	0,0%	0,0%
Totaal	100%	100%	100%	100%

Bron: Enquête zzp Mediad en SEO Economisch Onderzoek

Tabel G.3 Aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachten en uurtarief van minder of meer dan €75 en in combinatie met een opdrachtduur van minder dan een jaar, naar type zelfstandige (gewogen respons)

Type zelfstandige	< €75	> €75	> €75 en kortdurend	> €75 en niet regulier
Ik heb een eigen bedrijf of praktijk (zelfstandig ondernemer)	85,6%	82,3%	81,6%	76,7%
Ik verricht arbeid voor eigen risico of eigen rekening op andere wijze, bijvoorbeeld als freelancer	9,7%	5,9%	6,2%	6,3%
Ik werk zonder dienstverband mee in een eigen bedrijf met meerdere zelfstandigen samen (bijvoorbeeld een maatschap)	2,8%	5,7%	6,1%	7,5%
Ik ben directeur-groootaandeelhouder van een bedrijf	1,7%	6,0%	6,1%	9,6%
Ik werk zonder dienstverband mee in een eigen bedrijf of praktijk van een gezinslid (meewerkend gezinslid)	0,2%	0,0%	0,0%	0,0%
Totaal	100%	100%	100%	100%

Bron: Enquête zzp Mediad en SEO Economisch Onderzoek

Tabel G.4 Aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachten en uurtarief van minder of meer dan €75 en in combinatie met een opdrachtduur van minder dan een jaar, naar hoogst behaalde opleidingsniveau (gewogen respons)

Hoogst behaalde opleidingsniveau	< €75	> €75	> €75 en kortdurend	> €75 en niet regulier
Elementair	17,3%	9,7%	10,9%	11,5%
Middelbaar	35,0%	20,0%	19,9%	13,6%
Hoger	31,8%	32,1%	34,1%	37,6%
Academisch	15,8%	38,1%	35,1%	37,4%
Totaal	100%	100%	100%	100%

Bron: Enquête zzp Mediad en SEO Economisch Onderzoek

Tabel G.5 Aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachten en uurtarief van minder of meer dan €75 en in combinatie met een opdrachtduur van minder dan een jaar, naar niveau van de uitgevoerde werkzaamheden (gewogen respons)

Niveau van de uitgevoerde werkzaamheden	< €75	> €75	> €75 en kortdurend	> €75 en niet regulier
Elementair	12,2%	7,4%	6,7%	8,9%
Middelbaar	28,1%	17,1%	19,6%	12,9%
Hoger	38,1%	25,3%	27,3%	28,1%
Academisch	21,5%	50,2%	46,3%	50,2%
Totaal	100%	100%	100%	100%

Bron: Enquête zzp Mediad en SEO Economisch Onderzoek

Tabel G.6 Aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachten en uurtarief van minder of meer dan €75 en in combinatie met een opdrachtduur van minder dan een jaar, naar type werkzaamheden (gewogen respons)

Type werkzaamheden	< €75	> €75	> €75 en kortdurend	> €75 en niet regulier
Voornameeljk met het maken van goederen of grondstoffen (productie)	6,6%	8,1%	9,3%	8,6%
Voornameeljk met het verhandelen van goederen of grondstoffen (geen productie)	2,7%	10,4%	10,1%	11,4%
Voornameeljk met het aanbieden van eigen arbeid of diensten	76,3%	72,7%	70,9%	73,4%
Een combinatie van het maken of verhandelen van goederen of grondstoffen en het aanbieden van eigen arbeid of diensten	14,4%	8,8%	9,7%	6,6%
Totaal	100%	100%	100%	100%

Bron: Enquête zzp Mediad en SEO Economisch Onderzoek

Tabel G.7 Aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachten en uurtarief van minder of meer dan €75 en in combinatie met een opdrachtduur van minder dan een jaar, naar locatie van werkzaamheden (gewogen respons)

Locatie van werkzaamheden	< €75	> €75	> €75 en kortdurend	> €75 en niet regulier
Ik verricht mijn werkzaamheden voornamelijk in mijn eigen woonhuis	27,2%	35,0%	35,0%	38,5%
Ik verricht mijn werkzaamheden voornamelijk op locatie bij de opdrachtgever (klant)	32,8%	22,3%	19,6%	25,8%
Ik verricht mijn werkzaamheden voornamelijk op een vaste externe werklocatie	8,0%	16,5%	18,1%	14,2%
Ik verricht mijn werkzaamheden vanuit verschillende werklocaties	28,8%	25,8%	26,9%	21,5%
Ik vervoer personen of goederen	3,1%	0,4%	0,5%	0,0%
Totaal	100%	100%	100%	100%

Bron: Enquête zzp Mediad en SEO Economisch Onderzoek

Tabel G.8 Aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachten en uurtarief van minder of meer dan €75 en in combinatie met een opdrachtduur van minder dan een jaar, naar aantal als zzp'er gewerkte uren per week (gewogen respons)

Gewerkte uren als zelfstandige	< €75	> €75	> €75 en kortdurend	> €75 en niet regulier
6 uur of minder	6,5%	9,7%	10,1%	10,5%
7 tot en met 12 uur	4,4%	6,4%	7,3%	7,4%
13 tot en met 16 uur	3,2%	2,9%	3,3%	3,3%
16 tot en met 24 uur	7,9%	8,0%	8,2%	4,9%
24 tot en met 32 uur	21,6%	16,8%	15,9%	13,6%
33 tot en met 40 uur	28,5%	27,3%	26,7%	26,9%
41 tot en met 50 uur	13,4%	16,1%	15,4%	22,8%
51 tot en met 60 uur	10,1%	7,2%	7,1%	7,8%
Meer dan 60 uur	3,6%	2,9%	2,9%	0,8%
Onbekend	0,7%	2,7%	3,0%	1,9%
Totaal	100%	100%	100%	100%

Bron: Enquête zzp Mediad en SEO Economisch Onderzoek

Tabel G.9 Aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachten en uurtarief van minder of meer dan €75 en in combinatie met een opdrachtduur van minder dan een jaar, naar aantal verschillende opdrachtgevers in 2017 (gewogen respons)

Aantal opdrachtgevers in 2017	< €75	> €75	> €75 en kortdurend	> €75 en niet regulier
1	6,7%	12,3%	11,1%	7,7%
2 t/m 4	37,0%	36,1%	34,3%	32,7%
5 t/m 9	24,2%	19,5%	18,3%	19,8%
10 t/m 49	32,0%	32,1%	36,3%	39,9%
Totaal	100%	100%	100%	100%

Bron: Enquête zzp Mediad en SEO Economisch Onderzoek

Tabel G.10 Aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachten en uurtarief van minder of meer dan €75 en in combinatie met een opdrachtduur van minder dan een jaar, naar de omvang van de omzet voor de grootste opdrachtgever (gewogen respons)

Aandeel van grootste opdrachtgever in de omzet van zzp'ers	< €75	> €75	> €75 en kortdurend	> €75 en niet regulier
Minder dan 5%	1,3%	0,1%	0,1%	0,2%
5% tot 10%	2,6%	2,1%	2,4%	3,5%
10% tot 25%	9,7%	10,8%	12,4%	10,2%
25% tot 40%	11,7%	17,3%	17,1%	21,0%
40% tot 60%	19,3%	19,6%	20,8%	19,4%
60% tot 75%	17,0%	10,7%	10,2%	9,8%
75% tot 90%	7,7%	6,9%	5,7%	6,5%
90% tot 100%	4,8%	6,5%	6,5%	6,3%
100%	6,0%	11,0%	9,9%	6,9%
Weet ik echt niet	17,0%	12,4%	12,1%	15,2%
Wil ik niet zeggen	2,9%	2,6%	3,0%	1,0%
Totaal	100%	100%	100%	100%

Bron: Enquête zzp Mediad en SEO Economisch Onderzoek

Tabel G.11 Aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachten en uurtarief van minder of meer dan €75 en in combinatie met een opdrachtduur van minder dan een jaar, naar eerdere ervaringen met de opdrachtgever (gewogen respons)

Eerder bij laatste opdrachtgever	< €75	> €75	> €75 en kortdurend	> €75 en niet regulier
Nee, dit was de eerste keer	18,0%	22,9%	17,8%	26,3%
Ja, min of meer toevallig	8,7%	11,3%	11,2%	12,0%
Ja, deze opdracht is een vervolg op een vorige opdracht bij deze opdrachtgever (klant)	22,8%	27,2%	30,2%	30,1%
Ja, ik werk structureel voor deze opdrachtgever (klant)	50,5%	38,6%	40,7%	31,6%
Totaal	100%	100%	100%	100%

Bron: Enquête zzp Mediad en SEO Economisch Onderzoek

Tabel G.12 Aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachten en uurtarief van minder of meer dan €75 en in combinatie met een opdrachtduur van minder dan een jaar, naar doorlooptijd van de laatst afgeronde opdracht (gewogen respons)

Doorlooptijd van de laatst afgeronde opdracht	< €75	> €75	> €75 en kortdurend	> €75 en niet regulier
Maximaal 3 uur	8,3%	9,5%	10,9%	7,9%
3 uur tot 1 dag	24,8%	17,4%	20,0%	21,2%
1 dag tot 1 week	14,5%	12,8%	14,7%	15,5%
1 week tot 1 maand	14,9%	12,5%	14,4%	11,0%
1 tot 2 maanden	7,1%	3,3%	3,8%	3,0%
2 tot 3 maanden	3,9%	5,4%	6,2%	6,0%
3 tot 6 maanden	10,3%	13,4%	15,4%	13,4%
6 maanden of meer	16,2%	25,7%	14,7%	22,1%
Totaal	100%	100%	100%	100%

Bron: Enquête zzp Mediad en SEO Economisch Onderzoek

Tabel G.13 Aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachten en uurtarief van minder of meer dan €75 en in combinatie met een opdrachtduur van minder dan een jaar, naar mate waarin werkzaamheden tot kernactiviteiten van opdrachtgever behoren (gewogen respons)

Werkzaamheden behoren tot kernactiviteit	< €75	> €75	> €75 en kortdurend	> €75 en niet regulier
Mijn werkzaamheden behoren tot de kernactiviteiten van de opdrachtgever (klant)	42,8%	39,0%	39,6%	0%
Mijn werkzaamheden behoren deels tot de kernactiviteiten van de opdrachtgever (klant)	17,3%	13,8%	13,4%	21,0%
Mijn werkzaamheden behoren niet tot de kernactiviteiten van de opdrachtgever (klant)	34,8%	45,7%	45,3%	77,6%
Weet ik niet	5,1%	1,5%	1,8%	1,4%
Totaal	100%	100%	100%	100%

Bron: Enquête zzp Mediad en SEO Economisch Onderzoek

Tabel G.14 Aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachten en uurtarief van minder of meer dan €75 en in combinatie met een opdrachtduur van minder dan een jaar, naar mate waarin werkzaamheden structureel voor opdrachtgever worden uitgevoerd (gewogen respons)

Mate waarin werkzaamheden structureel voor opdrachtgever worden uitgevoerd	< €75	> €75	> €75 en kortdurend	> €75 en niet regulier
Zeer structureel (minstens één keer per week)	33,1%	30,8%	29,5%	0,0%
Enigszins structureel (minstens één keer per maand, maar minder dan één keer per week)	19,3%	19,6%	21,8%	24,4%
Incidenteel (minstens één keer per jaar, maar minder dan één keer per maand)	22,9%	24,0%	25,5%	31,4%
Zeer incidenteel (minder dan één keer per jaar)	13,2%	18,7%	18,6%	34,8%
Weet ik niet	11,6%	7,0%	4,6%	9,4%
Totaal	100%	100%	100%	100%

Bron: Enquête zzp Mediad en SEO Economisch Onderzoek

Tabel G.15 Aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachten en uurtarief van minder of meer dan €75 en in combinatie met een opdrachtduur van minder dan een jaar, naar mate waarin werkzaamheden ook door werknemers van opdrachtgever worden uitgevoerd (gewogen respons)

Mate waarin werkzaamheden ook door werknemers worden uitgevoerd	< €75	> €75	> €75 en kortdurend	> €75 en niet regulier
Regelmatig	18,6%	15,6%	15,2%	0%
Af en toe	9,3%	11,9%	11,2%	11,3%
Vrijwel) nooit	49,0%	59,7%	59,8%	72,1%
Mijn opdrachtgever (klant) heeft geen werknemers in dienst	13,5%	10,6%	11,7%	13,6%
Weet ik niet	9,6%	2,2%	2,1%	3,0%
Totaal	100%	100%	100%	100%

Bron: Enquête zzp Mediad en SEO Economisch Onderzoek

Tabel G.16 Aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachten en uurtarief van minder of meer dan €75 en in combinatie met een opdrachtduur van minder dan een jaar, naar vergoedingswijze van de laatst afgeronde opdracht (gewogen respons)

Vergoedingsbasis	< €75	> €75	> €75 en kortdurend	> €75 en niet regulier
Gewerkte uren maal uurtarief	49,3%	46,3%	43,7%	44,5%
Gewerkte uren maal uurtarief plus een bedrag voor geleverde producten en/of onkosten	10,6%	3,8%	3,8%	5,0%
Geleverde producten/diensten maal stuksprijs of eenheidsprijs	11,5%	17,8%	18,8%	19,1%
Vast bedrag (totaalvergoeding voor de opdracht, fixed price)	24,4%	26,8%	28,2%	24,4%
Overig	4,2%	5,3%	5,5%	7,0%
Totaal	100%	100%	100%	100%

Bron: Enquête zzp Mediad en SEO Economisch Onderzoek

Tabel G.17 Aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachten en uurtarief van minder of meer dan €75 en in combinatie met een opdrachtduur van minder dan een jaar, naar sector (gewogen respons)

Sectorcluster	< €75	> €75	> €75 en kortdurend	> €75 en niet regulier
1: Teelt onder glas	0,1%	0,1%	0,1%	0,0%
2: Overige landbouw, bosbouw en visserij	10,4%	13,6%	15,6%	9,0%
3: Delfstoffen, industrie, energie en water	3,8%	1,2%	1,4%	0,5%
4: Algemene burgerlijke en utiliteitsbouw	5,5%	1,6%	1,0%	0,3%
5: Grond-, water- en wegenbouw	0,9%	0,2%	0,2%	0,1%
6: Slopen, grondverzet, bouwinstallaties	3,7%	1,5%	1,3%	0,7%
7: Afwerking van gebouwen	2,5%	0,1%	0,2%	0,3%
8: Groot- en detailhandel	6,8%	10,1%	9,6%	14,3%
9: Personenvervoer over land	0,5%	0,2%	0,3%	0,0%
10: Goederenvervoer over land	1,2%	0,4%	0,4%	0,2%
11: Overige vervoer en opslag	1,1%	0,8%	0,9%	0,1%
12: Post en koeriers	1,1%	0,4%	0,5%	0,0%
13: Logiesverstrekking	0,2%	0,1%	0,1%	0,2%
14: Eet- en drinkgelegenheden	1,2%	1,0%	1,1%	1,2%
15: Dienstverlening informatietechnologie	4,0%	5,4%	4,2%	5,4%
16: Dienstverlening informatie	0,5%	0,6%	0,6%	0,6%
17: Informatie en communicatie overig	2,7%	1,0%	0,9%	1,7%
18: Financiële instellingen	1,1%	4,4%	4,9%	8,4%
19: Rechtskundige dienstverlening	3,5%	3,2%	3,6%	4,3%
20: Advies management en bedrijfsvoering	7,0%	21,2%	18,2%	19,8%
21: Industrieel ontwerp en vormgeving	7,1%	3,3%	3,8%	2,3%
22: Advisering, onderzoek en overig	6,0%	8,4%	8,9%	10,4%
23: Beveiliging en opsporing	0,3%	0,1%	0,1%	0,1%
24: Reiniging	1,0%	0,6%	0,7%	0,7%
25: Verhuur van roerende goederen	4,0%	2,5%	2,1%	1,8%
26: Overheid en onderwijs	5,0%	6,3%	6,5%	6,2%
27: Medische en tandheelkundige praktijken	3,1%	7,5%	7,8%	7,3%
28: Thuiszorg	2,6%	0,0%	0,0%	0,0%
29: Kinderopvang	0,8%	0,0%	0,0%	0,0%
30: Gezondheidszorg	1,3%	0,2%	0,1%	0,0%
31: Kunst	7,9%	2,6%	3,0%	3,4%
32: Cultuur, sport en recreatie	0,9%	0,5%	0,6%	0,2%
33: Haar- en schoonheidsverzorging	0,8%	0,0%	0,0%	0,0%
34: Overige dienstverlening	1,8%	1,0%	1,1%	0,5%
Totaal	100%	100%	100%	100%

Bron: Enquête zzp Mediad en SEO Economisch Onderzoek

Tabel G.18 Aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachten en uurtarief van minder of meer dan €75 en in combinatie met een opdrachtduur van minder dan een jaar, naar sector (gewogen respons)

Sectorcluster	< €75	> €75	> €75 en kortdurend	> €75 en niet regulier
1: Teelt onder glas	87,1%	12,9%	12,9%	2,7%
2: Overige landbouw, bosbouw en visserij	72,3%	27,7%	27,7%	8,6%
3: Delfstoffen, industrie, energie en water	91,7%	8,3%	8,3%	1,8%
4: Algemene burgerlijke en utiliteitsbouw	92,1%	7,9%	4,3%	0,6%
5: Grond-, water- en wegenbouw	94,0%	6,0%	6,0%	1,0%
6: Slopen, grondverzet, bouwinstallaties	89,6%	10,4%	8,0%	2,4%
7: Afwerking van gebouwen	98,3%	1,7%	1,7%	1,7%
8: Groot- en detailhandel	69,6%	30,4%	25,2%	20,2%
9: Personenvervoer over land	86,4%	13,6%	13,6%	0,0%
10: Goederenvervoer over land	90,2%	9,8%	8,7%	1,9%
11: Overige vervoer en opslag	82,9%	17,1%	17,1%	0,6%
12: Post en koeriers	89,5%	10,5%	10,5%	0,4%
13: Logiesverstrekking	85,7%	14,3%	11,3%	11,3%
14: Eet- en drinkgelegenheden	80,4%	19,6%	19,6%	11,6%
15: Dienstverlening informatietechnologie	71,6%	28,4%	19,6%	13,4%
16: Dienstverlening informatie	74,4%	25,6%	24,0%	11,2%
17: Informatie en communicatie overig	89,6%	10,4%	7,7%	7,7%
18: Financiële instellingen	46,3%	53,7%	52,2%	47,9%
19: Rechtskundige dienstverlening	78,9%	21,1%	21,1%	13,4%
20: Advies management en bedrijfsvoering	52,8%	47,2%	35,3%	20,6%
21: Industrieel ontwerp en vormgeving	87,9%	12,1%	12,1%	3,9%
22: Advisering, onderzoek en overig	70,8%	29,2%	27,1%	17,1%
23: Beveiliging en opsporing	89,3%	10,7%	10,7%	5,0%
24: Reiniging	84,8%	15,2%	15,2%	8,3%
25: Verhuur van roerende goederen	84,4%	15,6%	11,7%	5,4%
26: Overheid en onderwijs	73,1%	26,9%	24,4%	12,4%
27: Medische en tandheelkundige praktijken	58,5%	41,5%	37,8%	19,0%
28: Thuiszorg	100%	0,0%	0,0%	0,0%
29: Kinderopvang	100%	0,0%	0,0%	0,0%
30: Gezondheidszorg	95,9%	4,1%	2,5%	0,0%
31: Kunst	91,1%	8,9%	8,9%	5,3%
32: Cultuur, sport en recreatie	86,6%	13,4%	13,4%	2,8%
33: Haar- en schoonheidsverzorging	100%	0,0%	0,0%	0,0%
34: Overige dienstverlening	86,2%	13,8%	13,8%	3,4%
Totaal	77,4%	22,6%	19,7%	10,4%

Bron: Enquête zzp Mediad en SEO Economisch Onderzoek

seo economisch onderzoek

Roetersstraat 29 . 1018 WB Amsterdam . T (+31) 20 525 16 30 . F (+31) 20 525 16 86 . www.seo.nl